

ปัจจัยที่ส่งผลต่อฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุธาราม
เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร

ปริญญานิพนธ์
ของ
พระมหานพพร อริยาโณ (สีเนย์)

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา
มีนาคม 2551

ปัจจัยที่ส่งผลต่อฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม
เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ
ของ
พระมหานพพร อริยภาโณ (สีเนย์)

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา
มีนาคม 2551

พระมหานพพร อริยาโณ (สีเนย์). (2551). ปัจจัยที่ส่งผลต่อฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร. ปริญญาโท กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: รองศาสตราจารย์เวชณี กริทอง, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พาสนา จุลรัตน์.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร โดยจำแนกปัจจัยที่ศึกษาเป็น 3 ด้าน คือ ปัจจัยด้านส่วนบุคคล ได้แก่ สถานภาพ อายุ ชั้นปีที่ศึกษา บุคลิกภาพ นิสัยทางการเรียน ลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน และภาระงานที่นิสิตรับผิดชอบในวัด ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ การสนับสนุนการเรียนของผู้ปกครอง และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียน ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพภายในมหาวิทยาลัย สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ และสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 352 รูป เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันและการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย พบว่า:-

1. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 3 ด้าน 10 ปัจจัย ดังนี้

1.1 ปัจจัยด้านส่วนบุคคล มี 6 ปัจจัย ได้แก่ สถานภาพ: สามเณร (x_2) ชั้นปีที่ศึกษา: ชั้นปีที่ 1 (x_4) ชั้นปีที่ศึกษา: ชั้นปีที่ 2 (x_5) บุคลิกภาพ (x_8) นิสัยทางการเรียน (x_9) และลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน (x_{10})

1.2 ปัจจัยด้านครอบครัว มี 1 ปัจจัย ได้แก่ การสนับสนุนการเรียนของผู้ปกครอง (x_{12})

1.3 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียน มี 3 ปัจจัย ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพภายในมหาวิทยาลัย (x_{13}) สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ (x_{14}) และสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน (x_{15})

2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 1 ด้าน 3 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านส่วนบุคคล ได้แก่ สถานภาพ: พระภิกษุ (x_1) อายุ (x_3) และชั้นปีที่ศึกษา: ชั้นปีที่ 4 (x_7)

3. ปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร มี 1 ด้าน 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านส่วนบุคคล มี 2 ปัจจัย ได้แก่ ชั้นปีที่ศึกษา: ชั้นปีที่ 3 (x_6) และภาระงานที่นิสิตรับผิดชอบในวัด (x_{11})

4. ปัจจัยที่ส่งผลต่อฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 6 ปัจจัย โดยเรียงลำดับจากปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุดไปหาปัจจัยที่ส่งผลน้อยที่สุด ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ (x_{14}) ลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน (x_{10}) ลักษณะทางกายภาพภายในมหาวิทยาลัย (x_{13}) สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน (x_{15}) ภาระงานที่นิสิตรับผิดชอบในวัด (x_{11}) และนิสัยทางการเรียน (x_9) ซึ่งทั้ง 6 ปัจจัยนี้สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ได้ร้อยละ 64.6

5. สมการพยากรณ์ฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร มีดังนี้

5.1 สมการพยากรณ์ฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ในรูปคะแนนดิบ ได้แก่

$$\hat{Y} = .255 + .331X_{14} + .198X_{10} + .187X_{13} + .179X_{15} - .131X_{11} + .096X_9$$

5.2 สมการพยากรณ์ฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ในรูปคะแนนมาตรฐาน ได้แก่

$$Z = .278X_{14} + .232X_{10} + .208X_{13} + .200X_{15} - .157X_{11} + .126X_9$$

FACTORS AFFECTING ON LEARNING CHANTA OF UNDERGRADUATE STUDENTS
IN THE FACULTY OF HUMANITIES AT MAHACHULALONGKORNRAJAVIDYALAYA
UNIVERSITY IN WATSRISUDARAM, BANGKOK NOI DISTRICT, BANGKOK

AN ABSTRACT

BY

PHRAMAHĀ NOPPORN ARIYANĀÑO (SEENAY)

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Educational Psychology
at Srinakharinwirot University

March 2008

Phramahā Nopporn Ariyañāṇo (Seenay). (2008). *Factors Affecting on Learning Chanta of Undergraduate Students in the Faculty of Humanities at Mahachulalongkornrajavidyalaya University in Watsrisudaram, Bangkok Noi District, Bangkok*. Master thesis, M.Ed. (Educational Psychology). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Assoc. Prof. Waythanee Greethong, Assist. Prof. Dr. Pasana Chularut.

The purposes of this research were to study the factors affecting on Learning Chanta of Undergraduate Students in the Faculty of Humanities at Mahachulalongkornrajavidyalaya University in Watsrisudaram, Bangkok Noi District, Bangkok. The factors were divided into 3 dimensions, first of them was personal factor : status, age, educational level , personality, learning habit, learning future orientation and working responsibility in temple , second of them was family factor: guardian's learning supportive and third of them was learning environmental factor : physical learning environment, interpersonal relationship between students and their teachers and interpersonal relationship between students and their peer groups.

The samples of 352 were undergraduate students in the Faculty of Humanities at Mahachulalongkornrajavidyalaya University in Watsrisudaram, Bangkok Noi District, Bangkok in academic year 2007. The instrument was questionnaires of Learning Chanta of Undergraduate Students in the Faculty of Humanities at Mahachulalongkornrajavidyalaya University in Watsrisudaram, Bangkok Noi District, Bangkok. The data was analyzed by the Pearson Product Moment Correlation Coefficient and Stepwise Multiple Regression Analysis.

The results were as follows :-

1. There were significantly positive correlation among Learning Chanta of the undergraduate students in the Faculty of Humanities at Mahachulalongkornrajavidyalaya University in Watsrisudaram, Bangkok Noi District, Bangkok and 3 dimensions of 10 factors at .01 level were as follows :-

1.1 The personal factor were 6 factors : status: novice (x_2), educational level : undergraduate first year students (x_4), educational level : undergraduate second year students (x_5), personality (x_8), learning habit (x_9), and learning future orientation (x_{10}).

1.2 The family factor was only 1 factor : guardian's learning supportive (x_{12}).

1.3 The learning environmental factor were 3 factors : physical learning environment (x_{13}), interpersonal relationship between students and their teachers (x_{14}) and interpersonal relationship between students and their peer groups. (x_{15}) at .01 level.

2. There were significantly negative correlation among Learning Chanta of the undergraduate students in the Faculty of Humanities at Mahachulalongkornrajavidyalaya University in Watsrisudaram, Bangkok Noi District, Bangkok and 3 factors; status: monk(x_1), age (x_3), and educational level : undergraduate fourth year students (x_7) at .01 level.

3. There were no significantly correlation among Learning Chanta of the undergraduate students in the Faculty of Humanities at Mahachulalongkornrajavidyalaya University in Watsrisudaram, Bangkok Noi District, Bangkok and 2 factors; educational level : undergraduate third year students (x_6) and working responsibility in temple (x_{11}).

4. There were significantly 6 factors affecting on Learning Chanta of the undergraduate students in the Faculty of Humanities at Mahachulalongkornrajavidyalaya University in Watsrisudaram, Bangkok Noi District, Bangkok, at .01 level ranking from the most affecter to the least affecter were interpersonal relationship between students and their teachers (x_{14}), learning future orientation (x_{10}), physical learning environment (x_{13}), interpersonal relationship between students and their peer groups (x_{15}), working responsibility in temple (x_{11}) and learning habit (x_9).

5. The significantly predicted equation of Learning Chanta of the undergraduate students in the Faculty of Humanities at Mahachulalongkornrajavidyalaya University in Watsrisudaram, Bangkok Noi District, Bangkok level were as follows :-

5.1 In terms of raw scores were :

$$\hat{Y} = .255 + .331X_{14} + .198X_{10} + .187X_{13} + .179X_{15} - .131X_{11} + .096X_9$$

5.2 In terms of standard scores were :

$$Z = .278X_{14} + .232X_{10} + .208X_{13} + .200X_{15} - .157X_{11} + .126X_9$$

ปัจจัยที่ส่งผลต่อฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุธาราม
เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร

ปริญญานิพนธ์
ของ
พระมหานพพร อริยาโณ (สีเนย์)

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา
มีนาคม 2551
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

ปัจจัยที่ส่งผลต่อฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร

ของ

พระมหานพพร อริยาโณ (สีเนย์)

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)

วันที่ เดือน มีนาคม พ.ศ. 2551

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน

(รองศาสตราจารย์ เวธนี กรีกทอง)

..... ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรหมธิดา แสงคำเครือ)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พาสนา จุฬรัตน์)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ เวธนี กรีกทอง)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พาสนา จุฬรัตน์)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อารี พันธุ์มณี)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ ส่วนสำคัญเป็นเพราะได้รับแนวคิด คำแนะนำ และข้อเสนอแนะ ให้แก้ไขข้อบกพร่องจาก รองศาสตราจารย์เวณี กรีทอง ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พาสนา จุลรัตน์ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรหมธิดา แสนคำเครือ และ รองศาสตราจารย์ ดร.อารี พันธุ์มณี กรรมการที่ได้รับแต่งตั้งเพิ่มเติมเพื่อสอบปากเปล่า ผู้วิจัยขออนุโมทนาขอบพระคุณทั้งเฉพาะกรณีปริญญานิพนธ์นี้และที่อาจารย์คอยดูแลความเป็นอยู่ทั่วไป จัดพาหนะรับส่งในบางโอกาส ถวายภัตตาหาร เครื่องดื่มและทุนการศึกษา

ในระหว่างการศึกษาคุณภาพเครื่องมือเพื่อการวิจัย ได้รับความอนุเคราะห์จาก อาจารย์ วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรหมธิดา แสนคำเครือ แห่งภาควิชาการแนะแนว และจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และ อาจารย์ ดร.สิริวัฒน์ ศรีเครือตอง หัวหน้าภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยขออนุโมทนาขอบพระคุณ

ขอบพระคุณ พระครูสุตกิจบริหาร คณบดีคณะครุศาสตร์และนิสิตคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการทดลองใช้เครื่องมือเพื่อการวิจัย และขอบพระคุณ พระมหาขวัญชัย กิตติปาโล คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และนิสิตคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

กราบขอบพระคุณ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) ที่เมตตาถวายทุนการศึกษา ทั้งยังถามถึงความเป็นอยู่ด้วยความเอื้อเฟื้อ และขออนุโมทนาขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรหมธิดา แสนคำเครือ นอกจากจะเป็นอาจารย์ผู้ให้คำแนะนำเป็นอย่างดีแล้วยังมีศรัทธาถวายทุนการศึกษาแก่ผู้วิจัยอีกด้วย

ขอบพระคุณ ทางด้านคณะ 7 วัดอรุณราชวราราม ซึ่งเป็นที่อาศัยอยู่ทำวิจัย บุคคลภายในหลายท่านให้การสนับสนุน โดยมี พระครูคัมภีร์ปัญญาวิกรม พระประดิษฐ์ ปุณณาลงกาโร เป็นต้น

ในระหว่างเรียนและทำวิจัยได้รับความช่วยเหลือด้านความเป็นอยู่ทั่วไป ทั้งได้รับถวายภัตตาหาร เครื่องดื่ม อุปกรณ์การเรียน ค่าโดยสาร โปรแกรม SPSS เป็นต้น จากนั้นนิตร่วมชั้นเรียนจึงขออนุโมทนาทุกท่านไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

อนึ่ง ขออนุโมทนาโยมพ่อแม่ที่มีกุศลจิตถวายเวลาให้ศึกษาอย่างอิสระ ทั้งยังมีพรหมวิหารธรรมต่อผู้วิจัยอย่างสูงสุด

พระมหานพพร อริยาโณ (สีเนย์)

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	5
ความสำคัญของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	5
ตัวแปรที่ศึกษา.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	11
สมมติฐานการวิจัย.....	12
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับฉันทะในการเรียน.....	14
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อฉันทะในการเรียน.....	26
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคณะมนุษยศาสตร์	
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.....	64
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	67
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	67
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	67
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	68
การหาคุณภาพเครื่องมือ.....	81
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	83
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	83
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	83
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	85
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	85
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	86
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	86
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	87

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	94
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	94
สมมติฐานการวิจัย.....	94
วิธีดำเนินการวิจัย.....	94
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	95
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	96
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	96
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	96
อภิปรายผลการวิจัย.....	98
ข้อเสนอแนะ.....	109
ข้อเสนอแนะทั่วไป.....	109
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	112
บรรณานุกรม.....	113
ภาคผนวก.....	130
ภาคผนวก ก: แบบสอบถาม.....	131
ภาคผนวก ข: คุณภาพเครื่องมือ.....	148
ภาคผนวก ค: หนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย.....	159
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	164

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงลักษณะเด่นของบุคคลที่มีบุคลิกภาพแสดงตัว-เก็บตัว.....	39
2 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามชั้นปีที่ศึกษาและสถานภาพ.....	67
3 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของนิสิต.....	87
4 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัจจัยด้านส่วนบุคคล ด้านครอบครัว ด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนและฉันทะในการเรียนของนิสิต.....	88
5 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านส่วนบุคคล ด้านครอบครัว ด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนและฉันทะในการเรียนของนิสิต.....	90
6 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของฉันทะในการเรียนของนิสิต.....	91
7 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อฉันทะในการเรียนของนิสิต.....	92
8 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามบุคลิกภาพ.....	149
9 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามนิสัยทางการเรียน.....	150
10 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถาม ลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน.....	151
11 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามภาระงาน ที่นิสิตรับผิดชอบในวัด.....	152
12 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามการสนับสนุนการเรียน ของผู้ปกครอง.....	153
13 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามลักษณะทางกายภาพ ภายในมหาวิทยาลัย.....	154
14 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามสัมพันธภาพ ระหว่างนิสิตกับอาจารย์ กับอาจารย์.....	155
15 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามสัมพันธภาพ ระหว่างนิสิตกับเพื่อน.....	156
16 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามฉันทะในการเรียน.....	157

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี แนวคิด วิทยาการและความหลากหลายของข้อมูลข่าวสารในยุคปัจจุบัน มนุษย์จำเป็นต้องฝึกหัดพัฒนาตนและมีระบบการศึกษาที่สามารถพัฒนาคนให้มีความพร้อมที่จะอยู่ในท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงและความหลากหลายของข้อมูลข่าวสาร เพราะการมีข้อมูลข่าวสารมากมายไม่สามารถประกันได้ว่ามนุษย์จะมีชีวิตที่ดีงาม และโดยธรรมชาติมนุษย์รับรู้ข้อมูลข่าวสารได้ทั้งรับรู้แบบตื้นหา ได้แก่ รับรู้เพื่อความบันเทิง เสพสุข หลงเพลินสนุกสนานกับสิ่งที่ถูกส่งมากับเทคโนโลยี และรับรู้แบบฉันทะ ได้แก่ รับรู้เพื่อเรียนรู้ คือ ศึกษาข่าวสารข้อมูลที่ถูกส่งมากับเทคโนโลยีนั้นด้วยความพอใจรักใคร่และใฝ่รู้ (พระพรหมคุณาภรณ์ ป.อ.ปยุตฺโต. 2548: 3-38) ในยุคปัจจุบันจึงจำเป็นต้องพัฒนาคนให้มีความใฝ่รู้ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 7 และมาตรา 24 (3) ที่ให้ความสำคัญกับการใฝ่รู้ โดยระบุถึง กระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเองมีความริเริ่ม สร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง ส่วนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2550: ออนไลน์)

เมื่อพิจารณาการแสวงหาความรู้และการใฝ่รู้ในสังคมไทย จะพบว่า การไม่ใฝ่รู้กำลังเกิดขึ้นในสังคมไทย โดยพิจารณาจากกรณีตัวอย่างที่ผู้ทรงคุณวุฒินำเสนอไว้ ได้แก่ พระธรรมปิฎก ป.อ.ปยุตฺโต (2546: ซีดีรอม) ได้ตั้งข้อสังเกตว่าคนไทยไม่ใฝ่รู้หรือไม่แสวงหาความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่ตนเข้าไปเกี่ยวข้องได้แต่ตื่นเต้นหลงไปตามอย่างไม่เป็นตัวของตัวเอง เช่น กรณีวันวาเลนไทน์ (Valentine Day เรียกเต็มว่า Saint Valentine 's Day) ได้รับความนิยมและเป็นที่รู้จักกันทั่วไป โดยเฉพาะวัยรุ่นไทย ทั้งที่วันดังกล่าวมิใช่วันสำคัญของไทยและต่างชาติทั้งในทางราชการและศาสนานิกายใดๆ ทั้งสิ้น เพราะวันดังกล่าวไม่มีความชัดเจนด้านประวัติความเป็นมาและข้อปฏิบัติ จึงเป็นเหตุให้องค์กรของศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก ปลดวันวาเลนไทน์ออกจากปฏิทินศาสนา ในคราวชำระปฏิทินในปี ค.ศ.1969 วันดังกล่าวจึงเป็นแค่เทศกาลปรัมปราที่ชาวบ้านถือสืบมา (Popular Festival) กรณีการเรียกร้องให้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญว่าพระพุทธศาสนาเป็นศาสนา

ประจำชาติ (พระพรหมคุณาภรณ์ ป.อ.ปยุตฺโต. 2550: คำปรารภ) ทั้งในปี พ.ศ. 2550 และย้อนหลังจากนั้นไป 13 ปี ทั้ง 2 เหตุการณ์คนไทยถกเถียงและแสดงความคิดเห็นกันแทบทั้งหมดได้แต่ให้ความเห็นที่แสดงว่าไม่มีความรู้ความเข้าใจ อีกทั้งไม่สนใจที่จะหาความรู้ความเข้าใจ ทั้งไม่รู้และไม่คิดจะหาความรู้ นอกจากนี้ยังมีกรณีตัวอย่างอื่นๆ เช่น ในราวปลายปี 2549 ถึงต้นปี 2550 เกิดกรณีคนไทยไม่ได้ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำหรับสนทนาด้วยการพิมพ์ข้อความ ฟังเสียงและชมภาพคู่สนทนาผ่านกล้องในระบบอินเทอร์เน็ต (Internet) ที่เรียกกันว่าแคมฟร็อก (Camfrog) เพื่อการศึกษาหาความรู้ แต่กลับใช้เพื่อการแสดงที่ค่อนข้างอนาจารหรือถึงขั้นอนาจาร (แคมฟร็อกกับปัญหาสังคม ปรากฏการณ์ใหม่ในโลกปัจจุบัน. 2550. ออนไลน์) กรณีมีข่าวว่าคนไทยอ่านหนังสือเฉลี่ยเพียง 7 บรรทัดต่อคนต่อวัน ในปี พ.ศ. 2546 และต่อมาในปี พ.ศ. 2550 กระทรวงศึกษาธิการตั้งเป้าว่าจะกระตุ้นให้เพิ่มเป็น 12 บรรทัดต่อคนต่อวัน (ตั้งเป้าอ่านหนังสือวันละ 12 บรรทัด. 2550: ออนไลน์) และในปี พ.ศ. 2543 คนไทยใช้กระดาษเพื่อพิมพ์และเขียนต่ำกว่าคนฮ่องกงกว่า 10 เท่า ต่ำกว่าคนสิงคโปร์ราว 7 เท่า ทั้งๆ ที่รายได้ประชาชาติต่อหัวคนไทยต่ำกว่าคนฮ่องกงประมาณ 3 เท่าเศษเท่านั้น (วิทยากร เชียงกูล. 2544: 22; อ้างอิงจาก UNDP Human Development Report 2000) วิทยากร เชียงกูล (2544: 22) กล่าวว่า การที่คนไทยผลิตและอ่านหนังสือน้อย สะท้อนการสนใจใฝ่เรียนรู้ด้วยตนเองน้อย ซึ่งเป็นอุปสรรคที่สำคัญที่สุดในกระบวนการเรียนรู้ของมนุษย์

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาความใฝ่รู้ของพระสงฆ์ไทยที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยสงฆ์โดยสัมพันธ์กับสภาพการศึกษาของคณะสงฆ์ไทยจะพบว่า การศึกษาของคณะสงฆ์ไทยกำลังทำหน้าที่เพื่อจุดมุ่งหมายอย่างน้อยสองอย่าง ได้แก่ จัดการศึกษาเพื่อรักษาหลักคำสอนซึ่งรวมเด่นอยู่กับการศึกษาพระไตรปิฎก รูปที่ปรากฏในทางปฏิบัติคือการให้การศึกษาหลักสูตรนักธรรม-บาลี และการศึกษาของคณะสงฆ์ไทยกำลังทำหน้าที่ให้การศึกษาแก่กุลบุตรหรือเยาวชนพลเมืองของชาติที่พลาดโอกาสทางการศึกษาในระบบของรัฐเท่าที่กำลังของคณะสงฆ์จะทำได้ ทั้งที่แท้จริงการคณะสงฆ์กำลังต้องการความช่วยเหลือจากรัฐ (พระราชวรมนู ประยุทธ์ ปยุตฺโต. 2529: 85-107) จึงเป็นภาระของกุลบุตรที่เข้ามารับการศึกษาจากคณะสงฆ์ต้องใฝ่รู้และเรียนรู้ทั้งนักธรรม-บาลีและวิชาการทั่วไป แต่เมื่อพระสงฆ์เข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสองแห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยกลับมีความใฝ่รู้น้อยหรือถึงขั้นขาดความใฝ่รู้ เพราะมีพื้นฐานความรู้วิชาการทั่วไปอยู่ในระดับต่ำ คือพอจบการศึกษาภาคบังคับแล้วก็เข้ามาบวชเรียนนักธรรม-บาลีที่วัดเพียงอย่างเดียว ไม่มีโอกาสแสวงหาความรู้วิชาการทั่วไปที่เกื้อกูลกับความรู้ทางธรรมและเมื่อเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยจึงมีปัญหาว่า ไม่ใฝ่รู้ สอดคล้องกับคำกล่าวของผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ วศิน อินทสระ (2536: 9) ที่ว่า พระภิกษุและสามเณรส่วนมากมีพื้นฐานการศึกษาทางโลกในระดับต่ำมาก่อนคือจบการศึกษาเพียงในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หรือประถมศึกษาปีที่ 6 หรือมัธยมศึกษาตอนต้นเท่านั้น เมื่อบรรพชาอุปสมบทแล้ว ก็ศึกษาทางธรรมอย่างเดียว ไม่มีโอกาสแสวงหาความรู้ทางโลกที่เกื้อกูลแก่ความรู้ทางธรรมและเมื่อเข้าศึกษา

ต่อในระดับมหาวิทยาลัยจึงมีปัญหาเกี่ยวกับการขาดนิสัยของการใฝ่รู้ และสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของศาสตราจารย์ (พิเศษ) จำนงค์ ทองประเสริฐ (พระมหาสมคิด โครธา. 2547: 4-5; อ้างอิงจาก จำนงค์ ทองประเสริฐ. 2545) ว่า นิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยกำลังขาดฉันทะในการเรียน นิสิตส่วนใหญ่ยังขาดความสนใจ แรงจูงใจ ในการเรียน กล่าวคือ ไม่มีความต้องการที่จะเรียนรู้ในสาขาวิชาที่เรียนหรือในวิชาเอก ทั้งนี้มีสาเหตุหลายประการ เช่น การไม่ได้เข้าศึกษาในคณะที่ตนต้องการ เมื่อเข้ามาเรียนในสาขาวิชานั้นแล้วจึงไม่ชอบใจ เกิดความเบื่อหน่าย เบียดจรร้านขึ้นภายหลัง ปัญหาเหล่านี้ทำให้นิสิตมีผลการเรียนที่ไม่น่าพึงพอใจ อย่างไรก็ตาม การที่นิสิตไม่มีฉันทะหรือแรงจูงใจที่ทำให้เกิดความขวนขวายพยายามปรารถนาที่จะเรียนรู้ ก็อาจเป็นเพราะไม่มีสิ่งทีผลักดันหรือสิ่งเร้าที่กระตุ้นให้นิสิตสนใจในการอ่านหนังสือ เพื่อจะเรียนรู้วิชาการด้านต่างๆ หรือทำสิ่งต่างๆ ตามที่อาจารย์แนะนำ ส่งผลต่อการเรียนของนิสิต ทำให้นิสิตไม่ยินดีหรือไม่สนใจในการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งการไม่ศึกษาในสิกขาบทสามคือ ศีล สมาธิ และปัญญา ทำให้นิสิตขาดฉันทะที่จะศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับศีลหรือวินัยของตนเอง ซึ่งเป็นกฎระเบียบข้อบังคับเป็นวินัยของพระภิกษุสงฆ์และสามเณร ซึ่งควรปฏิบัติโดยเคร่งครัด ทำให้นิสิตขาดฉันทะในการฝึกสมาธิอันเป็นวิธีการหนึ่งที่ทำให้นิสิตไม่มีภาวะพร้อมที่จะรับรู้ความรู้ใหม่ๆ แต่ถ้านิสิตมีฉันทะคือมีความพอใจแล้ว ก็จะมีความเพียรพยายาม กระตือรือร้น มุ่งมั่น อุตสาหะ จิตใจก็จดจ่ออยู่กับการเรียนและทำให้มีวิมังสาคือการพิจารณาข้อบกพร่องจุดอ่อนของการเรียน เลือกรองพิจารณาข้อมูลที่เป็นสาระประโยชน์ต่อการเรียนรู้ ทำให้นิสิตบรรลุเป้าหมายตามความปรารถนาที่ตั้งไว้คือการสำเร็จการศึกษาต่อไป จากการศึกษาคำกล่าวของผู้ทรงคุณวุฒิจึงพบประเด็นปัญหาว่า พระสงฆ์ที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยสงฆ์กำลังมีฉันทะในการเรียนน้อย

ปัญหาเหล่านี้แสดงถึงสังคมไทยและพระสงฆ์ที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยสงฆ์ไทยกำลังมีความใฝ่รู้น้อยหรือถึงขั้นขาดความใฝ่รู้ ซึ่งความใฝ่รู้นี้รวมอยู่ในขอบเขตความหมายของศัพท์ธรรมะในทางพระพุทธศาสนาว่า ฉันทะ (ศัพท์เต็มว่า ธรรมฉันทะ, กุศลฉันทะ, กัตตุกัมมตาฉันทะ) และปัญหาเหล่านี้เป็นเพียงตัวอย่างที่ย้ำให้ชัดว่า ถึงเวลาแล้วที่ต้องให้ความสำคัญกับฉันทะ เพราะถ้ามีความใฝ่รู้เป็นเบื้องต้น จะนำไปสู่การลงมือแสวงหาความรู้ มองทุกอย่างทุกกรณีที่ตนเข้าไปเกี่ยวข้องเป็นบทเรียนรู้ การได้มาซึ่งความรู้ และออกสู่ภาคปฏิบัติการด้วยความรู้นั้นตามลำดับ แต่ถ้าขาดความรู้เสียแล้วจะเป็นได้แค่คิดเอาเดาเองเท่านั้น ท่านจึงถือว่า ฉันทะ เป็นจุดเริ่มต้นของชีวิตที่ดีงาม เป็นแสงเงินแสงทองของชีวิตที่ดีงาม เป็นรุ่งอรุณของการศึกษา หมายความว่า ถ้ามีฉันทะแล้วการดำเนินการศึกษาและพัฒนาคนให้มีชีวิตที่ดีงามย่อมเป็นอันหวังได้ ฉันทะ ยังเป็นแรงจูงใจสำคัญในการกระทำการอย่างสร้างสรรค์ ไม่เฉพาะการศึกษาวิชาการอื่นๆ เท่านั้น แม้แต่การศึกษาธรรมะทั้งหมดก็ต้องมีฉันทะเป็นฐานก่อน พระพุทธเจ้าตรัสว่า “ฉนฺทมูลกา...สพฺเพ ธมฺมา” ธรรมทั้งปวงมีฉันทะเป็นมูล คือเป็นรากเหง้าหรือต้นตอหรือแหล่งที่มา แต่ถ้าขาดฉันทะแล้วคุณสมบัติอื่นๆ มาได้ยาก (อง.ทสก. 24/58/113-114; วิสุทฺธิ.ฎีกา 2/136; พระเทพเวที ประยุทธ์

ปยุตโต. 2536: 89-92; พระธรรมปิฎก ป.อ.ปยุตโต. 2542:33) กล่าวได้ว่า จันตะเป็นจุดเริ่มและเป็นจุดหมายของการศึกษา คือ จันตะเป็นตัวนำสู่การศึกษาและการศึกษาควรพัฒนาคนให้มีจันตะ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา มีพันธกิจหลักคือให้มหาวิทยาลัยเป็นสถานศึกษาและวิจัย มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษา วิจัย ส่งเสริม และให้บริการทางวิชาการพระพุทธศาสนาแก่พระภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์ รวมทั้งการทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยแบ่งส่วนงานออกเป็น สำนักงานอธิการบดี สำนักวิทยาเขต บัณฑิตวิทยาลัย คณะสถาบัน สำนัก ศูนย์ และวิทยาลัย (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. 2542: 3) ในส่วนคณะแบ่งออกเป็น 4 คณะได้แก่ คณะพุทธศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ คณะครุศาสตร์ และคณะมนุษยศาสตร์

จากการที่ผู้วิจัยเคยเป็นนิสิตคณะมนุษยศาสตร์ได้สังเกตเพื่อนนิสิตร่วมชั้นเรียนพบว่า นิสิตไม่กระตือรือร้นในการเรียน ไม่ชอบซักถาม เข้าเรียนสาย ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลที่ผู้วิจัยได้จากการสนทนากับอาจารย์ที่สอนในคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในปัจจุบัน ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงได้สำรวจปัญหาเบื้องต้นกับนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 4 คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีการศึกษา 2550 จำนวน 121 รูป จากนิสิตทั้งหมด 352 รูป คิดเป็นร้อยละ 34 โดยใช้คำถามปลายเปิดจำนวน 2 ข้อ ดังนี้

ข้อที่ 1 ถามว่า ขณะนี้ท่านคิดว่ามีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องใดบ้าง ผลการสำรวจพบว่า นิสิตมีปัญหาทั้งหมด 6 ด้าน ผู้วิจัยนำเสนอไว้ 3 ด้านจากปัญหาที่พบมากที่สุด ดังนี้ 1) ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการเรียน เช่น เบื่อหน่ายการเรียน ไม่ชอบการค้นคว้าหาความรู้ ชอบหลับในชั้นเรียน ไม่กระตือรือร้น จำนวน 57 รูป คิดเป็นร้อยละ 74 2) ปัญหาด้านการเงินและทุนการศึกษา เช่น ไม่มีปัจจัยจ่ายค่าเทอม ไม่มีปัจจัยสำหรับจ่ายค่าโดยสารมาเรียน จำนวน 20 รูป คิดเป็นร้อยละ 17 3) ปัญหาด้านสัมพันธภาพกับอาจารย์ เช่น ไม่คุ้นเคยกับอาจารย์ อาจารย์ไม่มีความเป็นกันเองกับนิสิต จำนวน 13 รูป คิดเป็นร้อยละ 11

ข้อที่ 2 ถามว่า ปัญหาในข้อ 1 ท่านคิดว่าเกิดจากสาเหตุใดบ้าง ผลการสำรวจพบว่า นิสิตที่มีปัญหาเกี่ยวข้องกับการเรียน มีสาเหตุมาจาก วิธีการสอนของอาจารย์ไม่ถูกกับจริตนิสัยของนิสิต นิสิตไม่รักการค้นคว้าเป็นนิสัยเดิมอยู่แล้ว นิสิตไม่มีพื้นฐานความรู้ตรงกับวิชาที่เรียน นิสิตที่มีปัญหาด้านการเงินและทุนการศึกษา มีสาเหตุมาจาก ไม่มีกิมนิมต์ วัดมีรายได้น้อย ไม่มีผู้อุปถัมภ์ ทุนการศึกษา นิสิตที่มีปัญหาด้านสัมพันธภาพกับอาจารย์ มีสาเหตุมาจาก นิสิตบางรูปเป็นชาวต่างประเทศทำให้ไม่สามารถใช้ภาษาเพื่อการสนทนากับอาจารย์ได้เต็มที่ อาจารย์บางท่านเป็นอาจารย์พิเศษ มีเวลาอยู่กับนิสิตน้อย

จากผลการสำรวจปัญหาเบื้องต้นสรุปได้ว่า นิสิตคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีการศึกษา 2550 มีปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการเรียน คือ เบื่อหน่ายการเรียน ไม่ชอบการค้นคว้าหาความรู้ ชอบหลับในชั้นเรียน ไม่กระตือรือร้น แสดงถึงปัญหาด้านจันตะในการเรียน ซึ่งถ้านิสิตไม่มีจันตะในการเรียนแล้วจะไม่สามารถรับแนวคิด วิทยาการและวิชาความรู้ใหม่ๆ มาเพื่อพัฒนาตนได้เลย อีกทั้งไม่สามารถปรับเปลี่ยนวิธีคิดและการปฏิบัติตนให้

ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน ทั้งไม่สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลที่ทันสมัย ทำให้ไม่มีข้อมูล และองค์ความรู้ที่จะแก้ปัญหาและพัฒนาตน และตลอดการเรียนจะเรียนด้วยความฝืนใจ เบื่อหน่าย จำใจต้องเรียน ทำให้เกิดการเลี้ยวหลบไม่เข้าเรียน เปิดช่องให้เกิดการกระทำทุจริตทั้งหลายเพราะไม่รักเรียนไม่ใฝ่เรียน แต่ถ้านิสิตมีฉันทะในการเรียนจะสามารถหาประโยชน์จากข้อมูลหรือจากคำบรรยายของอาจารย์ได้อย่างเต็มที่ ทั้งกระตือรือร้นอยากได้ความรู้ ดังที่ พระธรรมปิฎก ป.อ.ปยุตโต (2546: 96-97) กล่าวว่า ผู้ที่มีแรงจูงใจประเภทฉันทะ จะมีความพอใจ ชอบใจ ไม่เบื่อหน่ายต่อความรู้ เป็นผู้ใฝ่รู้ กระตือรือร้นอยากเรียนรู้ อยากได้ความรู้ ชอบค้นคว้าแสวงหาความรู้และความจริง มุ่งสู่สิ่งดีงาม อยากทำให้เกิดประโยชน์และเป็นผลดี คือ ใฝ่รู้ใฝ่สร้างสรรค์

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านส่วนบุคคล ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียน กับฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านส่วนบุคคล ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนที่ส่งผลต่อฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยนี้เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารและคณาจารย์คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร โดยเป็นข้อมูลเบื้องต้นประกอบการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการเรียนการสอนเพื่อให้สอดคล้องกับความสนใจของนิสิต และเป็นข้อมูลประกอบการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาฉันทะในการเรียนของนิสิต

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนิสิตที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ถึง ชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2550 คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร จำนวน 352 รูป ประกอบด้วย นิสิตชั้นปีที่ 1 จำนวน 121 รูป เป็นพระภิกษุ จำนวน 64 รูป และสามเณร จำนวน 57 รูป นิสิตชั้นปีที่ 2 จำนวน 82 รูป เป็นพระภิกษุ จำนวน 44 รูปและสามเณร จำนวน 38 รูป นิสิตชั้นปีที่ 3 จำนวน 66 รูป เป็นพระภิกษุ จำนวน 47 รูปและสามเณร จำนวน 19 รูป และนิสิตชั้นปีที่ 4 จำนวน 83 รูป เป็นพระภิกษุ จำนวน 69 รูป และสามเณร จำนวน 14 รูป ซึ่งใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 3 ด้านดังนี้
 - 1.1 ปัจจัยด้านส่วนบุคคล ได้แก่
 - 1.1.1 สถานภาพ
 - 1.1.2 อายุ
 - 1.1.3 ชั้นปีที่ศึกษา
 - 1.1.4 บุคลิกภาพ
 - 1.1.5 นิสัยทางการเรียน
 - 1.1.6 ลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน
 - 1.1.7 ภาระงานที่นิสิตรับผิดชอบในวัด
 - 1.2 ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ การสนับสนุนการเรียนของผู้ปกครอง
 - 1.3 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียน ได้แก่
 - 1.3.1 ลักษณะทางกายภาพภายในมหาวิทยาลัย
 - 1.3.2 สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์
 - 1.3.3 สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ จินตนาการในการเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. จินตนาการในการเรียน หมายถึง ความรู้สึกและพฤติกรรมของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ที่แสดงออกถึงความพอใจ ยินดี ชอบใจ นิยมชมชอบ อยากที่จะเรียนรู้ ใฝ่รู้ กระจายใคร่รู้ในสิ่งที่เป็นประโยชน์ การมุ่งมั่นเพื่อจะได้มาซึ่งความรู้ ชอบการค้นคว้าหาความรู้ มองทุกสิ่งทุกกรณีที่เขาไปเกี่ยวข้องเป็นบทเรียนรู้ แม้ประสบความล้มเหลวแต่มีกำลังใจสู้ ไม่ท้อแท้ ไม่สิ้นหวัง การอยากจะทำทุกอย่างทุกกรณีให้ดีที่สุด ต้องการจะแก้ปัญหาหรือข้อบกพร่องให้มีความสมบูรณ์ มีความมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ มุ่งมั่นเพื่อจะได้มาซึ่งความรู้ จินตนาการในการเรียนมี 4 ด้านดังนี้

1.1 จินตนาการในการเรียนด้านความพอใจ ได้แก่ ความรู้สึกและพฤติกรรมของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ที่แสดงออกถึงการพึงพอใจผลการเรียนที่ได้มาจากการความสามารถของตน ชอบวิชาที่เรียนเพราะคิดว่าวิชาที่เรียนมีคุณค่ามีประโยชน์สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง เรียนด้วยความเพลิดเพลินกับบทเรียน ภาควิชาที่เรียนและผลงานของตน

1.2 ฉันทะในการเรียนด้านความรู้ ได้แก่ ความรู้สึกและพฤติกรรมของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุธาราม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ที่แสดงออกถึงความกระตือรือร้นที่จะเรียน ชักถามหรือค้นคว้าในเรื่องที่ตนสงสัยจนเข้าใจหายสงสัย สนใจข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ อ่านหนังสือเพื่อหาความรู้ ทำรายงาน ค้นคว้าหาความรู้ทันทีที่มีเวลาว่างจากการเรียน เมื่อเห็นหนังสือหรือตำราแล้วอยากอ่านและลงมืออ่านทันที คิดว่าทุกสิ่งทุกกรณีที่ตนเข้าไปเกี่ยวข้องเป็นบทเรียนรู้และเป็นสิ่งที่ท้าทายรอการพิสูจน์ คิดว่าสิ่งที่ยากลำบากเป็นบทเรียนที่น่าสนใจ เข้าห้องสมุดเพื่อค้นคว้าเป็นประจำ

1.3 ฉันทะในการเรียนด้านความใฝ่สร้างสรรค์ ได้แก่ ความรู้สึกและพฤติกรรมของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุธาราม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ที่แสดงออกถึงความอยากจะทำและลงมือกระทำให้เกิดการอยากจะทำและลงมือกระทำทุกอย่างทุกกรณีที่ตนเข้าไปเกี่ยวข้องให้ดีที่สุด ถ้าพบข้อบกพร่องอยากจะทำและลงมือกระทำให้สมบูรณ์ อยากจะเรียนและเรียนเพื่อให้ได้ผลดีที่สุดเท่าที่ความสามารถของตนจะทำได้

1.4 ฉันทะในการเรียนด้านความมุ่งมั่นสู่เป้าหมาย ได้แก่ ความรู้สึกและพฤติกรรมของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุธาราม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ที่แสดงออกถึงการมีกำลังใจสู้สิ่งยาก สู้อุปสรรค ตั้งใจฟันฝ่าอุปสรรค คือการเรียนไม่เข้าใจแต่ไม่ท้อแท้ ถึงแม้จะมีรายงานมากแต่ทำรายงานส่งทันกำหนด แม้สอบได้คะแนนไม่ดีแต่ก็สู้เรียนเพื่อให้ได้ผลดีขึ้น แม้เรียนไม่ทันเพื่อนแต่ก็มีความตั้งใจอ่านหนังสือทบทวนตำราเพื่อจะเรียนให้ทันและหมั่นทำความเข้าใจ มุ่งสู่เป้าหมายไม่ถอยถ่วงโลเล ไม่ท้อแท้สิ้นหวัง เรียนให้จบในเวลากำหนด พยายามเพื่อไปสู่เป้าหมายด้วยวิธีสุจริต อธิษฐานจิตอุทิศใจในการที่จะทำให้บรรลุผลสำเร็จคือทุ่มเทเวลาและแรงงานเพื่อให้สำเร็จการศึกษา

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อฉันทะในการเรียน หมายถึง สิ่งส่งผลต่อฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุธาราม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านส่วนบุคคล ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 ปัจจัยด้านส่วนบุคคล ได้แก่ สถานภาพ อายุ ชั้นปีที่ศึกษา บุคลิกภาพ นิสัยทางการเรียน ลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียนและภาระงานที่นิสิตรับผิดชอบในวัด มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1.1 สถานภาพ ได้แก่ พระภิกษุและสามเณร

2.1.2 อายุ หมายถึง ช่วงเวลาที่นับเป็นปีเริ่มตั้งแต่แรกเกิดจนถึงปัจจุบันของนิสิต

2.1.3 ชั้นปีที่ศึกษา ได้แก่

2.1.3.1 ชั้นปีที่ 1

2.1.3.2 ชั้นปีที่ 2

2.1.3.3 ชั้นปีที่ 3

2.1.3.4 ชั้นปีที่ 4

2.1.4 บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะเฉพาะของนิสิตที่เป็นภาพรวมทั้งร่างกายและจิตใจ ซึ่งสะท้อนถึงความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรม ที่ตอบสนองต่อสถานการณ์หนึ่งๆ แบ่งออกเป็น 2 แบบ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1.4.1 บุคลิกภาพเก็บตัว ได้แก่ ลักษณะของนิสิตที่เงียบขรึม ชอบอยู่คนเดียวมากกว่าสนทนากับเพื่อน ไม่กล้าพูดในที่ชุมชน ไม่ชอบความตื่นเต้นและการปรากฏตัวต่อที่ชุมชน มีระเบียบแบบแผน ชอบเก็บความรู้สึกของตนเองไว้ ชอบอ่านหนังสือมากกว่าเข้าสังคม ไม่กล้าถามอาจารย์และเพื่อนเมื่อมีข้อสงสัย วิตกกังวลในการพูดกับเพื่อนใหม่ มักแยกตัวออกจากกลุ่มเพื่อนและค่อนข้างมองโลกในแง่ร้าย

2.1.4.2 บุคลิกภาพแสดงตัว ได้แก่ ลักษณะของนิสิตที่ร่าเริง มีอารมณ์ขัน ชอบความสนุกสนาน กล้าแสดงความคิดเห็น เปิดเผยตรงไปตรงมา ปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดี มีความเชื่อมั่นในตนเอง ชอบความตื่นเต้นท้าทาย ค่อนข้างมองโลกในแง่ดี

2.1.5 นิสัยทางการเรียน หมายถึง การกระทำเป็นประจำของนิสิตที่เกี่ยวข้องกับการเรียน ได้แก่ จัดตารางกำหนดการเรียน แบ่งเวลาให้กับการอ่านหนังสือ จัดเตรียมตำราและอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับวิชาที่จะเรียนให้พร้อมก่อนเข้าชั้นเรียน อ่านหนังสือเกี่ยวกับเรื่องที่จะเรียนมาก่อนเข้าชั้นเรียน ทบทวนบทเรียน ทำรายงานที่ได้รับมอบหมายและส่งตรงเวลาตามกำหนด เข้าชั้นเรียนอย่างสม่ำเสมอและตรงเวลา จดบันทึกคำบรรยาย

2.1.6 ลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน หมายถึง การคิดหาผลดีผลเสีย ความสำเร็จ ความล้มเหลวที่จะเกิดขึ้นในอนาคต แล้ววางแผนเพื่อให้ประสบความสำเร็จในอนาคต ควบคุมตนเองให้แสดงพฤติกรรมที่ปลอดพ้นจากผลเสียหรือความล้มเหลวและแสดงพฤติกรรมเพื่อให้เกิดผลดีหรือประสบความสำเร็จในอนาคต สามารถอดทนรอความสำเร็จที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

2.1.7 ภาระงานที่นิสิตรับผิดชอบในวัด หมายถึง งานหรือกิจกรรมที่นิสิตต้องปฏิบัติหรือมีส่วนร่วมภายในวัด ได้แก่ เทคนหรือบรรยายธรรม เรียนหรือสอนบาลี-นักธรรม ทำสังฆกรรม เป็นพระผู้ใหญ่ฝ่ายปกครองภายในวัด รับผิดชอบงานโยธา ไฟฟ้า สร้างหรือซ่อมบำรุงเสนาสนะอาคารสถานที่ภายในวัด จัดเตรียมสถานที่ต้อนรับสาธุชนในเทศกาลต่างๆ สนองงานเจ้าอาวาส เจ้าคณะ งานเลขานุการและงานสารบรรณภายในวัด

2.2 ปัจจัยด้านครอบครัว คือ การสนับสนุนการเรียนของผู้ปกครอง หมายถึง การแสดงออกของเจ้าอาวาส เจ้าคณะ และบิดามารดาต่อนิสิตซึ่งเอื้อต่อการเรียน ได้แก่ การถวายทุนการศึกษา การให้กำลังใจด้วยวาจาและสิ่งของ การเป็นที่ปรึกษา การจ่ายค่ายานพาหนะหรือจัดยานพาหนะให้นิสิตมาเรียน การจัดหาอุปกรณ์การศึกษาถวายนิสิต และการอนุญาตให้นิสิตเข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัย

2.3 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียน ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพภายในมหาวิทยาลัย สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ และสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.3.1 ลักษณะทางกายภาพภายในมหาวิทยาลัย หมายถึง ลักษณะทั่วไปและสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยที่เอื้อต่อการเรียนของนิสิต ได้แก่ สถานที่เรียน สื่อและอุปกรณ์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.3.1.1 สถานที่เรียน ได้แก่ ขนาดห้องเรียนเหมาะสมกับจำนวนนิสิต ความสะอาดและเป็นระเบียบภายในห้องเรียน อากาศเหมาะสมพอต่อเอื้อต่อการเรียน มีแสงสว่างเพียงพอ ปราศจากเสียงรบกวนและกลิ่นไม่พึงประสงค์

2.3.1.2 สื่อและอุปกรณ์ ได้แก่ ปริมาณสื่อต่อจำนวนนิสิต สื่อพร้อมใช้งาน มีความทันสมัย มีคุณภาพและสื่อสารตรงตามวัตถุประสงค์

2.3.2 สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ หมายถึง การปฏิบัติตนของนิสิตต่ออาจารย์ และการปฏิบัติตนของอาจารย์ต่อนิสิต ทั้งภายในและนอกห้องเรียน เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.3.2.1 การปฏิบัติตนของนิสิตต่ออาจารย์ ได้แก่ การที่นิสิตแสดงความเคารพ เข้าไปหาเพื่อคอยรับใช้ ถวายของขวัญหรือสิ่งของแด่อาจารย์ในโอกาสที่เหมาะสม ปรึกษาซักถาม รับฟังคำสอนจากอาจารย์ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน สนใจสิ่งที่อาจารย์สอน

2.3.2.2 การปฏิบัติตนของอาจารย์ต่อนิสิต ได้แก่ เป็นกันเองกับนิสิต รับฟังเหตุผลของนิสิต แนะนำในทางที่ดี เอาใจใส่ถามไถ่ถึงความเป็นอยู่ทั่วไป สอนให้เข้าใจแจ่มแจ้ง ยกย่องนิสิตให้ปรากฏในหมู่คณะ และดูแลให้คำปรึกษาเมื่อนิสิตมีปัญหาด้วยความเมตตา

2.3.3 สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน หมายถึง การปฏิบัติตนของนิสิตและเพื่อนต่อกันเพื่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดี ได้แก่ การทักทายเมื่อพบเจอกัน ไหว้และแสดงความเคารพตามลำดับอาวุโส ถวายปัจจัยเพื่อนนิสิตเมื่อเพื่อนขาดแคลนปัจจัย จ่ายค่าถ่ายเอกสาร ค่าโดยสารให้เพื่อนนิสิต ชมเชย แสดงความยินดีกับเพื่อนเมื่อประสบความสำเร็จ พูดตักเตือนและให้กำลังใจเมื่อเพื่อนทำผิดพลาด การแนะนำให้คำปรึกษาเกี่ยวกับวิชาการแก่เพื่อนเมื่อเพื่อนไม่เข้าใจ ช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกันด้านการเรียน เมื่อเพื่อนมีปัญหาสามารถเป็นที่ปรึกษาได้ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และร่วมกันทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้เกิดความสำเร็จด้านการเรียน

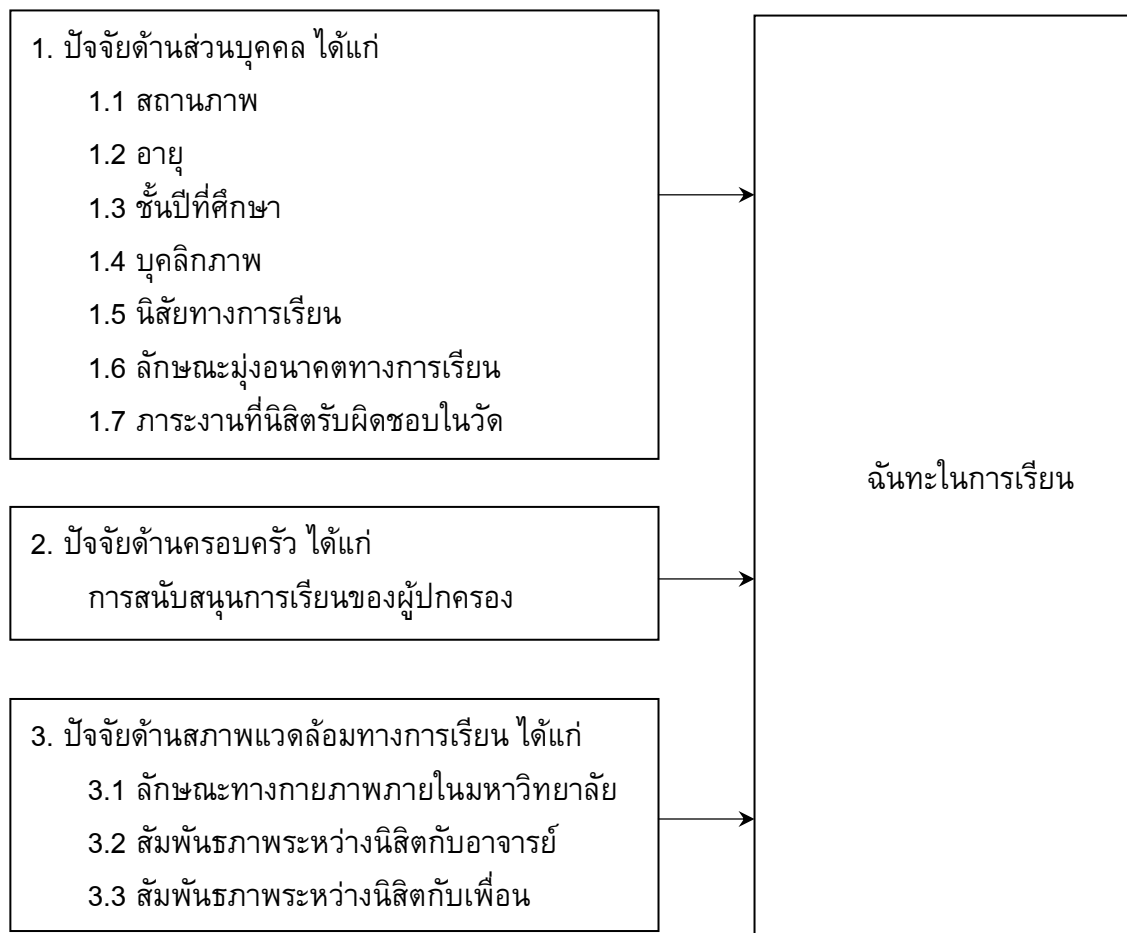
3. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หมายถึง สถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ บางหน่วยงานของมหาวิทยาลัยตั้งอยู่ภายในวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร มีศูนย์กลางการบริหารแห่งใหม่ที่ ตำบลลำไทร อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และมีสำนักงานคณะบดีคณะมนุษยศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ และ คณะครุศาสตร์ อยู่ที่วัดศรีสุदारาม แขวงบางขุนนนท์ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร มีวิทยาเขต 10 แห่ง วิทยาลัยสงฆ์ 5 แห่ง ห้องเรียน 12 แห่งทั่วประเทศ และสถาบันสมทบ 3 แห่ง การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร

4. นิสิต หมายถึง พระภิกษุและสามเณรที่ลงทะเบียนเรียนในหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีการศึกษา 2550

กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ปัจจัย 3 ด้าน คือ ปัจจัยด้านส่วนบุคคล ได้แก่ สถานภาพ อายุ ชั้นปีที่ศึกษา บุคลิกภาพนิสัยทางการเรียน ลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน และภาระงานที่นิสิตรับผิดชอบในวัด ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ การสนับสนุนการเรียนของผู้ปกครอง และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียน ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพภายในมหาวิทยาลัย สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ และ สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน ส่งผลต่อฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยด้านส่วนบุคคล ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียน มีความสัมพันธ์กับฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร
2. ปัจจัยด้านส่วนบุคคล ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียน ส่งผลต่อฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับฉันทะในการเรียน
 - 1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับฉันทะในการเรียน
 - 1.1.1 ความหมายของฉันทะในการเรียน
 - 1.1.2 ฉันทะในฐานะเป็นแรงจูงใจ
 - 1.1.3 ฉันทะในฐานะเป็นองค์ธรรมในอิทธิบาท 4
 - 1.1.4 ฉันทะในฐานะเป็นรุ่งอรุณของการศึกษา
 - 1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับฉันทะในการเรียน
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อฉันทะในการเรียน
 - 2.1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพการบวช
 - 2.1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพการบวช
 - 2.1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพการบวช
 - 2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอายุ
 - 2.2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับอายุ
 - 2.2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอายุ
 - 2.3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชั้นปีที่ศึกษา
 - 2.3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับชั้นปีที่ศึกษา
 - 2.3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชั้นปีที่ศึกษา
 - 2.4 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ
 - 2.4.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ
 - 2.4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ
 - 2.5 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิสัยทางการเรียน
 - 2.5.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับนิสัยทางการเรียน
 - 2.5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิสัยทางการเรียน
 - 2.6 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน
 - 2.6.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน
 - 2.6.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน
 - 2.7 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาระงานที่นิสิตรับผิดชอบในวัด

- 2.7.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับภาระงานที่นิสิตรับผิดชอบในวัด
- 2.7.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาระงานที่นิสิตรับผิดชอบในวัด
- 2.8 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้ปกครอง
 - 2.8.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้ปกครอง
 - 2.8.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้ปกครอง
- 2.9 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางกายภาพภายในมหาวิทยาลัย
 - 2.9.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางกายภาพภายในมหาวิทยาลัย
 - 2.9.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางกายภาพภายในมหาวิทยาลัย
- 2.10 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์
 - 2.10.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์
 - 2.10.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์
- 2.11 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน
 - 2.11.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน
 - 2.11.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน
- 3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับฉันทะในการเรียน

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับฉันทะในการเรียน

1.1.1 ความหมายของฉันทะในการเรียน

ฉันทะ คือ ความพอใจ ความชอบใจ ความยินดี ความต้องการ ความรักใคร่ในสิ่งนั้นๆ ความรักงาน (เป็นกลางๆ เป็นอกุศลก็ได้ เป็นกุศลก็ได้ เป็นอัญญสมานาเจตสิกข้อ 13 ที่เป็นอกุศล เช่นในคำว่า กามฉันทะ ที่เป็นกุศล เช่น ในคำว่า อวิหิงสาฉันทะ) ฉันทะ ที่ใช้เป็นคำเฉพาะมาเดี่ยวๆ โดยทั่วไปหมายถึงกุศลฉันทะหรือธรรมฉันทะ ได้แก่ กัตตุกัมมตาฉันทะ คือ ความต้องการที่จะทำความอยากทำ (ให้ดี) ตรงข้ามกับ ตัณหาฉันทะ คือ ความอยากเสพ อยากได้ อยากเอาเพื่อตัว ที่เป็นฝ่ายอกุศล (พระธรรมปิฎก ป.อ.ปยุตฺโต. 2546ก: 42-43) ฉันทะ แปลว่า ใฝ่รู้ ใฝ่ดีหรือใฝ่สร้างสรรค์ ใฝ่รู้ หมายถึง ใฝ่รู้ความจริง คือ ต้องการเข้าถึงความจริงให้ได้ ใฝ่ดี หมายถึง อยากในภาวะดีงาม ที่เต็มเปี่ยมสมบูรณ์ของสิ่งทั้งหลาย ไม่ว่าตัวเราจะไปเกี่ยวข้องกับอะไรก็อยากให้มีมันดีไปหมด และใฝ่ทำให้มันดี หรือ ใฝ่สร้างสรรค์ หมายถึง อยากทำทุกอย่างให้ดีให้สมบูรณ์หรือให้เป็นอย่างที่มีมันควรจะเป็น (พระธรรมปิฎก ป.อ.ปยุตฺโต. 2542: 30) เมื่อเกิดฉันทะแล้วจะนำไปสู่การมุ่งมั่นลงมือกระทำเพื่อไปสู่เป้าหมายด้วยความเพียรพยายาม โดยฉันทะเป็นตัวนำสู่อุตสาหะหรือนิยมกล่าวฉันทะไว้หน้าวายามะหรือวิริยะ (พระธรรมปิฎก ป.อ.ปยุตฺโต. 2543ค: 493-494)

สารานุกรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2524: 5865) ปรากฏความหมายของฉันทะ ดังนี้ ฉันทะ คือ ความพอใจ ความรักใคร่ ความชอบใจ ความยินดีในอารมณ์ เป็นคำสอนของพระพุทธศาสนาประการหนึ่ง

พระโสภณคณาภรณ์ ระเบียบ จิตตภาณ (2527: 58) ได้ให้ความหมายของฉันทะ ว่า ฉันทะ เป็นความพอใจรักใคร่ สิ่งทีกระตุนให้บุคคลปลุกฝังความพอใจในการศึกษาเล่าเรียน ในหน้าที่การงานและอาชีพ ในการประพฤติปฏิบัติความดีทั้งหลาย แม้ว่าจะไม่เคยมีความพอใจมาก่อนเมื่อใช้ปัญญาพินิจพิจารณาให้เห็นประโยชน์เรื่องเหล่านั้นแล้วปลุกฝังความพอใจให้เกิดขึ้น บุคคลไม่ว่าจะทำอะไรก็ตามมีความพอใจเป็นบันไดขั้นแรกที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ

สุเชาว์ พลอยชุม (2539: 166) ให้ความหมายของฉันทะไว้ว่า ฉันทะ หมายถึง ความพอใจ ความสมัครใจ

สุชีพ ปุญญานุภาพ (2539: 58) ให้ความหมายของฉันทะไว้ว่า ฉันทะ หมายถึง ความพอใจ (Preference, Impulse)

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น จึงสรุปความหมายของฉันทะว่า ฉันทะ แปลว่า ความพอใจ ความชอบใจ ความยินดี ความต้องการ ความอยาก ความรักใคร่ในสิ่งนั้นๆ เป็นคำกลางๆ คือไม่บ่งบอกว่าดีหรือไม่ดี ฉันทะที่ใช้เฉพาะโดยทั่วไปหมายถึง ธรรมฉันทะ กุศลฉันทะ และกัตตุกัมมตาฉันทะ กล่าวคือ ธรรมฉันทะและกุศลฉันทะ หมายถึง ความอยากในธรรม ใฝ่รู้ความจริงและสิ่งดีงาม แปลเอาความว่า ใฝ่รู้ กัตตุกัมมตาฉันทะ หมายถึง ความต้องการที่จะทำหรืออยากจะทำมือทำให้ดี แปลเอาความว่า ใฝ่สร้างสรรค์ ฉันทะ นำไปสู่อุตสาหะ คือ ความมุ่งมั่นกระทำการด้วยความพยายาม

1.1.2 ฉันทะในฐานะเป็นแรงจูงใจ

1.1.2.1 ความหมายของแรงจูงใจ

ผู้วิจัยได้ศึกษาความหมายของแรงจูงใจ เพื่อเป็นฐานในการศึกษาฉันทะในฐานะเป็นแรงจูงใจต่อไป ดังนี้

อุบลรัตน์ เพ็งสถิตย์ (2533: 171) กล่าวว่า แรงจูงใจเป็นภาวะที่เกิดจากความไม่สมดุลในร่างกายเป็นผลให้บุคคลมีพฤติกรรมเพื่อไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทางให้ได้ รวมความถึงความปรารถนาหรือความต้องการแต่ละบุคคลและเพราะปัจจัยภายนอก เช่น ความต้องการอำนาจ ความก้าวร้าว เป็นต้น

สิริอร วิชชาวุธ (2543: 225) กล่าวว่า แรงจูงใจ ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า Motive แรงจูงใจจะทำให้เกิดพฤติกรรมหนึ่งขึ้นอย่างต่อเนื่องและมีเป้าหมาย

มุกดา ศรียงค์ และคนอื่นๆ (2544: 225) ให้ความหมายของแรงจูงใจไว้ว่า แรงจูงใจ หมายถึง สภาวะที่เป็นแรงกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมา เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่แรงจูงใจนั้นต้องการ

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น สรุปความหมายของแรงจูงใจได้ว่า แรงจูงใจเป็นตัวกระตุ้นให้แสดงพฤติกรรมออกมาอย่างต่อเนื่อง เพื่อจุดมุ่งหมายของแรงจูงใจนั้นๆ แรงจูงใจเป็นผลมาจากความไม่สมดุลของร่างกายหรือเรียกว่า แรงขับและเป็นผลมาจากปัจจัยภายนอก แรงจูงใจมีความหมายรวมไปถึงความต้องการ และความปรารถนา

1.1.2.2 แรงจูงใจในพุทธธรรม

พระธรรมปิฎก ป.อ.ปยุตโต (2543ค: 485-528) (ปัจจุบันคือ พระพรหมคุณาภรณ์ ป.อ.ปยุตโต) ได้นำเสนอฉันทะในฐานะเป็นแรงจูงใจไว้หลายแห่ง ปรากฏคำอธิบายโดยละเอียดในหนังสือพุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ พระเดชพระคุณอธิบาย ฉันทะ ตรงข้ามเป็นคู่ขนานกับ ตัณหา ซึ่งทั้งสองคำมีค่าแปลร่วมกันว่า ความอยาก แต่มีความหมายคนละแง่ และถือว่าความอยาก เป็นแรงจูงใจสำคัญให้มนุษย์แสดงพฤติกรรม ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับฉันทะในฐานะเป็นแรงจูงใจแล้วนำเสนอไว้ดังนี้

การศึกษาฉันทะในฐานะเป็นแรงจูงใจ มีคำที่เป็นจุดเริ่มต้นทำความเข้าใจคือคำว่า “ความอยาก” แปลมาจาก ตัณหา ซึ่งเป็นศัพท์ธรรมะที่คนไทยค่อนข้างคุ้นเคยและใช้ในเชิงลบ เช่นกล่าวว่า ความอยากคือตัณหาเป็นสิ่งที่ไม่ดีต้องกำจัดลงเสีย ชาวพุทธต้องพยายามไม่มีความอยากคือตัณหา หรือปฏิบัติธรรมเพื่อละตัณหาอันเป็นเหตุของความทุกข์ จึงเกิดคำถามว่า เพราะพระพุทธศาสนาสอนให้คนไทยไม่มีความอยากทำให้ประเทศชาติไม่เจริญ คนไทยจึงไม่กระตือรือร้น ไม่อยากทำอะไรทั้งนั้น ที่มีคำกล่าวเช่นนี้ อาจเป็นเพราะเข้าใจ “ความอยาก” ผิดพลาดหรือมองแคบในด้านเดียวแล้วด่วนสรุปว่า คำสอนของพระพุทธศาสนาเป็นเหตุให้ประเทศไม่เจริญ ความจริงมีศัพท์ธรรมะอื่นๆ ที่มีความหมายกว้างขวางคลุมความมากกว่าตัณหาและให้ความหมายในเชิงบวก คือคำว่า ฉันทะ

คัมภีร์ในยุคลหลังพระไตรปิฎก (นิท.อ.1/20, 73; ปฏิส.อ.141-142; สงคณ.อ.527; วิสุทฺธิ.ฎีกา 1/241:3/366; พระธรรมปิฎก ป.อ.ปยุตโต. 2543ค: 486) จัดความอยากไว้เป็น 2 ประเภทตรงข้ามกัน คือ ความอยากที่เป็นฝ่ายไม่ดี (อกุศล) เรียกว่า ตัณหาฉันทะ เป็นคำที่ใช้แทนคำว่า ตัณหา เรียกสั้นๆ เพียงแค่ ตัณหา และความอยากที่เป็นฝ่ายดี (กุศล) คือ กัตตุกัมมยตาฉันทะ และธรรมฉันทะหรือกุศลฉันทะ เรียกสั้นๆ ว่า ฉันทะ บางแห่งท่านอธิบายเป็นคู่ตรงข้ามกันโดยใช้ กามฉันทะ แทน ตัณหาฉันทะ ตรงข้ามกับ ธรรมฉันทะ ก็มี เช่นใน พระราชวรมุนี ประยูร ปยุตโต (2530: 74-83; 115-119) จึงเป็นอันสรุปก่อนจะศึกษาต่อไปว่าความอยากที่เป็นแรงจูงใจให้มนุษย์กระทำการต่างๆ นั้นแบ่งเป็น 2 ประเภท ความอยากที่ชั่วร้ายก็มี ความอยากที่ดีก็มี ความอยากที่เป็นฝ่ายชั่วร้ายเรียกว่า ตัณหา ความอยากที่เป็นฝ่ายดีเรียกว่า ฉันทะ

จุดเริ่มต้นสำหรับทำความเข้าใจในตอนนี้เป็นคือ ให้ถือว่าแรงจูงใจในการกระทำของมนุษย์แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. ความพอใจ ชอบใจ ยินดี อยาก รักใคร่ ที่ไม่ดี ไม่สบาย ไม่เกื้อกูล เป็นอกุศล เรียกว่า ตัณหา มี 3 อย่างคือ กามตัณหา ภวตัณหา และวิภวตัณหา
2. ความพอใจ ชอบใจ ยินดี อยาก รักใคร่ ที่ดี สบาย เกื้อกูล เป็นกุศล เรียกว่า จันตะ

ตัณหา ตามหลักปฏิจจสมุปบาท เกิดจากเวทนาเป็นปัจจัยมีอวิชชาเป็นมูลฐาน กล่าวคือ ตัณหามุ่งไปที่อยากได้อะไรรับสิ่งที่ตนชอบทางประสาทสัมผัสมาเพื่อเสพ คือ อยากเห็น รูปที่สวยงาม ฟังเสียงที่ไพเราะ สูดกลิ่นหอม ลิ้มรสอร่อย และครุ่นคิดเรื่องที่สบายใจ และอยากพรากรพ้นเมื่อประสบกับสิ่งที่ตนไม่พอใจ คือ อยากพรากรพ้นจากการเห็นรูปที่ไม่สวย เป็นต้น การอยากได้อะไรรับสิ่งที่ตนชอบทางประสาทสัมผัสมีผลในทางพฤติกรรมเป็นการแสวงหา รังควานหาสิ่งเสพ (บาลีว่า ปริเยสนา) โดยมีนัยแห่งความหมายว่า ตัณหามุ่งไปที่การเสพ

จันตะ เป็นคำที่ตัดสั้นจากคำว่า กุศลธรรมจันตะ กุศลจันตะ ธรรมจันตะ และ กัตตุกัมมตาจันตะ โดยมุ่งไปที่ตัว ธรรม คือ ความจริงและสิ่งดีงาม มีความหมายกว้างไปถึงการอยากกระทำเพื่อรู้ความจริงและสิ่งดีงาม จันตะบอกถึงการกระทำอยู่ในตัว เมื่ออยากรู้ความจริงและสิ่งดีงามแล้วก็นำไปสู่การกระทำเพื่อให้ได้ความจริงและสิ่งดีงาม การมีความรู้แล้วจะทำการต่างๆ ได้ อย่างดีที่สุดเพราะอำนาจของความรู้นั้น และลงมือกระทำด้วยความมุ่งมั่นบากบั่นพยายาม ฉะนั้นในบางแห่งท่านจึงแปลจันตะว่า ใฝ่รู้ ใฝ่สร้างสรรค์ ผลในทางปฏิบัติคือ จันตะ นำไปสู่การกระทำ การอย่างสร้างสรรค์ มุ่งแต่สิ่งดีงาม เกื้อกูล และทำให้ดีที่สุด โดยสรุปจันตะมุ่งไปที่การกระทำ

เมื่อตัณหามุ่งไปที่การเสพ จันตะมุ่งไปที่การกระทำ จึงทำให้บุคคลที่มีแรงจูงใจ ไน้มไปทางตัณหาหรือไน้มไปทางจันตะมีแนวโน้มแห่งพฤติกรรมและการแสดงพฤติกรรมแตกต่างกัน

ตัณหามุ่งไปที่การเสพ การได้มาซึ่งสิ่งเสพนั่นอาจมีหลายวิธี บางวิธีได้มาโดยไม่ ต้องลงมือกระทำก็ได้เสพ บางวิธีต้องลงมือกระทำ สิ่งที่ตัณหาต้องการจะไม่ใช่เหตุเป็นผลกับการ กระทำนั้นโดยตรง ดังกรณีตัวอย่างต่อไปนี้ 1) ถ้าหนูหนอยอ่านหนังสือนี้จบ คุณพ่อจะพาไปดูหนัง 2) นาย ก กวาดถนนได้รับเงินเดือน 6,000 บาท

กรณีตัวอย่างนี้ พิจารณาในขั้นต้นจะพบว่า การอ่านหนังสือเป็นเหตุ การไปดูหนัง เป็นผล และ นาย ก กวาดถนนเป็นเหตุ การได้รับเงินเดือน 6,000 บาท เป็นผล ซึ่งเป็นความจริงในระดับสมมติที่มนุษย์กำหนดขึ้นซ้อนความจริงโดยธรรมชาติ แต่ถ้าพิจารณาในขั้นลึกลงไปจะพบว่า ผลที่แท้ของการอ่านหนังสือคือการได้ความรู้ และผลที่แท้ของการกวาดถนนคือ ความสะอาด ซึ่งเป็นความจริงแท้เป็นเหตุเป็นผลโดยธรรมชาติ

จากกรณีตัวอย่าง ถ้านาย ก เป็นผู้มีแรงจูงใจประเภทตัณหาย่อมต้องการ เงินเดือน หากต้องการความสะอาดของถนนไม่และเขาก็ย่อมไม่ต้องการกวาดด้วย แต่ที่ต้องกวาดก็ เพราะจำต้องทำเพราะเป็นเงื่อนไขที่จะได้เงินเดือน และหนูหนอยก็เช่นกัน ย่อมต้องการดูหนัง

หาต้องการความรู้ไม่ เขาต้องจ่ายมอ่านหนังสือเพื่อเป็นเงื่อนไขให้ได้สิ่งที่ค้นหาต้องการคือการไปดูหนัง

ตัวอย่างทั้งสองนั้น แสดงความหมายของฉันทะชัดเจนอยู่แล้ว ฉันทะต้องการตัวธรรม ต้องการภาวะตั้งงามหรือความรู้ความเข้าใจในความจริงแท้ นาย ก ย่อมต้องการความสะอาด และหนูหน้อยต้องการความรู้ในหนังสือนั้น ทั้งคู่ล้วนต้องการผลจากการกระทำ ผลเรียกหาเหตุ เมื่อกระทำผลก็ย่อมเกิดขึ้น เมื่อนาย ก กวาด ความสะอาดก็เกิดขึ้น ฉันทะจึงต้องการภาวะที่ตั้งงามที่เป็นผลของการกระทำ

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การที่ค้นหาหรือฉันทะเป็นแรงจูงใจในการกระทำย่อมให้ผลในทางปฏิบัติต่างกันไปมาก เมื่อบุคคลมีค้นหาเป็นแรงจูงใจ การกระทำจึงเป็นเพียงเงื่อนไขสำหรับการได้สิ่งเสวยสวเปรนเปรอดตน เขาไม่ต้องการกระทำและผลของการกระทำนั้น ย่อมทำให้เกิดการหลีกเลี่ยง หรือใช้วิธีลัดอื่นๆ ที่ไม่ต้องลงมือกระทำ และถ้าจำเป็นจริงๆ ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้เขาจะทำด้วยความรังเกียจ จำใจ ไม่เต็มใจและไม่ตั้งใจจริง ผลของการมีค้นหาเป็นแรงจูงใจ ได้แสดงไว้ในลักษณะของผู้มีแรงจูงใจประเภทค้นหาดังนี้

1.1.2.3 ลักษณะของผู้มีแรงจูงใจประเภทค้นหา

1. การพยายามหลีกเลี่ยงการกระทำ เขาอาจหันไปใช้วิธีลัดซึ่งง่ายกว่าเพื่อได้สิ่งเสวย ผลอย่างแรงคือการใช้วิธีการทุจริต เช่น นาย ก อยากได้เงินเดือน ไม่มีฉันทะในการทำงาน เขาทนรอเวลาอยู่ไม่ได้จึงหันไปหาเงินด้วยวิธีลัดขโมย

2. การทำงานสักว่าทำ ทำเพื่อให้ผ่านๆ ไป หรือทำคลุมๆ พอให้เขาเห็นว่าได้ทำผลคือไม่ได้ความประณีตหรือความดีเลิศของงาน และผู้ทำก็เพาะนิสสัยไม่ดีให้แก่ตนเอง กลายเป็นคนขาดความเฝัสมฤทธิ มัγκาย เช่น นาย ก สักว่ากวาดถนนไปวันๆ พอให้ครบเดือน

3. การต้องมีเงื่อนไขซ้อนขึ้นมา เพราะความที่เขาไม่มีแรงจูงใจในการกระทำ จำเป็นต้องตั้งคนคุมขึ้นมาคุมเขานั้น แต่ถ้าคนคุมที่ตั้งขึ้นมีแรงจูงใจประเภทค้นหาอีกคน ก็จำเป็นต้องตั้งคนคุมขึ้นมาคุมคนคุมอีกชั้นหนึ่ง ซ้อนทับกันวุ่นวายยุ่งนังสับสน เช่น ต้องหาคนมาคุม นาย ก ตั้งผู้ตรวจเวลา ส้ารวจเวลาทำงาน เป็นต้น

4. เกิดผลเสียต่อสุขภาพ เพราะสิ่งที่ค้นหาต้องการกับผลของการจำต้องกระทำ ไม่ตรงกันตามเหตุปัจจัยที่แท้ ในระหว่างที่จำต้องกระทำนั้นค้นหาอาจเร่งเร้า เป็นผลทำให้เกิดความกระวนกระวาย ฟุ้งซ่าน เครียด เป็นผลเสียต่อสุขภาพจิต เช่น นาย ก อยากได้เงินเดือน แต่เขาจำต้องกวาดถนน สิ่งทีนาย ก ต้องการคือเงินเดือน ในระหว่างการทำงานนั้นเขาย่อมกระวนกระวายลำบากใจเพราะจำใจต้องทำ

1.1.2.4 ลักษณะของผู้มีแรงจูงใจประเภทจันทะ

พระธรรมปิฎก ป.อ.ปยุตฺโต (2543ค: 485-528) กล่าวว่า บุคคลผู้มีฉันทะเป็นแรงจูงใจ ต้องการภาวะที่เป็นผลของการกระทำโดยตรง อันเป็นเหตุให้เขาต้องกระทำ ผลที่ติดตามมาจึงปรากฏในทางตรงกันข้ามกับตัณหา ดังนี้

1. ไม่ทำให้เกิดการทุจริต แต่ทำให้เกิดความสุจริต ความขยัน อดทน ความซื่อตรงต่องาน และแม้แต่ความซื่อตรงต่อเหตุผลที่เป็นไปตามกฎธรรมชาติ
2. ทำให้ตั้งใจทำงาน นำไปสู่ความประณีต ความดีเลิศของงาน มีนิสัยใฝ่สัมฤทธิ์ ทำจริงจัง เอาจาน และสู้งาน
3. ตรงข้ามกับความสับสนซับซ้อนในระบบและการคอยจ้องจับผิด จะมีความร่วมมือร่วมใจ การประสานงาน และการมีส่วนร่วม เพราะต่างมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน มิใช่มุ่งสิ่งเสเพลเพื่อตนที่จะต้องคอยฉกฉวยแย่งแย่งชิงกัน
4. เกิดความสุขจากการกระทำ เนื่องด้วยผู้มีฉันทะต้องการผลของการกระทำและการลงมือกระทำ เขาย่อมได้รับความสุขในขณะที่ทำงาน มีความสุขจากการกระทำ เมื่อเห็นผลสัมฤทธิ์ที่เกิดจากการกระทำเขายังมีความสุข ทั้งการกระทำและผลของการกระทำของเขาตรงกันตามเหตุปัจจัยที่แท้

นอกจากนี้ พระธรรมปิฎก ป.อ.ปยุตฺโต ยังเสนอว่า ทั้งตัณหาและฉันทะอาจเป็นปัจจัยให้แก่กันและกัน คือ ตัณหาเป็นปัจจัยแก่ฉันทะ และฉันทะเป็นปัจจัยให้เกิดตัณหา แต่ในทางปฏิบัติบุคคลควรยอมรับกันไว้ก่อนว่า

1. เป็นธรรมชาติของปฏิกิริยาที่ย่อมมีต้นเหตุหรือปัจจัยเป็นพื้นฐานและต้นเหตุนั้นจะเกิดขึ้นได้เสมอไม่ว่าในขั้นตอนหรือเวลาใดที่เผลอปล่อยโอกาสแก่มัน
2. ต้นเหตุเกิดขึ้นมาเมื่อใดก็จะชักนำเอาปัญหาหรือความทุกข์เข้ามาให้ด้วย จึงควรละหรือกำจัดเสีย
3. ในเมื่อต้นเหตุที่เป็นตัวก่อโทษนั้นพร้อมที่จะเกิดอยู่เสมอ การที่ปฏิกิริยาจะหลีกเลี่ยงมันโดยสิ้นเชิงย่อมจะเป็นไปไม่ได้ ดังนั้นในกรณีที่เหมาะสมหรือจำเป็นน่าจะมีวิธีปฏิบัติในทางที่จะทำให้ต้นเหตุก่อประโยชน์หรือเอาต้นเหตุไปใช้ประโยชน์ได้

การจะหาประโยชน์ได้จากต้นหาก็คือพยายามพัฒนาต้นหาให้เป็นฉันทะ ด้วยอาศัยปัจจัยทั้งปัจจัยภายในตัวบุคคล มีความสามารถในการคิด เป็นต้น และปัจจัยภายนอกได้แก่ ภัยธรรมชาติ ข้อมูลข่าวสาร เพื่อน ผู้ปกครอง เป็นต้น โดยให้เขาเห็นคุณค่าที่แท้จริงเกิดขึ้นจากการกระทำ

จากการศึกษาฉันตระหนักในฐานะเป็นแรงจูงใจ สรุปได้ว่า พระธรรมปิฎก ป.อ.ปยุตโต เป็นพระเถระผู้ริเริ่มนำเสนอหลักการทางพระพุทธศาสนาให้ร่วมสมัยกับวิชาสมัยใหม่ โดยอธิบายฉันตะ กลุ่มนานตรงข้ามกับตัณหา ทั้งตัณหาและฉันตะเป็นแรงจูงใจตามหลักพระพุทธศาสนา ตัณหา มุ่งไปที่การอยากได้อยากรับมาเพื่อตนเพื่อความสนุกสนานบันเทิงทางประสาทสัมผัส แต่ฉันตะมุ่ง

ไปที่การกระทำและมุ่งที่ตัวงาน ทำให้ผู้มีฉันทะเป็นแรงจูงใจมีพฤติกรรมที่แสดงถึงความเอาใจจริงเอา
 จังกับการทำงาน การมุ่งสู่ผลสัมฤทธิ์ ทำการด้วยความพอใจ รักงาน ไม่จำใจ มีความสุขจากการ
 กระทำ ต่างจากผู้มีฉันทะเป็นแรงจูงใจ ที่มุ่งแสหาสิ่งเสพสนุกสนาน ไม่มุ่งการกระทำ มีความสุข
 ผากไว้กับอนาคต ไม่มีความสุขขณะกระทำการ เมื่อบุคคลมีความอยากประเภทฉันทะก็จะสามารถ
 พัฒนาตนเอง ตัวงาน และประเทศชาติได้อย่างแน่นอนและมีผลชัดเจน ความอยากที่
 พระพุทธศาสนาสอนจึงมีทั้งความอยากที่ต้องละวางให้หมดสิ้น และความอยากที่ต้องเสริมส่งให้เกิด
 มีขึ้น จึงเป็นหน้าที่ของผู้ศึกษาต้องทำความเข้าใจและนำไปปฏิบัติมิใช่โทษพระพุทธศาสนาว่าเป็น
 เหตุทำให้ประเทศไม่เจริญ

1.1.3 ฉันทะในฐานะเป็นองค์ธรรมในอิทธิบาท 4

อิทธิบาท 4 แปลว่า ธรรมเครื่องให้ถึงอิทธิ (ฤทธิ์หรือความสำเร็จ) หรือธรรมที่เป็นเหตุ
 ให้ประสบความสำเร็จ หรือทางแห่งความสำเร็จ (ที.ปา. 11/231/233; อภิ.วิ. 35/505/292;
 พระธรรมปิฎก ป.อ.ปยุตฺโต. 2545ก: 160) มี 4 ประการ คือ

1. ฉันทะ ความพอใจ คือ ความต้องการที่จะทำ ใฝ่ใจรักจะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอ และ
 ปรารถนาจะทำให้ได้ผลดียิ่งๆ ขึ้นไป
2. วิริยะ ความเพียร คือ ขยันหมั่นประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายาม เข้มแข็ง
 อดทน เอาธุระ ไม่ทอดทิ้ง
3. จิตตะ ความคิดมุ่งไป คือ ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำและทำสิ่งนั้นด้วยความคิด
 เอาจิตฝึกใฝ่ไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอยไป อุทิศตัวอุทิศใจให้แก่สิ่งที่ทำ
4. วิมังสา ความไตร่ตรองหรือทบทวน คือ หมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญตรวจ
 ตราหาเหตุผลและตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนในสิ่งที่ทำนั้น มีการวางแผน วัตถุประสงค์ วิเคราะห์แก้ไขปรับปรุง
 เป็นต้น

จากการศึกษาฉันทะในฐานะเป็นองค์ธรรมในอิทธิบาท 4 สรุปได้ว่า ฉันทะ เป็นองค์
 ธรรมข้อหนึ่งใน 4 ข้อ รวมเรียกว่า อิทธิบาท 4 ซึ่งเป็นหลักธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จ บรรลุ
 เป้าหมาย

1.1.4 ฉันทะในฐานะเป็นรุ่งอรุณของการศึกษา

ฉันทะ เป็นองค์ประกอบหนึ่งในหมวดธรรมที่เรียกว่า บุพนิมิตแห่งมรรค คือเป็น
 จุดเริ่มต้นของการศึกษาตามหลักการพระพุทธศาสนา ถ้าองค์ธรรม 7 ประการเหล่านี้เกิดขึ้นแล้ว
 การก้าวไปในมรรคหรือในวิถีแห่งชีวิตที่งดงามย่อมเกิดขึ้นตามมา เหมือนแสงเงินแสงทองส่องฉาย
 ก่อนพระอาทิตย์จะอุทัยหรือเป็นรุ่งอรุณแห่งการศึกษา ท่านอธิบายฉันทะในฐานะเป็นบุพนิมิตแห่ง
 มรรคหรือรุ่งอรุณของการศึกษา (ส.ม.19/130-6/36; พระธรรมปิฎก ป.อ.ปยุตฺโต. 2545ก: 204-250;
 2545ค: 16-18) โดยมีรูปศัพท์เต็มว่า ฉันทสัมปทา ไว้ดังนี้

มนุษย์เป็นสัตว์พิเศษ ซึ่งแตกต่างจากสัตว์ทั้งหลายอื่น สิ่งที่ทำให้มนุษย์เป็นสัตว์พิเศษ ได้แก่ สึกขาหรือการศึกษา คือการเรียนรู้ฝึกฝนพัฒนา มนุษย์ที่ฝึก ศึกษา หรือพัฒนาแล้ว เชื่อว่าเป็น "สัตว์ประเสริฐ" เป็นผู้รู้จักดำเนินชีวิตที่ดีงามด้วยตนเอง และช่วยให้สังคมดำรงอยู่ในสันติสุขโดยสวัสดิ์

มนุษย์ที่จะชื่อว่า ฝึก ศึกษา หรือพัฒนาตน โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนผู้เป็นสมาชิกใหม่ของมนุษยชาติ พึงมีคุณสมบัติที่เป็นต้นทุน 7 ประการ ที่เรียกว่า แสงเงินแสงทองของชีวิตที่ดีงาม หรือ รุ่งอรุณของการศึกษา ซึ่งเป็นหลักประกันของชีวิตที่จะพัฒนาสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ผู้เป็นสัตว์ประเสริฐอย่างแท้จริง ดังนี้

1. กัลยาณมิตตตา (มีกัลยาณมิตร) แสงแห่งปัญญาและแบบอย่างที่ดี คือ อยู่ร่วมหรือใกล้ชิดกัลยาณชน เริ่มต้นแต่มีพ่อแม่เป็นกัลยาณมิตรในครอบครัว รู้จักคบคน และเข้าร่วมสังคมกับกัลยาณชน ที่จะมีอิทธิพลชักนำและชักชวนกันให้เจริญงอกงามในการพัฒนาพฤติกรรมจิตใจ และปัญญา โดยเฉพาะให้เรียนรู้และพัฒนาการสื่อสารสัมพันธ์กับเพื่อนมนุษย์ด้วยเมตตา มีศรัทธาที่จะดำเนินตามแบบอย่างที่ดี และรู้จักใช้ปัจจัยภายนอก ทั้งที่เป็นบุคคล หนังสือ และเครื่องมือสื่อสารทั้งหลาย ให้เป็นประโยชน์ในการแสวงหาความรู้ และความดีงาม เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาชีวิต แก้ปัญหาและทำการสร้างสรรค์

2. สีสัมปทา (ทำดีให้ถึงพร้อม) มีวินัยเป็นฐานของการพัฒนาชีวิต คือรู้จักจัดระเบียบความเป็นอยู่กิจกรรมกิจการและสิ่งแวดล้อมให้อื้อโอกาสแก่การพัฒนาชีวิต อย่างน้อยมีศีลขั้นพื้นฐาน คือมีพฤติกรรมที่ถูกต้องในความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางสังคม ด้วยการอยู่ร่วมกับเพื่อนมนุษย์อย่างเกื้อกูลไม่เบียดเบียนกัน และในความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางวัตถุด้วยการกินใช้ปัจจัย 4 ตลอดจนอุปกรณ์เทคโนโลยีทั้งหลาย ในทางที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิต เกื้อหนุนการศึกษา การสร้างสรรค์ และระบบดุลยสัมพันธ์ของธรรมชาติ

3. ฉันทสัมปทา (ทำดีให้ถึงพร้อม) มีจิตใจใฝ่รู้ใฝ่สร้างสรรค์ คือเป็นผู้มีพลังแห่งความใฝ่รู้ใฝ่ดีใฝ่ทำ ใฝ่สร้างสรรค์ ใฝ่สัมฤทธิ์ ใฝ่ความเป็นเลิศอยากช่วยทำทุกสิ่งทุกคนที่ตนประสบเกี่ยวข้องให้เข้าถึงภาวะที่ดีงาม ไม่หลงติดอยู่แค่คิดจะได้จะเอา แต่ควรหาความสุขจากการศึกษาและมีความสุขจากการทำสิ่งดีงาม ด้วยการใช้สมองและมือในการสร้างสรรค์

4. อัตตสัมปทา (ทำตนให้ถึงพร้อม) มุ่งมั่นฝึกตนจนเต็มสุดภาวะที่ความเป็นคนจะไปถึงได้ คือ ระลึกอยู่เสมอถึงความจริงแท้แห่งธรรมชาติของมนุษย์ผู้เป็นสัตว์ที่ฝึกได้ และต้องฝึก ซึ่งเมื่อฝึกแล้วจะประเสริฐเลิศสูงสุดแล้วตั้งใจฝึกตนจนมองเห็นความยากลำบากอุปสรรคและปัญหาเป็นจุดเวทีที่ทดสอบและพัฒนาสติปัญญาความสามารถ มีจิตสำนึกในการพัฒนาตนยิ่งขึ้นไปจนเต็มสุดแห่งศักยภาพ ด้วยการพัฒนาที่พร้อมทุกด้าน ทั้งพฤติกรรม จิตใจ และปัญญา

5. ทิฏฐิสัมปทา (ทำทิวฐิให้ถึงพร้อม) ถือหลักเหตุปัจจัยมองอะไรๆ ตามเหตุและผล คือ ตั้งอยู่ในหลักความคิดความเชื่อถือที่ดีงามมีเหตุผล อย่างน้อยถือหลักเหตุปัจจัย ที่จะนำไปสู่การพิจารณาไตร่ตรองสืบสวนค้นคว้าเป็นทางเจริญปัญญา และเชื่อการกระทำว่าเป็นอำนาจใหญ่สุด

ที่บันดาลชะตากรรม กับทั้งมีพฤติกรรมและจิตใจที่อยู่ในอำนาจเหตุผล แม้จะฝืนทำให้สำเร็จและดีงามสูงสุด ก็รู้เท่าทันความเป็นไปได้ภายในขอบเขตของเหตุปัจจัยที่มีและที่ทำ ถึงสำเร็จก็ไม่เหลิงลอย ถึงพลาดก็ไม่หงอยงอ ดำรงจิตผ่องใสเป็นอิสระได้ ไม่ว้าวามโววายเอาแต่ใจตน ตลอดจนไม่ปล่อยตัวเลื่อนไหลไปตามกระแสความตื่นข่าวและค่านิยม

6. อัมปมาทสัมปทา (ทำความไม่ประมาทให้ถึงพร้อม) ตั้งตนอยู่ในความไม่ประมาท คือ มีจิตสำนึกในความไม่เที่ยง มองเห็นตระหนักถึงความไม่คงที่ ไม่คงทน และไม่คงตัว ทั้งของชีวิตและสิ่งทั้งหลายรอบตัว ซึ่งเปลี่ยนแปลงไปตามเหตุปัจจัยทั้งภายในและภายนอกตลอดเวลา ทำให้หนึ่งนอนใจอยู่ไม่ได้และมองเห็นคุณค่าความสำคัญของกาลเวลา แล้วกระตือรือร้นขวนขวายเร่งศึกษาและป้องกันแก้ไขเหตุปัจจัยของความเสื่อม และเสริมสร้างเหตุปัจจัยของความเจริญงอกงาม โดยใช้เวลาทั้งคืนวันที่ผ่านมาให้เป็นประโยชน์มากที่สุด

7. โยนิโสมนสิการสัมปทา (ทำโยนิโสมนสิการให้ถึงพร้อม) ฉลาดคิดแยกคายให้ได้ประโยชน์และความจริง คือ รู้จักคิด รู้จักพิจารณา มองเป็น คิดเป็น เห็นสิ่งทั้งหลายตามที่เป็น เป็นไปในระบบความสัมพันธ์แห่งเหตุปัจจัยโดยให้ปัญญาพิจารณาสอบสวนสืบค้นวิเคราะห์วิจัย ไม่ว่าจะเพื่อให้เห็นความจริง หรือเพื่อให้เห็นแง่มุมที่จะใช้ให้เป็นประโยชน์ กับทั้งสามารถแก้ไขปัญหาและจัดทำดำเนินการต่างๆ ให้สำเร็จได้ด้วยวิธีการแห่งปัญญาที่จะทำให้พึงตนเองและเป็นที่พึงของคนอื่นได้

เมื่อไตรธรรมที่เป็นบุพนิมิต 7 ประการนี้ แม้อย่างใดอย่างหนึ่งเกิดมีในบุคคลแล้ว เมื่อนั้นย่อมเป็นอันหวังได้ว่าเขาจักเจริญ พัฒนา ทำให้มาก ซึ่งมรรคมีองค์ 8 ประการอันประเสริฐ คือ จักดำเนินก้าวไปในมัชฌิมาปฏิปทา

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้นเกี่ยวกับการศึกษาฉันท์ในฐานะเป็นรุ่งอรุณของการศึกษา ในรูปศัพท์เต็มว่า ฉันท์สัมปทา สรุปได้ว่า ฉันท์ รวมกับองค์ธรรมอื่นๆ เป็น 7 ประการ เป็นจุดเริ่มต้นของการก้าวไปในมรรค ซึ่งเป็นหลักการดำเนินชีวิตที่อิงตามหลักของพระพุทธศาสนา ในแง่หนึ่งการดำเนินชีวิตตามหลักมรรค 8 นั้น เป็นหลักการศึกษาตามหลักของพระพุทธศาสนา จึงเรียกได้ว่า ฉันท์ เป็นรุ่งอรุณของการศึกษา

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับฉันท์ในการเรียน

วิเชียร พากเพียร (2531: 115-118) ได้ศึกษาการสร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรมด้านอิทธิบาท 4 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2530 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 1,063 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบทดสอบวัดคุณธรรมด้านอิทธิบาท 4 ชนิดสถานการณ์แบบเลือกตอบ เพื่อวัดพฤติกรรมที่แสดงออกเมื่อประสบกับสถานการณ์นั้นๆ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 80 ข้อ พบว่า ข้อสอบวัดคุณธรรมด้านอิทธิบาท ทั้ง 4 ด้าน แต่ละด้านมี 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 4.2459 ถึง 16.7568 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกข้อ ซึ่งแยกเป็นราย

ด้านดังนี้ ด้านฉันทะมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 4.2459 ถึง 9.8540 ด้านวิริยะ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 5.4024 ถึง 14.1147 ด้านจิตตะ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 9.1813 ถึง 15.0211 และด้านวิมังสามีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 8.2188 ถึง 16.7568 แบบทดสอบมีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ ซึ่งได้จากการคำนวณค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบด้วยสูตร Alpha-Coefficient มีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ ด้านฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา เท่ากับ .5664 .7241 .8335 .8239 และ .8959 ตามลำดับ ค่าความเที่ยงตรงของแบบทดสอบ หาค่าความเที่ยงตรงของแบบทดสอบเชิงโครงสร้างของแต่ละด้านและรวมทั้งฉบับโดยใช้เทคนิคกลุ่มที่รู้จักอยู่แล้ว (Know Group Technique) พบว่า แบบทดสอบด้านฉันทะมีค่าความเที่ยงตรงตั้งแต่ 27.75 ถึง 33.71 ด้านวิริยะ มีค่าความเที่ยงตรงตั้งแต่ 9.51 ถึง 16.75 ด้านจิตตะ มีค่าความเที่ยงตรงตั้งแต่ 19.79 ถึง 30.99 ด้านวิมังสามีค่าความเที่ยงตรงตั้งแต่ 11.79 ถึง 13.70 และความเที่ยงตรงทั้งฉบับมีค่าตั้งแต่ 15.80 ถึง 20.65 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในของแบบทดสอบในแต่ละด้านของแบบทดสอบวัดคุณธรรมด้านอิทธิบาท 4 มีค่าเป็นบวกทุกค่า โดยมีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ .2367 ถึง .6546 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างแบบทดสอบแต่ละด้านกับแบบทดสอบทั้งฉบับมีค่าเป็นบวกทุกค่า โดยมีค่าตั้งแต่ .5514 ถึง .8476 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ปริญญา ณ วันจันทร์ (2536: 74-79) ได้ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพในการทำงานของครูประถมศึกษาในจังหวัดเชียงราย กลุ่มตัวอย่างเป็นครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษา จังหวัดเชียงราย จำนวน 400 คน ใช้แบบวัดจำนวน 8 ฉบับ คือ 1. แบบวัดลักษณะทางชีวสังคม 2. แบบวัดทัศนคติต่อวิชาชีพครู 3. แบบวัดความเชื่ออำนาจในตน 4. แบบวัดอิทธิบาทสี่ 5. แบบวัดความเชื่อทางพุทธและการปฏิบัติทางพุทธ 6. แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 7. แบบวัดการรับรู้การสนับสนุนจากสภาพแวดล้อมในการทำงาน 8. แบบวัดประสิทธิภาพในการทำงาน ผลการศึกษาพบว่า อิทธิบาท 4 ร่วมกับตัวแปรอื่นคือทัศนคติต่อวิชาชีพครู ความเชื่อมั่นในตน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สามารถทำนายได้สูงกว่ากลุ่มครูที่มีการรับรู้การสนับสนุนจากสภาพแวดล้อมในการทำงานสูง

กนิษฐา ตันทพันธ์ (2541: 141-155) ได้ศึกษาลักษณะจิตสังคมและลักษณะทางพุทธที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมบริการตามบทบาทเชิงวิชาชีพ กลุ่มตัวอย่างเป็นพยาบาลที่ปฏิบัติงานเต็มเวลาในตึกอายุรกรรม โรงพยาบาลฝ่ายกาย ผลการศึกษาพบว่า อิทธิบาท 4 ร่วมกับตัวแปรอื่นสามารถทำนายพฤติกรรมบริการตามบทบาทเชิงวิชาชีพโดยรวม ได้ร้อยละ 22.08 ด้านพฤติกรรมบริการตามบทบาทเชิงวิชาชีพ ด้านการป้องกันโรคและคงไว้ซึ่งสุขภาพอนามัย ได้ร้อยละ 13.88 และ 13.21 ตามลำดับ ส่วนในกลุ่มวิชาชีพพบว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างความคลุมเครือในบทบาทกับอิทธิบาท 4 ร่วมกันส่งผลต่อพฤติกรรมด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพและปฏิสัมพันธ์ระหว่างเอกลักษณ์บทบาทเชิงวิชาชีพกับอิทธิบาท 4 ร่วมกันส่งผลต่อพฤติกรรมด้านการป้องกัน ส่วนในกลุ่มพยาบาลที่มีประสบการณ์ 2-5 ปี พบว่าปฏิสัมพันธ์ระหว่าง

ความคลุมเครือในบทบาทกับอิทธิบาท 4 ร่วมกันส่งผลต่อพฤติกรรมการให้พยาบาลตามบทบาทเชิงวิชาชีพด้านการป้องกันโรค ด้านการดูแลรักษาและด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพ นอกจากนี้ยังพบว่า อิทธิบาท 4 ส่งผลต่อพฤติกรรมการให้บริการตามบทบาทเชิงวิชาชีพโดยภาพรวม ส่วนกลุ่มย่อยพบว่าอิทธิบาท 4 ส่งผลต่อพฤติกรรมการให้บริการตามบทบาทเชิงวิชาชีพโดยรวม พยาบาลที่มีอิทธิบาท 4 สูงมีพฤติกรรมการให้บริการดีกว่าพยาบาลที่มีอิทธิบาท 4 ต่ำ

จินดารัตน์ ปิรมณี (2545: 110-128) ได้ศึกษาการพัฒนาจิตในการเรียนของ นักศึกษาระดับปริญญาตรี เพื่อศึกษาผลของการฝึกอบรมการพัฒนาจิตในการเรียนสำหรับ นักศึกษาระดับปริญญาตรี กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต จำนวน 63 คน เป็นกลุ่มควบคุม 20 คน แล้วสุ่มนักศึกษา 43 คนเป็นกลุ่มทดลอง 1 จำนวน 22 คน และกลุ่มทดลอง 2 จำนวน 21 คน กลุ่มทดลอง 1 ได้รับการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเป็นเวลา 3 วัน 2 คืน กลุ่มทดลอง 2 ได้รับการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเป็นเวลา 3 วัน 2 คืนและการฝึกฝนพัฒนาตนในสถานการณ์จริง เป็นเวลา 4 สัปดาห์ ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้รับการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการและการฝึกฝนพัฒนาตนใน สถานการณ์จริง เครื่องมือที่ใช้คือ แบบวัดจิตในการเรียนและหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาจิตในการ เรียน นักศึกษาแต่ละคนจะได้รับการวัดจิตในการเรียน 4 ครั้ง คือ วัดครั้งที่ 1 ก่อนการ ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ วัดครั้งที่ 2 เมื่อสิ้นสุดการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ วัดครั้งที่ 3 เมื่อสิ้นสุดการ ฝึกฝนพัฒนาตนในสถานการณ์จริง และวัดครั้งที่ 4 เมื่อสิ้นสุดการฝึกฝนพัฒนาตนในสถานการณ์ จริงแล้ว 1 เดือน ผลการศึกษาสรุปได้ว่า นักศึกษาที่ได้รับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตในการเรียน มีจิตในการเรียนสูงกว่านักศึกษาที่ไม่ได้รับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตในการเรียน และวิธีการ พัฒนาจิตในการเรียนของนักศึกษาที่ดีที่สุดคือวิธีการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการรวมกับการฝึกฝน พัฒนาตนเองในสถานการณ์จริง

พัชรพร วีรสิทธิ์ (2546: 70-73) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบห้า ประการของบุคลิกภาพและความสามารถในการเผชิญปัญหาและอุปสรรคตามหลักอิทธิบาท 4 ของ เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานอยู่ในสำนักงานประกันสังคม กลุ่มตัวอย่างเป็นเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานใน สำนักงานประกันสังคม เขตพื้นที่ 3 และสำนักงานประกันสังคม เขตพื้นที่ 5 จำนวน 183 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานอยู่ใน สำนักงานประกันสังคมส่วนใหญ่มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและอุปสรรคตามหลักอิทธิบาท 4 โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า เจ้าหน้าที่ที่มีวิริยะและวิมังสา ในระดับสูงแต่มีฉันทะและจิตตะในระดับปานกลาง เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่รับผิดชอบแตกต่างกัน มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและอุปสรรคตามหลักอิทธิบาทแตกต่างกันโดยภาพรวม แต่ ในรายด้านไม่แตกต่างกัน ความห้วนใจมีความสัมพันธ์เชิงลบกับวิมังสา บุคลิกภาพแบบเปิดกว้าง มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับฉันทะ วิริยะ และวิมังสา การมีสติมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับวิริยะและ วิมังสา ทั้งฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

จิตนาฏ เหลืองอ่อน (2547: 77-80) ได้ศึกษาผลการให้คำปรึกษากลุ่มทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์และพฤติกรรมและการฝึกสมาธิแบบอานาปานสติเพื่อพัฒนาจิตในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีคะแนนจิตในการเรียนต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 จำนวน 34 คน แล้วสุ่มอย่างง่ายและสอบถามความสนใจได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 18 คน และสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งเป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มทดลองที่ 1 กลุ่มทดลองที่ 2 และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 6 คน ดำเนินการทดลองโดยให้กลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม กลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับการฝึกสมาธิแบบอานาปานสติ การเก็บข้อมูลแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผล ผลการศึกษาพบว่า มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลองกับระยะเวลาของการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนกลุ่มทดลองทั้งสองกลุ่มมีจิตในการเรียนระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลสูงกว่าระยะก่อนการทดลอง และสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พระมหาสมคิด โครธา (2547: 65-68) ได้ศึกษาการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2545 จำนวน 328 รูป เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 57 ข้อ ผลการศึกษาพบว่า นิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ใช้อิทธิบาท 4 คือ จันทะ วิริยะ จิตตะและวิมังสา ในการเรียนทั้งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก นิสิตที่มีสถานภาพแตกต่างกันใช้อิทธิบาทในการเรียนต่างกัน พระภิกษุใช้อิทธิบาทด้านจันทะและจิตตะในการเรียนแตกต่างกับสามเณร นิสิตชั้นปีที่ 4 ใช้อิทธิบาท 4 ด้านจันทะและวิริยะในการเรียนแตกต่างกับนิสิตชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 และ ชั้นปีที่ 3 นิสิตชั้นปีที่ 4 ใช้อิทธิบาทด้านจิตตะในการเรียนแตกต่างกับนิสิตชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 3 และใช้อิทธิบาทด้านวิมังสาในการเรียนแตกต่างกับนิสิตชั้นปีที่ 3 นิสิตคณะพุทธศาสตร์ใช้อิทธิบาทด้านจันทะ วิริยะ และจิตตะ แตกต่างกับนิสิตคณะครุศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ และคณะมนุษยศาสตร์ ส่วนนิสิตคณะพุทธศาสตร์และคณะมนุษยศาสตร์ใช้อิทธิบาทด้านวิมังสาในการเรียนแตกต่างกับนิสิตคณะครุศาสตร์และคณะสังคมศาสตร์ นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน ใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนแตกต่างกัน

ภทพร ยุทธาภรณ์พินิจ (2547: 236-250) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของ ป.อ.ปยุตโต เพื่อสร้างรูปแบบในการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของ ป.อ.ปยุตโต และศึกษาผลที่ได้จากการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ กลุ่มตัวอย่างในการทดลองคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 20 คน ที่ได้รับการพัฒนาด้วยรูปแบบที่สร้างขึ้น การทดลองแบบขนาน ใช้เวลา 8 วัน วันละ 6-7 ชั่วโมง รวม 52 ชั่วโมง การเก็บข้อมูลมีทั้งก่อนระหว่าง และหลังการทดลอง ด้วยแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แบบประเมินพฤติกรรม แบบสังเกตพฤติกรรม และการรายงานตนเอง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์

เนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของ ป.อ.ปยุตโต ที่พัฒนาขึ้น ได้ใช้หลักสูตรธรรมคือการรักษาศีล การฝึกสติและสมาธิตามหลักอิทธิบาท การพัฒนาปัญญาด้วยการสร้างศรัทธาและ โยนิโสมนสิการ และเนื้อหาการจัดกิจกรรมในการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ประกอบด้วยสาระคือ สภาพปัจจุบัน หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ แนวคิดทฤษฎี กระบวนการพัฒนาและผลการพัฒนา โดยมีจุดเน้นที่องค์ประกอบจะต้องบูรณาการตามหลักพุทธธรรม ส่วนผลการทดลองใช้รูปแบบพบว่า ผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของ ป.อ.ปยุตโต โดยรวมและในแต่ละด้าน (ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา) ระยะหลังการทดลองสูงขึ้นกว่าระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผู้เรียนได้แสดงพฤติกรรมและรายงานตนเองอย่างชัดเจนว่า สามารถพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ กล่าวคือ ผู้เรียนเพิ่มความตั้งใจ ความพยายาม ความเอาใจใส่และการใช้ปัญญาไตร่ตรองในการทำกิจกรรม อย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้เกิดประโยชน์เกื้อกูลต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม

จากเอกสารและงานวิจัยดังกล่าวข้างต้นที่เกี่ยวข้องกับฉันทะสรุปได้ว่า ฉันทะ เป็นธรรมที่นำเสนอพร้อมกับธรรมอื่นๆ ในหมวดธรรมที่เรียกว่าอิทธิบาท 4 งานวิจัยส่วนมากที่ศึกษาให้ความสำคัญกับฉันทะในฐานะเป็นองค์ธรรมในอิทธิบาท 4 เมื่อเกิดฉันทะแล้วธรรมอื่นๆ จะเกิดตามมาด้วยเสมอ จากการทดลองยืนยันว่าฉันทะสามารถพัฒนาได้ และบุคคลที่อยู่ในสถานการณ์สภาพแวดล้อม ต่างกันมีฉันทะต่างกัน

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อฉันทะในการเรียน

2.1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพ

2.1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพ

2.1.1.1 ความหมายของภิกษุและสามเณร

พระธรรมปิฎก ป.อ.ปยุตโต (2546ก: 173, 280) ให้ความหมายของ ภิกษุ ว่า ชายผู้ได้อุปสมบทแล้ว, ชายที่บวชเป็นพระ, พระผู้ชาย, แปลตามรูปศัพท์ว่า “ผู้ขอ” หรือ “ผู้มองเห็นภัยในสังขาร” หรือ “ผู้ทำลายกิเลส” และให้ความหมายของ สามเณร ไว้ว่า เหล่ากอแห่งสมณะ, บรรพชิตในพระพุทธศาสนาผู้ยังมิได้อุปสมบท เพียงแต่รับบรรพชาด้วยไตรสรณคมณ์ถือสิกขาบท 10 และกิจวัตรบางอย่างตามปกติ มีอายุยังไม่ครบ 20 ปีบริบูรณ์

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ทั้งพระภิกษุและสามเณรต่างบวชในพุทธศาสนา การบวชเป็นพระภิกษุเรียกว่า อุปสมบท การบวชเป็นสามเณรเรียกว่า บรรพชา ผู้ที่มีอายุครบ 20 ปี เป็นต้นแล้ว จึงมีสิทธิ์อุปสมบทเป็นพระภิกษุ ส่วนผู้ที่มีอายุน้อยกว่านั้นให้บวชเป็นสามเณรถือสิกขาบท 10 สิกขาบท คำว่า ภิกษุ ตามรูปศัพท์แปลว่า ผู้ขอ ผู้เห็นภัยในสังขาร ส่วนคำว่า สามเณร แปลว่า เหล่ากอสมณะ

2.1.1.2 วัตรปฏิบัติของพระภิกษุในพระพุทธศาสนา

พระภิกษุในพระพุทธศาสนา เมื่ออุปสมบทแล้วต้องเพียรพยายามทำให้ตนมีความเจริญในศีล สมาธิ และปัญญา ในที่นี้กล่าวเฉพาะหมวดศีล พระภิกษุมีข้อปฏิบัติ 2 อย่างดังนี้

1. อาทิพรหมจาริกาสึกษา หมายถึง ข้อที่ต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติเป็นระเบียบแบบแผน เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบต่อสงฆ์และเป็นจุดเริ่มต้นของการเจริญในพระพุทธศาสนา ได้แก่ สิกขาบท 227 ข้อที่บัญญัติไว้ในพระปาฏิโมกข์ แบ่งเป็น ปาราชิก 4 สังฆาทิเสส 13 อนิยต 2 นิสสัคคียปาจิตติย 30 ปาจิตติย 92 ปาฏิเทสนียะ 4 เสนิยวัตร 75 และอธิกรณสมณะ 7

2. อภิสมาจารสิกขา หมายถึง หลักการศึกษาอบรมในฝ่ายขนบธรรมเนียมมารยาทอันดีงามของพระภิกษุ ซึ่งหลักสิกขาเหล่านี้ท่านไม่จัดเข้าไว้ในพระปาฏิโมกข์ แต่เป็นหลักที่ต้องประพฤติเพื่อความงดงามแห่งสงฆ์ คือ กายบริหาร บริหารบริโภค นิสสัย วัตร การระวังกิจการจำพรรษา อุโบสถ ปวารณา อุปปทกิริยา และวินัยกรรม (พระมหามุนีศรี สามารถไทย. 2548: 77-78; อ้างอิงจาก มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. 2539)

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า พระภิกษุในพระพุทธศาสนามีข้อปฏิบัติทั้งที่เป็นบทบัญญัติ มาในพระปาฏิโมกข์ จำนวน 227 ข้อ และยังมีข้อปฏิบัติอื่นๆ ที่เป็นมารยาทของพระซึ่งอยู่นอกพระปาฏิโมกข์ การที่พระภิกษุต้องปฏิบัติตามสิกขาบทดังกล่าวจึงทำให้มีลักษณะเฉพาะตน

2.1.1.3 ธรรมที่บรรพชิตควรพิจารณาเนื่อง ๆ

พระภิกษุเมื่ออุปสมบทแล้ว มีหลักให้พิจารณา เรียกว่า บัพพชิตอภินหัจจเวกขณ 10 ประการ (อง. ทสก. 24/48/91) คือ ธรรมที่บรรพชิตควรพิจารณาอยู่เป็นประจำ ดังนี้

1. บรรพชิตควรพิจารณาเนื่อง ๆ ว่า “เรามีเพศต่างจากคฤหัสถ์” จุดประสงค์การให้พิจารณาเช่นนี้ ก็เพื่อจะทำให้ลดความถือตัว สำนึกตนว่าเป็นพระ

2. บรรพชิตควรพิจารณาเนื่อง ๆ ว่า “เรามีชีวิตเนื่องด้วยคนอื่น” คืออาศัยคนอื่นในการเป็นอยู่ ต้องทำตนให้เป็นคนเลี้ยงง่าย มีกิริยาเรียบร้อยเหมาะสม ให้เกียรติ เคารพในบิณฑบาต และบริโภคปัจจัยด้วยความใส่ใจเห็นคุณค่า

3. บรรพชิตควรพิจารณาเนื่อง ๆ ว่า “เรามีอาภักปกิริยาอย่างอื่นที่จะพึงทำ” คืออาการทางกายวาจาอย่างอื่นที่เราจะต้องทำให้ดีขึ้นไปกว่านี้ยังมีอยู่อีก ไม่ใช่เพียงเท่านี้ เพื่อให้กิริยาอาการเรียบร้อยดียิ่งขึ้น

4. บรรพชิตควรพิจารณาเนื่อง ๆ ว่า “ตัวเรายังติเตียนตัวเราเองโดยศีลไม่ได้ อยู่หรือไม่” ที่พิจารณาเช่นนี้ก็เพื่อให้เกิดความละอายที่จะทำบาปพรังอยู่ในใจ

5. บรรพชิตควรพิจารณาเนื่องๆ ว่า “เพื่อนพรหมจรรย์ทั้งหลายผู้เป็นวิญญูชนพิจารณาแล้ว ยังติเตียนเราโดยศีลไม่ได้อยู่หรือไม่” ที่พิจารณาเช่นนั้นเพื่อให้เกิดความเกรงกลัวต่อการทำชั่วทั้งหลาย

6. บรรพชิตควรพิจารณาเนื่องๆ ว่า “เราจักต้องมีความพลัดพรากจากของรักของชอบใจทั้งสิ้น” ที่พิจารณาเช่นนั้นก็เพื่อให้เป็นผู้ไม่ประมาท

7. บรรพชิตควรพิจารณาเนื่องๆ ว่า “เรามีกรรมเป็นของตน เราทำกรรมใด ดีก็ตาม ชั่วก็ตาม จักต้องเป็นทายาทของกรรมนั้น” ที่พิจารณาเช่นนั้นก็เพื่อป้องกันมิให้กระทำความชั่ว

8. บรรพชิตควรพิจารณาเนื่องๆ ว่า “วันคืนล่วงไปๆ บัดนี้เราทำอะไรอยู่” วัตถุประสงค์การพิจารณาเช่นนี้เพื่อทำความไม่ประมาทให้บริบูรณ์

9. บรรพชิตควรพิจารณาเนื่องๆ ว่า “เรายินดีในที่สงัดอยู่หรือไม่” วัตถุประสงค์การพิจารณาเช่นนี้เพื่อทำความวิเวกความสงบทางกายให้เกิดขึ้น

10. บรรพชิตควรพิจารณาเนื่องๆ ว่า “คุณวิเศษยิ่งกว่ามนุษย์สามัญที่เราบรรลุลแล้วมีอยู่หรือไม่ ที่จะให้เราเป็นผู้ไม่เก้อเขินเมื่อถูกเพื่อนบรรพชิตถามในกาลภายหลัง” วัตถุประสงค์การพิจารณาเช่นนี้ก็เพื่อให้มีคุณความดีฝากไว้ในโลก ไม่เป็นผู้ตายเปล่า

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ธรรมที่บรรพชิตควรพิจารณาเนื่องๆ เป็นหลักธรรมที่ยำให้พระภิกษุเจริญในพระศาสนาและมีกิริยาอาการที่น่าเลื่อมใส เป็นหลักที่ให้พระภิกษุต้องระลึกไว้เสมอจะได้เตือนตนให้อยู่ในความดีงาม ไม่พลาดพลั้งให้โอกาสแก่ความชั่ว

2.1.1.4 สิกขาบทสำหรับสามเณร

สามเณรที่บรรพชาในพระพุทธศาสนาต้องสมาทานรับปฏิบัติสิกขาบทคือศีล 10 ประการ (ขุ.ขุ 25/1/1) ดังนี้

1. เว้นจากการทำลายชีวิตสัตว์ให้ตกลงไป
2. เว้นจากการถือเอาของที่เขามิได้ให้ด้วยอาการแห่งขโมย
3. เว้นจากการจากการประพฤติดิตพรหมจรรย์คือร่วมประเวณี
4. เว้นจากการพูดเท็จ
5. เว้นจากน้ำเมาคือสุราและเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท
6. เว้นจากการบริโภคอาหารในเวลาวิกาลคือตั้งแต่เที่ยงแล้วไปจนถึงรุ่งอรุณของวันใหม่
7. เว้นจากการฟ้อนรำ ขับร้อง บรรเลงดนตรี ดูการละเล่น อันเป็นข้าศึกต่อพรหมจรรย์
8. เว้นจากการตัดทรงดอกไม้ของหอมและเครื่องลูบไล้ซึ่งใช้เป็นเครื่องประดับตกแต่ง
9. เว้นจากที่นอนอันสูงใหญ่หรูหราฟุ่มเฟือย
10. เว้นจากการรับเงินและทอง

สรุปได้ว่า สิกขาบทที่ 1 ถึง 5 เป็นข้อปฏิบัติที่มุ่งถึงบุคคลในสังคมและสัตว์อื่นซึ่งปฏิบัติต่อกันด้วยเมตตาการุณย์ คือบุคคลปฏิบัติโดยมองเห็นประโยชน์ที่สัมพันธ์กับบุคคลอื่นหรือสัตว์อื่น

ภายนอกตนเอง ส่วนสิกขาบทที่ 6 ถึง 10 เป็นสิกขาบทที่มุ่งฝึกตนโดยเป็นเรื่องของแต่ละบุคคลยินดีปฏิบัติเพื่อฝึกหัดขัดเกลาดนเองเป็นพิเศษ เป็นการฝึกตนให้มีความสุขโดยหวังพึ่งวัตถุน้อยลง

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้นที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพสรุปได้ว่า สถานภาพความเป็นพระภิกษุและสามเณรในพระพุทธศาสนา ถูกกำหนดขึ้นเพื่อให้สถานภาพนั้นเอื้อต่อการศึกษาคำสอน สถานภาพความเป็นพระภิกษุถูกกำหนดทั้งส่วนที่เป็นวินัยและธรรมะ ส่วนสถานภาพความเป็นสามเณร เป็นสถานภาพที่คล้ายกับพระภิกษุ คือบวชอุทิศตนเพื่อการศึกษาพระธรรมวินัย มีบางสิกขาบทที่พระภิกษุและสามเณรสมาทานพิเศษไปกว่ากันเท่านั้นเอง

2.1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพ

พระมหาแมนชัย คำสี (2547: 106-110) ได้ศึกษาแรงจูงใจของนักศึกษาในการเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2543 จำนวน 195 รูป ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาที่เป็นพระภิกษุกับนักศึกษาที่เป็นสามเณรมีแรงจูงใจในการเข้าศึกษาต่อโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่พระภิกษุมีแรงจูงใจในการเข้าศึกษาต่อมากกว่าสามเณรในด้านการนำความรู้ไปช่วยเหลือสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

พระมหาสมคิด โครธา (2547: 60-68) ได้ศึกษาการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผลการศึกษาพบว่า นิสิตที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า พระภิกษุใช้อิทธิบาทด้านฉันทะและจิตตะในการเรียนแตกต่างจากสามเณร

พระมหาปราโมทย์ วงศ์ราพันธ์ โพธิ์โส (2548: 110-115) ได้ศึกษาสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนของคณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ส่วนกลาง ในทัศนะของนิสิต ผลการศึกษาพบว่า นิสิตที่มีสถานภาพต่างกันมีทัศนะต่อสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนของคณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยรวมและเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านบริการ ที่นิสิตมีทัศนะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พระมหามนตรี สามารถไทย (2548: 126-128) ได้ศึกษาการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในส่วนกลาง ผลการศึกษาพบว่า นิสิตที่มีสถานภาพเป็นสามเณรและพระภิกษุมีการปรับตัว โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการเรียน และด้านสังคมกลุ่มเพื่อน นิสิตที่มีสถานภาพเป็นสามเณรและพระภิกษุมีการปรับตัวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พระมหาสุวัฒน์ ปรี้อปรัง (2548: 63-65) ได้ศึกษาทัศนะของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่มีต่อการจัดดำเนินงานกิจกรรมนิสิต ผลการศึกษาพบว่า นิสิตที่เป็น

พระภิกษุและสามเณร มีทักษะต่อการจัดดำเนินงานกิจกรรมนิสิตโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่านิสิตที่เป็นพระภิกษุและสามเณรมีทักษะต่อการจัดดำเนินงานกิจกรรมนิสิตด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและด้านการให้บริการวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการบำเพ็ญประโยชน์ไม่พบที่แตกต่างกัน

จากเอกสารและงานวิจัยดังกล่าวข้างต้นที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพการบวชสรุปได้ว่าการมีสถานภาพการบวชที่แตกต่างกันมีผลทำให้แรงจูงใจ การใช้อิทธิบาท การปรับตัว และทัศนคติแตกต่างกันไปด้วย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงคาดว่าสถานภาพการบวชน่าจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อฉันทะในการเรียนของนิสิต

2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอายุ

2.2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับอายุ

โฟรดี และคนอื่นๆ (สิริชัย ประทีปฉาย. 2533: 170; อ้างอิงจาก Frodi and others. 1977) กล่าวว่า บุคลิกภาพย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามอายุหรือไปพร้อมๆ กับอายุ

ทัศนาศ นุญทอง (2533: 10) กล่าวว่า คนเราเมื่ออายุมากขึ้นความคิดและการมองปัญหาจะชัดเจนมากขึ้น ความคิดและการกระทำจะค่อยๆ ปรับเปลี่ยนไปตามอายุ

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้นที่เกี่ยวข้องกับอายุ สรุปได้ว่า อายุสัมพันธ์กับพัฒนาการ และ วุฒิภาวะ อายุเปลี่ยนแปลงไปทำให้การปรับตัว อารมณ์ ร่างกาย ทักษะการเข้าร่วมสังคม สติปัญญาและบุคลิกภาพเปลี่ยนไปด้วย

2.2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอายุ

2.2.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

โจนส์ (Jones. 1970: 42-48) ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงความรู้สึกับผิดชอบของเด็กตามอายุ ผลการศึกษาพบว่า เด็กอายุ 9-11 ปี มีความรู้สึกรับผิดชอบน้อยและมีช่วงความรับผิดชอบไม่แตกต่างกัน อายุ 13 ปีขึ้นไปจะมีความรับผิดชอบสูงขึ้นเรื่อยๆ จนถึง 16-17 ปี จึงจะคงที่

แมคคาร์ธี (จักรินทร์ พริ้งทองฟู. 2546: 14; อ้างอิงจาก McCarthy. 1986) ได้ศึกษาการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และเจตคติของนักศึกษาระดับปริญญาตรีวิชาเอกคณิตศาสตร์ระหว่างนักศึกษาอายุน้อยกับนักศึกษาที่มีอายุมาก โดยใช้ SDLRS และ MAS (the math Attitude Scale) ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาอายุน้อยมีระดับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในระดับปานกลางและมีเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์เชิงลบ นักศึกษาที่มีอายุมากมีระดับการเรียนรู้ด้วยตนเองในระดับปานกลางและสูงกว่า มีเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ แต่ยังคงมีความวิตกกังวลต่อการเรียนเช่นเดียวกับนักศึกษาอายุน้อย

2.2.2.2 งานวิจัยในประเทศ

ณกุล ยัมศิริ (2546: 52-55) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียนภาษาญี่ปุ่นในสถาบันการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาที่สมัครเข้าเรียนภาษาญี่ปุ่นในสถาบันสอนภาษาสมาคมนักเรียนเก่าญี่ปุ่น ทั้ง 3 สาขา ได้แก่ สาขาราชดำริ สาขาปีนเกล้าและสาขาลาดพร้าว ในเขตกรุงเทพฯ จำนวน 407 คน ผลการศึกษาพบว่า อายุไม่มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการเรียนภาษาญี่ปุ่นของนักศึกษาศาสนาการศึกษาเอกชน

พระมหาวรเชษฐ รมจันทร์อินทร์ (2546: 64-68) ได้ศึกษาปัญหาการเรียนของนิสิตสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 รูป ผลการศึกษาพบว่า นิสิตที่มีอายุต่างกันมีปัญหาการเรียนโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สมนึก ดีหะสิงห์ (2546: 70-77) ได้ศึกษาปัญหาการเรียนการสอนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาวิชาเอกธุรกิจศึกษา ในโครงการความร่วมมือทางวิชาการมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กับโรงเรียนพณิชยการเพชรบุรีบริหารธุรกิจ กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 134 คน ใน 5 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านสภาพแวดล้อมในการเรียน ด้านผู้เรียน และด้านผู้สอน เปรียบเทียบระดับปัญหาการเรียนการสอนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา จำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ รายได้ และสถานภาพสมรส ผลการศึกษาพบว่า นิสิตที่มีอายุแตกต่างกัน มีปัญหาการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นิสิตที่มีอายุต่างกัน มีปัญหาการเรียนการสอนด้านหลักสูตรและด้านสภาพแวดล้อมในการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านการเรียนการสอนและด้านผู้เรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านผู้สอนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

พระมหาประยูร สุยะใจ (2548: 72-77) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อปัญหาการเรียนภาษาอังกฤษของนิสิตคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดมหาธาตุ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า อายุ มีความสัมพันธ์ทางลบกับปัญหาการเรียนภาษาอังกฤษ

ภัทรวรรณ บุญโยประการ (2548: 54-56) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเข้าเรียนแพทย์โดยวิธีสอบตรง ของนักศึกษาแพทย์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล กับประชากรซึ่งเป็นนักศึกษาแพทย์และนักศึกษาแพทย์หญิง ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล ชั้นปีที่ 2-6 ปีการศึกษา 2547 จำนวน 763 คน ผลการศึกษาพบว่า อายุมีความสัมพันธ์ทางลบกับแรงจูงใจในการเข้าเรียนแพทย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอายุทั้งในต่างประเทศและต่างประเทศดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า เมื่ออายุเพิ่มขึ้นจะมีพฤติกรรมหรือลักษณะบางประการเปลี่ยนไป รวมถึงอายุมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจ ความสนใจ แรงจูงใจ และการทำงาน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงคาดว่าอายุน่าจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อฉันทะในการเรียนของนิสิต

2.3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชั้นปีที่ศึกษา

2.3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับชั้นปีที่ศึกษา

ทองเรียน อมรัชกุล (2525: 38-39) ได้กล่าวถึงลักษณะของนักศึกษามหาวิทยาลัย โดยจำแนกเป็นชั้นปี คือ

1. นักศึกษาชั้นปีที่ 1 เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยเพื่อมุ่งหวังความสำเร็จในเชิงวิชาการ สนใจการศึกษาหาความรู้ ความคิดต่างๆ ต้องการเข้าใจตนเอง เข้าใจปัญหาสังคม รวมทั้งแสวงหาเอกลักษณ์ของตน มีความเป็นมิตรผูกพันกับเพื่อนและชอบอยู่ในกลุ่ม มีมนุษยธรรม เห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความตื่นตัวที่เข้าร่วมกิจกรรมทุกประเภทในมหาวิทยาลัย

2. นักศึกษาชั้นปีที่ 2 ส่วนมากมักจะเกิดความไม่พอใจมหาวิทยาลัยแต่ในบางกรณีก็เพียงแต่มีความรู้สึกเบื่อ รู้สึกเฉยๆ ไม่ยินดียินร้ายต่อสภาพทั่วไปในมหาวิทยาลัย ทั้งนี้เพราะพวกนี้ถูกทอดทิ้งไม่ได้รับการเอาใจใส่ จนกระทั่งเกิดความรู้สึกว่าเป็นคนขาดความรับผิดชอบ ลักษณะภายนอกของนักศึกษาเหล่านี้คือ ริเริ่มสร้างเสริมความรู้สึกเป็นแบบแผนของกลุ่มย่อยขึ้นจนเกิดเป็นวัฒนธรรมเพื่อนฝูง (Peer Culture)

3. นักศึกษาชั้นปีที่ 3 เนื่องจากเคยเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 2 มาแต่เดิมนักศึกษาจึงมีวัฒนธรรมและความเป็นอยู่ของตนเป็นเอกลักษณ์เฉพาะที่สูงมาก สำหรับในกลุ่มนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ด้วยกันเองจะมีความคิดที่แตกแยกออกไปน้อยมาก ส่วนมากที่ความคิดไปในแนวเดียวกัน มีค่านิยมคล้ายคลึงกัน และทุกคนจะมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ จะมีลักษณะคล้ายคลึงกับนักศึกษาชั้นปีที่ 2 คือ ความไม่พอใจมหาวิทยาลัยในด้านต่างๆ รวมทั้งวิพากษ์วิจารณ์มหาวิทยาลัยอย่างรุนแรง

4. นักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีแนวโน้มหันความสนใจไปจากมหาวิทยาลัยจะไม่มีส่วนร่วมกับกิจกรรมต่างๆ ของมหาวิทยาลัย เริ่มตั้งแต่ไม่สนใจวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของนักศึกษา รวมทั้งไม่ยอมรับระเบียบประเพณีของนักศึกษาด้วยตนเอง ส่วนมากจะสนใจเรื่องส่วนตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายหลังจบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยไปแล้ว

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับชั้นปีที่ศึกษาดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ระดับชั้นปีที่ศึกษาแตกต่างกันมีค่านิยม ความเชื่อ ความสนใจ และการแสดงพฤติกรรมแตกต่างกันไป นิสิตหรือนักศึกษาที่เรียนในชั้นปีที่ 1 เป็นชั้นปีที่ต้องปรับตัวและสนใจวิชาการ แต่เมื่อถึงชั้นปีที่ 2 กลับมีความสนใจเฉพาะกลุ่ม ชั้นปีที่ 3 มีความกล้าที่จะวิจารณ์มหาวิทยาลัยหรือสถาบัน และชั้นปีที่ 4 ถึงขั้นที่เตรียมตัวออกไปทำงานตามความถนัดและที่ตนสนใจ

2.3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชั้นปีที่ศึกษา

2.3.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

คอลลีนซ์ (จักรินทร์ พร็องทงฟู. 2546: 18; อ้างอิงจาก Colin. 1976) ได้ศึกษาปัญหาที่ประสบด้วยตนเองของนักศึกษาต่างประเทศที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด โดยใช้

แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษา จำนวน 112 คน จาก 28 ประเทศใน 4 ภูมิภาคของโลก คือ เอเชีย แอฟริกา คาริบเบียน และตะวันออกกลาง ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 2 3 และ 4 มีปัญหาแตกต่างกัน แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.3.2.2 งานวิจัยในประเทศ

จรรยา เกษศรีสังข์ (2537: 103) ได้ศึกษาวิธีการเผชิญปัญหาของนักเรียนนายร้อยตำรวจ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนนายร้อยตำรวจที่ศึกษาในระดับชั้นปีต่างกัน ใช้วิธีเผชิญปัญหาด้านการเรียนทฤษฎี ด้านการเรียนภาคปฏิบัติ ด้านส่วนตัว และด้านสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนนายร้อยตำรวจเมื่อศึกษาในระดับชั้นสูงขึ้นจะเปลี่ยนวิธีการเผชิญปัญหาด้านต่างๆ เป็นแบบสุ่มปัญหา

กฤตินี ตรงสิทธิรักษ์ (2546: 61-63) ได้ศึกษาปัญหาการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 288 คน ผลการศึกษาพบว่า นิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีปัญหาการปรับตัวโดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นิสิตมีปัญหาการปรับตัว ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน ด้านความสัมพันธ์กับอาจารย์ และด้านการใช้บริการหอสมุด อยู่ในระดับน้อย ส่วนด้านอารมณ์ ด้วยวิธีการเรียน และด้านหลักสูตรและสอน นิสิตมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และด้านอาคารสถานที่อยู่ในระดับมาก

ชนิกา จิงเจริญพานิชย์ (2546: 68-71) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏพระนคร กรุงเทพมหานคร กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 265 คน ผลการศึกษาพบว่า ระดับชั้นปีที่ 1 มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติต่อวิชาชีพของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ ส่วนระดับชั้นปีที่ 2 3 และ 4 ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อวิชาชีพของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์

ธวัชรรัตน์ พลเจริญ (2546: 87-89) ได้ศึกษาทัศนะของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน สาขาศิลปศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผลการศึกษาพบว่า นิสิตชั้นปีที่ 1 2 3 และ 4 มีทัศนะต่อการเรียนการสอน สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมทุกด้านและรายด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน และด้านสื่ออุปกรณ์การสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับด้านการวัดและประเมินผลนิสิตแต่ละชั้นมีทัศนะไม่แตกต่างกัน

โยธิน อ่ำพัก (2545: 63-67) ได้ศึกษาระดับบุคลิกภาพนิสิตปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผลการศึกษาพบว่า นิสิตชายที่เรียนชั้นปีต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยบุคลิกภาพแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนนิสิตหญิงที่เรียนชั้นปีต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยบุคลิกภาพด้านความต้องการที่จะประสบความสำเร็จ การควบคุมตนเอง และด้าน

ความเชื่อมั่นในตนเอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ศุภลักษณ์ เงินบำรุง (2546: 75-78) ได้ศึกษาปัจจัยบางประการที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์ กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 156 คน ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาพยาบาลระดับชั้นปีที่ 1 มีการปรับตัวดีกว่า นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กาญจน์ โชติชัยวิวงศ์กุล (2547: 59-63) ได้ศึกษาปัจจัยบางประการที่เกี่ยวข้องกับความเครียดของนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 1 คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 170 คน ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 1 คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มีความเครียดระดับน้อย

ทัศนวรรณ ปานศิริอาษา (2547: 72-75) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความวิตกกังวลในการสอบใบประกอบโรคศิลป์ของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยคริสเตียน จังหวัดนครปฐม กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 222 คน ผลการศึกษาพบว่า จากทั้งหมด 4 ระดับชั้นปี มีเพียงระดับชั้นปีที่ 1 เท่านั้นที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความวิตกกังวลในการประกอบของนักศึกษาพยาบาล

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับชั้นปีที่ศึกษา ดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การศึกษาอยู่ในระดับชั้นแตกต่างกันมีผลต่อนิสิตหรือนักเรียนที่เรียนในชั้นที่ต่างกันหลาย ๆ ด้าน ทั้งด้านการปรับตัว ทักษะคิด ความวิตกกังวล ความเครียด บุคลิกภาพ และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงคาดว่าชั้นปีที่ศึกษาน่าจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อฉันทะในการเรียนของนิสิต

2.4 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ

2.4.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ

2.4.1.1 ความหมายของบุคลิกภาพ

เบอร์นาร์ด (Bernard. 1970: 110) ได้สรุปความหมายของบุคลิกภาพไว้ว่า บุคลิกภาพเป็นภาพรวมทั้งหมดของลักษณะทางกายภาพ พฤติกรรม แนวโน้มการกระทำความสามารถซึ่งอยู่ภายในและที่แสดงออกให้เห็น

แมคคอนเนล (McConnell. 1974: 2) กล่าวว่า บุคลิกภาพเป็นลักษณะนิสัยที่บุคคลคิดและแสดงออกเพื่อใช้ในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม เช่น ค่านิยม แรงจูงใจ

มิสเชล (Mishel. 1976: 2) ให้ความหมายของบุคลิกภาพว่า บุคลิกภาพ หมายถึงลักษณะพิเศษของแบบแผนพฤติกรรม รวมทั้งความคิดและอารมณ์ ซึ่งเป็นลักษณะนิสัยประจำตัวของบุคคลที่สามารถปรับตัวให้เข้ากับเหตุการณ์หรือสถานการณ์

นิภา นิธยาน (2530: 23) กล่าวว่า คำว่าบุคลิกภาพ Personality มาจากรากศัพท์ ภาษาละตินว่า Persona ซึ่งแปลว่า หน้ากากที่ตัวละครกรีกและโรมันสวมใส่ เพื่อแสดงบุคลิกลักษณะที่แตกต่างกันให้ผู้ดูสามารถเห็นได้แม้ในระยะไกล

สิริชัย ประทีปฉาย (2533: 3) ให้ความหมายไว้ว่า บุคลิกภาพเป็นลักษณะรวมของแต่ละบุคคลซึ่งมีอิทธิพลต่อความรู้สึกของผู้พบเห็น

สุรางค์ โค้วตระกูล (2533: 19) กล่าวว่า บุคลิกภาพ คือคุณลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละบุคคลแสดงออกโดยพฤติกรรมที่บุคคลนั้นมีต่อสิ่งแวดล้อมที่ตนกำลังเผชิญอยู่ และพฤติกรรมนี้จะคงเส้นคงวาพอสมควร

ศรีธรรม ธนภูมิ (2535: 14) ให้ความหมายไว้ว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะนิสัยหรือพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกซ้ำๆ เพื่อตอบสนองและปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อม และสังเกตได้จากความสามารถ ความสนใจ ลักษณะเด่น ค่านิยม ทศนคติ ภาพพจน์ที่เกี่ยวกับตนและความประพฤติ

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2539: 5) กล่าวว่า บุคลิกภาพ คือลักษณะเฉพาะตัวของบุคคลในด้านต่างๆ ทั้งส่วนภายนอกที่มองเห็นชัด เช่น รูปร่าง หน้าตา กิริยา มารยาท การแต่งตัว วิธีพูดจา การนั่ง ยืน และส่วนภายในที่มองเห็นได้ยาก เช่น สติปัญญา ความถนัด ลักษณะทางอารมณ์ ความใฝ่ฝัน ค่านิยม ความสนใจ ปรัชญาชีวิต

สถิต วงศ์สวรรค์ (2540: 4) กล่าวว่า บุคลิกภาพ คือลักษณะโดยส่วนรวมของแต่ละบุคคลทั้งลักษณะภายนอก ภายใน และปัจจัยต่างๆ อันมีอิทธิพลต่อความรู้สึกของผู้พบเห็น

อารี พันธุ์ณี (2544: 67) กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึง แบบแผนพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งเป็นลักษณะเอกลักษณ์ที่แสดงออกทั้งด้านความคิด ความรู้สึก ความสนใจ สติปัญญา รวมทั้งด้านสรีระ บุคลิกภาพภายนอกภายใน ทำให้แยกแยะความแตกต่างของบุคคลได้ และบุคลิกภาพของบุคคลเป็นผลจากพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น สรุปความหมายของบุคลิกภาพได้ว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล ซึ่งเป็นลักษณะรวมทั้งภายในและภายนอก คือเป็นลักษณะทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ที่แสดงออกหรือตอบสนองต่อสถานการณ์หนึ่งๆ

2.4.1.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพ

เฮอร์ลอค (สุดใจ ฝาแก้วมณี. 2542: 15-16; อ้างอิงจาก Hurlock. 1978) กล่าวว่า บุคลิกภาพเป็นผลรวมของพัฒนาการทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ซึ่งเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่มีระบบระเบียบที่สลับซับซ้อนสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันในทุกๆ ด้าน ซึ่งองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการของบุคลิกภาพแบ่งได้ 2 องค์ประกอบ คือ

1. องค์ประกอบทางพันธุกรรมและสรีรวิทยา

1.1. พันธุกรรม พันธุกรรมเป็นตัวถ่ายทอดสิ่งที่เป็นมรดกทางกรรมพันธุ์จากพ่อแม่ และบรรพบุรุษ เป็นตัวกำหนดขอบเขตความสามารถต่างๆ ของมนุษย์ รวมทั้งลักษณะต่างๆ ของร่างกาย เช่น สีตา สีผม โครงสร้างของรูปร่างหน้าตา โดยมีสิ่งแวดล้อม เช่น ลักษณะการเลี้ยงดูของพ่อแม่ ลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศ เป็นตัวกระตุ้นหรือตัวกดให้บุคคลนั้นพัฒนาไปได้เต็มตามศักยภาพหรือไม่ ทั้งทางด้านสติปัญญา รูปร่าง หน้าตา รวมทั้งลักษณะทางอารมณ์ โดยนักจิตวิทยาบางพวกมีความเชื่อว่า ลักษณะทางอารมณ์บางอย่างเป็นลักษณะเฉพาะตัวของเด็กแต่ละคน เช่น เด็กบางคนปรับตัวง่าย ยอมรับสิ่งแวดล้อมใหม่ๆ ได้เร็ว เด็กพวกนี้จะมีอารมณ์ดี เด็กบางพวกจะปรับตัวยาก เด็กจะรู้สึกเครียดหรือตื่นเต้นง่าย ปรับตัวช้า

1.2. องค์ประกอบทางสรีรวิทยา เป็นผลจากพันธุกรรมและพัฒนาการตามวัย ซึ่งจะพัฒนาไปสู่สภาวะ แต่ละบุคคลจะมีระยะเวลาการเจริญเติบโตไม่เท่ากัน ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตทางด้านร่างกาย ได้แก่ พันธุกรรม ระดับฮอร์โมน อาหาร สภาพของร่างกายขณะนั้น อารมณ์ของเด็กจะพัฒนาไปได้ช้ากว่าปกติถ้าเด็กมีปัญหาเรื่องขาดอาหาร การเกิดอุบัติเหตุทำให้เกิดความพิการหรือมีความผิดปกติของอวัยวะต่างๆ เช่น สมอ ต่อมไทรอยด์ การที่บุคคลมีสุขภาพไม่แข็งแรงหรือมีการย่อมส่งผลกระทบต่อบุคลิกภาพ ทั้งจากการที่บุคคลภายนอกมองเห็นว่าลักษณะรูปร่างของเขาไม่แข็งแรงสมบูรณ์และตัวบุคคลนั้นของตนเองอาจทำให้บุคคลนั้นรู้สึกมีปมด้อยได้

2. องค์ประกอบทางสิ่งแวดล้อม

2.1. ประสบการณ์ในวัยเด็ก ความสัมพันธ์กับมารดาหรือตัวแทนของมารดาและความสัมพันธ์ในครอบครัว เป็นสิ่งที่เด็กจะเรียนรู้และเลียนแบบ จะสังเกตได้ว่า เด็กมักจะมีความบุคลิกภาพหลายอย่างคล้ายพ่อแม่หรือบุคคลใกล้ชิดในวัยเด็ก

2.2. อิทธิพลของวัฒนธรรม ผลของวัฒนธรรม ศาสนา ความเชื่อ จะมีอิทธิพลต่อค่านิยมและทัศนคติของบุคคล เช่น สังคมอเมริกันให้ความสำคัญกับเรื่องเศรษฐกิจ การรู้จักพึ่งตนเอง จะพบว่า คนอเมริกันมีลักษณะเชื่อมั่นในตนเอง เป็นต้น

2.3. เหตุการณ์ที่ผ่านเข้ามาในชีวิต บุคคลแต่ละคนจะได้รับประสบการณ์ไม่เหมือนกันตั้งแต่เกิด เช่น เป็นบุตรลำดับที่เท่าใด สภาพภาพของบุคคล บทบาทที่เปลี่ยนไป สิ่งเหล่านี้จะมีอิทธิพลทำให้บุคลิกภาพของบุคคลเปลี่ยนไป

ฉลอง ภิรมย์รัตน์ (2521: 29-30) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพ มี 2 ปัจจัยได้แก่

1. พันธุกรรม เป็นการถ่ายทอดยีนส์จากพ่อแม่หรือบรรพบุรุษไปสู่ลูกหลาน ได้แก่ ลักษณะทางด้านรูปร่าง หน้าตา ท่าทาง ผิวพรรณ อารมณ์ ตลอดจนระบบประสาทและเลือด เป็นลักษณะที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิด

2. สิ่งแวดล้อม ทั้งที่เป็นธรรมชาติ และสภาพวัฒนธรรมประเพณี กฎเกณฑ์ระเบียบต่าง ๆ ในสังคมที่บุคคลเกี่ยวข้องอยู่ เป็นผลให้เกิดการเรียนรู้และการปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมนั้นๆ ได้แก่ ลมฟ้าอากาศ ที่อยู่อาศัย อาหาร ตลอดจนบุคคลที่อยู่ใกล้ชิด สิ่งแวดล้อมมีผลทำให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ที่แตกต่างกันส่งผลให้บุคลิกภาพของบุคคลแตกต่างกัน

กาญจนา คำสุวรรณ (2524: 194-195) ได้แบ่งประสบการณ์ที่เกิดจากการเรียนรู้ทางสังคม ออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

1. ประสบการณ์ร่วมทางวัฒนธรรม เป็นประสบการณ์ที่บุคคลได้รับเหมือนกันหรือแตกต่างกัน มีผลทำให้บุคคลมีบุคลิกภาพที่ต่างกันตามความเชื่อ เจตคติ ค่านิยม ประเพณี และคำสอนของบุคคลในสังคมนั้น

2. ประสบการณ์เฉพาะตัว ได้รับอิทธิพลจากการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ ผู้ปกครองที่ต่างกัน มีผลให้บุคคลแต่ละคนได้รับการหล่อหลอมบุคลิกภาพไม่เหมือนกัน ผู้ที่ได้รับการเลี้ยงดูที่เหมาะสม ได้รับความรัก เอาใจใส่ดูแล ให้กำลังใจ ก็จะพัฒนาบุคลิกภาพไปในทิศทางที่เหมาะสม มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีเหตุผล มองโลกในแง่ดี ขณะที่ผู้ได้รับการเลี้ยงดูอย่างปล่อยปละละเลยหรือเข้มงวด จะมีบุคลิกภาพไปในทิศทางตรงข้าม มีความก้าวร้าว ไม่ไวใจคน หวาดระแวง มีเจตคติที่ไม่ดีต่อสังคม

นวลละอ อสุภาพผล (2527: 14) กล่าวว่า พันธุกรรมและสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพร่วมกัน แต่มีอำนาจไม่เท่าเทียมกัน ขึ้นอยู่กับลักษณะแต่ละอย่าง ถ้าเป็นลักษณะทางกาย อิทธิพลของพันธุกรรมจะมีมากกว่าสิ่งแวดล้อม แต่ถ้าเป็นลักษณะทางจิตและสังคมขึ้นอยู่กับอิทธิพลของสิ่งแวดล้อม

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2530: 44) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพประกอบด้วย พันธุกรรม สิ่งแวดล้อม และช่วงเวลาในชีวิตของบุคคล กล่าวคือ

1. พันธุกรรม สิ่งถ่ายทอดทางพันธุกรรม ส่วนมากเป็นลักษณะทางกาย เช่น ความสูงต่ำ ลักษณะเส้นผม สีของผิว ชนิดของโลหิต โรคภัยไข้เจ็บบางชนิด และข้อบกพร่องทางร่างกายบางชนิด เช่น ตาบอดสี ศีรษะล้าน มือติดกัน ฯลฯ ซึ่งลักษณะทางกายเหล่านี้เป็นอิทธิพลของพันธุกรรมที่มีต่อบุคลิกภาพของแต่ละบุคคลทั้งสิ้น

2. สิ่งแวดล้อม มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการของมนุษย์ทั้งพัฒนาการทางกายทางจิตและบุคลิกภาพ คือ บุคคลอื่นๆ รอบตัวเรา ครอบครัว กลุ่มคน และวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมที่เป็นมนุษย์คนอื่นๆ นี้จะมีอิทธิพลอย่างมากต่อการพัฒนาทางบุคลิกภาพ ทัศนคติ และพฤติกรรมทางสังคมมนุษย์

3. ช่วงเวลาในชีวิตของบุคคล แสดงถึงระดับพัฒนาการทางร่างกายและจิตใจ อันเกิดจากอิทธิพลร่วมระหว่างพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และแม้ระยะสำคัญของพัฒนาการของมนุษย์ส่วนมากจะอยู่ในช่วงชีวิตเด็กเป็นส่วนมาก

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพสรุปได้ว่า บุคลิกภาพของบุคคลได้รับอิทธิพลจากพันธุกรรม คือ ลักษณะที่ได้รับจากถ่ายทอดจากบรรพบุรุษ สิ่งแวดล้อม คือ ประสบการณ์ที่ได้จากสังคม ครอบครัว การอบรมเลี้ยงดู วัฒนธรรม เป็นต้น และ ช่วงอายุหรือช่วงเวลาของชีวิต คือ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาหรืออายุ เหล่านี้ล้วนมีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพ

2.4.1.3 โครงสร้างบุคลิกภาพ

สุชา จันทน์เอม (2536: 88-89) สรุปโครงสร้างบุคลิกภาพของมนุษย์ไว้ดังนี้

1. ลักษณะทางร่างกายและอารมณ์ (Physical and Temperament) เป็นคุณสมบัติทางด้านร่างกาย ความสมบูรณ์ ตลอดจนหน้าตา และยังมีลักษณะด้านอารมณ์ของบุคคล เช่น อารมณ์มั่นคงหรืออ่อนไหว ซึ่งเป็นลักษณะที่มีผลต่อคนอื่นและตัวเอง
 2. เซวณปัญญาและความสามารถอื่นๆ เป็นคุณสมบัติที่ทำให้บุคคลแตกต่างกัน เซวณปัญญาและความสามารถอื่นๆ จึงเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพ
 3. ค่านิยมและความสนใจ เป็นโครงสร้างของบุคลิกภาพที่จะสะท้อนให้เห็นถึงความสนใจ และค่านิยมที่บุคคลนับถือ หรือยึดถือต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง
 4. เจตคติทางสังคม เป็นส่วนหนึ่งในโครงสร้างของมนุษย์ ที่จะทำใหบุคคลมีบุคลิกภาพอย่างไร
 5. แรงจูงใจ เป็นตัวส่งเสริมให้บุคคลกระทำการสิ่งใดด้วยความมุ่งมั่น ซึ่งรวมถึงแรงจูงใจของจิตสำนึกและจิตใต้สำนึก
 6. ลักษณะการแสดงออก เป็นการแสดงออกของบุคคลที่มีลักษณะแตกต่างกันออกไป เช่น เป็นคนสุภาพ ชอบสังคม มีเหตุผล มีวิจารณ์ญาณ เป็นต้น
 7. แนวโน้มของความผิดปกติทางจิต เป็นลักษณะที่แสดงให้เห็นว่าบุคคลมีลักษณะจิตใจอย่างไร ซึ่งจะส่งผลต่อบุคลิกภาพ
- กล่าวโดยสรุป คือ โครงสร้างบุคลิกภาพประกอบด้วยลักษณะรวมทั้งร่างกาย เช่น รูปร่าง หน้าตา เป็นต้น และลักษณะทางจิตใจ เช่น แรงจูงใจ เจตคติ เป็นต้น

2.4.1.4 ทฤษฎีบุคลิกภาพแสดงตัว-เก็บตัว

คาร์ล จี จุง (Allen. 1997: 60-63; อ้างอิงจาก Carl G.Jung. 1969) ได้แบ่งบุคลิกภาพออกเป็น 2 ลักษณะ คือ บุคลิกภาพแสดงตัว (Extrovert Personality or Extraversion) และบุคลิกภาพเก็บตัว (Introvert Personality or Intraversion) มีคำอธิบายดังนี้

1. บุคลิกภาพแสดงตัว (Extrovert) เป็นการแสดงออกของบุคคลในการแสดงตัวสู่สังคมภายนอก มีความสนใจในสิ่งต่างๆ ภายนอก มีปฏิกิริยาตอบรับฉับไว พร้อมทั้งจะยอมรับสิ่งที่เกิดขึ้นภายนอกตน มีความต้องการที่จะเข้าสังคม มีนิสัยสนุกสนานร่าเริง มีความตั้งใจอย่างแน่วแน่ที่จะออกไปเผชิญกับสังคม ชอบคบหาสมาคมกับเพื่อนๆ เป็นการสร้างความสัมพันธ์ทางบวก

2. บุคลิกภาพเก็บตัว (Introvert) เป็นพฤติกรรมของบุคคลที่นำตนเองออกจากสังคม ไม่สนใจสังคมหรือสิ่งแวดล้อมภายนอกหรือประสบการณ์ในชีวิตของบุคคลอื่น จุงเชื่อว่าผู้มีบุคลิกภาพเก็บตัวมักมีปัญหาในด้านความสัมพันธ์ทางสังคมมากกว่าผู้มีบุคลิกภาพแสดงตัว

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2539: 28) อธิบายบุคลิกภาพแบบแสดงตัวและเก็บตัว ไว้ว่า บุคลิกภาพแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะกว้างๆ คือ Extraversion และ Introversion ลักษณะ Extraversion คือบุคลิกแบบนิยมเข้าหาสิ่งแวดล้อมนอกตัวทั้งที่เป็นวัตถุ บุคคล และสังคม ลักษณะ Introversion คือ บุคลิกที่ตรงกันข้ามกับแบบ Extraversion ลักษณะทั้ง 2 แบบนี้ย่อมมีส่วนอยู่ในคนคนเดียวกัน ผู้ใดมีลักษณะอย่างแรกมากกว่าอย่างหลัง ก็จัดผู้นั้นเป็นพวกชอบแสดงตัว (Extravert) ถ้าลักษณะอย่างหลังมีมากกว่าอย่างแรกผู้นั้นก็มีพฤติกรรมต่างๆ นอมนไปในทางชอบเก็บตัวสนใจเฉพาะเรื่องของตัว (Introvert)

จุง (พิชญา สมทรง. 2550: 32-33; อ้างอิงจาก Jung. 1971) แสดงลักษณะเด่นของบุคคลที่มีบุคลิกภาพแสดงตัวและเก็บตัว ดังตาราง 1 ดังนี้

ตาราง 1 แสดงลักษณะเด่นของบุคคลที่มีบุคลิกภาพแสดงตัว-เก็บตัว

ลักษณะเด่นของบุคคลที่มีบุคลิกภาพแสดงตัว (Extraversion)	ลักษณะเด่นของบุคคลที่มีบุคลิกภาพเก็บตัว (Introversion)
1. มีความเชื่ออยู่บนพื้นฐานของความจริง ข้อมูลที่ได้นั้นต้องยุติธรรม	1. การตัดสินใจมักขึ้นอยู่กับตนเองเป็นหลัก
2. มีอุปนิสัยที่อาจจะเปลี่ยนแปลงไปได้ตามความเหมาะสม	2. มีมาตรฐานและกฎเกณฑ์แน่นอนควบคุมอุปนิสัยของตน
3. พร้อมที่จะเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ใหม่ๆ อยู่เสมอ	3. ไม่มีการยืดหยุ่นอะลุ่มอล่วย
4. ไม่เป็นผู้พะวงถึงตัวเองมากนัก	4. พะวงถึงตนเองมากเป็นพิเศษ
5. การปรับตัวมักเป็นในรูปการชดเชย	5. การปรับตัวมักจะเป็นในรูปการหลบหนี
6. ถ้าจะเกิดวิปริตทางใจก็มักจะเป็นประเภท Hysteria	6. ถ้าจะเกิดวิปริตทางใจก็มักจะเป็นประเภท Anxiety

จากการศึกษาทฤษฎีบุคลิกภาพแสดงตัว-เก็บตัว ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ทฤษฎีบุคลิกภาพแสดงตัว-เก็บตัว นำเสนอโดยคาร์ล จี จุง (Carl G. Jung) แบ่งบุคลิกภาพของบุคคลเป็น 2 ลักษณะตรงข้ามกันได้แก่ บุคลิกภาพแสดงตัว เป็นลักษณะของบุคคลที่ชอบการเข้าสังคมปรับตัวและเปลี่ยนแปลงตนเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ง่าย ตรงข้ามกับบุคลิกภาพเก็บตัว ซึ่งเป็นลักษณะของบุคคลที่ชอบอยู่คนเดียว ไม่สนใจกับสังคม มักยึดตัวเองเป็นหลัก

2.4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ

จิตติมา สังคพัฒน์ (2546: 49-51) ได้ศึกษาบุคลิกภาพแบบแสดงตัว-แบบเก็บตัวกับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาแผนกวิชาเลขานุการ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 1 และ 2 ปีการศึกษา 2545-2546 สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นครราชสีมา จำนวน 60 คน ผลการศึกษาพบว่า บุคลิกภาพของนักศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ และนักศึกษาที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัวมีความฉลาดทางอารมณ์โดยรวมทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุข มากกว่านักศึกษาที่มีบุคลิกภาพแบบเก็บตัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วีณา ถาวรโลหะ (2546: 75-93) ได้ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ ความเชื่อมั่นในตนเอง บุคลิกภาพ และการสนับสนุนทางสังคมของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตปริญญาตรีปีการศึกษา 2546 ชั้นปีที่ 1 จำนวน 177 คนและชั้นปีที่ 4 จำนวน 176 ผลการศึกษาพบว่า ที่อยู่อาศัย ความเชื่อมั่นในตนเอง บุคลิกภาพ และการสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิตชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 4

วรกานต์ สุขสวัสดิ์ ณ อยุธยา (2548: 58-74) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตสาขาวิชาศิลปศึกษาและสาขาดูริยางคศาสตร์ศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2547 จำนวน 168 คน ผลการศึกษาพบว่า บุคลิกภาพมีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ และพบว่าบุคลิกภาพลักษณะมุ่งอนาคต ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อนร่วมชั้น สามารถร่วมกันพยากรณ์ความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิตได้

จากการศึกษางานวิจัยทั้งในและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ ดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า บุคคลที่มีบุคลิกภาพแตกต่างกัน จะส่งผลต่อคุณสมบัติหรือพฤติกรรมอื่นๆ แตกต่างกันไปด้วย เช่น ความคิดสร้างสรรค์ ความทันสมัย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะคิดต่อการมีคู่ครอง เจตคติต่อเพื่อน เป็นต้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงคาดว่าบุคลิกภาพน่าจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อฉันทะในการเรียนของนิสิต

2.5 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิสัยทางการเรียน

2.5.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับนิสัยทางการเรียน

ไอแซงก์ อาร์โนลด์และไมล (Eysenck, Arnold; & Meili. 1972: 40) กล่าวว่า นิสัย คือ แนวโน้มของบุคคลในการแสดงพฤติกรรมจนเป็นนิสัยและเป็นไปโดยอัตโนมัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อได้รับการฝึกฝนหรือประสบการณ์

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2538: 1) กล่าวว่า นิสัยทางการเรียน คือ พฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกอย่างสม่ำเสมอ เป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงความพอใจและความมุ่งมั่นที่จะศึกษาหา

ความรู้ให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวนั้นประกอบด้วย ความตั้งใจเอาใจใส่ต่อการเรียน การจัดระบบการเรียน ความมุ่งมั่นที่จะแสวงหาความรู้และพัฒนาการเรียนให้ดีขึ้นเรื่อยๆ โดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ชยัน อดทน รับผิดชอบ ฟังตนเอง และมีความภาคภูมิใจในผลการเรียนของตน

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น สรุปความหมายนิสัยทางการเรียนได้ว่า นิสัยการเรียน คือ พฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกเป็นประจำสม่ำเสมอหรือแนวโน้มของบุคคลในการแสดงพฤติกรรม นิสัยการเรียนรวมถึงการรู้จักใช้เวลาให้เหมาะสมกับการเรียน การแบ่งเวลา วิธีการเรียน และการวางแผนใช้เวลา

2.5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิสัยทางการเรียน

2.5.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

โพแพมและมัวร์ (ปิยะดา จุลวรรณา. 2549: 24; อ้างอิงจาก Popam and Moore. 1960) ได้ศึกษานิสัยทางการเรียน ทศนคติในการเรียน การปรับตัวในการเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนิสิตระดับปริญญาตรี จำนวน 287 คน ด้วยแบบสำรวจนิสัยทางการเรียน ผลการศึกษาพบว่า นิสัยทางการเรียน ทศนคติในการเรียน และการปรับตัวด้านการเรียนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.5.2.2 งานวิจัยในประเทศ

ศรีระพร จันทโนทก (2538: 79-80) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า นิสัยทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและสามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 2 ปีที่ 3 และปีที่ 4 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เตือนใจ สินอำไพสิทธิ์ (2542: 73-89) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สังกัดพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 1,2,3 และ 4 ในสถาบันการศึกษา 4 แห่ง ปีการศึกษา 2541 จำนวน 688 คน ผลการศึกษาพบว่า บุคลิกภาพ นิสัยทางการเรียน ทศนคติต่อวิชาชีพพยาบาล และประสบการณ์การดูแลผู้ป่วย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจในการฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยของนักศึกษาพยาบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กัณฑ์ณิษฐ์ เกษมพงษ์ทองดี (2546: 68-78) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จังหวัดนนทบุรี กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จังหวัดนนทบุรี จำนวน 347 คน ผลการศึกษาพบว่า

นิสัยในการเรียน การเข้าร่วมกิจกรรม ทักษะคิดวิเคราะห์พยายาล บรรยาภาศในหอพัก ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับเพื่อน บรรยาภาศในมหาวิทยาลัย และคะแนนเฉลี่ยสะสม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวของนักศึกษาพยายาล และนิสัยทางการเรียน รวมกับการเข้าร่วมกิจกรรม ทักษะคิดต่อวิชาชีพพยายาล บรรยาภาศในชั้นเรียน บรรยาภาศในหอพัก ชั้นปีที่ 3 คะแนนเฉลี่ยสะสม และความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา สามารถพยากรณ์การปรับตัวของนักศึกษาพยายาลได้

อาคม ระดมสุข (2547: 82-85) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่กู้ยืมเงินกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพ กรุงเทพมหานคร กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่กู้ยืมเงินกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ปีการศึกษา 2546 จำนวน 247 คน ผลการศึกษาพบว่า นิสัยทางการเรียน ลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครอง ลักษณะทางกายภาพทางการเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ และสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการเรียน และ นิสัยทางการเรียน รวมกับลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน ลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน และการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา สามารถพยากรณ์พฤติกรรมการเรียนของนักศึกษาได้ร้อยละ 57.5

จากการศึกษางานวิจัยทั้งในต่างประเทศและในประเทศที่เกี่ยวข้องกับนิสัยทางการเรียน ดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า นิสัยทางการเรียนมีความสัมพันธ์และสามารถพยากรณ์คุณสมบัติอื่นได้ เช่น นิสัยทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การปรับตัว แรงจูงใจ พฤติกรรมการเรียน เป็นต้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงคาดว่านิสัยทางการเรียนน่าจะเป็นปัจจัยหนึ่ง ที่ส่งผลต่อฉันทะในการเรียนของนิสิต

2.6 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน

2.6.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน

2.6.1.1 ความหมายของลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน

มีด (Mead. 1971: 175) กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคตเป็นความสามารถของบุคคล ในการคาดการณ์เกี่ยวกับตนเองในอนาคต

มิสเชล (Mischel. 1974: 287) ให้ความหมายลักษณะมุ่งอนาคตว่า หมายถึงความสามารถในการคาดการณ์ไกล และเล็งเห็นความสำคัญของผลดีผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต มีความต้องการได้รับผลในอนาคตที่ดีกว่า หรือมากกว่าผลที่จะเกิดขึ้นในปัจจุบัน จึงดำเนินการวางแผนเพื่อปฏิบัติต่อ จากนั้นจะควบคุมตนเองให้ปฏิบัติเป็นขั้นไปตามแผนที่วางไว้ เพื่อไปสู่เป้าหมายที่ต้องการในอนาคต

ซีกูรา (กึ่งกาญจน์ ปานทอง. 2545: 44; อ้างอิงจาก Seura. 1975) กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคตเป็นความสามารถของแต่ละบุคคลในการมองอนาคต การวางแผน และการจัดการเกี่ยวกับอนาคตที่เป็นไปได้

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจักษ์ปัจฉิม (2520: 25) กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคตเป็นความสามารถในการควบคุมตนเองของบุคคลซึ่งแสดงออกเป็นพฤติกรรมการอดได้ในสถานการณ์ต่างๆ เช่น รอรางวัลที่ใหญ่กว่าในอนาคตแทนรางวัลเล็กน้อยซึ่งได้รับทันที หรืออดบ้ำบัตความต้องการในปัจจุบันของตนเพราะเล็งเห็นผลร้ายที่เกิดตามมา หรือความเพียรพยายามในปัจจุบันเพื่อจุดมุ่งหมายที่ยิ่งใหญ่ในอนาคต ลักษณะมุ่งอนาคตจะตรงข้ามกับลักษณะมุ่งปัจจุบัน

นาคยา ปิณฑานนท์ (2526: 21-23) กล่าวถึง ความหมายของลักษณะมุ่งอนาคตโดยสรุปว่า เป็นพฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกโดยมีการคำนึงถึงผลของการกระทำนั้นๆ ว่า จะส่งผลร้ายหรือผลดีแก่ตนเองและสังคมอย่างไร ควรประพฤติหรือปฏิบัติอย่างไรจึงจะทำให้ไม่เกิดผลร้ายทั้งในปัจจุบันและอนาคต

เพ็ญแข ประจักษ์ปัจฉิม (2527: 15) กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคตหมายถึง ลักษณะนิสัยที่อดใจรอได้ หักห้ามใจตนเอง เพื่อจุดมุ่งหมายปลายทางหรือความสำเร็จหรือผลตอบแทนที่ยิ่งใหญ่หรือคุณค่ามากกว่า รวมทั้งความสามารถในการทำนายหรือคาดการณ์ล่วงหน้าและมีความสัมพันธ์ลักษณะนิสัยความรับผิดชอบด้วย

จรรยา สุวรรณทัต (2531: 48) กล่าวถึงลักษณะมุ่งอนาคตไว้ว่าเป็นลักษณะของการมองสู่ออนาคตข้างหน้า ซึ่งเป็นการมองที่ลึกซึ้งกว้างไกลที่มีผล ไม่เพียงแต่ตัวผู้มองเท่านั้น หากครอบคลุมไปถึงบุคคลอื่นและสังคมมนุษยชาติที่บุคคลนั้นมีส่วนเกี่ยวข้องด้วย และถือว่าเป็นจิตลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้นสรุปความหมายของลักษณะมุ่งอนาคตได้ว่า ลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง ความคิดถึงอนาคต โดยเห็นผลดี ผลเสีย ซึ่งเป็นผลของการกระทำที่จะเกิดขึ้นในอนาคต แล้ววางแผน จัดการ ควบคุมพฤติกรรมตนเองในปัจจุบัน เพื่อให้ผลของการกระทำนั้นเป็นผลดีหนีจากความล้มเหลว

2.6.1.2 ความสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน

เรเนอร์ (Raynor. 1982: 71-116) กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคตเป็นจิตลักษณะที่แตกต่างหากจากแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ บุคคลใดมีลักษณะสองประการนี้สูงก็อาจคาดได้ว่า เขาจะมีพลังผลักดันให้กระทำกิจกรรมต่างๆ ในปัจจุบันได้อย่างขยันขันแข็งที่สุด ถ้าผลงานนี้จะเป็นจุดเริ่มต้นของผลประโยชน์ที่จะได้รับในระยะยาว เช่น ขยันเรียนหนังสือในปัจจุบันเพื่อจะได้งานดีมีชีวิตก้าวหน้าและสุขสบายในอนาคต

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจักษ์ปัจฉิม (2520: 37) กล่าวถึงความสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคตว่า เป็นลักษณะหนึ่งของความเป็นพลเมืองดี และเป็นลักษณะหนึ่งซึ่งจะทำให้บุคคลมีความเพียรพยายามต่อสู้อุปสรรคเพื่อความเจริญของตนเองและประเทศชาติ

จรรยา สุวรรณทัต (2531: 50) กล่าวถึง ความสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคตว่าเป็นลักษณะทางจิตใจที่สำคัญยิ่งอย่างหนึ่ง และเกี่ยวข้องกับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ในตัวบุคคลและสังคม ซึ่งลักษณะนี้ยังมีความสัมพันธ์กับลักษณะจิตอื่นๆ ของบุคคลด้วย ที่สำคัญคือสติปัญญาและจริยธรรม

ไพโรจน์ โตเทศ (2531: 21-22) กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคตปลูกฝังให้นักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ฝึกให้นักเรียนมีความพร้อมที่จะเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงในสังคม ตลอดจนเน้นให้ผู้เรียนเข้าใจเหตุการณ์ต่างๆ ทั้งในอดีต ปัจจุบัน และให้รู้จักวางแผนล่วงหน้า

จันทนา นนทิก (2533: 32-33) กล่าวว่า บุคคลที่มีเป้าหมายหรือการกำหนดสิ่งที่ต้องการไว้ล่วงหน้าชัดเจน ย่อมมีความตั้งใจและใช้ความพยายามอย่างจริงจังในการกระทำพฤติกรรมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในอนาคต เป้าหมายจึงมีหน้าที่สำคัญ 2 ประการที่เป็นพื้นฐานของแรงจูงใจที่มุ่งตรงไปสู่พฤติกรรม คือ

1. เป้าหมายจะกำหนดแนวทางการตัดสินใจว่าควรจะให้ความหมายเท่าใดในการทำงานนั้น
2. เป้าหมายมีอิทธิพลต่อการเกิดพฤติกรรมการทำงาน โดยต้องตระหนักถึงความสำคัญ

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้นสรุปความสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคต ได้ว่า ลักษณะมุ่งอนาคตจะทำให้บุคคลผู้มีความสามารถในการไปสู่เป้าหมาย โดยมีการวางแผน การเข้าใจ เหตุการณ์ ปลอดภัยจากความผิดพลาด และทำให้บุคคลนั้นมีความมั่นใจในการลงมือกระทำการต่างๆ

2.6.1.3 ปัจจัยที่ส่งเสริมลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน

พรรณี ชูชัย (2522: 21-23) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมลักษณะมุ่งอนาคต ดังนี้

1. เด็กต้องได้รับแรงเสริมทางบวกจากครู คือ ครูจะต้องเป็นผู้ชี้แนะช่องทางให้เด็กรู้จักตั้งเป้าหมายหาแนวทางเลือกสำหรับชีวิตจริงๆ มิใช่เพื่อฝัน
2. ในการเรียนการสอน ครูต้องกระตุ้นให้กำลังใจและส่งเสริมให้เด็กคิด คือ ครูต้องมีกิจกรรมการสอนที่มีลักษณะมุ่งอนาคต เด็กจึงจะมีลักษณะมุ่งอนาคตด้วย
3. เด็กจะต้องได้รับการยอมรับความคิดเห็น คือ ในการแสดงความคิดเห็นในลักษณะมุ่งอนาคต ซึ่งแฝงไว้ด้วยค่านิยม การประเมินผล ครูจะต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีความ

มั่นใจในความคิด และแสดงออกในรูปพฤติกรรมให้เป็นที่ยอมรับของเพื่อน สิ่งเหล่านี้เป็นหน้าที่ของครูที่จะต้องเอาใจใส่ดูแล โดยใช้หลักจิตวิทยาเข้ามาเกี่ยวข้อง

4. ครูควรจัดสิ่งแวดล้อมในการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้เด็กมีความมั่นใจ กล้าตัดสินใจให้โอกาสเด็กคิดแก้ปัญหา ทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเองและอยู่ภายในบรรยากาศที่อบอุ่นซึ่งจะเป็นแนวทางที่ส่งเสริมลักษณะมุ่งอนาคตของเด็กได้ดี

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้นสรุปปัจจัยที่ส่งเสริมลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียนได้ว่า ลักษณะมุ่งอนาคตเกิดจากหลายๆ ปัจจัย แต่โดยสรุปมีสองปัจจัย คือ ปัจจัยในตัวบุคคลเอง ต้องมีความสามารถในการคิด การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น และปัจจัยภายนอก คือ ผู้ปกครอง ครู เป็นต้น ซึ่งปัจจัยเหล่านี้มีส่วนทำให้เกิดลักษณะมุ่งอนาคตขึ้นในตัวบุคคล

2.6.1.4 การพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน

ไรท์ (Wright, 1975: 387) กล่าวว่า วิธีการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคต ได้มาจากวิธีวัดลักษณะมุ่งอนาคตที่ใช้ในการวิจัยทางจิตวิทยา เช่น ให้เขียนเรื่องราวหรือนวนิยาย และวิเคราะห์ระยะเวลาที่ใช้ในการเขียนเรื่องนั้น ผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตมากจะใช้ระยะเวลาในการเขียนเรื่องราวต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นให้ดำเนินไปมากกว่าผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตน้อย

เพ็ญแข ประจันปัจฉิน (2527: 15-37) เสนอแนะบทบาทในการปลูกฝังลักษณะมุ่งอนาคต สำหรับครอบครัวและโรงเรียน โดยสรุปดังนี้

บทบาทของครอบครัว บิดามารดาต้องทำตนเป็นตัวอย่างที่ดี เช่น การรู้จักคุณค่าของเวลา การใช้เวลาวางให้เป็นประโยชน์ การวางแผนการกำหนดการใช้เวลา กำหนดว่าควรทำอะไรในวันหยุด และอาจจะใช้วิธีปลูกฝังวัยรุ่นให้เป็นผู้มุ่งอนาคต โดยใช้วิธีการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสม ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน แบบใช้เหตุผล และใช้วิธีควบคุมแบบปานกลาง อย่างสม่ำเสมอคงเส้นคงวา นอกจากนี้การฝึกหัดการใช้เหตุผลและการคาดการณ์ ควรเริ่มจากเรื่องง่ายๆ จนถึงเรื่องยาก เช่น การกระตุ้นให้วัยรุ่นวางแผนเกี่ยวกับการเรียนต่อหรือการวางแผนเกี่ยวกับอาชีพของตนเอง เป็นต้น

บทบาทของโรงเรียน ครูสามารถปลูกฝังลักษณะมุ่งอนาคตให้เกิดขึ้นกับนักเรียนได้โดยใช้วิธีสนับสนุนให้นักเรียนมีความคิดริเริ่มในการทำงานและมีความเพียรพยายามที่จะทำงานให้ลุล่วงไปได้ ยกย่องนักเรียนที่ทำตนเป็นผู้มุ่งอนาคต ใช้วิธีการสอนที่กระตุ้นให้นักเรียนคิดค้นหาคำตอบเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ด้วยตนเอง นักเรียนจะได้เรียนรู้วิธีทำงานเป็นขั้นตอน และสามารถวางแผน เรียนรู้เรื่องเหตุและผล สามารถคาดคะเนผลของเหตุการณ์ได้ นอกจากนี้ครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการเป็นผู้มุ่งอนาคต คือ ต้องเป็นผู้มีความเพียรพยายาม และมีการวางแผนการกระทำเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ มีความกระตือรือร้นที่จะศึกษาความจริงในเรื่องต่างๆ เป็นต้น

สุรศักดิ์ หลาบมาลา (2527: 14-15) กล่าวว่า การสอนเด็กเพื่อให้นำความรู้ไปใช้ในอนาคต ต้องเริ่มต้นด้วยการคาดการณ์ว่า ในอนาคตจะมีอะไรที่สำคัญและแตกต่างไปจากปัจจุบัน

อย่างไรบ้าง เด็กควรมีโอกาสวางแผนการเรียนรู้ในอนาคตของตนเอง และพัฒนาการคิดวิเคราะห์ให้มากขึ้น การมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างอดีต ปัจจุบัน และอนาคต จะช่วยให้การวางแผนเป็นไป ด้วยความรอบคอบ สมเหตุสมผล การสอนเพื่อให้นักเรียนมองอนาคตหรือมุ่งอนาคต อาจทำได้โดย

1. ให้มองอนาคตด้วยทัศนะของตนเอง เช่น มองโลกข้างหน้าว่าจะเป็น อย่างไรและตนเองจะต้องมีความรู้ ความสามารถอย่างไร จึงจะมีชีวิตอยู่ในโลกเช่นนั้นได้อย่าง เหมาะสม

2. เน้นการหาทางเลือกในอนาคต โดยให้นักเรียนคิดหาวิธีการต่างๆ ที่จะทำ ให้โลกอยู่ดีมีสุข

3. ให้นักเรียนเข้าใจยุทธวิธีต่างๆ ที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่มีการ เปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็ว โดยใช้เทคนิคต่างๆ ในการคาดคะเนอนาคต

4. มุ่งให้นักเรียนเข้าใจสภาพและแนวโน้มของอนาคต ความสามารถที่มนุษย์ ควรจะพัฒนาในอนาคต

รังสรรค์ เฟิงนุ (2531: 103) กล่าวว่า การพัฒนาศักยภาพของบุคคลให้พร้อมที่จะ อยู่ในโลกที่เปลี่ยนแปลงสู่อนาคตที่ไม่แน่นอนนี้ หนทางหนึ่งคือการให้บุคคลมีทัศนะที่กว้างไกลทั้ง ในแง่ของมิติที่เกี่ยวกับเวลา สถานที่ ชุมชน และวิถีชีวิต เพื่อจะได้ปรับปรุง ปฏิบัติหรือกำหนด แนวทางที่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการช่วยกระตุ้นให้เยาวชนสร้างอนาคตที่พึงประสงค์ของ ตนเองและสังคมได้ตั้งแต่ปัจจุบัน และได้สนองแนวคิดการประยุกต์เทคนิค วิธีการเชิงอนาคต เช่น การพรรณนาอนาคต การสร้างอนาคตจำลอง วงล้ออนาคต การวิเคราะห์เครือข่ายอาชีพ และวิธีการ ตรวจสอบค่านิยมในอนาคต เพื่อใช้ในกระบวนการแนะแนวโดยมีจุดเน้นสำคัญ คือ

1. มุ่งให้นักเรียนตระหนักว่า อนาคตเกิดจากความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ใน อดีตและสภาพแวดล้อมกับโอกาส และโดยการเลือกตัดสินใจของมนุษย์เอง

2. มุ่งให้นักเรียนตระหนักว่า การคาดการณ์เกี่ยวกับอนาคตเป็นการ ตรวจสอบทางเลือกที่อาจเป็นไปได้ในอนาคต

3. มุ่งให้นักเรียนมองเห็นความสัมพันธ์ของโลกและชีวิตอย่างเป็นระบบ เกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน

บุญรับ ศักดิ์มณี (2532: 16-17) เสนอแนวทางในการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตไว้ ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ให้รู้จักความหมายของลักษณะมุ่งอนาคต วิธีฝึกทำได้โดยการกระตุ้นให้ บุคคลรู้จักคิดถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้และไกลอย่างมีเหตุผล ยกตัวอย่างให้เห็น แบบอย่างของการคิดประเภทนี้และฝึกการรู้คิดในทำนองนี้ เพื่อให้เข้าใจความหมายของการมุ่ง อนาคตในกาลเทศะต่างๆ

2. ให้เห็นความสำคัญของการมุ่งอนาคต วิธีฝึกทำได้โดยการให้เห็นตัวอย่าง ของผลที่เกิดจากการกระทำกิจกรรมที่มุ่งอนาคต

3. ให้รู้จักคาดการณ์เกี่ยวกับอนาคต วิธีฝึกทำได้โดยการทำให้บุคคลเห็นตัวอย่างของการวางแผนในอนาคตของผู้มีลักษณะมุ่งอนาคต ฝึกการวางแผนเกี่ยวกับชีวิตและการทำงาน ฝึกเขียนเรื่องราวเกี่ยวกับความคาดหวังของตนเอง

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้นสรุปการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียนได้ว่าการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตเป็นการเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดลักษณะมุ่งอนาคต โดยฝึกให้มองเห็นตระหนักรู้ เข้าใจ และรู้จักมองสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างอดีต ปัจจุบัน และส่งผลต่ออนาคต

2.6.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน

ดรุณี ขอเจริญ (2546: 69-81) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่ออัตมโนทัศน์ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ หลักสูตรปกติ ทุกคณะวิชา ทุกชั้นปี ที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2546 จำนวน 378 คน ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะมุ่งอนาคต สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับสมาชิกในครอบครัว ความคาดหวังของผู้ปกครอง สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับอาจารย์ และสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับอัตมโนทัศน์ของนักศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และลักษณะมุ่งอนาคต ร่วมกับสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน อายุ และความคาดหวังของพ่อแม่ สามารถพยากรณ์อัตมโนทัศน์ของนักศึกษาได้ ร้อยละ 38.60

ภูมิสิทธิ์ มิ่งชนะนิต (2548: 74-77) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเลือกศึกษาต่อสายอาชีพของนักศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 1 ในจังหวัดสกลนคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3 ผลการศึกษาพบว่า ความศรัทธาต่อสถาบันที่ศึกษา ลักษณะมุ่งอนาคต ทักษะคิดต่อการเรียนสายอาชีพ และประเภทวิชาที่เรียน สามารถร่วมกันพยากรณ์แรงจูงใจในการศึกษาต่อสายอาชีพของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการศึกษางานวิจัยทั้งในและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน ดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ลักษณะมุ่งอนาคต มีความสัมพันธ์กับอัตมโนทัศน์ แรงจูงใจ และสามารถพยากรณ์อัตมโนทัศน์ และแรงจูงใจในการศึกษาต่อของนักศึกษา

2.7 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาระงานที่นิสิตรับผิดชอบในวัด

2.7.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับภาระงานที่นิสิตรับผิดชอบในวัด

พระภิกษุและสามเณรในพระพุทธศาสนา มีวิถีชีวิตเฉพาะและต้องสัมพันธ์กับสังคม แม้พระภิกษุและสามเณรจะมีความเป็นอยู่เฉพาะในชุมชนสงฆ์แต่ต้องมีความสัมพันธ์กับสังคมภายนอก มิให้แยกตัวหลบหนีอยู่ต่างหากจากสังคม พระสงฆ์จึงมีหน้าที่ทั้งเฉพาะบุคคลต้องทำหน้าที่ของตน และหน้าที่ต่อสังคมทั้งสังคมสงฆ์เองและสังคมคฤหัสถ์ ผู้วิจัยได้สำรวจพระพุทธพจน์ที่เกี่ยวกับภาระงานหรือหน้าที่ของพระภิกษุ จึงสรุปภาระหน้าที่ของพระ 3 ด้านดังนี้

1. หน้าที่ของพระภิกษุต่อตนเองต้องเจริญในไตรสิกขา

หน้าที่ต่อตนเองของพระภิกษุคือการศึกษาหรือสิกขา ซึ่งเป็นการเรียนรู้ ฝึกฝน ฝึกหัด พัฒนาตนใน 3 ด้าน เรียกว่า ไตรสิกขาหรือสิกขา 3 โดยในทันทีที่อุปสมบทเสร็จมีพุทธบัญญัติให้พระอุปัชฌาย์รับบอกข้อปฏิบัติเบื้องต้นและไตรสิกขาแก่พระใหม่นั้น (พระธรรมปิฎก ป.อ.ปยุตฺโต. 2547ง: 42-45) และมีพุทธพจน์ที่ตรัสถึงหน้าที่ของพระภิกษุให้ดำรงตนอยู่ด้วยไตรสิกขา เช่น

“ภิกษุทั้งหลาย กิจของสมณะที่ต้องทำมีสามอย่างเหล่านี้ สามอย่างอะไรบ้าง สามอย่างคือ การสมาทานปฏิบัติในศีลอันยิ่ง การสมาทานปฏิบัติในจิตอันยิ่ง และการสมาทานปฏิบัติในปัญญาอันยิ่ง

ภิกษุทั้งหลาย กิจของสมณะที่ต้องทำมีสามอย่างเหล่านี้แล

ภิกษุทั้งหลาย เพราะฉะนั้น ในเรื่องนี้ ท่านทั้งหลายควรสำเหนยใจไว้ว่า ฉันทะของเราต้องเข้มงวดพอในการปฏิบัติศีล จิต และปัญญาอันยิ่ง ดังนี้ ภิกษุทั้งหลาย ท่านทั้งหลายควรสำเหนยใจอย่างนี้แล” (อง.ติก. 20/294/521)

ไตรสิกขาหรือสิกขา 3 (ที.ปา. 11/228/231; อง.ติก. 20/521/294) เป็นข้อปฏิบัติที่เป็นหลักสำคัญสำหรับฝึกอบรม กาย วาจา จิตใจ และปัญญา ดังนี้

1. อริศีลสิกขาหรือศีล เป็นข้อปฏิบัติสำหรับฝึกอบรมในทางความประพฤติ หรือพฤติกรรม
2. อริจิตสิกขาหรือสมาธิ เป็นข้อปฏิบัติสำหรับฝึกอบรมจิตใจเพื่อให้เกิดคุณธรรม เช่น สมาธิ
3. อริปัญญาสิกขาหรือปัญญา เป็นข้อปฏิบัติสำหรับฝึกปัญญาเพื่อให้เกิดความรู้แจ้งอย่างสูง

กล่าวเฉพาะในหมวดศีล พระภิกษุต้องศึกษาในศีลหรือปฏิบัติให้หมดจดในศีล 4 หมวดตามหลักปาริสุทธิศีล 4 (พระธรรมปิฎก ป.อ.ปยุตฺโต. 2547ง: 34-35) ได้แก่

1. ปาฏิโมกขสังวรศีล การรักษากฎเกณฑ์กติกากในการเป็นอยู่ สำรวมในพระปาฏิโมกข์คือปฏิบัติอย่างเคร่งครัดตามสิกขาบท 227 สิกขาบท
2. อินทริยสังวรศีล การใช้อินทริยคือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ของตนให้รับรู้ ดู ฟัง อย่างมีสติ ได้ปัญญาเป็นประโยชน์ ไม่เกิดโทษ
3. อาชีวปาริสุทธิศีล การเลี้ยงชีพด้วยความสุจริต ไม่ลอกหลวงชาวบ้านหรือแสวงหาลาภผลประโยชน์ในทางมิชอบ
4. ปัจจัยสันนิสิตศีล การเสวยบริโภคปัจจัย 4 และสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ โดยใช้ปัญญารู้เข้าใจคุณค่าหรือประโยชน์ที่แท้จริง ไม่บริโภคเพียงด้วยตัณหา

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า หน้าที่ของพระภิกษุต่อตนเองก็คือการปฏิบัติตามหลักไตรสิกขา คือ ศึกษาฝึกหัดพัฒนาตนให้เป็นผู้มีพฤติกรรมที่แสดงออกทางกายวาจาโดยไม่

เบียดเบียนตนไม่เบียดเบียนผู้อื่น ปฏิบัติตามสิกขาบทจนเป็นผู้มีศีล ฝึกหัดพัฒนาตนในด้านจิตใจให้เกิดคุณธรรมขั้นสูง เช่น เกิดสมาธิ และหมั่นพิจารณาแสวงหาแหล่งข้อมูลเพื่อเพิ่มพูนปัญญาของตน เป็นต้น

2. หน้าที่ต่อชุมชนสงฆ์และรักษาพระพุทธศาสนา

พระภิกษุมีหน้าที่รักษาพระศาสนาคือศึกษาและปฏิบัติตามพระธรรมวินัยซึ่งเป็นการรักษาพระศาสนาอยู่ในตัว เพราะหลักธรรมวินัยได้เข้ามาอยู่ในวิถีชีวิตและทุกกิริยาอาการของผู้ปฏิบัติ トラบใจที่ยังมีชีวิตก็เท่ากับว่าพระศาสนานั้นยังคงอยู่ เมื่อมีคำสอนอื่นปลอมปนต้องพิทักษ์รักษาชำระให้ถูกต้อง โดยมีพระไตรปิฎกเป็นหลักวินิจฉัยขั้นสุดท้ายและพระภิกษุมีหน้าที่รับผิดชอบต่อชุมชนสงฆ์ ถือที่ประชุมสงฆ์เป็นสำคัญ มีพุทธดำรัสที่ตรัสเน้นให้พระสงฆ์หมั่นประชุมกันและถือมติสงฆ์เป็นใหญ่ แม้พระพุทธเจ้าเองก็ทรงเคารพสงฆ์ ดังพระพุทธดำรัสว่า เมื่อใดสงฆ์ใหญ่ขึ้น เมื่อใดนั้นพระองค์ก็เคารพแม่ในสงฆ์ (อง. จตุกก. 21/21/27; อง. ปญจก. 22/99/138) นอกจากนี้ยังตรัสย้ำให้พระภิกษุอยู่กันด้วยความสามัคคี (ที.ม. 10/70/90)

กิจการงานส่วนรวมถือเป็นหน้าที่ของพระภิกษุต้องให้ความสำคัญ แม้จะเป็นพระอรหันต์ผู้ใหญ่อีกก็ต้องให้ความสำคัญ เช่น เรื่องที่พระพุทธเจ้าทรงเตือนให้พระมหากัปปิยะพระสาวกผู้ใหญ่ไปร่วมประชุมอุโบสถสังฆกรรม ตรวจสอบทบทวนการประพฤติปฏิบัติตามพระวินัย แม้ว่าท่านเป็นพระอรหันต์ผู้บริสุทธิ์อยู่แล้ว (วินย. 4/153/ 208; พระธรรมปิฎก ป.อ.ปยุตฺโต. 2543ค: 446) และพระมหา กัสสปะอยู่ห่างที่ประชุมสงฆ์ทำอุโบสถประมาณ 4 กิโลเมตร เมื่อถึงวันอุโบสถแม้จะเดินทางลำบากต้องลุยข้ามแม่น้ำสายหนึ่งระหว่างทาง ท่านก็เดินทางเข้าไปเข้าร่วมประชุม (วินย.4/162/214; พระธรรมปิฎก ป.อ.ปยุตฺโต. 2543ค: 446)

เมื่อมีเหตุการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อความเสื่อมความเจริญของพระศาสนาเป็นหน้าที่ของพุทธบริษัทโดยเฉพาะพระภิกษุต้องเป็นผู้นำในการพิทักษ์รักษา เพื่อความตั้งมั่นแห่งพระศาสนาให้ พระศาสนารอดพ้นระหว่างมีภัย เช่น กรณีมีคนกล่าวตู่บิดเบือนหลักคำสอน พระเถระผู้ใหญ่ก็ดำริและลงมือประชุมสงฆ์ทำสังคายนาชำระสะสางพระธรรมวินัย (วินย. 7/614/380, 638-641, 403-7) และเมื่อกิจของสงฆ์เกิดขึ้นเช่นนั้นแล้ว ผู้ใดเพิกเฉยละเลย สงฆ์ย่อมลงโทษเอาได้ แม้ว่าท่านผู้นั้นจะเป็น พระอรหันต์ และเหตุที่ทำให้ไม่ได้มาร่วมประชุมจะเป็นกิจส่วนตัวที่ดิ่งามไร้โทษ เช่น เข้าฌานสมาบัติอยู่ เป็นต้น เมื่อสงฆ์มีมติลงโทษ ผู้ถูกลงโทษมีโอกาสดลัดชั่งเหตุผล แต่เมื่อสงฆ์ชี้ขาดอย่างใดก็ปฏิบัติตามนั้น (พระธรรมปิฎก ป.อ.ปยุตฺโต. 2543ค: 446-447)

กล่าวโดยสรุปว่า หน้าที่พระภิกษุประการสำคัญคือ การรักษาพระศาสนาและให้ความสำคัญกับงานส่วนรวม ถือกิจของสงฆ์เป็นงานสำคัญ ส่วนการรักษาพระศาสนานั้นสาระสำคัญอยู่ที่การรักษาหลักคำสอนเดิมที่บรรพบุรุษและพระเถระรุ่นเก๋าก่อนทรงจำและรวบรวมไว้ในพระไตรปิฎก เมื่อมีเหตุการณ์ที่กระทบต่อกิจการพระศาสนาต้องพิทักษ์รักษา เป็นผู้นำพุทธบริษัทในการรักษาให้รอดพ้นจากภัย

3) หน้าที่ต่อสังคม

หน้าที่ของพระภิกษุต่อคฤหัสถ์หรือต่อสังคมภายนอกเน้นให้พระภิกษุแสดงธรรมบอกวิธีดำเนินชีวิตแก่คฤหัสถ์และให้ภิกษุปฏิบัติตนต่อคฤหัสถ์โดยมีความปรารถนาดี ไม่มุ่งผลประโยชน์ตน ไม่ทำความชอกช้ำลำบากใจแก่คฤหัสถ์ ต่อไปนี้จะได้แสดงพุทธพจน์ที่เกี่ยวกับหน้าที่ของพระภิกษุต่อคฤหัสถ์และความสัมพันธ์ระหว่างพระภิกษุกับคฤหัสถ์ ดังนี้

“ภิกษุทั้งหลาย ท่านทั้งหลายจงเที่ยวจาริกไปเพื่อประโยชน์และความสุขแก่พหูชน เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก เพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ทวยเทพและมนุษย์...จงแสดงธรรมงามในเบื้องต้น งามในท่ามกลาง งามในที่สุด...” (วินย. 4/32/28)

“ภมรไม่ทำดอกไม้อันมีสีให้ชอกช้ำ ล้มเอาแต่รสแล้วบินไปแม่ฉันใด มุนี (คือพระภิกษุ) พึงเที่ยวไปในบ้าน ฉันนั้น” (ขุ.ขุ. 25/14/15)

“ดูกรคฤหบดีบุตร สมณพราหมณ์ผู้เป็นทิศเบื้องบน..ย่อมอนุเคราะห์กุลบุตร... ดังนี้คือ ห้ามปรามจากความชั่ว ให้ตั้งอยู่ในความดี อนุเคราะห์ด้วยความปรารถนาดี ให้ได้ฟังในสิ่งที่ยังไม่เคยฟัง ทำสิ่งที่เคยฟังแล้วให้แจ่มแจ้ง และบอกทางสวรรค์คือทางชีวิตที่ความสุขความเจริญให้” (ที.ปา. 11/204/203)

จากพระพุทธรพจน์ที่ยกมาสรุปได้ว่า หน้าที่ของพระภิกษุนอกจากตนเองจะปฏิบัติเพื่อให้มีชีวิตที่ดีงามรวมเรียกว่าพ้นทุกข์แล้ว ต้องนำหลักธรรมไปเผยแผ่ให้พหูชนได้ลิ้มรสแห่งธรรมและไป เผยแผ่ด้วยความปรารถนาดี นอกจากจะไม่ทำลายให้ประชาชนชอกช้ำลำบากแล้วยังต้องไปเพื่อความสุขเพื่อประโยชน์เกื้อกูลแก่ผู้อื่น

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้นจึงสรุปหน้าที่ของพระภิกษุว่า พระต้องเพียรพยายามเจริญในไตรสิกขามุ่งทำตนให้บรรลุนิพพานและนำหลักคำสอนนั้นไปเผยแผ่ให้ประชาชนชาวโลก ดังคติที่ว่า บุคคลนิพพานแล้วทำการเพื่อโลก

2.7.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาระงานที่นิสิตรับผิดชอบในวัด

ชุดิมา ศรีแก้ว (2546: 77-90) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2545 สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว และสาขาวิชาการศึกษานปฐมวัย จำนวน 292 คน ผลการศึกษาพบว่า ภาระความรับผิดชอบต่อสมาชิกในครอบครัว มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความ วิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา และภาระความรับผิดชอบต่อสมาชิกในครอบครัว ร่วมกับสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน บุคลิกภาพ ลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียนและเพศหญิง สามารถอธิบายความแปรปรวนของความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาได้ร้อยละ 32.50

ทัศนีย์ จิตต์ชื่นมีชัย (2548: 74-92) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อวินัยในตนเอง ด้านการเรียน ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ปีการศึกษา 2547 จำนวน 230 คน ผลการศึกษาพบว่า ภาวะความรับผิดชอบที่มีต่อครอบครัว มีความสัมพันธ์ทางบวกกับวินัยในตนเองด้านการเรียน ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พระมหาสมควร ขุนภิบาล (2550: 97-112) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความรับผิดชอบในการทำงานกลุ่มของนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพโรงเรียนพนัสนิคมการสยาม เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ โรงเรียนพนัสนิคมการสยาม ปีการศึกษา 2549 จำนวน 350 คน ผลการศึกษาพบว่า ภาระงานที่ได้รับมอบหมายภายในบ้าน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรับผิดชอบในการทำงานกลุ่ม และองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความรับผิดชอบในการทำงานกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ ภาระงานที่ได้รับมอบหมายภายในโรงเรียน การเลียนแบบตัวแบบความรับผิดชอบภายในครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน นิสัยทางการเรียน และภาระงานที่ได้รับมอบหมายภายในบ้าน สามารถร่วมกันพยากรณ์ความรับผิดชอบในการทำงานกลุ่ม ของนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพโรงเรียนพนัสนิคมการสยาม เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ได้ร้อยละ 58.50

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยทั้งในต่างประเทศและในประเทศเกี่ยวข้องกับภาระงานที่นิสิตรับผิดชอบในวัดดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า งานวิจัยทั้งหมดที่ผู้วิจัยศึกษาแม้จะไม่เกี่ยวข้องโดยตรงกับภาระงานที่นิสิตรับผิดชอบภายในวัด แต่จากงานวิจัยจะเห็นได้ว่า ภาระงานที่แต่ละบุคคลรับผิดชอบมีผลต่อความเครียดในการปฏิบัติงาน ความวิตกกังวลในการเรียน และความรับผิดชอบในการทำงานกลุ่ม ดังนั้น ผู้วิจัยจึงคาดว่าภาระงานที่นิสิตรับผิดชอบในวัดน่าจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อฉันทะในการเรียนของนิสิต

2.8 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนการเรียนของผู้ปกครอง

2.8.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนการเรียนของผู้ปกครอง

ธีระ ชัยยุทธยรรยง (พระมหาสุชาติ ใหม่อ่อน. 2550: 50; อ้างอิงจาก ธีระ ชัยยุทธยรรยง. 2526) ได้ให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้ปกครองในการสนับสนุนการเรียนของนักเรียน สรุปได้ดังนี้

1. ให้ความรัก ความอบอุ่น เอาใจใส่ สนใจในการเรียนและเข้าใจนักเรียนอย่างเพียงพอ
2. พยายามสังเกตเด็กที่อยู่ในปกครองว่า ชอบทำกิจกรรมอะไรบ้าง และพยายามหาสิ่งที่มีประโยชน์ให้เด็กได้ทำตามความชอบ
3. ผู้ปกครองควรเลือกรายการโทรทัศน์และภาพยนตร์ที่เหมาะสมกับนักเรียนและแบ่งเวลาให้เป็นสัดส่วน

4. หาโอกาสพานักเรียนไปเที่ยวพักผ่อน และให้มีโอกาสพบสิ่งแปลกใหม่ ซึ่งนอกจากเป็นการพักผ่อนแล้วยังเป็นการไปทัศนศึกษาอีกด้วย

5. จัดหาหนังสือที่ดีมีประโยชน์เหมาะสมให้นักเรียนอ่าน

6. จัดสภาพแวดล้อมภายในบ้านให้น่าอยู่ มีบรรยากาศที่ดี เพื่อดึงดูดใจให้เด็กอยากอยู่บ้าน

วัลนิกา ฉลากบาง (2535: 33-34) กล่าวถึง หน้าที่ของพ่อแม่ในการส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญาของลูกไว้ดังนี้

1. ส่งเสริมพัฒนาการทางกาย เพราะพัฒนาการทางกายเป็นพื้นฐานของพัฒนาการทุกด้าน

2. ตอบสนองความต้องการทางจิตใจของลูก เพราะเมื่อใจเป็นสุขแล้วจะสามารถเรียนรู้และจดจำสิ่งต่างๆ ได้ดีขึ้น

3. จัดหาหนังสือ อุปกรณ์ที่เพิ่มพูนความสามารถในการสื่อสารและการใช้ภาษาของลูก

4. จูงใจและเป็นตัวอย่างที่ดีของลูกในเรื่องการเขียนการอ่าน จัดหาหนังสือที่ลูกชอบและสนใจ

5. พยายามศึกษาและทำความเข้าใจความสามารถของลูก ไม่ตั้งความคาดหวังการเรียนของลูกสูงเกินไป สอดแทรกความรู้ ทักษะทางภาษาและการคำนวณขณะทำกิจกรรมกับลูก

6. เลือกรายการโทรทัศน์และภาพยนตร์ที่เหมาะสมกับนักเรียนและแบ่งเวลาให้มีสัดส่วน

7. มีทัศนคติที่ดีต่อครูและการเรียนเพื่อให้ลูกมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน

พระธรรมปิฎก ป.อ.ปยุตฺโต (2545ก: 191) กล่าวว่า บิดามารดาย่อมอนุเคราะห์บุตรธิดา ดังนี้

1. ห้ามปรามจากความชั่ว

2. ให้ตั้งอยู่ในความดี

3. ให้ศึกษาศิลปวิทยา

4. หาคุ้มครองที่สมควรให้

5. มอบทรัพย์สมบัติไว้ในโอกาสอันสมควร

จากการศึกษาเอกสารดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ผู้ปกครองมีบทบาทหน้าที่ในการสนับสนุนการเรียนของบุตรหลานหรือผู้อยู่ใต้ปกครอง โดยให้การส่งเสริม จัดสภาพแวดล้อม และให้กำลังใจ เพื่อให้บุตรหลานหรือผู้อยู่ใต้ปกครองเกิดการเรียนรู้เต็มตามศักยภาพ

2.8.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้ปกครอง

2.8.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

เมเยอร์ริแบงค์ (Majoribank. 1972: 103-109) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเอาใจใส่ของผู้ปกครอง ความคาดหวังของผู้ปกครอง สภาพแวดล้อม และฐานะทางสังคม กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอายุ 11 ขวบ จำนวน 185 คน ผลการศึกษาพบว่า การเอาใจใส่ของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.8.2.2 งานวิจัยในประเทศ

สุจิตรา ฐานสุวรรณศรี (2542: 62-65) ได้ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกศึกษาต่อในสถาบันราชภัฏเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาภาคปกติชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2542 คณะวิทยาการจัดการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และคณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏเขตกรุงเทพมหานคร 6 แห่ง จำนวน 600 คน ผลการศึกษาพบว่า ผู้ปกครองให้การสนับสนุนให้เรียนต่อมากที่สุดและปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของสถาบันมีผลต่อการเลือกศึกษาต่อของนักศึกษา

พระมหาภักดี เกตุเรน (2547: 104-108) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนวันอาทิตย์วัดช้างให้อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ผลการศึกษาพบว่า การสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการเรียนที่ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนวันอาทิตย์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนวันอาทิตย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ การสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการเรียนที่ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนวันอาทิตย์ ร่วมกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียน นิสัยทางการเรียน และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน สามารถอธิบายความแปรปรวนของแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ได้ร้อยละ 62.3

พระมหาสุชาติ ไหมอ่อน (2550: 93-97) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนของนิสิต คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2549 จำนวน 342 รูป ผลการศึกษาพบว่า การสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้ปกครอง มีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมการเรียนของพระนิสิต และการสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้ปกครอง ร่วมกับลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน นิสัยทางการเรียน สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ สามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมการเรียนของนิสิต คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ได้ร้อยละ 53.90

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้ปกครอง ดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้ปกครองมีผลต่อการเรียน ถ้านักเรียนอยู่ในครอบครัวที่บิดามารดาให้การดูแลเอาใจใส่ พร้อมทั้งจะสนับสนุนด้านการเรียน นักเรียนจะเกิดความสนใจและเห็นความสำคัญของการเรียน การสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้ปกครองเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อ ทศนคติต่อโรงเรียน แรงจูงใจในการเรียน และพฤติกรรมการเรียน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงคาดว่า การสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้ปกครองน่าจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อฉันทะในการเรียนของนิสิต

2.9 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางกายภาพภายในมหาวิทยาลัย

2.9.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางกายภาพภายในมหาวิทยาลัย

แอนเดอร์สัน (Anderson. 1970: 11) ได้ระบุถึงลักษณะบรรยากาศที่มีอิทธิพลและส่งเสริมความรู้สึกและพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนไว้ดังนี้

1. ความเป็นกันเอง ความรู้สึกใกล้ชิดสนิทสนม ความคุ้นเคยของสมาชิกในกลุ่มผู้เรียน
2. การแบ่งกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมการเรียนต่างๆ ตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้
3. การปฏิบัติตามเกณฑ์ กิจกรรมการเรียนที่มีรูปแบบที่สามารถปฏิบัติได้และให้ประโยชน์
4. การดำเนินกิจกรรมการเรียนเป็นไปอย่างมีลำดับขั้นตอน ไม่ล่าช้า และมีความสอดคล้องเหมาะสม
5. การจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ เช่น หนังสือ เครื่องมือ วัสดุที่พร้อมจะใช้ได้ตลอดเวลา
6. การส่งเสริม ความร่วมมือระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้สอน และมีความพยายามที่จะลดความขัดแย้งระหว่างกัน
7. ผู้สอนและผู้เรียนทราบจุดประสงค์และความคาดหวังในการเรียนอย่างชัดเจน
8. ผู้สอนควรสร้างความเป็นธรรม ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง
9. ผู้เรียนมีโอกาสทำกิจกรรมท้าทายความสามารถอยู่เสมอ
10. สร้างความตื่นตัวและขจัดความเฉื่อยชาอันเป็นสาเหตุของความเบื่อหน่ายต่อการเรียนการสอน
11. การตัดสินใจทำกิจกรรมต่างๆ มาจากผู้เรียนเป็นส่วนใหญ่
12. ไม่ส่งเสริมการแบ่งพรรคแบ่งพวกในหมู่นิสิต นักศึกษา
13. ผู้เรียนมีความพึงพอใจกับกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน
14. เสรีภาพมีขอบเขต ไม่ปล่อยปละละเลยจนขาดระเบียบและขาดความรับผิดชอบ

ปัญญา สมบูรณ์ศิลป์ (2523: 45-46) กล่าวถึง ความสำคัญของการมีสภาพแวดล้อมที่ ถูกสุขลักษณะในโรงเรียน สรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมและโครงการต่างๆ ภายในโรงเรียนมีผล โดยตรงต่อชีวิตและสุขภาพของนักเรียนในแง่ต่างๆ กัน ในแง่บวกคือ การทำให้นักเรียนมีความสุข สะดวกสบาย ร่าเริงมีความสุข รักสวยงามหรือในแง่ป้องกันไม่ให้เกิดโรคและป้องกันภัยอันตรายจากการบาดเจ็บต่างๆ และในแง่การช่วยให้นักเรียนพัฒนาการทางการศึกษา กล่าวโดยสรุป สภาพแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะในโรงเรียนจะช่วยให้เกิดผลทั้ง 3 ด้าน คือ

1. ผลทางบวก สภาพแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะในโรงเรียนจะทำให้โรงเรียนเป็น สถานที่เรียนที่น่าเรียน การระบายอากาศที่ดีและการจัดแสงสว่างให้เหมาะสม จะช่วยให้ห้องเรียน น่ายุ่เรียนได้สบายยิ่งขึ้น อาคารเรียนที่สะอาดเรียบร้อยจะทำให้ครูและนักเรียนอยากเข้าไปอยู่มากกว่าอาคารเรียนที่สกปรก การมีน้ำดื่มอย่างเพียงพอ การจัดที่นั่งให้สบายและโรงอาหารที่ เรียบร้อยก็เป็นสิ่งที่ทุกคนต้องการ สัมพันธภาพอันดีระหว่างครูกับนักเรียนจะช่วยส่งเสริม สุขภาพจิตของทั้งสองฝ่าย การใช้วิธีสอนที่ดีจะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ประสบความสำเร็จบ่อยครั้ง และช่วยส่งเสริมให้นักเรียนคิดกิจกรรมที่สร้างสรรค์ จะช่วยให้นักเรียนมีความสนใจในงานของตนได้ นานทำให้นักเรียนอยากตอบสนองด้วยการร่วมกิจกรรมต่างๆ ตลอดจนทำให้นักเรียนมีความสุข ด้วย

2. การป้องกันโรคภัย หรืออันตรายต่างๆ โดยการร่วมมือกับแพทย์ หรือ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขจะช่วยป้องกันการแพร่ระบาดของโรคต่างๆ

3. พัฒนาด้านการเรียน สภาพแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะในโรงเรียนมีอิทธิพลต่อ ความสามารถในการเรียน กระบวนการทางด้านจิตวิทยาอันสลับซับซ้อนของการเรียนรู้เป็นผลมา จากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสภาพแวดล้อม และบุคคลได้รับอิทธิพลมาจากองค์ประกอบ ต่างๆ ทั้งทางกายและทางจิตใจ

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2524: 49-86) กล่าวถึงวิธีการสอน บทบาทอาจารย์และ บรรยากาศในการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาว่า การสอนของอาจารย์ควรเน้นการสร้างเสริมให้ นักศึกษามีความสามารถในการเรียนรู้เป็นสำคัญ และบทบาทที่สำคัญของอาจารย์ คือ เป็นผู้คอย ชี้แนะแนวทางให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จ ซึ่งบทบาทและวิธีการสอนของอาจารย์จะมีประสิทธิภาพ มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับเตรียมตัวของอาจารย์ อาจารย์ควรมีความเข้าใจในบทบาทของตัวเอง และปฏิบัติตามลักษณะอาจารย์ที่ดี งานที่อาจารย์ปฏิบัตินั้นมี 2 ลักษณะ คือ ลักษณะทางด้าน ความรู้หรือสติปัญญากับมนุษยสัมพันธ์ หมายความว่า อาจารย์จะต้องรู้เนื้อหาที่ตนสอนและจะต้อง มีทักษะทาง สัมพันธภาพที่ดีอีกด้วยจึงจะช่วยให้ประสบผลสำเร็จในการสอน นอกจากนี้อาจารย์ควร สร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนหรือการเรียนรู้ให้สอดคล้องกันระหว่างผู้เรียนและผู้สอน จะ ช่วยให้การบรรยายการเรียนรู้อุดมคติขึ้น

พนัส หันนาคินท์ (2524: 297-298) อธิบายว่า อาคารสถานที่ของสถาบันการศึกษานี้ รวมความตั้งแต่ตัวอาคาร สนาม ตลอดจนสิ่งก่อสร้างต่างๆ สถาบันการศึกษาจะต้องบำรุงรักษาให้

อยู่ในสภาพที่ดีใช้งานได้อยู่เสมอ นอกจากนี้ ต้องวางแผนการใช้อาคารสถานที่ต่าง ๆ ให้ได้ประโยชน์สูงสุด การตกแต่งบรรยากาศให้สวยงามกลมกลืนกันก็จะสร้างบรรยากาศที่ดี ทำให้จิตใจและอารมณ์ของผู้อยู่ในสถานทีนั้นสดชื่นขึ้น สิ่งที่จะขาดเสียไม่ได้สำหรับสถานศึกษาคือ ต้องมีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจด้วย

วันชัย ช่องดารากุล (2538: 11) กล่าวว่า อาคารสถานที่ของสถานศึกษานับว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ทำให้การจัดการศึกษาบรรลุตามจุดประสงค์ เพราะถ้ามีอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่ดีแล้วย่อมทำให้เกิดบรรยากาศและแรงจูงใจในการเรียน ตลอดจนดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี

จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางกายภาพภายในมหาวิทยาลัยดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ลักษณะทางกายภาพรวมความถึง อาคารสถานที่ ห้องเรียน บรรยากาศการเรียนการสอน สัมพันธภาพระหว่างครูและนิสิต มีความจำเป็นที่จะต้องจัดการกับลักษณะทางกายภาพให้เหมาะสมกับการเรียนเรียน เพราะจะทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้

2.9.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางกายภาพภายในมหาวิทยาลัย

2.9.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

ไฮโรวิทซ์ และออตโต้ (สมบัติ วัจนะสาริกากุล. 2524: 25; อ้างอิงจาก Hirowitz; & Otto. 1973) ได้เปรียบเทียบผลการเรียนของนักศึกษาสองกลุ่ม คือ กลุ่มที่เรียนในห้องเรียนที่จัดแบบเดิมกับกลุ่มที่เรียนในห้องเรียนแบบใหม่ ที่นั่งนุ่มสบายและเคลื่อนย้ายได้ ผลการศึกษาพบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกัน แต่มีพฤติกรรมในห้องเรียนแตกต่างกัน นักศึกษาในห้องเรียนแบบใหม่เข้าเรียน เข้าพบอาจารย์ และเข้าร่วมกลุ่มในหมู่นักศึกษามากกว่านักศึกษาในห้องเรียนแบบเก่า

เลย์แมน (Layman. 1975: 721) ได้ศึกษาทัศนคติของนักศึกษาใหม่ที่มีต่อสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยแห่งรัฐโอกลาโฮมา ผลการศึกษาพบว่า ความเป็นเลิศทางวิชาการและการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีมีความสัมพันธ์กับการตั้งใจเรียนของนักศึกษา ส่วนสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยส่งผลต่อบุคลิกภาพของนักศึกษาทั้งด้านความเป็นเลิศทางวิชาการและความมีระเบียบวินัย

วูร์น (Voorn. 1990: 125) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างศิลปะขนาดเล็กกับสภาพแวดล้อมในวิทยาลัย โดยสำรวจความคิดเห็นและสัมภาษณ์ผู้บริหารที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจาก 119 วิทยาลัย ใน 5 รัฐ ของเขตตะวันตกประเทศสหรัฐอเมริกา ผลการศึกษาพบว่า สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมมีอิทธิพลต่อศิลปะขนาดเล็ก บุคลิกภาพ และการปรับตัวตามธรรมชาติ ศิลปะขนาดเล็กจะเชื่อมโยงสิ่งต่างๆ เข้าด้วยกันเมื่อมีลักษณะทางกายภาพที่เหมาะสม

2.9.2.2 งานวิจัยในประเทศ

วรนุช ปัญจะวัตร (2548: 88-91) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนตัว ปัจจัยสภาพแวดล้อมกับพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต จำนวน 346 คน ผลการศึกษาพบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การรับรู้ประสิทธิภาพแห่งตน และสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัย มีความสัมพันธ์ทางบวก กับพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

อมรรัตน์ หอมชื่น (2548: 56-66) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง โรงเรียนไทยบริหารธุรกิจและพาณิชย์การ เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะทางกายภาพในโรงเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวของนักศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 4 ปัจจัย คือ สัมพันธภาพระหว่าง นักศึกษากับเพื่อน ลักษณะทางกายภาพภายในโรงเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ และบุคลิกภาพ

พรสิริ มั่นคง (2549: 63-80) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 โรงเรียนเทคโนโลยีกรุงเทพ เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะทางกายภาพทางการเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความมีวินัยในตนเองของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 โรงเรียนเทคโนโลยีกรุงเทพ เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศเกี่ยวข้องกับลักษณะทางกายภาพภายในมหาวิทยาลัย ดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า พฤติกรรมการเรียนที่เหมาะสม การปรับตัว และความมีวินัยในตนเอง นอกจากนี้ลักษณะทางกายภาพทางการเรียนยังสามารถพยากรณ์พฤติกรรมการเรียนที่เหมาะสม การปรับตัว และความมีวินัยในตนเอง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงคาดว่า ลักษณะทางกายภาพภายในมหาวิทยาลัยน่าจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อจันทะในการเรียนของนิสิต

2.10 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์

2.10.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2524: 49) กล่าวว่า ในการเรียนการสอนทุกระดับนอกจากผู้เรียนต้องการผู้สอนที่มีความรู้ดีมีประสบการณ์ดีแล้ว ยังต้องการผู้สอนที่มีวิธีการสอนที่เป็นกันเอง เข้าใจ และเห็นอกเห็นใจผู้เรียน แต่ในขณะเดียวกันก็ควรชี้แนะให้เห็นถึงความถูกต้องเหมาะสม ให้คำติชมตรงไปตรงมาซึ่งเต็มไปด้วยความหวังดี จะช่วยให้บรรยากาศการเรียนรู้ดีขึ้น

พรชูลี อาชาวบำรุง (2525: 232) กล่าวว่า สถานการณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนที่ดีนั้น ต้องมีความสัมพันธ์อันดีระหว่างอาจารย์และนักศึกษาเป็นสำคัญ

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2527: 48) ได้กล่าวถึง ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน ว่าผู้สอนไม่ควรสร้างบรรยากาศแห่งความกลัวให้เกิดขึ้น การเรียนรู้มิใช่เกิดในชั้นเรียนเสมอไป ดังนั้น การพบปะซักถามนอกชั้นเรียนจะสร้างบรรยากาศแห่งความเป็นมิตรได้ง่ายขึ้น อย่าทำให้เกิดการเสียหน้า และควรฟังความคิดเห็นจากนักเรียนบ้าง

ประติพันธ์ อุปรมัย (2527: 33) ได้กล่าวถึง ปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียนดังนี้ คือ ปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน อาจเกิดขึ้นได้ทั้งระหว่างครูกับนักเรียน และระหว่างนักเรียนกับนักเรียน ด้วยกันเอง ถ้าปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนเป็นไปด้วยดี หมายถึง ทั้งครูและนักเรียนต่างก็มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน โดยครูเปิดโอกาสให้นักเรียนมีโอกาสซักถาม ตอบคำถาม และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนให้มาก บรรยากาศในชั้นเรียนก็จะมีที่น่าสนใจ น่าสนุก อยากรู้ อยากเห็น และกระตือรือร้น นอกจากนั้นปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักเรียนกับนักเรียนด้วยกันเองก็มีส่วนช่วยให้เกิดบรรยากาศที่ดีขึ้นในชั้นเรียนด้วยเช่นกัน

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2528: 83-87) ได้กล่าวถึงพื้นฐานที่จะช่วยเสริมสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน ได้แก่

1. การยอมรับผู้เรียนในฐานะบุคคล (Respect as a Person) คือ การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ความจริงใจระหว่างครูและศิษย์ เพื่อสร้างบรรยากาศแห่งความไว้วางใจ ถ้าบรรยากาศในห้องเรียนมีแต่ความก้าวร้าว แข่งขัน ความกดดัน อคติ เอาัดเอาเปรียบ ย่อมไม่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาไปในทิศทางที่พึงประสงค์

2. การสื่อสารแบบเปิด (Open Communication) การสื่อสารแบบเปิดที่อยู่ในบรรยากาศของการยอมรับเกี่ยวกับลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล อารมณ์ ความรู้สึก ค่านิยม พฤติกรรม แนวคิดของแต่ละบุคคลที่มีภูมิหลังที่แตกต่างกัน รวมทั้งการฟังอย่างมีประสิทธิภาพ บรรยากาศในชั้นเรียนที่ตอบสนอง การปฏิบัติทางด้านความรู้สึก คุณลักษณะ ค่านิยม การแสวงหาความเป็นตัวเองจะเกิดขึ้นจากเนื้อหากระบวนการเรียนการสอนที่ส่งผลให้เกิดความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า สามารถพัฒนาช่วยเหลือตนเองได้และพร้อมที่จะช่วยเหลือผู้อื่น

ธเนศ ขำเกิด (2533: 7) กล่าวถึง ความผูกพันและเป็นกันเองระหว่างครูกับนักเรียนว่า ครูควรแสดงพฤติกรรมทั้งในด้านคำพูด กิริยา ท่าทาง สีหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใสให้ความรัก ความเมตตาอย่างจริงใจ และมีเหตุผลด้วยความสม่ำเสมอ นักเรียนจะรู้และเข้าใจดีว่าครูมีความรักและความจริงใจต่อเขาเพียงใด สิ่งเหล่านี้จะเป็นแม่แบบของนักเรียน และมีผลทางจิตใจต่อการแสดง ความเคารพรัก ความศรัทธาในครูของเขาด้วยความจริงใจ หากครูสามารถครองหัวใจนักเรียนได้ แล้ว ความรู้สึกที่ดีต่อกันจะสร้างสรรค์บรรยากาศในการเรียนการสอนที่สดชื่น มีความรัก ความผูกพัน เอื้ออาทร และให้อภัยต่อกัน

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์มีความจำเป็นต่อการเรียนการสอนและจำเป็นต่อการเรียนรู้ของนิสิต เพราะการมีสัมพันธภาพที่ดีจะ

ก่อให้เกิดความเป็นกันเอง สามารถซักถามข้อสงสัยได้ทันที เมื่อมีสัมพันธภาพอันดีต่อกันแล้วการเรียนการสอนจะดำเนินไปด้วยความเป็นกันเอง ไม่ตึงเครียด

2.10.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์

2.10.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

ยี่ (Yee. 1971: 41-42) ได้ศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนมีอิทธิพลต่อการประสบความสำเร็จ ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมที่แสดงความจงเกลียดจงชังของครู ทำให้เด็กเป็นคนเฉยเมย ถอยหนี เฉื่อยชาต่อการแก้ปัญหา เป็นปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ก้าวร้าว และปรับตัวไม่ได้

มาร์แชล (Marshall. 1974: 773-775) ได้ศึกษาสภาพแวดล้อมที่จะช่วยเสริมการเรียนรู้ด้านการพยาบาลที่เมืองบอสตัน ในปี 1974 ผลการศึกษาพบว่า สิ่งที่จะช่วยเสริมการเรียนรู้ในการพยาบาล คือ อาจารย์ต้องเข้าถึงนักศึกษา และยอมรับว่าสัมพันธภาพเป็นส่วนสำคัญที่สุดในการช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ของนักศึกษา ต้องเข้าใจสภาพเศรษฐกิจของนักศึกษาแต่ละคน เข้าใจความต้องการ ความแตกต่างของนักศึกษา รวมถึงการปฏิบัติตนของนักศึกษาด้วย

โคแกน (Cogan. 1975: 135-139) ได้ศึกษาพฤติกรรมการสอนของครู ผลการศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ที่เป็นมิตรระหว่างอาจารย์และนิสิต จะทำให้การเรียนของนิสิตดีขึ้น อาจารย์และนิสิตมีความสัมพันธ์กันมากเท่าใด นิสิตจะสามารถพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ให้ถึงขีดสุดได้มากเท่านั้น และลักษณะความสัมพันธ์ของอาจารย์และนิสิตจะมีอิทธิพลต่อความสนใจในวิชาที่เรียนของนิสิต นิสิตมีความศรัทธาในตัวอาจารย์จะช่วยให้นิสิตมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน มองเห็นการเรียนเป็นงานประจำ กิจกรรมเป็นงานอดิเรก การมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนจะทำให้ผลการเรียนของนิสิตดีขึ้น

2.10.2.2 งานวิจัยในประเทศ

รัชนิกร หิรัญโต (2546: 36-46) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเองของครูโรงเรียนกรุงเทพมหานครการบัญชีวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเชื่อมั่นในตนเองของครู และร่วมกับสัมพันธภาพระหว่างครูกับเพื่อนร่วมงาน สามารถพยากรณ์ความเชื่อมั่นในตนเองของครู ได้ร้อยละ 10.50 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ศรินทิพย์ พงษ์ศาสดา (2546: 86-103) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษาโดยวิธีสอตรง ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 จำนวน 316 คน ผลการศึกษาพบว่า สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจในการเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษา นอกจากนี้ สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์กับปัจจัยอื่นๆ คือ อัตมโนทัศน์ ความคาดหวังของผู้ปกครอง

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และบุคลิกภาพ ร่วมกันอธิบายแรงจูงใจในการเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษา โดยวิธีสอบตรงได้ ร้อยละ 35.60

จันทิมา จันทรศักดิ์ (2547: 70-74) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตบพิตรพิมุข มหาเมฆ กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตบพิตรพิมุข มหาเมฆ ปีการศึกษา 2546 จำนวน 235 คน ผลการศึกษาพบว่า สัมพันธภาพระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรม และ สัมพันธภาพระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา ร่วมกับ สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน ระดับการศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาระบบสารสนเทศ จำนวนครั้งของการเข้าร่วมกิจกรรม และ ระดับการศึกษาชั้นปีที่ 3 สามารถพยากรณ์แรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ได้ร้อยละ 33.00

นนทวิทย์ ผ่องมหานาคะ (2548: 58-61) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อเจตคติต่อการประกอบวิชาชีพคหกรรมศาสตร์ ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร วิทยาเขต โชติเวช เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับอาจารย์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับเจตคติต่อการประกอบวิชาชีพคหกรรมศาสตร์ และสัมพันธภาพระหว่าง นักศึกษากับอาจารย์ ร่วมกับสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อนและความรู้เกี่ยวกับอาชีพ สามารถอธิบายความแปรปรวนของเจตคติต่อการประกอบวิชาชีพคหกรรมศาสตร์

จากเอกสารและงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่าง นิสิตกับอาจารย์ ดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า สัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนจะช่วยลด ความเครียดในระหว่างการเรียนรู้ สัมพันธภาพระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจใน การเรียน ความเชื่อมั่นในตนเอง ความขยันหมั่นเพียร และเจตคติต่อการประกอบวิชาชีพ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงคาดว่า สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์น่าจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อฉันทะในการ เรียนของนิสิต

2.11 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน

2.11.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน

ณรงค์ เส็งประชา (2538: 166) กล่าวว่า กลุ่มเพื่อนจะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ที่ อาจไม่ได้รับจากครอบครัวหรือผู้ใหญ่ เช่น เพศศึกษา ความเสมอภาค ความเป็นผู้นำในกลุ่มเพื่อน เด็กจะเป็นตัวของตนเองมากขึ้น เด็กจะเลือกคบเพื่อนที่ถูกต้อง และอาจนำพฤติกรรมต่างๆ ของเพื่อน มาใช้เป็นแนวปฏิบัติของตน

ศุภวดี บุญวงศ์ (2539: 19) กล่าวว่า กลุ่มเพื่อนเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญ ต่อการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยของนิสิต ถ้านิสิตสามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อนได้ และได้รับการ ยอมรับนับถือจากเพื่อนจะสามารถเรียนรู้บทบาทของตนเกี่ยวกับการปฏิบัติเมื่ออยู่ในกลุ่มเพื่อน

ช่วยให้เกิดความรู้สึกอบอุ่นใจ มีความมั่นคง เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง มีสุขภาพจิตดี สามารถศึกษาเล่าเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ปรานี พรณวิเชียร (2544: 76-78) กล่าวว่า การที่จะทำให้บุคคลสามารถปฏิบัติตนกับเพื่อนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม เพื่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ควรปฏิบัติดังนี้

1. แสดงกริยายิ้มแย้มแจ่มใส เพราะรอยยิ้มเป็นการแสดงออกซึ่งความรัก ที่มีความหมายมากที่สุดแต่ลงทุนน้อยที่สุด
2. แสดงความสนใจกับบุคคลอื่น เช่น การทักทาย การไต่ถามทุกข์สุข
3. ตั้งใจฟังบุคคลอื่นพูด หากท่านกำลังทำงาน เมื่อมีบุคคลอื่นมาสนทนาด้วยก็ควรจะพักงานที่ทำไว้ชั่วคราวก่อน อย่าทำงานไปด้วยสนทนาไปด้วย เพราะเป็นกิจวิธที่ไม่เหมาะสม อันแสดงถึงความไม่ให้ความสนใจกับบุคคลนั้น
4. แสดงการรับฟังข้อคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะของบุคคลอื่น
5. ทำตนให้เป็นคนมองโลกในแง่ดี อย่าจ้องจับผิดบุคคลอื่น จะทำให้เกิดความหวาดระแวงซึ่งกันและกัน หากบุคคลอื่นทำอะไรก็ให้มองในแง่ดีไว้ก่อน
6. แสดงความเกรงใจต่อบุคคลอื่น เนื่องจากความสนิทสนมเกินไป อาจทำให้ไม่เกิดความเกรงใจกัน
7. รู้จักระงับอารมณ์ ในการคบหาสมาคมกับบุคคลอื่น อาจมีสิ่งทำให้เกิดความไม่พอใจขึ้นได้ ดังนั้นหากเราเกิดอารมณ์ก็ควรระงับอารมณ์เอาไว้บ้าง เพราะการเป็นคนเจ้าอารมณ์ไม่ได้ก่อให้เกิดอะไรดีขึ้นมาเลย นอกจากจะทำลายความสัมพันธ์ที่เคยมีมาก่อน
8. วางตัวอยู่ในฐานะที่เหมาะสม ไม่แสดงกริยาอาการโอ้อวด ยกตนข่มท่านไม่ว่าบุคคลใดก็ตามไม่มีใครชื่นชมคนที่ข่มให้เขาต่ำลง
9. รู้จักปฏิเสธคำขอร้องที่ไม่มีเหตุผลของผู้อื่น ด้วยการแสดงใบหน้าทีปกติน้ำเสียงเรียบดังชัดเจน สบตาเพื่อนเพื่อแสดงให้เห็นความจริงใจที่ต้องการให้เพื่อนทราบความรู้สึกที่แท้จริง
10. จดจำข้อมูลเล็กๆ น้อยๆ ของเพื่อนไว้ แสดงความเอาใจใส่ ความสนใจเพื่อแสดงความยินดีในวาระสำคัญ แสดงความห่วงใยเมื่อเพื่อนมีความทุกข์

พระธรรมปิฎก ป.อ.ปยุตฺโต (2545ก: 130-133, 194) นำเสนอลักษณะของมิตรที่ดีและศัตรูที่มากในร่างมิตร พร้อมทั้งหลักการปฏิบัติต่อกันระหว่างมิตรสหาย ดังนี้

บุคคลพึงบำรุงมิตรสหาย ดังนี้

1. เผื่อแผ่แบ่งปัน
2. พุดจาพินิจ
3. ช่วยเหลือเกื้อกูล
4. มีตนเสมอ ร่วมสุขร่วมทุกข์กัน
5. ซื่อสัตย์จริงใจต่อกัน

มิตรสหายย่อมอนุเคราะห์ตอบ ดังนี้

1. เมื่อเพื่อนประมาท ช่วยรักษาป้องกัน
2. เมื่อเพื่อนประมาท ช่วยรักษาทรัพย์สินสมบัติของเพื่อน
3. ในคราวมีภัย เป็นที่พึ่งได้
4. นับถือตลอดถึงวงศ์ญาติของมิตร

มิตรปฏิรูปก์หรือมิตรเทียม คือ คนที่ควรทราบว่าเป็นศัตรูผู้มาในร่างของมิตรมี 4 จำพวก ดังนี้

1. คนปอกลอก มีลักษณะดังนี้คือ คิดเอาแต่ได้ฝ่ายเดียว ยอมเสียน้อยโดยหวังจะเอาให้มาก ตัวมีภัยจึงมาช่วยทำกิจของเพื่อน และคบเพื่อนเพราะเห็นแก่ผลประโยชน์
2. คนดีแต่พูด มีลักษณะดังนี้คือ ดีแต่ยกของหมดแล้วมาปราศรัย ดีแต่อ้างของยังไม่มีมาปราศรัย สงเคราะห์ด้วยสิ่งหาประโยชน์มิได้ และเมื่อเพื่อนมีกิจอ้างแต่เหตุขัดข้อง
3. คนหัวประจบ มีลักษณะดังนี้คือ จะทำชั่วก็เออออ จะทำดีก็เออออ ต่อหน้าสรรเสริญและลับหลังนินทา
4. คนชวนฉิบหาย มีลักษณะดังนี้คือ คอยเป็นเพื่อนดื่มน้ำเมา คอยเป็นเพื่อนเที่ยวกลางคืน คอยเป็นเพื่อนเที่ยวดูการเล่นและคอยเป็นเพื่อนเล่นการพนัน

สุทรมิตรหรือมิตรแท้ มี 4 จำพวกดังนี้

1. มิตรอุปการะ มีลักษณะดังนี้คือ เพื่อนประมาทช่วยรักษาเพื่อน เพื่อนประมาทช่วยรักษาทรัพย์สินของเพื่อน เมื่อมีภัยเป็นที่พึ่งพำนักได้ และมีกิจจำเป็นช่วยออกทรัพย์ให้เกินกว่าที่ออกปาก
2. มิตรร่วมสุขร่วมทุกข์ มีลักษณะดังนี้คือ บอกความลับแก่เพื่อน ปิดความลับของเพื่อน มีภัยอันตรายไม่ละทิ้งและแม้ชีวิตก็สละให้ได้
3. มิตรแนะนำประโยชน์ มีลักษณะดังนี้คือ จะทำชั่วเสียหายคอยห้ามปรามไว้ คอยแนะนำให้ตั้งอยู่ในความดี ให้ได้ฟังได้รู้สิ่งที่ไม่เคยได้รู้ได้ฟัง และบอกทางสุขทางสวรรค์ให้
4. มิตรมีน้ำใจ มิตรมีความรักใคร่ มีลักษณะดังนี้คือ เพื่อนมีทุกข์พลอยไม่สบายใจ เพื่อนมีสุขพลอยแช่มชื่นยินดี เขาติเตียนเพื่อนช่วยยับยั้งแก้ไข และเขาสรรเสริญเพื่อนช่วยพูดเสริมสนับสนุน

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน ดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า เพื่อนมีความสำคัญกับการเรียนรู้ โดยเป็นที่ปรึกษา ให้กำลังใจกัน การปฏิบัติตนเพื่อให้เกิดสัมพันธภาพที่มีระหว่างเพื่อนเป็นสิ่งสำคัญ เพราะเป็นการรักษาสัมพันธภาพนั้นไว้ ตามหลักพระพุทธศาสนาควรรู้จักการคบเพื่อน เพราะเพื่อนมีทั้งเพื่อนที่ดีและไม่ดี

2.11.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน

2.11.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

เดวิด (David. 1971: 578) ได้ศึกษาพบว่า นักศึกษามีสัมพันธภาพระหว่างเพื่อนดีจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักศึกษาที่มีความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนไม่ดี ส่วนกลุ่มที่มีความก้าวร้าว ขี้บ่น ขี้ใจ และมีความขัดแย้ง สมาชิกจะมีพฤติกรรมไม่พึงปรารถนาและทำให้การเรียนการสอนไม่บรรลุผลดี

เฮิร์ด (Hurd. 1971: 3739) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในมหาวิทยาลัยโดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยยูเนออร์ ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาความเป็นตัวของตัวเองได้รับอิทธิพลมาจากความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน และนักศึกษามีเจตคติที่ดีต่อการเรียนจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

เลย์แมน (Layman. 1975: 7210) ได้ศึกษาทัศนะของนักศึกษาใหม่ที่มีต่อสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยแห่งรัฐโอกมาโฮมา ผลการศึกษาพบว่า ความเป็นเลิศทางวิชาการและการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีมีความสัมพันธ์กับนักศึกษาที่ตั้งใจเรียนมากกว่านักศึกษาที่ไม่ตั้งใจเรียน และการจัดสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยจะส่งผลต่อบุคลิกภาพของนักศึกษา ทั้งด้านความเป็นเลิศทางวิชาการและความมีระเบียบวินัย

2.11.2.2 งานวิจัยในประเทศ

จิตติกร ชินสุวรรณพานิช (2546: 81-85) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับปัญหาของนักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตร โรงเรียนช่างฝีมือปฏิจวิทยา เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2545 จำนวน 222 คน ผลการศึกษาพบว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับปัญหาของนักเรียนและสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับอาจารย์ ชั้นปีที่ 2 อาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว และสุขภาพจิต ร่วมกันพยากรณ์ปัญหาของนักเรียนได้ร้อยละ 47.70

บงกช หิรัญสัจจาเลิศ (2546: 96-110) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการฝึกปฏิบัติวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชนของนักศึกษาพยาบาล สถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่สังกัดองค์กรในศาสนาคริสต์ กรุงเทพมหานคร จำนวน 182 คน ผลการศึกษาพบว่า สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความวิตกกังวลในการฝึกปฏิบัติวิชาการพยาบาลชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน ร่วมกับ ทัศนคติต่อวิชาชีพ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาทฤษฎีการพยาบาลอนามัยชุมชน สามารถอธิบายความแปรปรวนของความวิตกกังวลได้ ร้อยละ 28.1

สุนันท์ พรหมประกอบ (2546: 79-88) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมของนักศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัด

พิจิตร จำนวน 374 คน ผลการศึกษาพบว่า เพื่อนมีความสัมพันธ์กับความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อสังคมของนักศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากเอกสารและงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน ดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า สัมพันธภาพระหว่างเพื่อนสามารถพัฒนาได้ สัมพันธภาพระหว่างเพื่อนมีความสัมพันธ์ทางลบกับปัญหาการเรียน แต่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อ รับผิดชอบต่อตนเองและสังคมของนักศึกษา และความวิตกกังวลในการฝึกปฏิบัติวิชาการพยาบาล ดังนั้น ผู้วิจัยจึงคาดว่าสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน น่าจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อฉันทะในการเรียนของนิสิต

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

3.1 ความเป็นมา

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เดิมชื่อว่า คณะเอเชียอาคเนย์ ตั้งขึ้นในปีการศึกษา 2506 โดยมีวัตถุประสงค์ ให้นิสิตมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ศาสนา วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีและภาษาในภาคพื้นเอเชียอาคเนย์ อันเป็นถิ่นที่ประเทศไทยตั้งอยู่และจักได้ใช้ความรู้ นั้น เป็นประโยชน์ในการดำรงและเผยแผ่พระพุทธศาสนาต่อไป (พุทธศาสนบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย รุ่นที่ 50. 2547: 13-15)

ในปี พ.ศ. 2507 มหาวิทยาลัยได้เปลี่ยนชื่อคณะเป็น คณะมานุษยสังคมศาสตร์ โดยขยายขอบเขตวิชาที่ศึกษาในคณะนี้ให้กว้างขวางขึ้น ซึ่งครอบคลุมถึงวิชาประเภทมานุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการสงเคราะห์ประชาชนเพื่อให้พระภิกษุและสามเณรได้ปฏิบัติหน้าที่ของตน เพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในด้านสาธารณูปการและเป็นที่พักทางใจของประชาชนได้อย่างแท้จริง

ในปี พ.ศ. 2527 มหาวิทยาลัย ได้เปลี่ยนชื่อคณะเป็น คณะมนุษยศาสตร์ โดยแยกวิชาประเภทมานุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ออกจากกัน มีวัตถุประสงค์ให้นิสิตได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษาต่างประเทศ ประวัติศาสตร์ และจิตวิทยา

3.2 ส่วนงาน

คณะมนุษยศาสตร์แบ่งส่วนงาน ดังนี้

1. สำนักงานคณบดี
2. ภาควิชาภาษาไทย
3. ภาควิชาภาษาต่างประเทศ
4. ภาควิชาจิตวิทยา

3.3 การกิจและหน้าที่

3.3.1 สำนักงานคณบดี มีภารกิจและหน้าที่ดังนี้

3.3.1.1 ฝ่ายบริหารงานทั่วไป

1. ปฏิบัติงานด้านธุรการ การเงินพัสดุครุภัณฑ์ และบริหารงานบุคคล หรืองานอื่นๆ กับสำนักงานอธิการบดี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
 2. ประสานงานกับคณะ สถาบัน ศูนย์ สำนัก และวิทยาลัยในการให้บริการ การศึกษาระดับต่างๆ
 3. ปฏิบัติงานอื่นๆ ที่คณะมนุษยศาสตร์ได้รับมอบหมาย
- ### 3.3.1.2 ฝ่ายวางแผนและวิชาการ

ปฏิบัติงานด้านการวางแผนการจัดการศึกษา นโยบายและแผนการบริหาร การศึกษา การบริหารวิชาการ กิจกรรมนิสิต และกิจกรรมในคณะให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และ นโยบายของมหาวิทยาลัย

3.3.2 ภาควิชาภาษาไทย มีภารกิจและหน้าที่ดังนี้

1. ดำเนินการจัดการศึกษาในระดับปริญญาตรี ในภาควิชาภาษาไทยและ ให้บริการเรียนการสอนวิชาพื้นฐาน กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์แก่คณะอื่นๆ
2. ร่วมจัดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ตามที่บัณฑิตวิทยาลัยได้จัดขึ้น
3. วิจัยและให้บริการวิชาการด้านวิชาภาษาไทย
4. ประสานงานการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยสงฆ์ วิทยาเขตต่างๆ ในสาขาที่ เกี่ยวข้อง

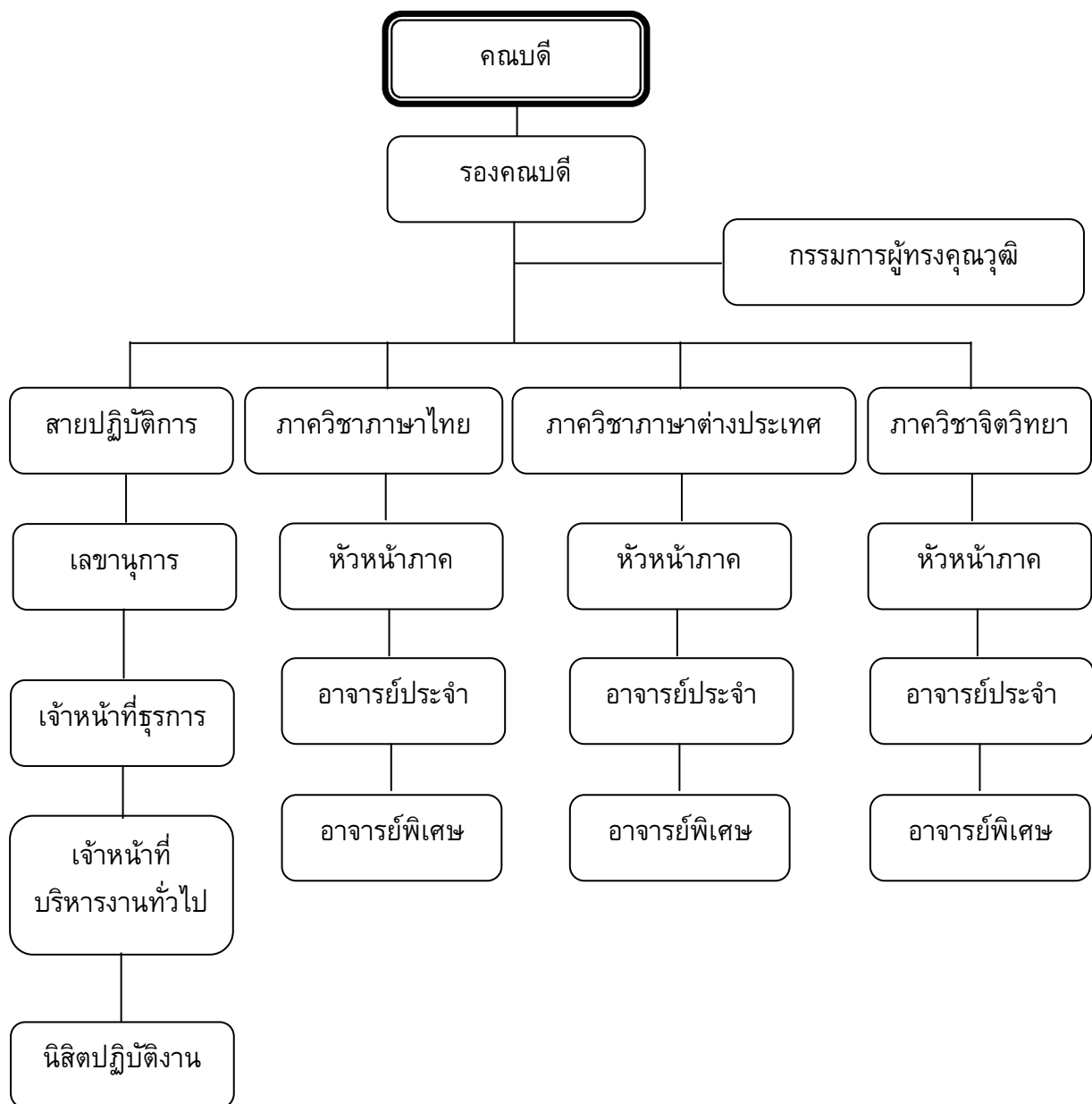
3.3.3 ภาควิชาภาษาต่างประเทศ มีภารกิจและหน้าที่ดังนี้

1. ดำเนินการจัดการศึกษาในระดับปริญญาตรี ในภาควิชาภาษาต่างประเทศและ ให้บริการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานกลุ่มวิชาภาษาต่างประเทศแก่คณะอื่นๆ
2. ร่วมจัดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ตามที่บัณฑิตวิทยาลัยได้จัดขึ้น
3. วิจัยและให้บริการวิชาการด้านวิชาภาษาต่างประเทศ
4. ประสานงานการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยสงฆ์ วิทยาเขตต่างๆ ในสาขาที่ เกี่ยวข้อง

3.3.4 ภาควิชาจิตวิทยา มีภารกิจและหน้าที่ดังนี้

1. ดำเนินการจัดการศึกษาในระดับปริญญาตรี ในภาควิชาพุทธจิตวิทยา
2. ร่วมจัดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ตามที่บัณฑิตวิทยาลัยได้จัดขึ้น
3. วิจัยและให้บริการวิชาการด้านวิชาพุทธจิตวิทยา
4. ประสานงานการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยสงฆ์ วิทยาเขตต่างๆ ในสาขาที่ เกี่ยวข้อง

3.4 โครงสร้างการบริหารคณะมนุษยศาสตร์

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนิสิตที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ถึง ชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2550 คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุธาราม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร จำนวน 352 รูป ประกอบด้วย นิสิตชั้นปีที่ 1 จำนวน 121 รูป เป็นพระภิกษุ จำนวน 64 รูป และสามเณร จำนวน 57 รูป นิสิตชั้นปีที่ 2 จำนวน 82 รูป เป็นพระภิกษุ จำนวน 44 รูป และสามเณร จำนวน 38 รูป นิสิตชั้นปีที่ 3 จำนวน 66 รูป เป็นพระภิกษุ จำนวน 47 รูป และสามเณร จำนวน 19 รูป และนิสิตชั้นปีที่ 4 จำนวน 83 รูป เป็นพระภิกษุ จำนวน 69 รูป และสามเณร จำนวน 14 รูป ซึ่งใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามชั้นปีที่ศึกษาและสถานภาพ

ชั้นปีที่ศึกษา	สถานภาพ		รวม
	พระภิกษุ	สามเณร	
ชั้นปีที่ 1	64	57	121
ชั้นปีที่ 2	44	38	82
ชั้นปีที่ 3	47	19	66
ชั้นปีที่ 4	69	14	83
รวม	224	128	352

ที่มา: สำนักงานคณบดี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2550). *บัญชีลงเวลานิสิตคณะมนุษยศาสตร์ ชั้นปีที่ 1-4 ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2550*.

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อฉันทะในการเรียนของ นิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุธาราม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ซึ่งแบ่งออกเป็น 10 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ สถานภาพ อายุ และชั้นปีที่ศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามบุคลิกภาพ

- ตอนที่ 3 แบบสอบถามนิสัยทางการเรียน
- ตอนที่ 4 แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน
- ตอนที่ 5 แบบสอบถามภาระงานที่นิสิตรับผิดชอบในวัด
- ตอนที่ 6 แบบสอบถามการสนับสนุนการเรียนของผู้ปกครอง
- ตอนที่ 7 แบบสอบถามลักษณะทางกายภาพภายในมหาวิทยาลัย
- ตอนที่ 8 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์
- ตอนที่ 9 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน
- ตอนที่ 10 แบบสอบถามฉันทะในการเรียน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว

แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ สถานภาพ อายุ และชั้นปีที่ศึกษา มีรายละเอียดดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของนิสิต เมื่ออ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความและเติมข้อความในช่องว่าง.....ให้ตรงกับความเป็นจริงของนิสิต

1. สถานภาพ

- () พระภิกษุ
- () สามเณร

2. อายุ.....ปี

3. ชั้นปีที่ศึกษา

- () ชั้นปีที่ 1
- () ชั้นปีที่ 2
- () ชั้นปีที่ 3
- () ชั้นปีที่ 4

ตอนที่ 2 แบบสอบถามบุคลิกภาพ

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามบุคลิกภาพตามขั้นตอนต่อไปนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว แล้วนำมาเป็นแนวทางในการนิยามศัพท์เฉพาะ

2.2 ศึกษาแบบสอบถามบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัวของสมจิต อภิชนาพงศ์ (2523: 72-75) และเตือนใจ สินอำไพสิทธิ์ (2542: 104-105)

2.3 สร้างแบบสอบถามบุคลิกภาพ ตามแนวคิดที่ได้จากข้อ 2.1 และข้อ 2.2 ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ ได้แก่ จริงที่สุด จริง จริงบ้าง จริงน้อย และจริงน้อยที่สุด

ตัวอย่างแบบสอบถามบุคลิกภาพ

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะและความรู้สึกนึกคิดทั่วไปของนิสิต ขอให้นิสิตอ่านข้อความในแบบสอบถามอย่างละเอียด แล้วตอบคำถามโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตมากที่สุดเพียงข้อละหนึ่งเครื่องหมายเท่านั้น โดยมีหลักเกณฑ์การเลือก ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตมากที่สุด
จริง	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตมาก
จริงบ้าง	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตบ้าง ไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
0	ข้าพเจ้าจะเข้าไปทักทายทันทีเมื่อพบเจอคน					
00	ข้าพเจ้าชอบอยู่คนเดียวมากกว่าสนทนากับเพื่อน					

เกณฑ์การให้คะแนน

ผู้วิจัยตรวจและให้คะแนนตามข้อความในแบบสอบถามแต่ละข้อ ดังนี้

ข้อความที่บ่งชี้ถึงลักษณะแสดงตัว

ข้อความที่บ่งชี้ถึงลักษณะเก็บตัว

(คะแนน)

(คะแนน)

จริงที่สุด	5	1
จริง	4	2
จริงบ้าง	3	3
จริงน้อย	2	4
จริงน้อยที่สุด	1	5

เกณฑ์การแปลความหมาย

ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การแปลความหมายบุคลิกภาพของสมจิต อภิชนาพงศ์ (2523: 21) และกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

ผู้ที่ได้คะแนน 25-62 หมายถึง มีลักษณะบุคลิกภาพเก็บตัว

ผู้ที่ได้คะแนน 63-125 หมายถึง มีลักษณะบุคลิกภาพแสดงตัว

ตอนที่ 3 แบบสอบถามนิสัยทางการเรียน

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามนิสัยทางการเรียน ตามขั้นตอนต่อไปนี้

3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิสัยทางการเรียน แล้วนำมาเป็นแนวทางในการนิยามศัพท์เฉพาะ

3.2 ศึกษาแบบสอบถามนิสัยทางการเรียนของอาคม ระดมสุข (2547: 107-108)

3.3. สร้างแบบสอบถามนิสัยทางการเรียน ตามแนวคิดที่ได้จากข้อ 3.1 และข้อ 3.2 ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ ได้แก่ จริงที่สุด จริง จริงบ้าง จริงน้อย และจริงน้อยที่สุด

ตัวอย่างแบบสอบถามนิสัยทางการเรียน

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามนิสัยทางการเรียน ขอให้ท่านอ่านข้อความในแบบสอบถามอย่างละเอียด แล้วตอบคำถามโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตมากที่สุดเพียงข้อละหนึ่งเครื่องหมายเท่านั้น โดยมีหลักเกณฑ์การเลือก ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตมากที่สุด
จริง	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตมาก
จริงบ้าง	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตบ้าง ไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
1	ข้าพเจ้าวางแผนการเรียนตามที่ได้กำหนดไว้					
2	ในขณะที่อาจารย์สอนข้าพเจ้าชอบคุยกับเพื่อน					

เกณฑ์การให้คะแนน

ผู้วิจัยตรวจและให้คะแนนตามข้อความในแบบสอบถามแต่ละข้อ ดังนี้

ข้อความที่มีความหมายทางบวก

ข้อความที่มีความหมายทางลบ

(คะแนน)

(คะแนน)

จริงที่สุด

5

1

จริง

4

2

จริงบ้าง

3

3

จริงน้อย

2

4

จริงน้อยที่สุด

1

5

เกณฑ์การแปลความหมาย

ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การแปลความหมายตามแนวคิดของวิเชียร เกตุสิงห์ (2538: 9) และกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย

3.67-5.00

หมายถึง มีนิสัยทางการเรียนดี

คะแนนเฉลี่ย

2.34-3.66

หมายถึง มีนิสัยทางการเรียนดีพอใช้

คะแนนเฉลี่ย

1.00-2.33

หมายถึง มีนิสัยทางการเรียนไม่ดี

ตอนที่ 4 แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียนตามขั้นตอนต่อไปนี้

4.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน แล้วนำมาเป็นแนวทางในการนิยามศัพท์เฉพาะ

4.2 ศึกษาแบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียนของพระมหาสุชาติ ไหมอ่อน (2550: 138)

4.3. สร้างแบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียนตามแนวคิดที่ได้จากข้อ 4.1 และข้อ 4.2 ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert) มี 5 ระดับ ได้แก่ จริงที่สุด จริง จริงบ้าง จริงน้อย และจริงน้อยที่สุด

ตัวอย่างแบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน ขอให้นิสิตอ่านข้อความในแบบสอบถามอย่างละเอียด แล้วตอบคำถามโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตมากที่สุดเพียงข้อละหนึ่งเครื่องหมายเท่านั้น โดยมีหลักเกณฑ์การเลือก ดังนี้

- จริงที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตมากที่สุด
 จริง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตมาก
 จริงบ้าง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตบ้าง ไม่ตรงบ้าง
 จริงน้อย หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตน้อย
 จริงน้อยที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
0	ในอนาคตคนที่ไม่มีการศึกษามีโอกาสในการทำงานสู้คนที่มีการศึกษาไม่ได้					
00	ข้าพเจ้าศึกษาเล่าเรียนเพื่อนำความรู้ไปเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพ					

เกณฑ์การให้คะแนน

ผู้วิจัยตรวจและให้คะแนนตามข้อความในแบบสอบถามแต่ละข้อ ดังนี้

ข้อความที่มีความหมายทางบวก

ข้อความที่มีความหมายทางลบ

(คะแนน)

(คะแนน)

จริงที่สุด 5

1

จริง 4

2

จริงบ้าง 3

3

จริงน้อย 2

4

จริงน้อยที่สุด 1

5

เกณฑ์การแปลความหมาย

ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การแปลความหมายตามแนวคิดของวิเชียร เกตุสิงห์ (2538: 9) และกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 3.67-5.00 หมายถึง มีลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียนมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.34-3.66 หมายถึง มีลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียนปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.00-2.33 หมายถึง มีลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียนน้อย

ตอนที่ 5 แบบสอบถามภาระงานที่นิสิตรับผิดชอบในวัด

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามภาระงานที่นิสิตรับผิดชอบในวัดตามขั้นตอนต่อไปนี้

5.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาระงานที่นิสิตรับผิดชอบในวัด แล้วนำมาเป็นแนวทางในการนิยามศัพท์เฉพาะ

5.2 ศึกษาแบบสอบถามภาระความรับผิดชอบต่อสมาชิกในครอบครัวของชุดิมา ศรีแก้ว (2546: 111) และพระมหาทิตย บุญเสริม (2548: 123-125)

5.3. สร้างแบบสอบถามภาระงานที่นิสิตรับผิดชอบในวัด ตามแนวคิดที่ได้จากข้อ 5.1 และข้อ 5.2 ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของ ลิเคิร์ท (Likert) มี 5 ระดับ ได้แก่ จริงที่สุด จริง จริงบ้าง จริงน้อย และจริงน้อยที่สุด

ตัวอย่างแบบสอบถามภาระงานที่นิสิตรับผิดชอบในวัด

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามภาระงานที่นิสิตรับผิดชอบในวัด ขอให้ นิสิตอ่านข้อความในแบบสอบถามอย่างละเอียด แล้วตอบคำถามโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตมากที่สุดเพียงข้อละหนึ่งเครื่องหมายเท่านั้น โดยมีหลักเกณฑ์การเลือก ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตมากที่สุด
จริง	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตมาก
จริงบ้าง	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตบ้าง ไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
0	ข้าพเจ้ามีภาระต้องเรียนบาลีที่วัด					
00	ข้าพเจ้าทำหน้าที่บรรยายธรรมภายในวัด					

เกณฑ์การให้คะแนน

ผู้วิจัยตรวจและให้คะแนนตามข้อความในแบบสอบถามแต่ละข้อ ดังนี้

ข้อความที่มีความหมายทางบวก

ข้อความที่มีความหมายทางลบ

	(คะแนน)	(คะแนน)
จริงที่สุด	5	1
จริง	4	2
จริงบ้าง	3	3
จริงน้อย	2	4
จริงน้อยที่สุด	1	5

เกณฑ์การแปลความหมาย

ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การแปลความหมายตามแนวคิดของวิเชียร เกตุสิงห์ (2538: 9) และกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	3.67-5.00 หมายถึง มีภาระงานที่นิสิตรับผิดชอบในวัดมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.34-3.66 หมายถึง มีภาระงานที่นิสิตรับผิดชอบในวัดปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.00-2.33 หมายถึง มีภาระงานที่นิสิตรับผิดชอบในวัดน้อย

ตอนที่ 6 แบบสอบถามการสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้ปกครอง

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามการสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้ปกครองตามขั้นตอนต่อไปนี้

6.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้ปกครอง แล้วนำมาเป็นแนวทางในการนิยามศัพท์เฉพาะ

6.2 ศึกษาแบบสอบถามการสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้ปกครองของพระมหาประยูร สุยะใจ (2548: 117)

6.3. สร้างแบบสอบถามการสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้ปกครอง ตามแนวคิดที่ได้จากข้อ 6.1 และข้อ 6.2 ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ ได้แก่ จริงที่สุด จริง จริงบ้าง จริงน้อย และจริงน้อยที่สุด

ตัวอย่างแบบสอบถามการสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้ปกครอง

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามการสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้ปกครอง ขอให้ นิสิตอ่านข้อความในแบบสอบถามอย่างละเอียด แล้วตอบคำถามโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ช่องว่าง ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตมากที่สุดเพียงข้อละหนึ่งเครื่องหมาย เท่านั้น โดยมีหลักเกณฑ์การเลือก ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตมากที่สุด
จริง	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตมาก
จริงบ้าง	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตบ้าง ไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
0	ผู้ปกครองให้รางวัลเมื่อข้าพเจ้าสอบได้คะแนนดี					
00	ผู้ปกครองจัดหาอุปกรณ์การเรียนให้ข้าพเจ้า					

เกณฑ์การให้คะแนน

ผู้วิจัยตรวจและให้คะแนนตามข้อความในแบบสอบถามแต่ละข้อ ดังนี้

ข้อความที่มีความหมายทางบวก

ข้อความที่มีความหมายทางลบ

(คะแนน)

(คะแนน)

จริงที่สุด

5

1

จริง

4

2

จริงบ้าง

3

3

จริงน้อย

2

4

จริงน้อยที่สุด

1

5

เกณฑ์การแปลความหมาย

ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การแปลความหมายตามแนวคิดของวิเชียร เกตุสิงห์ (2538: 9) และกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 3.67-5.00 หมายถึง มีการสนับสนุนการเรียนของผู้ปกครองมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.34-3.66 หมายถึง มีการสนับสนุนการเรียนของผู้ปกครองปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.00-2.33 หมายถึง มีการสนับสนุนการเรียนของผู้ปกครองน้อย

ตอนที่ 7 แบบสอบถามลักษณะทางกายภาพภายในมหาวิทยาลัย

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามลักษณะทางกายภาพภายในมหาวิทยาลัยตามขั้นตอนต่อไปนี้

7.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องลักษณะทางกายภาพภายในมหาวิทยาลัย แล้วนำมาเป็นแนวทางในการนิยามศัพท์เฉพาะ

7.2 ศึกษาแบบสอบถามด้านกายภาพในสถาบันการศึกษาของ อำไพ หอมสกุล (2546: 72)

7.3. สร้างแบบสอบถามลักษณะทางกายภาพภายในมหาวิทยาลัย ตามแนวคิดที่ได้จากข้อ 7.1 และข้อ 7.2 ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของ ลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ ได้แก่ จริงที่สุด จริง จริงบ้าง จริงน้อย และจริงน้อยที่สุด

ตัวอย่างแบบสอบถามลักษณะทางกายภาพภายในมหาวิทยาลัย

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามลักษณะทางกายภาพภายในมหาวิทยาลัย ขอให้ท่านอ่านข้อความในแบบสอบถามอย่างละเอียด แล้วตอบคำถามโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตมากที่สุดเพียงข้อละหนึ่งเครื่องหมายเท่านั้น โดยมีหลักเกณฑ์การเลือก ดังนี้

- จริงที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตมากที่สุด
 จริง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตมาก
 จริงบ้าง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตบ้าง ไม่ตรงบ้าง
 จริงน้อย หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตน้อย
 จริงน้อยที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
0	<u>สถานที่เรียน</u> ห้องเรียนสะอาด เรียบร้อย					
00	<u>สื่อและอุปกรณ์</u> มหาวิทยาลัยมีสื่อและอุปกรณ์การเรียน เพียงพอต่อการใช้งาน					

เกณฑ์การให้คะแนน

ผู้วิจัยตรวจสอบและให้คะแนนตามข้อความในแบบสอบถามแต่ละข้อ ดังนี้

ข้อความที่มีความหมายทางบวก

ข้อความที่มีความหมายทางลบ

(คะแนน)

(คะแนน)

จริงที่สุด

5

1

จริง

4

2

จริงบ้าง

3

3

จริงน้อย

2

4

จริงน้อยที่สุด

1

5

เกณฑ์การแปลความหมาย

ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การแปลความหมายตามแนวคิดของวิเชียร เกตุสิงห์ (2538: 9) และกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	3.67-5.00	หมายถึง มีลักษณะทางกายภาพภายในมหาวิทยาลัยดี
คะแนนเฉลี่ย	2.34-3.66	หมายถึง มีลักษณะทางกายภาพภายในมหาวิทยาลัยดีพอใช้
คะแนนเฉลี่ย	1.00-2.33	หมายถึง มีลักษณะทางกายภาพภายในมหาวิทยาลัยไม่ดี

ตอนที่ 8 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ตามขั้นตอนต่อไปนี้

8.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ แล้วนำมาเป็นแนวทางในการนิยามศัพท์เฉพาะ

8.2 ศึกษาแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับอาจารย์ของกันตังคณิษฐ์ เกษมพงษ์ทองดี (2546: 95)

8.3. สร้างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ ตามแนวคิดที่ได้จากข้อ 8.1 และข้อ 8.2 ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert) มี 5 ระดับ ได้แก่ จริงที่สุด จริง จริงบ้าง จริงน้อย และจริงน้อยที่สุด

ตัวอย่างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ ขอให้ นิสิตอ่านข้อความในแบบสอบถามนี้อย่างละเอียด แล้วตอบคำถามโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ช่องว่าง ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตมากที่สุดเพียงข้อละหนึ่งเครื่องหมาย เท่านั้น โดยมีหลักเกณฑ์การเลือก ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตมากที่สุด
จริง	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตมาก
จริงบ้าง	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตบ้าง ไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
0	<u>การปฏิบัติตนของนิสิตต่ออาจารย์</u> นิสิตปรึกษาอาจารย์เมื่อมีปัญหาไม่สบายใจ					
00	<u>การปฏิบัติตนของอาจารย์ต่อนิสิต</u> อาจารย์เป็นกันเองกับนิสิต					

เกณฑ์การให้คะแนน

ผู้วิจัยตรวจและให้คะแนนตามข้อความในแบบสอบถามแต่ละข้อ ดังนี้

ข้อความที่มีความหมายทางบวก		ข้อความที่มีความหมายทางลบ	
	(คะแนน)		(คะแนน)
จริงที่สุด	5		1
จริง	4		2
จริงบ้าง	3		3
จริงน้อย	2		4
จริงน้อยที่สุด	1		5

เกณฑ์การแปลความหมาย

ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การแปลความหมายตามแนวคิดของวิเชียร เกตุสิงห์ (2538: 9) และกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	3.67-5.00	หมายถึง	มีสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ดี
คะแนนเฉลี่ย	2.34-3.66	หมายถึง	มีสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ดีพอใช้
คะแนนเฉลี่ย	1.00-2.33	หมายถึง	มีสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ไม่ดี

ตอนที่ 9 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน ตามขั้นตอนต่อไปนี้

9.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อนแล้วนำมาเป็นแนวทางในการนิยามศัพท์เฉพาะ

9.2 ศึกษาแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อนของบงกช ทรัพย์สินใจเลิศ (2546: 150-151)

9.3. สร้างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน ตามแนวคิดที่ได้จากข้อ 9.1 และข้อ 9.2 ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert) มี 5 ระดับ ได้แก่ จริงที่สุด จริง จริงบ้าง จริงน้อย และจริงน้อยที่สุด

ตัวอย่างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน ขอให้นิสิตอ่านข้อความในแบบสอบถามนี้อย่างละเอียด แล้วตอบคำถามโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตมากที่สุดเพียงข้อละหนึ่งเครื่องหมายเท่านั้น โดยมีหลักเกณฑ์การเลือก ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตมากที่สุด
จริง	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตมาก
จริงบ้าง	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตบ้าง ไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
0	ข้าพเจ้าให้ความช่วยเหลือเพื่อนที่เรียนอ่อน					
00	ข้าพเจ้าปรึกษาปัญหาส่วนตัวกับเพื่อนได้					

เกณฑ์การให้คะแนน

ผู้วิจัยตรวจและให้คะแนนตามข้อความในแบบสอบถามแต่ละข้อ ดังนี้

ข้อความที่มีความหมายทางบวก

ข้อความที่มีความหมายทางลบ

(คะแนน)

(คะแนน)

จริงที่สุด

5

1

จริง

4

2

จริงบ้าง

3

3

จริงน้อย

2

4

จริงน้อยที่สุด

1

5

เกณฑ์การแปลความหมาย

ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การแปลความหมายตามแนวคิดของวิเชียร เกตุสิงห์ (2538: 9) และกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 3.67-5.00 หมายถึง มีสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อนดี

คะแนนเฉลี่ย 2.34-3.66 หมายถึง มีสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อนดีพอใช้

คะแนนเฉลี่ย 1.00-2.33 หมายถึง มีสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อนไม่ดี

ตอนที่ 10 แบบสอบถามฉันทะในการเรียน

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามฉันทะในการเรียน ตามขั้นตอนต่อไปนี้

10.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับฉันทะ แล้วนำมาเป็นแนวทางในการนิยามศัพท์เฉพาะ

10.2 ศึกษาแบบสอบถามฉันทะในการเรียนของจินดารัตน์ ปิรมณี (2545: 146-149) และจิตนาฏ เหลืองอ่อน (2547: 112-116)

10.3. สร้างแบบสอบถามฉันทะในการเรียน ตามแนวคิดที่ได้จากข้อ 10.1 และข้อ 10.2 ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert) มี 5 ระดับ ได้แก่ จริงที่สุด จริง จริงบ้าง จริงน้อย และจริงน้อยที่สุด

ตัวอย่างแบบสอบถามฉันทะในการเรียน

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวข้องกับการศึกษาของท่าน กรุณาอ่านข้อความในแบบสอบถามอย่างละเอียดแล้วตอบคำถามโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตมากที่สุดเพียงข้อละหนึ่งเครื่องหมายเท่านั้น โดยมีหลักเกณฑ์การเลือก ดังนี้

จริงที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตมากที่สุด
 จริง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตมาก
 จริงบ้าง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตบ้าง ไม่ตรงบ้าง
 จริงน้อย หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตน้อย
 จริงน้อยที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตน้อยที่สุด

	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
0	<u>ด้านความพอใจ</u> ข้าพเจ้ามีความสุขกับการเรียน					
00	<u>ด้านความใฝ่รู้</u> ข้าพเจ้าชอบศึกษาค้นคว้าหาความรู้					
000	<u>ด้านความใฝ่สร้างสรรค์</u> ข้าพเจ้าจะเรียนให้ได้ผลดีที่สุด					
0000	<u>ด้านความมุ่งมั่นสู่เป้าหมาย</u> ข้าพเจ้ามีความตั้งใจอย่างแน่วแน่ที่จะทำงานให้บรรลุเป้าหมาย					

เกณฑ์การให้คะแนน

ผู้วิจัยตรวจและให้คะแนนตามข้อความในแบบสอบถามแต่ละข้อ ดังนี้

ข้อความที่มีความหมายทางบวก		ข้อความที่มีความหมายทางลบ	
	(คะแนน)		(คะแนน)
จริงที่สุด	5		1
จริง	4		2
จริงบ้าง	3		3
จริงน้อย	2		4
จริงน้อยที่สุด	1		5

เกณฑ์การแปลความหมาย

ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การแปลความหมายตามแนวคิดของวิเชียร เกตุสิงห์ (2538: 9) และกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	3.67-5.00	หมายถึง	มีฉันทะในการเรียนมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.34-3.66	หมายถึง	มีฉันทะในการเรียนปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.00-2.33	หมายถึง	มีฉันทะในการเรียนน้อย

การหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ตามลำดับต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะแล้วนำไปหาค่าความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรหมธิดา แสนคำเครือ อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา และอาจารย์ ดร.สิริวัฒน์ ศรีเครือดง ตรวจสอบความเหมาะสมทั้งด้านเนื้อหาและภาษาที่ใช้ในข้อคำถามให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามซึ่งปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับนิสิตคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำนวน 100 รูป ที่มีใช้กลุ่มตัวอย่าง จากนั้นจึงนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (Item Discrimination) โดยใช้เทคนิค 25% กลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ แล้วทดสอบด้วย t-test โดยเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่า t ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มาใช้เป็นแบบสอบถามในการวิจัย ซึ่งผลการหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อของแบบสอบถาม มีดังต่อไปนี้

2.1 แบบสอบถามแบบคุณลักษณะ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ จำนวน 25 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 3.785-10.156

2.2 แบบสอบถามนิสัยทางการเรียน เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ จำนวน 13 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 3.647-13.736

2.3 แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ จำนวน 12 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 4.406-12.168

2.4 แบบสอบถามภาระงานที่นิสิตรับผิดชอบในวัด เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.414-18.658

2.5 แบบสอบถามการสนับสนุนการเรียนของผู้ปกครอง เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.792-21.285

2.6 แบบสอบถามลักษณะทางกายภาพภายในมหาวิทยาลัย เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ จำนวน 12 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 4.808-10.906

2.7 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ จำนวน 16 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.547-9.486

2.8 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 4.509-12.932

2.9 แบบสอบถามฉันทะในการเรียน เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ จำนวน 44 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.569-19.000

3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่คัดเลือกแล้วตามข้อ 2 มาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งผลการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม มีดังต่อไปนี้

3.1 แบบสอบถามบุคลิกภาพ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9334

3.2 แบบสอบถามนิสัยทางการเรียน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9358

3.3 แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8878

3.4 แบบสอบถามภาระงานที่นิสิตรับผิดชอบในวัด มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9250

3.5 แบบสอบถามการสนับสนุนการเรียนของผู้ปกครอง มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9299

3.6 แบบสอบถามลักษณะทางกายภาพภายในมหาวิทยาลัย มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9210

3.7 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9320

3.8 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9532

3.9 แบบสอบถามฉันทะในการเรียน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9791

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ตามลำดับต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไปยื่นต่อคณบดีคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุธาราม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุธาราม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับนิสิตคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ในระหว่างวันที่ 1-17 ธันวาคม 2550 จำนวน 352 ฉบับ ได้รับคืนมา จำนวน 298 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 84.66
3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามจำนวน 298 ฉบับ ที่นิสิตตอบมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ผลปรากฏว่าสมบูรณ์ทุกฉบับ จากนั้นนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน โดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านส่วนบุคคล ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนกับฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุธาราม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร
3. วิเคราะห์ปัจจัยด้านส่วนบุคคล ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนที่ส่งผลต่อฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุธาราม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่
 - 2.1 การหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (Item Discrimination) ของแบบสอบถาม โดยใช้เทคนิค 25% กลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ แล้วทดสอบด้วย t-test
 - 2.2 การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่

3.1 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านส่วนบุคคล ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนกับฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (The Pearson Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 1

3.2 วิเคราะห์ปัจจัยด้านส่วนบุคคล ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนที่ส่งผลต่อฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร โดยวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 2

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา F-distribution
df	แทน	ระดับชั้นของความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
SS	แทน	ผลรวมกำลังสองของคะแนนแต่ละค่า (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยกำลังสองของคะแนนแต่ละค่า (Mean Square)
r_{xy}	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย
$\hat{Y}$	แทน	ค่าสมการพยากรณ์ที่แทนค่าในรูปคะแนนดิบ
Z	แทน	ค่าสมการพยากรณ์ที่แทนค่าในรูปคะแนนมาตรฐาน
R	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R^2	แทน	กำลังสองของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
b	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
β	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน
a	แทน	ค่าคงที่ของการพยากรณ์
SE_b	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของสัมประสิทธิ์ตัวพยากรณ์
SE_{est}	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์
X_1	แทน	สถานภาพ: พระภิกษุ
X_2	แทน	สถานภาพ: สามเณร
X_3	แทน	อายุ
X_4	แทน	ชั้นปีที่ศึกษา: ชั้นปีที่ 1
X_5	แทน	ชั้นปีที่ศึกษา: ชั้นปีที่ 2
X_6	แทน	ชั้นปีที่ศึกษา: ชั้นปีที่ 3
X_7	แทน	ชั้นปีที่ศึกษา: ชั้นปีที่ 4
X_8	แทน	บุคลิกภาพ
X_9	แทน	นิสัยทางการเรียน
X_{10}	แทน	ลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน

X_{11}	แทน	ภาระงานที่นิสิตรับผิดชอบในวัด
X_{12}	แทน	การสนับสนุนการเรียนของผู้ปกครอง
X_{13}	แทน	ลักษณะทางกายภาพภายในมหาวิทยาลัย
X_{14}	แทน	สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์
X_{15}	แทน	สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน
Y	แทน	ฉันทะในการเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน โดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านส่วนบุคคล ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนกับฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (The Pearson Product Moment Correlation Coefficient)
3. วิเคราะห์ปัจจัยด้านส่วนบุคคล ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนที่ส่งผลต่อฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร โดยวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 4 ตอนตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 เสนอผลการวิเคราะห์จำนวนและร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร จำแนกตามสถานภาพและชั้นปีที่ศึกษา

ตอนที่ 2 เสนอผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัจจัยด้านส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ บุคลิกภาพ นิสัยทางการเรียน ลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน และภาระงานที่นิสิตรับผิดชอบในวัด ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ การสนับสนุนการเรียนของผู้ปกครอง ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียน ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพภายในมหาวิทยาลัย สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ และสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน และฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 3 เสนอผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านส่วนบุคคล ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนกับฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 4 เสนอผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านส่วนบุคคล ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียน ที่ส่งผลต่อนั้นะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 เสนอผลการวิเคราะห์จำนวนและร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร จำแนกตามสถานภาพและชั้นปีที่ศึกษา ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 แสดงจำนวนและร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร จำแนกตามสถานภาพและชั้นปีที่ศึกษา

ปัจจัย	ระดับของปัจจัย	จำนวน (รูป)	ร้อยละ
สถานภาพ	พระภิกษุ	192	64.4
	สามเณร	106	35.6
	รวม	298	100.0
ชั้นปีที่ศึกษา	ชั้นปีที่ 1	106	35.6
	ชั้นปีที่ 2	72	24.2
	ชั้นปีที่ 3	56	18.8
	ชั้นปีที่ 4	64	21.5
	รวม	298	100.0

จากตาราง 3 พบว่า นิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 298 รูป เมื่อจำแนกตามสถานภาพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสถานภาพเป็นพระภิกษุ คิดเป็นร้อยละ 64.4 และมีสถานภาพเป็นสามเณร คิดเป็นร้อยละ 35.6

เมื่อจำแนกตามชั้นปีที่ศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 1 คิดเป็น ร้อยละ 35.6 รองลงมาเป็นชั้นปีที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 24.2 ชั้นปีที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 18.8 และชั้นปีที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 21.5 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 เสนอผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัจจัยด้านส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ บุคลิกภาพ นิสัยทางการเรียน ลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน และภาระงานที่นิสิตรับผิดชอบในวัด ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ การสนับสนุนการเรียนของผู้ปกครอง ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียน ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพภายในมหาวิทยาลัย สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ และสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน และฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัจจัยด้านส่วนบุคคล ด้านครอบครัว ด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียน และฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร

ปัจจัย	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D)	การแปลผล
อายุ	24.35	5.50	วัยผู้ใหญ่
บุคลิกภาพ	79.70	10.16	แสดงตัว
นิสัยทางการเรียน	3.53	.59	ดีพอใช้
ลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน	3.47	.52	ปานกลาง
ภาระงานที่นิสิตรับผิดชอบในวัด	2.74	1.02	ปานกลาง
การสนับสนุนการเรียนของผู้ปกครอง	3.37	.65	ปานกลาง
ลักษณะทางกายภาพภายในมหาวิทยาลัย	3.45	.80	ดีพอใช้
สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์	3.44	.63	ดีพอใช้
สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน	3.62	.69	ดีพอใช้
ฉันทะในการเรียน	3.58	.62	ปานกลาง

จากตาราง 4 พบว่า นิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร มีอายุอยู่ในช่วงวัยผู้ใหญ่ มีบุคลิกภาพแสดงตัว มีนิสัยทางการเรียนดีพอใช้ มีลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียนปานกลาง มีภาระงานที่นิสิตรับผิดชอบในวัดปานกลาง มีการสนับสนุนการเรียนของผู้ปกครองปานกลาง มีลักษณะทางกายภาพภายในมหาวิทยาลัยดีพอใช้ มีสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ดีพอใช้ มีสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อนดีพอใช้ และมีฉันทะในการเรียนปานกลาง

ตอนที่ 3 เสนอผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านส่วนบุคคล ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนกับฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ดังแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านส่วนบุคคล ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนกับคะแนนในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุธาราม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร

	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X ₇	X ₈	X ₉	X ₁₀	X ₁₁	X ₁₂	X ₁₃	X ₁₄	X ₁₅	Y
X ₁	1.00	-1.00**	.627**	-.136*	-.105	.070	.201**	-.093	-.124*	-.168**	.055	-.163**	-.158**	-.126*	-.139*	-.196**
X ₂		1.00	-.627**	.136*	.105	-.070	-.201**	.093	.124*	.168**	-.055	.163**	.158**	.126*	.139*	.196**
X ₃			1.00	-.188**	-.056	-.017	.294**	-.101	-.120*	-.199**	.037	-.183**	-.151**	-.134*	-.138*	-.203**
X ₄				1.00	-.419**	-.357**	-.389**	.187**	.264**	.347**	.310**	.322**	.392**	.398**	.347**	.340**
X ₅					1.00	-.272**	-.295**	.101	.155**	.034	-.012	.052	.142*	.129*	.124*	.159**
X ₆						1.00	-.252**	-.070	.052	.103	-.085	-.023	-.047	.026	.008	.088
X ₇							1.00	-.257**	-.519**	-.537**	-.268**	-.408**	-.561**	-.623**	-.541**	-.646**
X ₈								1.00	.321**	.413**	-.066	.195**	.184**	.299**	.244**	.322**
X ₉									1.00	.536**	.265**	.474**	.524**	.564**	.503**	.572**
X ₁₀										1.00	-.025	.408**	.477**	.525**	.454**	.660**
X ₁₁											1.00	.369**	.321**	.310**	.324**	.073
X ₁₂												1.00	.512**	.601**	.533**	.460**
X ₁₃													1.00	.707**	.549**	.636**
X ₁₄														1.00	.681**	.674**
X ₁₅															1.00	.610**
Y																1.00

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 5 พบว่า :-

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 10 ปัจจัย ได้แก่ สถานภาพ: สามเณร (x_2) ชั้นปีที่ศึกษา: ชั้นปีที่ 1 (x_4) ชั้นปีที่ศึกษา: ชั้นปีที่ 2 (x_5) บุคลิกภาพ (x_8) นิสัยทางการเรียน (x_9) ลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน (x_{10}) การสนับสนุนการเรียนของผู้ปกครอง (x_{12}) ลักษณะทางกายภาพภายในมหาวิทยาลัย (x_{13}) สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ (x_{14}) และสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน (x_{15})

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 3 ปัจจัย ได้แก่ สถานภาพ: พระภิกษุ (x_1) อายุ (x_3) และชั้นปีที่ศึกษา: ชั้นปีที่ 4 (x_7)

ปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร มี 2 ปัจจัย ได้แก่ ชั้นปีที่ศึกษา: ชั้นปีที่ 3 (x_6) และ ภาระงานที่นิสิตรับผิดชอบในวัด (x_{11})

ตอนที่ 4 เสนอผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านส่วนบุคคล ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียน ที่ส่งผลต่อฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร กล่าวคือการเสนอผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อค้นหาปัจจัยที่ส่งผลต่อฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย ดังแสดงในตาราง 6

ตาราง 6 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม
เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร

แหล่งของความแปรปรวน	df	SS	MS	F
Regression	6	74.455	12.409	91.428**
Residual	291	39.496	.136	
total	297	113.951		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 6 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่า มีปัจจัยจำนวน 6 ปัจจัย ที่ส่งผลต่อฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคะแนนในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis) ดังแสดงในตาราง 7

ตาราง 7 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคะแนนในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร

ปัจจัย	b	SE _b	β	R	R ²	F
X ₁₄	.331	.058	.278	.674	.454	246.217**
X ₁₄ , X ₁₀	.198	.055	.232	.764	.583	206.508**
X ₁₄ , X ₁₀ , X ₁₃	.187	.048	.208	.781	.610	153.604**
X ₁₄ , X ₁₀ , X ₁₃ , X ₁₅	.179	.044	.200	.793	.629	124.230**
X ₁₄ , X ₁₀ , X ₁₃ , X ₁₅ , X ₁₁	-.131	.039	-.157	.803	.645	105.907**
X ₁₄ , X ₁₀ , X ₁₃ , X ₁₅ , X ₁₁ , X ₉	.096	.024	.126	.808	.653	91.428**
	a	=	.255			
	R	=	.808			
	R ²	=	.653			
	SE _{est}	=	.368			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 7 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคะแนนในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 6 ปัจจัย โดยเรียงลำดับจากปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุดไปหาปัจจัยที่ส่งผลน้อยที่สุด ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ (x₁₄) ลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน (x₁₀) ลักษณะทางกายภาพภายในมหาวิทยาลัย (x₁₃) สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน (x₁₅) ภาระงานที่นิสิตรับผิดชอบในวัด (x₁₁) และนิสัยทางการเรียน (x₉) ซึ่งปัจจัยทั้ง 6 ปัจจัยนี้ สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของคะแนนในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ได้ร้อยละ 64.6 ผู้วิจัยจึงนำค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์มาเขียนสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์คะแนนในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุธาราม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ในรูปคะแนนดิบ ได้แก่

$$\hat{Y} = .255 + .331X_{14} + .198X_{10} + .187X_{13} + .179X_{15} - .131X_{11} + .096X_9$$

สมการพยากรณ์คะแนนในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุธาราม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ในรูปคะแนนมาตรฐาน ได้แก่

$$Z = .278X_{14} + .232X_{10} + .208X_{13} + .200X_{15} - .157X_{11} + .126X_9$$

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านส่วนบุคคล ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียน กับฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านส่วนบุคคล ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียน ที่ส่งผลต่อฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยด้านส่วนบุคคล ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร
2. ปัจจัยด้านส่วนบุคคล ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียน ส่งผลต่อฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนิสิตที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ถึง ชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2550 คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร จำนวน 352 รูป ประกอบด้วย นิสิตชั้นปีที่ 1 จำนวน 121 รูป เป็นพระภิกษุ จำนวน 64 รูป และสามเณร จำนวน 57 รูป นิสิตชั้นปีที่ 2 จำนวน 82 รูป เป็นพระภิกษุ จำนวน 44 รูปและสามเณร จำนวน 38 รูป นิสิตชั้นปีที่ 3 จำนวน 66 รูป เป็นพระภิกษุ จำนวน 47 รูปและสามเณร จำนวน 19 รูป และนิสิตชั้นปีที่ 4 จำนวน 83 รูป เป็นพระภิกษุ จำนวน 69 รูป และสามเณร จำนวน 14 รูป ซึ่งใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อฉันทะในการเรียนของ นิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุธาราม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ซึ่งแบ่งออกเป็น 10 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ สถานภาพ อายุ และชั้นปีที่ศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามบุคลิกภาพ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 25 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 3.785-10.156 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9334

ตอนที่ 3 แบบสอบถามนิสัยทางการเรียน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 13 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 3.647-13.736 มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .9358

ตอนที่ 4 แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 12 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 4.406-12.168 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8878

ตอนที่ 5 แบบสอบถามภาระงานที่นิสิตรับผิดชอบในวัด ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.414-18.658 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9250

ตอนที่ 6 แบบสอบถามการสนับสนุนการเรียนของผู้ปกครอง ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.792-21.285 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9299

ตอนที่ 7 แบบสอบถามลักษณะทางกายภาพภายในมหาวิทยาลัย ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 12 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 4.808-10.906 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9210

ตอนที่ 8 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 16 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.547-9.486 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9320

ตอนที่ 9 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 4.509-12.932 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9532

ตอนที่ 10 แบบสอบถามฉันทะในการเรียน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 44 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.569-19.000 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9791

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามลำดับต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไปยื่นต่อคณบดีคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ในระหว่างวันที่ 1-17 ธันวาคม 2550 จำนวน 352 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามคืนมา จำนวน 298 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 84.66
3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามจำนวน 298 ฉบับ ที่นิสิตตอบมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ผลปรากฏว่าสมบูรณ์ทุกฉบับ จากนั้นนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน โดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านส่วนบุคคล ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนกับฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (The Pearson Product Moment Correlation Coefficient)
3. วิเคราะห์ปัจจัยด้านส่วนบุคคล ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนที่ส่งผลต่อฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า :-

1. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 10 ปัจจัย ได้แก่ สถานภาพ: สามเณร (x_2) ชั้นปีที่ศึกษา: ชั้นปีที่ 1 (x_4) ชั้นปีที่ศึกษา: ชั้นปีที่ 2 (x_5) บุคลิกภาพ (x_8) นิสัยทางการเรียน (x_9) ลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน (x_{10}) การสนับสนุนการเรียนของผู้ปกครอง (x_{12})

ลักษณะทางกายภาพภายในมหาวิทยาลัย (x_{13}) สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ (x_{14}) และ สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน (x_{15})

2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 3 ปัจจัย ได้แก่ สถานภาพ: พระภิกษุ (x_1) อายุ (x_3) และชั้นปีที่ศึกษา: ชั้นปีที่ 4 (x_7)

3. ปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร มี 2 ปัจจัย ได้แก่ ชั้นปีที่ศึกษา: ชั้นปีที่ 3 (x_6) และภาระงานที่นิสิตรับผิดชอบในวัด (x_{11})

4. ปัจจัยที่ส่งผลต่อฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 6 ปัจจัย โดยเรียงลำดับจากปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุดไปหา ปัจจัยที่ส่งผลน้อยที่สุด ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ (x_{14}) ลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน (x_{10}) ลักษณะทางกายภาพภายในมหาวิทยาลัย (x_{13}) สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน (x_{15}) ภาระงานที่นิสิตรับผิดชอบในวัด (x_{11}) และนิสัยทางการเรียน (x_9) ซึ่งทั้ง 6 ปัจจัยนี้ สามารถร่วมกัน อธิบายความแปรปรวนของฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ได้ร้อยละ 64.6

5. สมการพยากรณ์ฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร มีดังนี้

5.1 สมการพยากรณ์ฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ในรูป คะแนนดิบ ได้แก่

$$\hat{Y} = .255 + .331X_{14} + .198X_{10} + .187X_{13} + .179X_{15} - .131X_{11} + .096X_9$$

5.2 สมการพยากรณ์ฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ในรูป คะแนนมาตรฐาน ได้แก่

$$Z = .278X_{14} + .232X_{10} + .208X_{13} + .200X_{15} - .157X_{11} + .126X_9$$

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 10 ปัจจัย ได้แก่ สถานภาพ: สามเณร (x_2) ชั้นปีที่ศึกษา: ชั้นปีที่ 1 (x_4) ชั้นปีที่ศึกษา: ชั้นปีที่ 2 (x_5) บุคลิกภาพ (x_8) นิสัยทางการเรียน (x_9) ลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน (x_{10}) การสนับสนุนการเรียนของผู้ปกครอง (x_{12}) ลักษณะทางกายภาพภายในมหาวิทยาลัย (x_{13}) สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ (x_{14}) และ สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน (x_{15}) อภิปรายผลได้ดังนี้

1.1 สถานภาพ: สามเณร มีความสัมพันธ์ทางบวกกับฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นิสิตที่เป็นสามเณร มีฉันทะในการเรียนมาก ทั้งนี้เพราะ นิสิตที่เป็นสามเณรเห็นคุณค่าของการเรียน จึงสนใจศึกษาค้นคว้า แสวงหาความรู้ อยากเรียนรู้เพื่อให้เกิดผลดีแก่ตนเอง เมื่อทำงานผิดพลาดหรือเรียนไม่ได้ผลดีก็ไม่ย่อท้อ อธิษฐานจิตอุทิศใจให้แก่การศึกษา ด้วยตระหนักว่าตนได้บรรพชาเป็นสามเณร ทำให้มีโอกาสได้รับการศึกษาทั้งพระพุทธรศาสนาและวิชาการทั่วไป นอกจากนี้เมื่อบรรพชาเป็นสามเณรแล้วก็ออกจากบ้านจากบิดามารดามาอยู่ในวัด มีพระอุปัชฌาย์อาจารย์ทำหน้าที่อบรมให้การศึกษา ทั้งศึกษาจากวิถีชีวิตที่เห็นได้ในกิจวัตรประจำวันของพระอุปัชฌาย์และจากตำราหรือคัมภีร์ โดยสามเณรสมาทานสิกขาบท 10 ประการ (ขุ.ขุ 25/1/1) และมีข้อปฏิบัติอื่นๆ คอยกำกับให้อยู่ในวิถีแห่งการศึกษาแต่ยังเยาว์ สามเณรจึงมีวิถีชีวิตเฉพาะซึ่งแตกต่างจากคฤหัสถ์หรือลูกชาวบ้านทั่วไป แทนที่จะใช้เวลาเพื่อการสนุกสนานบันเทิงเป็นหลักหรือเป็นส่วนใหญ่ของชีวิต ก็ให้เวลากับการเรียน มุ่งอุทิศเวลาและแรงงานให้แก่การศึกษาและปฏิบัติ ดังนั้น นิสิตที่มีสถานภาพเป็นสามเณรจึงมีฉันทะในการเรียนมาก

1.2 ชั้นปีที่ศึกษา: ชั้นปีที่ 1 มีความสัมพันธ์ทางบวกกับฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นิสิตชั้นปีที่ 1 มีฉันทะในการเรียนมาก ทั้งนี้เพราะ นิสิตชั้นปีที่ 1 เป็นนิสิตใหม่ กำลังตื่นตัวยินดีกับบทเรียนใหม่ทั้งภาคภูมิใจที่ตนสามารถสอบผ่านเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย และเห็นคุณค่าของการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ซึ่งจัดให้ศึกษาทั้งวิชาพระพุทธรศาสนา โดยมีพระไตรปิฎกเป็นแหล่งค้นคว้าสำคัญ และจัดให้ศึกษาวิชาการทั่วไป เมื่อมองเห็นคุณค่าหรือประโยชน์ของการศึกษาแล้ว ก็พอใจ สนใจใฝ่รู้ และมุ่งหวังสู่ความสำเร็จ ดังที่ ทองเรียน อมรชกุล (2525: 38-39) กล่าวว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยเพื่อมุ่งหวังความสำเร็จในเชิงวิชาการ สนใจการศึกษาหาความรู้ ความคิดต่างๆ ต้องการเข้าใจตนเอง เข้าใจปัญหาสังคม รวมทั้งแสวงหาเอกลักษณ์ของตน มีความเป็นมิตร

ผูกพันกับเพื่อนและชอบอยู่ในกลุ่ม มีมนุษยธรรม เห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความตื่นตัวที่จะเข้าร่วมกิจกรรมทุกประเภทในมหาวิทยาลัย ดังนั้น นิสิตชั้นปีที่ 1 จึงมีฉันทะในการเรียนมาก

1.3 ชั้นปีที่ศึกษา: ชั้นปีที่ 2 มีความสัมพันธ์ทางบวกกับฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุธาราม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นิสิตชั้นปีที่ 2 มีฉันทะในการเรียนมาก ทั้งนี้เพราะ นิสิตชั้นปีที่ 2 ได้ผ่านพ้นการเป็นนิสิตใหม่แล้ว มีการปรับตัวเข้ากับมหาวิทยาลัย คณาจารย์ และเพื่อน พร้อมกันนั้นก็สร้างวัฒนธรรมกลุ่มเพื่อน มีเพื่อนสนิท เมื่อมีการปรับตัวได้แล้วก็ให้ความสนใจต่อสภาพทั่วไปของมหาวิทยาลัยมาทุ่มเททั้งเวลาและความสนใจให้กับการเรียนมากขึ้น และ เมื่อเรียนในชั้นปีที่ 2 นิสิตต้องเรียนให้ได้ผลดี เพราะผลการเรียนจะมีผลต่อการเลือกสาขาวิชาในชั้นปีที่ 3 นิสิตชั้นปีที่ 2 จึงต้องรู้จักควบคุมตนเอง ไม่ปล่อยเวลาให้เสียไปกับความสนุกสนานบันเทิงหรือกิจกรรมอื่นๆ ที่ไม่เอื้อต่อการศึกษา ไม่ปล่อยปะละเลงการเรียน รู้จักกำหนดเวลาให้กับการเรียนหรือทบทวนบทเรียน เมื่อกำหนดแล้วก็มีวินัยในการทำตามกำหนดการนั้น จากการกระทำดังกล่าวทำให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดี จึงแสดงพฤติกรรมการสนใจเอาใจใส่ในการเรียนมาก ดังนั้น นิสิตชั้นปีที่ 2 จึงมีฉันทะในการเรียนมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ ทศนีย์ จิตต์ชื่นมีชัย (2548: 74-92) ที่ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อวินัยในตนเองด้านการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ผลการศึกษาพบว่า ชั้นปีที่ศึกษา: ชั้นปีที่ 2 จึงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับวินัยในตนเองด้านการเรียนของนักศึกษา

1.4 บุคลิกภาพ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุธาราม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นิสิตที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัว มีฉันทะในการเรียนมาก ทั้งนี้เพราะ นิสิตที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัว มีลักษณะสนใจสังคมภายนอก มีปฏิกริยาฉับไวต่อสิ่งต่างๆ ชอบเข้าสังคม มีความตั้งใจอย่างแน่วแน่ที่จะออกไปเผชิญกับสังคม และพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพแวดล้อมและสังคมนั้น (Allen. 1997: 60-63) การที่นิสิตมีบุคลิกภาพแบบแสดงตัว ชอบเข้าสังคม ทำให้มีโอกาสดำเนินการข้อมูลข่าวสาร ข้อเสนอแนะ จากสภาพแวดล้อมและสังคม ซึ่งเป็นแหล่งการเรียนรู้สำหรับบุคคลที่มีฉันทะ เพราะผู้ที่มีฉันทะจะมองทุกสิ่งทุกอย่างเป็นบทเรียนที่น่าสนใจ ใครรู้ และชอบแสวงหาความรู้จากแหล่งต่างๆ ดังที่ พระพรหมคุณาภรณ์ ป.อ.ปยุตโต (2548: 3-38) กล่าวว่า ผู้ที่มีฉันทะจะรับรู้ข้อมูลข่าวสารเพื่อการเรียนรู้และนำความรู้ไปพัฒนาตนยิ่งขึ้น ดังนั้น นิสิตที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัวจึงมีฉันทะในการเรียนมาก

1.5 นิสัยทางการเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุธาราม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นิสิตที่มี

นิสัยทางการเรียนดี มีฉันทะในการเรียนมาก ทั้งนี้เพราะ นิสิตที่มีนิสัยทางการเรียนดี จะตั้งใจเรียน เข้าเรียนสม่ำเสมอ อ่านหนังสือเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการสอบ แบ่งเวลาสำหรับการศึกษา ทำรายการ ทบทวนบทเรียน จัดบันทึกย่อเนื้อหาแต่ละวิชาเพื่อช่วยในการทบทวนบทเรียน ส่งงานที่ได้รับมอบหมายตามกำหนด รู้จักจัดตารางกำหนดการเรียน ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้ นิสิตแสดงออกเป็นประจำจนเป็นนิสัย ผู้ที่มีนิสัยทางการเรียนดี มักมีคุณสมบัติหรือองค์ประกอบอื่นๆ ดีหรือมีมากขึ้นตามไปด้วย ดังเช่น การศึกษาของ กันต์กนิษฐ์ เกษมพงษ์ทองดี (2546: 68-78) ที่ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นนทบุรี ผลการศึกษาพบว่า นิสิตในการเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จังหวัดนนทบุรี และ การศึกษาของ อาคม ระดมสุข (2547: 82-85) ที่ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่กู้ยืมเงินกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพ กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า นิสิตทางการเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่กู้ยืมเงินกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพ กรุงเทพมหานคร ผู้ที่มีนิสัยทางการเรียนดีมักมีคุณสมบัติอื่นๆ ดีหรือมีมากด้วย เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากขึ้น เป็นต้น จึงผลักดันให้นิสิตเกิดความพอใจ สนใจใฝ่รู้ยิ่งขึ้น อยากจะเรียนและเรียนให้ได้ผลดีที่สุด เพราะผู้ที่มีฉันทะเป็นแรงจูงใจจะมุ่งไปที่ผลงานหรือผลของการกระทำเป็นสำคัญ (พระธรรมปิฎก ป.อ.ปยุตฺโต. 2543ค: 485-528) ดังนั้น นิสิตที่มีนิสัยทางการเรียนดีจึงมีฉันทะในการเรียนมาก ผลการศึกษาคั้งนี้ สอดคล้องกับการศึกษาของ พระมหาพะเต็ด ชุ่มเพ็งพันธ์ (2548: 67-79) ที่ศึกษาเรื่อง องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพุทธจริตด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสตรีวัดอัปสรสวรรค์ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2547 พบว่า นิสิตทางการเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพุทธจริตด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4

1.6 ลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุธาราม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นิสิตที่มีลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียนมาก มีฉันทะในการเรียนมาก ทั้งนี้เพราะ นิสิตที่มีลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียนมาก เป็นผู้ที่สามารถคาดการณ์ถึงอนาคตโดยเล็งเห็นผลดี ผลเสีย ที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำของตนในปัจจุบัน แล้ววางแผนจัดการ ควบคุมพฤติกรรมของตนให้เกิดผลดี และหลีกเลี่ยงผลเสีย รวมถึงมีความสามารถในการอดทนรอความสำเร็จที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ดังที่ นาดยา ปิลันธนาพันธ์ (2526: 21-23) กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคตเป็นพฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกโดยคำนึงถึงผลของการกระทำนั้นๆว่าจะส่งผลร้ายหรือผลดีแก่ตนเองและสังคมอย่างไร ควรประพฤติหรือปฏิบัติอย่างไรจึงจะทำให้ไม่เกิดผลร้ายทั้งในปัจจุบันและอนาคต จากลักษณะของผู้มีลักษณะมุ่งอนาคตที่กล่าวมาแล้วนั้น จะเห็นได้ว่าผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตมากจะเล็งถึงผลของการกระทำในปัจจุบันที่ส่งผลต่ออนาคต โดยนัยบอกอยู่ในตัวว่า มุ่งไปที่ผลของการกระทำ คือ กระทำ

เหตุเช่นใดในปัจจุบัน ผลในอนาคตก็ย่อมเป็นผลของปัจจุบันนั่นเอง หรือกล่าวในแง่หนึ่งได้ว่า ลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียนเป็นการวางแผนเพื่อไปสู่เป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับ มิสเชล (Mischel. 1974: 287) ที่กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคตเป็นความสามารถในการคาดการณ์ไกล และเล็งเห็นความสำคัญของผลดีผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต มีความต้องการได้รับผลในอนาคตที่ดีกว่า หรือมากกว่าผลที่จะเกิดขึ้นในปัจจุบัน จึงดำเนินการวางแผนเพื่อปฏิบัติ ต่อจากนั้นจะควบคุมตนเอง ให้ปฏิบัติเป็นขั้นไปตามแผนที่วางไว้ เพื่อไปสู่เป้าหมายที่ต้องการในอนาคต จากที่กล่าวมาแล้ว แสดงให้เห็นว่า ทั้งลักษณะมุ่งอนาคตและฉันทะ ต่างเสริมหนุนและส่งผลให้แก่กัน คือ ลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน ทำหน้าที่ช่วยให้พิจารณา วางแผน เพื่อไปสู่เป้าหมาย โดยมีความชัดเจนในตัวเป้าหมายนั้นแล้วลงมือกระทำการเพื่อไปสู่เป้าหมาย แต่การจะพิจารณา วางแผนเพื่อสู่เป้าหมาย หรือหลีกเลี่ยงผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต จำเป็นต้องมีข้อมูลประกอบ และมีความรักความพอใจในเป้าหมายนั้น ทั้งยังต้องมุ่งมั่นในการจะไปสู่เป้าหมาย ถึงตอนนี้ก็เป็นหน้าที่ของฉันทะ ที่จะต้องทำหน้าที่หาข้อมูล ใฝ่รู้ แสวงหาข้อมูลเพิ่มเติมประกอบการวางแผน เป็นต้นั้น ดังนั้น ผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียนมากจึงมีฉันทะในการเรียน

1.7 การสนับสนุนการเรียนของผู้ปกครอง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุธาราม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นิสิตที่ได้รับการสนับสนุนการเรียนจากผู้ปกครองมาก มีฉันทะในการเรียนมาก ทั้งนี้เพราะ นิสิตเป็นบรรพชิตมีชีวิตอยู่ด้วยผู้อื่น (อง. ทสก. 24/48/91) หมายความว่า นิสิตซึ่งเป็นบรรพชิตไม่สามารถไปประกอบอาชีพเพื่อแสวงหาผลกำไรหรือของใช้สอยเหมือนฆราวาสทั่วไป จะไปออกปากขอ กับผู้มีโชติภูมิไช้ปวารณาไม่ได้ แต่ต้องอาศัยการอุปถัมภ์บำรุงจากผู้มีศรัทธา การไม่ต้องมัวยุ่งเหี่ยวแสวงหาสิ่งของที่เป็นวัตถุ เป็นต้น ก็จะสงวนเวลาและแรงงานไปทุ่มเทกับการศึกษาเล่าเรียนอย่างเต็มที่ ถึงแม้จะมีหลักว่า บรรพชิตอยู่ได้ด้วยอาศัยผู้อื่นคือคนทั่วไปที่มีศรัทธา แต่ผู้ปกครอง คือ พระอุปัชฌาย์ อาจารย์ โยมบิดามารดา ของนิสิตก็นับเป็นผู้ให้การสนับสนุนในขั้นต้นก่อนและถือเป็นหน้าที่ของท่านควรปฏิบัติต่อกัน ซึ่งการให้การสนับสนุนนั้นอาจมีทั้งที่เป็นคำพูดชมเชย ให้กำลังใจ ถามไถ่ถึงความเจริญก้าวหน้าทางการเรียนของนิสิตและทั้งที่เป็นวัตถุสิ่งของ อุปกรณ์การเรียน ค่าโดยสารเดินทางสำหรับไปมหาวิทยาลัย เป็นต้น เมื่อผู้ปกครองรับภาระดูแลให้การสนับสนุนเช่นนี้แล้ว นิสิตก็มีเวลาและแรงงานทุ่มเททั้งกำลังกายและความสนใจแก่การเรียน ดังนั้น นิสิตที่ได้รับการสนับสนุนการเรียนจากผู้ปกครองมาก จึงมีฉันทะในการเรียนมาก ผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ เมเยอร์ริเบงค์ (Majoribank. 1972: 103-109) ที่ศึกษาเรื่อง พื้นฐานการเรียนรู้นักศึกษา ผลการศึกษาพบว่า การเอาใจใส่ของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ พระมหาภักดี เกตุเรน (2547:104-108) ที่ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดช้างให้ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

ผลการศึกษาพบว่า การสนับสนุนการเรียนของผู้ปกครอง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดช้างให้อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

1.8 ลักษณะทางกายภาพภายในมหาวิทยาลัย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นิสิตที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยที่มีลักษณะทางกายภาพภายในมหาวิทยาลัยดี มีฉันทะในการเรียนมาก ทั้งนี้เพราะ ลักษณะทางกายภาพภายในมหาวิทยาลัยดี ซึ่งประกอบด้วย สถานที่เรียน ได้แก่ ขนาดของห้องเรียนเหมาะสมกับจำนวนนิสิต ความสะอาดและเป็นระเบียบภายในห้องเรียน อากาศเหมาะสมพอดีเอื้อต่อการเรียน มีแสงสว่างเพียงพอ ปราศจากเสียงรบกวนและกลิ่นไม่พึงประสงค์ มีสื่อและอุปกรณ์ ได้แก่ ปริมาณสื่อต่อจำนวนนิสิต สื่อพร้อมใช้งาน มีความทันสมัย มีคุณภาพและสื่อสารตรงตามวัตถุประสงค์ การที่มีลักษณะทางกายภาพภายในมหาวิทยาลัยดี เป็นการสร้างบรรยากาศจูงใจให้นิสิตอยากเรียนรู้และถือเป็นภาระของผู้ที่เกี่ยวข้องต้องให้ความสำคัญ ดังที่ พันธ์ หนานาคินทร์ (2524: 297-298) กล่าวว่า อาคารสถานที่ของสถาบันการศึกษานี้รวมความตั้งแต่ตัวอาคาร สนาม ตลอดจนสิ่งก่อสร้างต่างๆ สถาบันการศึกษาจะต้องบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพที่ดีใช้งานได้อยู่เสมอ นอกจากนี้ ต้องวางแผนการใช้อาคารสถานที่ต่างๆ ให้ได้ประโยชน์สูงสุด การตกแต่งบรรยากาศให้สวยงามกลมกลืนกันก็จะสร้างบรรยากาศที่ดี ทำให้จิตใจและอารมณ์ของผู้อยู่ในสถานที่นั้นสดชื่นขึ้น การมีลักษณะทางกายภาพภายในมหาวิทยาลัยดี เป็นการสร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนรู้สึกปลอดภัย สร้างบรรยากาศให้นิสิตอยากจะเรียนรู้ เป็นการเสริมฉันทะในการเรียน ดังนั้น นิสิตที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยที่มีลักษณะทางกายภาพภายในมหาวิทยาลัยดีจึงมีฉันทะในการเรียนมาก

1.9 สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นิสิตที่มีสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ดี มีฉันทะในการเรียนมาก ทั้งนี้เพราะ สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ เป็นพื้นฐานที่จะช่วยสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน (วิชัย วงษ์ใหญ่. 2528: 83-87) สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ รวมความตั้งแต่ การปฏิบัติตนของนิสิตต่ออาจารย์ ได้แก่ การที่นิสิตแสดงความเคารพ เข้าไปหาเพื่อคอยรับใช้ ถวายของขวัญหรือสิ่งของแด่อาจารย์ในโอกาสที่เหมาะสม ประึกษา ชักถาม รับฟังคำสอนจากอาจารย์ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน สนใจสิ่งที่อาจารย์สอน และการปฏิบัติตนของอาจารย์ต่อนิสิต ได้แก่ เป็นกันเองกับนิสิต รับฟังเหตุผลของนิสิต แนะนำในทางที่ดี เอาใจใส่ถามไถ่ถึงความเป็นอยู่ทั่วไป สอนให้เข้าใจแจ่มแจ้ง ยกย่องนิสิตให้ปรากฏในหมู่คณะ และดูแลให้คำปรึกษาเมื่อนิสิตมีปัญหาด้วยความเมตตา เมื่อนิสิตกับอาจารย์มีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ก็เปิดโอกาสให้นิสิตได้ใกล้ชิดกับอาจารย์มากขึ้น ได้รับความรู้

ใหม่ๆ จากอาจารย์สนองต่อความใฝ่รู้ของนิสิต ดังนั้น นิสิตที่มีสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ดี จึงมีฉันทะในการเรียนมาก

1.10 สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุธาราม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นิสิตที่มีสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อนดี มีฉันทะในการเรียนมาก ทั้งนี้เพราะการปฏิบัติตนของนิสิตและเพื่อนต่อกันเพื่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดี ได้แก่ การทักทายเมื่อพบเจอกัน ไหว้และแสดงความเคารพตามลำดับอาวุโส ถวายปัจจัยแก่เพื่อนนิสิตเมื่อเพื่อนขาดแคลนปัจจัย จ่ายค่าถ่ายเอกสาร ค่าโดยสารให้เพื่อน ชมเชย แสดงความยินดีกับเพื่อนเมื่อประสบความสำเร็จ พุดตักเตือนและให้กำลังใจเมื่อทำผิดพลาด การแนะนำให้คำปรึกษาเกี่ยวกับวิชาการเมื่อเพื่อนไม่เข้าใจ ช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกันด้านการเรียน เมื่อเพื่อนมีปัญหาสามารถเป็นที่ปรึกษาได้ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และร่วมกันทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้เกิดความสำเร็จด้านการเรียน ด้วยการมีสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อนที่ดีนี้เองจะช่วยให้อุดพ้นจากปัญหานั้น ดังที่พระธรรมปิฎก ป.อ.ปยุตโต (2545ก: 130-133) กล่าวถึง เพื่อนอนุเคราะห์เพื่อน โดยเมื่อเพื่อนประมาท ช่วยรักษาป้องกัน ในคราวมีภัย เป็นที่พึ่งได้ เป็นต้น ดังนั้น นิสิตที่มีสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อนดีจึงมีฉันทะในการเรียนมาก

2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุธาราม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 3 ปัจจัย ได้แก่ สถานภาพ: พระภิกษุ (x_1) อายุ (x_3) และชั้นปีที่ศึกษา: ชั้นปีที่ 4 (x_7) อภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 สถานภาพ: พระภิกษุ มีความสัมพันธ์ทางลบกับฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุธาราม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นิสิตที่สถานภาพเป็นพระภิกษุ มีฉันทะในการเรียนน้อย ทั้งนี้เพราะ นิสิตที่เป็นพระภิกษุไม่เห็นคุณค่าของการศึกษามีพื้นฐานการศึกษาวิชาการทั่วไปในระดับน้อย คือหลังจากบวชแล้วก็ศึกษานักธรรม-บาลีที่วัดเพียงอย่างเดียว ไม่มีโอกาสได้รับแนวคิดวิทยาการสมัยใหม่ เมื่อมีโอกาสเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยซึ่งศึกษาทั้งวิชาการพระพุทธศาสนาและวิชาการทั่วไป กับทั้งมีวิธีการศึกษาที่แปลกไปจากการศึกษานักธรรม-บาลี จึงมีปัญหาการใฝ่เรียนน้อย (วศิน อินทสระ. 2536: 9) นอกจากนี้ จำนงค์ทองประเสริฐ (พระมหาสมคิด โครธา. 2547: 4-5; อ้างอิงจาก จำนงค์ ทองประเสริฐ. 2545) กล่าวว่า นิสิตส่วนใหญ่ยังขาดความสนใจ แรงจูงใจ ในการเรียน ทั้งนี้มีสาเหตุมาจากสาเหตุหลายประการ เช่น การไม่ได้เข้าศึกษาในคณะที่ตนต้องการ เมื่อเข้ามาเรียนในสาขาวิชานั้นแล้วจึงไม่ชอบใจเกิดความเบื่อหน่าย เกียจคร้านในภายหลัง ดังนั้น พระภิกษุจึงมีฉันทะในการเรียนน้อย

2.2 อายุ มีความสัมพันธ์ทางลบกับฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นิสิตที่มีอายุมาก มีฉันทะในการเรียนน้อย ทั้งนี้เพราะ เนื่องจากโดยธรรมชาติของพัฒนาการตามวัย เมื่ออายุยังน้อยมีแนวโน้มสนใจสิ่งแปลกใหม่และอยากทดลองหรือเรียนรู้สิ่งใหม่ แต่เมื่ออายุมากขึ้น ความสนใจ วุฒิภาวะ ความคิด และการกระทำก็จะเปลี่ยนไปด้วย (กมลรัตน์ ทองสมศรี. 2541: 32; อ้างอิงจาก นวลอนงค์ ศรีธีรรัตน์. 2534) ฉะนั้น เมื่ออายุมากขึ้นแทนที่จะสนใจหรือตื่นเต้นอยากรู้ ก็กลับรู้สึกเหนื่อยหน่าย ไม่อยากเรียน ดังที่ พิณทิพย์ สีนัย (ปิยะดา จุลวรรณา. 2549: 17; อ้างอิงจาก พิณทิพย์ สีนัย. 2545) กล่าวว่า อายุมีความสัมพันธ์กับความเหนื่อยหน่ายในการทำกิจกรรมต่างๆ บุคคลที่มีอายุน้อยจะมีความเหนื่อยหน่ายน้อยกว่าบุคคลที่มีอายุมาก นิสิตที่มีอายุมากจึงต้องใช้เวลาและความเพียรมากในการเรียน หรือในระหว่างนั้นหนักเข้าอาจเบื่อหน่าย ท้อแท้ เหนื่อยล้าไม่อยากเรียน ดังนั้น นิสิตที่มีอายุมากจึงมีฉันทะในการเรียนน้อย

2.3 ชั้นปีที่ศึกษา: ชั้นปีที่ 4 มีความสัมพันธ์ทางลบกับฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นิสิตที่ศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 4 มีฉันทะในการเรียนน้อย ทั้งนี้เพราะ นิสิตชั้นปีที่ 4 ใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยมาเป็นเวลานาน จึงทำให้รู้สึกเหนื่อยหน่าย พร้อมกันนั้นอายุและพรรษาก็เพิ่มขึ้น มีคุณสมบัติพอที่จะรับผิดชอบงานพระศาสนา ทั้งอยากนำความรู้ที่สั่งสมมาไปใช้ให้เห็นผลในทางปฏิบัติ ความสนใจจึงพุ่งไปที่ชีวิตหลังจากจบการศึกษา เตรียมพร้อมจะทำงานหรือศึกษาต่อ ดังที่ ทองเรียน อมรัชกุล (2525: 38-39) กล่าวว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีแนวโน้มหันความสนใจไปจากมหาวิทยาลัยจะไม่มีส่วนร่วมกับกิจกรรมต่างๆ ของมหาวิทยาลัย เริ่มตั้งแต่ไม่สนใจวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของนักศึกษา รวมทั้งไม่ยอมรับระเบียบประเพณีของนักศึกษาด้วยตนเอง ส่วนมากจะสนใจเรื่องส่วนตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายหลังจากจบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยไปแล้ว ดังนั้น นิสิตที่ศึกษาในระดับชั้นปีที่ 4 จึงมีฉันทะในการเรียนน้อย

3. ปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร มี 2 ปัจจัย ได้แก่ ชั้นปีที่ศึกษา: ชั้นปีที่ 3 (x_6) และภาระงานที่นิสิตรับผิดชอบในวัด (x_{11}) อภิปรายผลได้ดังนี้

3.1 ชั้นปีที่ศึกษา: ชั้นปีที่ 3 ไม่มีความสัมพันธ์กับฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร แสดงว่า นิสิตบางรูปที่ศึกษาในระดับชั้นปีที่ 3 มีฉันทะในการเรียนมาก ทั้งนี้เพราะหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต ในชั้นปีที่ 1 และ 2 เป็นการศึกษาวิชาพื้นฐาน ส่วนชั้นปีที่ 3 และ 4 เป็นการศึกษาวิชาเอก ในทางปฏิบัตินิสิตต้องศึกษาวิชาพื้นฐานเป็นเวลา 2

ชั้นปี เมื่อถึงชั้นปีที่ 3 จึงเลือกสาขาวิชา ในชั้นปีที่ 3 นิสิตจึงได้เรียนวิชาที่ตนเองชอบและเลือกแล้ว ทั้งยังได้พบกับเพื่อนใหม่ซึ่งศึกษาในชั้นปีที่ 2 ต่างห้องกัน และได้เรียนกับอาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางในสาขาวิชานั้น อนึ่ง เมื่อศึกษาในระดับชั้นปีที่ 3 ถือว่าศึกษามาแล้วเกินครึ่งของหลักสูตรการศึกษา จึงทำให้นิสิตสนใจเรียนเพื่อให้จบการศึกษาตามเวลากำหนด ดังนั้น เมื่อศึกษาชั้นปีที่ 3 จึงมีฉันทะในการเรียนมาก

นิสิตบางรูปที่ศึกษาในระดับชั้นปีที่ 3 มีฉันทะในการเรียนน้อย ทั้งนี้เพราะก่อนจะศึกษาในชั้นปีที่ 3 นิสิตบางรูปเลือกสาขาวิชาตามเพื่อน เมื่อเข้าไปศึกษาในสาขาวิชาที่ตนไม่ได้พิจารณาด้วยความเป็นเหตุเป็นผลว่าสาขาวิชาที่ตนเลือกตรงกับความสนใจหรือเหมาะกับตนหรือไม่ เพียงแต่เลือกตามเพื่อน ภายหลังจึงทำให้เกิดความไม่พอใจ ไม่อยากเรียน ไม่เห็นคุณค่าของการเรียน หรือเรียนเพียงเพื่อให้ผ่านพ้นไป ไม่เอาจริงเอาจัง ดังนั้น นิสิตบางรูปที่ศึกษาในระดับชั้นปีที่ 3 จึงมีฉันทะในการเรียนน้อย

ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับการศึกษาของ พระมหาสุชาติ ไหมอ่อน (2550: 93-112) ที่ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการณ์เรียนของพระนิสิต คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ชั้นปีที่ศึกษา: ชั้นปีที่ 3 ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการณ์เรียนของนิสิต ปีการศึกษา 2549 คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

3.2 ภาระงานที่นิสิตรับผิดชอบในวัด ไม่มีความสัมพันธ์กับฉันทะในการเรียนของ นิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุธาราม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร แสดงว่า นิสิตบางรูปมีภาระงานที่นิสิตรับผิดชอบในวัดมาก มีฉันทะในการเรียนมาก ทั้งนี้เพราะ แม้นิสิตจะมีภาระที่รับผิดชอบภายในวัดมาก ซึ่งงานนั้นกล่าวโดยสรุปก็ได้แก่ งานด้านการปกครอง ด้านการศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการสาธารณูปการ และด้านการเผยแผ่ แต่นิสิตบางรูปก็รู้จักแบ่งเวลาให้เหมาะสมเพื่อมิให้ภาระงานที่วัดกระทบต่อการเรียนที่มหาวิทยาลัย และก็ถือว่าเป็นลักษณะของผู้มีฉันทะเป็นแรงจูงใจ คือ เมื่อทำงานใดก็ต้องทำให้ดีที่สุด กล่าวคือ เมื่อจะต้องสอนบาลี-นักธรรมก็ตั้งใจสอนอย่างเต็มที่ทำงานอย่างจริงจัง ไม่สอนเพียงเพื่อให้เวลาผ่านไปเปล่า เมื่อเทศน์หรือแสดงธรรมก็ใช้เวลาสำหรับงานนั้น ตั้งใจทำงานนั้น เมื่อต้องรับภาระงานที่นิสิตรับผิดชอบภายในวัดก็ทำงานนั้นให้ดีที่สุดสมบูรณ์ที่สุดเป็นต้น แต่เมื่อถึงเวลาเรียนที่มหาวิทยาลัยก็ต้องวางแผนงานที่วัดมาสนใจเฉพาะบทเรียนไม่คิดหรือกังวลเรื่องงานที่วัด และคติของผู้มีฉันทะเป็นแรงจูงใจ จะถือทุกอย่างทุกกรณีที่ตนเข้าไปเกี่ยวข้องเป็นบทเรียนรู้ เป็นแบบฝึกหัด เป็นแดนแห่งการฝึกตน เมื่อถือคติเช่นนี้ งานยากและมากเท่าใด ก็ได้ฝึกตนมากเท่านั้น ดังนั้น นิสิตบางรูปมีภาระงานที่นิสิตรับผิดชอบในวัดมากจึงมีฉันทะในการเรียนมาก

นิสิตบางรูปมีภาระงานที่นิสิตรับผิดชอบในวัดมาก มีฉันทะในการเรียนน้อย ทั้งนี้เพราะ นิสิตต้องใช้ทั้งเวลา แรงงาน และความสนใจให้กับภาระงานที่รับผิดชอบภายในวัด

ได้แก่ บางรูปรับภาระสอนนักเรียน-บาลี บางรูปเป็นทั้งครูสอนบาลี และตัวท่านเองก็ยังต้องเรียนบาลีอยู่นั่นเอง บางรูปทำหน้าที่สนองงานเจ้าคณะผู้ปกครอง บางรูปคอยต้อนรับสาธุชนที่เข้ามาวัด หรือบางรูปต้องรับภาระแสดงธรรมซึ่งเป็นภาระงานสำคัญ เมื่อต้องรับภาระงานที่นิสิตรับผิดชอบภายในวัดมากเช่นนี้ ความสนใจจึงมุ่งไปที่ภาระงานที่ต้องรับผิดชอบภายในวัด ดังนั้น นิสิตบางรูปที่มีภาระงานที่นิสิตรับผิดชอบในวัดมาก จึงฉันทะในการเรียนน้อย

ผลการศึกษาค้นคว้านี้สอดคล้องกับการศึกษาของ รัชนี สังข์สุวรรณ (2547: 100-117) ที่ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบในการทำงานของข้าราชการสำนักบริหารงานส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ภาระความรับผิดชอบต่อครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับความรับผิดชอบในการทำงาน ของข้าราชการสำนักบริหารงานส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพมหานคร

4. ปัจจัยที่ส่งผลต่อฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุธาราม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 6 ปัจจัย โดยเรียงลำดับจากปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุดไปหาปัจจัยที่ส่งผลน้อยที่สุด ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ (x_{14}) ลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน (x_{10}) ลักษณะทางกายภาพภายในมหาวิทยาลัย (x_{13}) สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน (x_{15}) ภาระงานที่นิสิตรับผิดชอบในวัด (x_{11}) และนิสัยทางการเรียน (x_9) อภิปรายผลได้ดังนี้

4.1 สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์เป็นปัจจัยที่ส่งผลเป็นอันดับแรกต่อฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุธาราม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าการที่นิสิตที่มีสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ดี ทำให้มีฉันทะในการเรียนมาก เป็นอันดับแรก ทั้งนี้เพราะการปฏิบัติตนของนิสิตต่ออาจารย์ ได้แก่ การที่นิสิตแสดงความเคารพ เข้าไปหาเพื่อคอยรับใช้ ถวายของขวัญหรือสิ่งของแด่อาจารย์ในโอกาสที่เหมาะสม ปฏิบัติ ซักถาม รับฟังคำสอนจากอาจารย์ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน สนใจสิ่งที่อาจารย์สอน และการปฏิบัติตนของอาจารย์ต่อนิสิต ได้แก่ เป็นกันเองกับนิสิต รับฟังเหตุผลของนิสิต แนะนำในทางที่ดี เอาใจใส่ถามไถ่ถึงความ เป็นอยู่ทั่วไป สอนให้เข้าใจแจ่มแจ้ง ยกย่องนิสิตให้ปรากฏในหมู่คณะ และดูแลให้คำปรึกษาเมื่อนิสิต มีปัญหาด้วยความเมตตา เมื่อนิสิตกับอาจารย์มีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ก็เปิดโอกาสให้นิสิตได้ใกล้ชิดกับอาจารย์มากขึ้น ดังนั้น นิสิตที่มีสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ดี จึงมีฉันทะในการเรียนมากเป็นอันดับแรก ผลการศึกษาค้นคว้านี้สอดคล้องกับการศึกษาของ จันทิมา จันทรศักดิ์ (2547: 70-74) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตบพิตรพิมุข มหาเมฆ กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า สัมพันธภาพระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา และสอดคล้องกับการศึกษาของ จุฑามาศ ชื่นจิตร (2550: 60-71) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชานันทนาการ คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผลการศึกษาพบว่า

สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ส่งผลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชานันทนาการ คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

4.2 ลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียนเป็นปัจจัยที่ส่งผลเป็นอันดับที่สองต่อฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุธาราม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าการที่นิสิตมีลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียนมาก ทำให้มีฉันทะในการเรียนมาก เป็นอันดับที่สอง ทั้งนี้เพราะ ผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียนมาก จะสามารถคิดถึงผลดี ผลเสีย คุณหรือโทษที่จะเกิดขึ้นในอนาคตซึ่งเป็นผลจากการกระทำในปัจจุบันแล้วจึงวางแผนควบคุมพฤติกรรมตนเอง เพื่อให้เกิดผลดี มิให้เกิดผลเสียในอนาคต โดยเล็งเห็นเป้าหมายและวิธีการไปสู่เป้าหมายนั้น ดังที่ จันทนา นนทิก (2533: 32-33) กล่าวว่า บุคคลที่มีเป้าหมายหรือการกำหนดสิ่งที่ต้องการไว้ล่วงหน้า ชัดเจน ย่อมมีความตั้งใจและใช้ความพยายามอย่างจริงจังในการกระทำพฤติกรรมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในอนาคต บุคคลที่มีเป้าหมายที่ชัดเจนแล้วก็ย่อมมีความชัดเจนในทางปฏิบัติ โดยการมุ่งมั่นไปสู่เป้าหมายนั้น ซึ่งเป็นลักษณะของผู้ที่มีฉันทะเป็นแรงจูงใจ คือ มีความมุ่งมั่นเพื่อไปสู่เป้าหมาย ไม่ย่อท้อ ทุ่มเททั้งเวลาและแรงงานให้กับงานนั้นๆ ดังนั้น นิสิตที่มีลักษณะมุ่งอนาคตมาก จึงทำให้มีฉันทะในการเรียนมาก

4.3 ลักษณะทางกายภาพภายในมหาวิทยาลัยเป็นปัจจัยที่ส่งผลเป็นอันดับที่สามต่อฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุธาราม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าการที่นิสิตศึกษาในมหาวิทยาลัยที่มีลักษณะทางกายภาพภายในมหาวิทยาลัยดี ทำให้นิสิตมีฉันทะในการเรียนมาก เป็นอันดับที่สาม ทั้งนี้เพราะการเรียนรู้อาจเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยทั้งปัจจัยภายในตัวบุคคล เช่น ลักษณะทางพันธุกรรม เป็นต้น รวมทั้งปัจจัยภายนอก คือ สภาพแวดล้อม ซึ่งลักษณะทางกายภาพภายในมหาวิทยาลัยถือว่าเป็นปัจจัยภายนอก เมื่อมีลักษณะทางกายภาพภายในมหาวิทยาลัยดี ซึ่งประกอบด้วย สถานที่เรียน ได้แก่ ขนาดของห้องเรียนเหมาะสมกับจำนวนนิสิต ความสะอาดและเป็นระเบียบภายในห้องเรียน อากาศเหมาะสมพอต่อการเรียน มีแสงสว่างเพียงพอ ปราศจากเสียงรบกวนและกลิ่นไม่พึงประสงค์ และมีสื่อและอุปกรณ์ ได้แก่ ปริมาณสื่อต่อจำนวนนิสิต สื่อพร้อมใช้งาน มีความทันสมัย มีคุณภาพและสื่อสารตรงตามวัตถุประสงค์ ย่อมทำให้เกิดบรรยากาศและแรงจูงใจในการเรียน ตลอดจนดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี ดังนั้น การที่นิสิตศึกษาในมหาวิทยาลัยที่มีลักษณะทางกายภาพภายในมหาวิทยาลัยดี จึงทำให้มีฉันทะในการเรียนมาก ผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ อมรรัตน์ หอมชื่น (2548: 56-66) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง โรงเรียนไทยบริหารธุรกิจและพาณิชย์ เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะทางกายภาพภายในโรงเรียนส่งผลต่อการปรับตัวของนักศึกษา

4.4 สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อนเป็นปัจจัยที่ส่งผลเป็นอันดับที่สี่ต่อฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุธาราม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าการที่นิสิตที่มีสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อนดี ทำให้มีฉันทะในการเรียนมาก เป็นอันดับที่สี่ ทั้งนี้ เพราะ การปฏิบัติตนของนิสิตและเพื่อนต่อกันเพื่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดี ได้แก่ การทักทายเมื่อพบเจอกัน ไหว้และแสดงความเคารพตามลำดับอาวุโส ถวายปัจจัยเพื่อนนิสิตเมื่อเพื่อนขาดแคลนปัจจัยจ่ายค่าถ่ายเอกสาร ค่าโดยสารให้เพื่อนนิสิต ชมเชย แสดงความยินดีกับเพื่อนเมื่อประสบความสำเร็จ พุดตักเตือนและให้กำลังใจเมื่อเพื่อนทำผิดพลาด การแนะนำให้คำปรึกษาเกี่ยวกับวิชาการแก่เพื่อนเมื่อเพื่อนไม่เข้าใจ ช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกันด้านการเรียน เมื่อเพื่อนมีปัญหาสามารถเป็นที่ปรึกษาได้ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และร่วมกันทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้เกิดความสำเร็จด้านการเรียน โดยธรรมชาติมนุษย์มีระดับแห่งการพัฒนาที่แตกต่างกัน และกำลังเดินอยู่บนเส้นทางแห่งการพัฒนาตน เมื่อมองในสายตาของผู้ฝึกตน จึงเห็นผู้คนมากมายกำลังก้าวเดินอยู่ ณ ตำแหน่งแห่งที่ต่างๆ บนหนทางเดียวกัน ซึ่งนำไปสู่จุดหมายปลายทางเดียวกัน และคนเหล่านั้นก็ก้าวออกมาจากจุดเริ่มต้นที่ต่างๆ กัน (พระธรรมปิฎก ป.อ.ปยุตฺโต. 2543ค: 472) เพื่อนร่วมเดินทางสายนี้จึงล้วนมีส่วนที่ยังต้องพัฒนาแตกต่างกันไป กล่าวในแง่หนึ่งได้ว่า มนุษย์มีความสมบูรณ์และบกพร่องไม่เท่ากัน พร้อมกับการฝึกตนนั้นก็มีความเมตตาปรารถนาดีต่อกัน เมื่อเห็นข้อด้อยหรือจุดบกพร่องของผู้อื่นก็คอยแนะนำให้ดีขึ้นหรือเห็นเพื่อนเฉไฉออกจากวิถีแห่งการฝึกตนก็เตือนให้รู้ตัว ด้วยการมีสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อนดี จึงทำให้นิสิตอยากเรียนและเรียนด้วยความชอบใจ ดังนั้น การที่นิสิตมีสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อนดีจึงทำให้มีฉันทะในการเรียนมาก

4.5 ภาระงานที่นิสิตรับผิดชอบในวัดเป็นปัจจัยที่ส่งผลทางลบเป็นอันดับที่ห้าต่อฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุธาราม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าการที่นิสิตมีภาระงานที่นิสิตรับผิดชอบในวัดมาก ทำให้มีฉันทะในการเรียนน้อย เป็นอันดับที่ห้า ทั้งนี้ เพราะ ภาระงานของนิสิตมีทั้งงานส่วนตัวที่ต้องศึกษาหรือเจริญในไตรสิกขาและภาระงานต่อส่วนรวม ภาระงานที่นิสิตรับผิดชอบในวัดถือเป็นงานส่วนรวมที่นิสิตในฐานะผู้อยู่ในวัดและเป็นพระในพระพุทธศาสนาต้องให้ความสำคัญ ซึ่งภาระงานดังกล่าว ได้แก่ เทศน์หรือบรรยายธรรม เรียนหรือสอนบาลี-นักธรรม ทำสังฆกรรม เป็นพระผู้ใหญ่ฝ่ายปกครองภายในวัด รับผิดชอบงานโยธา ไฟฟ้า สร้างหรือซ่อมบำรุงเสนาสนะอาคารสถานที่ภายในวัด จัดเตรียมสถานที่ต้อนรับสาธุชนในเทศกาลต่างๆ สนองงานเจ้าอาวาส เจ้าคณะ งานเลขานุการและงานสารบรรณภายในวัด การที่นิสิตมีภาระงานรับผิดชอบในวัดมาก ทำให้เวลา แรงงาน และความสนใจที่นิสิตควรทุ่มเทให้กับการเรียนในมหาวิทยาลัยก็ถูกรบกวนด้วยภาระงานนั้น หรือทำงานหนักจนไม่มีกำลังกายและกำลังใจที่จะเรียน หรือที่สุดถึงขั้นมีความกังวล เครียดกับงานที่รับผิดชอบนั้น ดังที่ ฉัตรมงคล วศินอมร (2546: 90-96) ได้ศึกษา ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเครียดในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

ตำรวจ กองกำกับการ 2 กองบังคับการตำรวจท่องเที่ยว ผลการศึกษาพบว่า ผู้ที่มีภาระครอบครัวมากมีความเครียดสูงกว่าผู้ที่ไม่มีความเครียดหรือมีความเครียดน้อย ดังนั้น การที่นิสิตมีภาระงานที่นิสิตรับผิดชอบในวัดมาก จึงทำให้นิสิตมีฉันทะในการเรียนน้อย

4.6 นิสัยทางการเรียนเป็นปัจจัยที่ส่งผลเป็นอันดับที่หกต่อฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุธาราม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า การที่นิสิตมีนิสัยทางการเรียนดี ทำให้นิสิตมีฉันทะในการเรียนมาก เป็นอันดับที่หกซึ่งเป็นอันดับสุดท้าย ทั้งนี้ เพราะ นิสิตที่มีนิสัยทางการเรียนดี จะตั้งใจเรียน เข้าเรียนประจำ รู้จักจัดตารางกำหนดการเรียน แบ่งเวลาสำหรับการอ่านหนังสือ และทำรายงาน ส่งงานที่ได้รับมอบหมายภายในเวลาที่กำหนด จัดบันทึกเนื้อหาเพื่อช่วยในการทบทวนบทเรียน ก่อนเรียนก็อ่านหนังสือเตรียมตัวล่วงหน้าไว้ก่อน หลังเรียนก็ทบทวนบทเรียน ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้นิสิตแสดงออกเป็นประจำจนเป็นนิสัย ดังนั้น การที่นิสิตมีนิสัยทางการเรียนดี จึงทำให้นิสิตมีฉันทะในการเรียนมาก ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับการศึกษาของ ชูศักดิ์ ศิริรุ่งพันธ์ (2550: 97-106) ที่ศึกษาวิเคราะห์ตัวแปรที่ส่งผลต่อการสอบได้-ตก ในวิชาที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับสถิติของนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ผลการศึกษพบว่า นิสัยทางการเรียนส่งผลต่อการสอบได้-ตก ในวิชาที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับสถิติของนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

ผลการศึกษาครั้งนี้ ผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ นิสิต และผู้ที่เกี่ยวข้องกับคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาในการวางนโยบายเกี่ยวกับการเรียนการสอนในคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อให้การเรียนการสอนนั้นสอดคล้องกับฉันทะในการเรียนของนิสิต ผู้บริหาร คณาจารย์ และผู้ที่เกี่ยวข้องจึงควรพิจารณาและส่งเสริมปัจจัยที่ส่งผลต่อฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุธาราม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ทั้ง 6 ปัจจัย โดยเรียงลำดับจากปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุดไปหาปัจจัยที่ส่งผลน้อยที่สุด ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ ลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน ลักษณะทางกายภาพภายในมหาวิทยาลัย สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน ภาระงานที่นิสิตรับผิดชอบในวัด และนิสัยทางการเรียน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะทั่วไปดังต่อไปนี้

1.1 สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์สามารถพยากรณ์ฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุธาราม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ได้เป็นอันดับแรก ผู้บริหาร คณาจารย์ นิสิต และผู้ที่เกี่ยวข้อง

กับคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ควรส่งเสริมสัมพันธภาพระหว่าง นิสิตกับอาจารย์ โดยผู้บริหารควรมีนโยบายให้อาจารย์กับนิสิตได้มีโอกาสทำกิจกรรมนอกเหนือจาก การเรียนการสอนร่วมกัน เพื่อเป็นการเสริมเพิ่มสัมพันธภาพที่ดีระหว่างนิสิตกับอาจารย์ ส่วน อาจารย์กับนิสิตก็มีหลักปฏิบัติต่อกันและกัน นิสิตควรแสดงความเคารพอาจารย์อยู่เสมอ เข้าพบ อาจารย์เพื่อรับใช้หรือสนองงาน ถวายเครื่องสักการะแก่อาจารย์ในโอกาสที่เหมาะสม ปรีक्षा อาจารย์เมื่อมีปัญหาการเรียนและปัญหาส่วนตัว ยินดีรับฟังคำสอนจากอาจารย์ทั้งในและนอก ห้องเรียน ตั้งใจเรียนขณะอาจารย์สอน ส่วนอาจารย์ควรมีความเป็นกันเองกับนิสิต แนะนำสิ่งที่เป็น ประโยชน์ ถามไถ่ถึงความเป็นอยู่ของนิสิต เป็นที่ปรึกษาให้กับนิสิตที่มีปัญหาการเรียนและปัญหา ส่วนตัว สงเคราะห์เกื้อกูลด้วยความเมตตาปรารถนาดี นอกจากนี้ ผู้บริหาร คณาจารย์ และผู้ที่ เกี่ยวข้องกับคณะมนุษยศาสตร์ควรนำเทคนิคทางจิตวิทยามาใช้ประกอบการส่งเสริมสัมพันธภาพ ระหว่างนิสิตกับอาจารย์ เช่น เทคนิคกลุ่มสัมพันธ์ การวิเคราะห์สัมพันธภาพระหว่างบุคคล (TA: Transactional Analysis) เป็นต้น เมื่อมีพฤติกรรมและมีการนำเทคนิคทางจิตวิทยามาใช้ดังนี้ แล้วสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ก็ดีขึ้นและหวังได้ว่าจะทำให้นิสิตเกิดฉันทะในการเรียน ฉะนั้น ผู้บริหาร คณาจารย์ ผู้ที่เกี่ยวข้องและนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุธาราม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร จึงควรส่งเสริม สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ให้อยู่ในระดับดีหรือดียิ่งขึ้น

1.2 ลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียนสามารถพยากรณ์ฉันทะในการเรียนของนิสิต ระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุธาราม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ได้เป็นอันดับที่สอง ผู้บริหาร คณาจารย์ นิสิต และผู้ที่เกี่ยวข้อง กับคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ควรส่งเสริมลักษณะมุ่งอนาคต ทางการเรียนของนิสิต โดยเน้นให้นิสิตได้คิด พิจารณา เล็งถึงผลดี ผลเสีย ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต แล้วกำหนด วางแผน ควบคุมตนเองในปัจจุบัน เพื่อให้ประสบผลดีในอนาคต มหาวิทยาลัยควรจัด กิจกรรมส่งเสริมลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน ส่งเสริมให้นิสิตรู้จักการวางแผน การคาดการณ์ถึง อนาคต โดยเล็งเห็นเป้าหมายที่ตนจะดำเนินไป เป็นการฝึกมองไกลและใฝ่สูง แล้วลงมือปฏิบัติอย่าง จริงจังไม่โลเลเลินหวั่น เมื่อนิสิตมีเป้าหมายที่ชัดเจนก็มีกำลังที่จะไปสู่เป้าหมายนั้นด้วยความมุ่งมั่น พอใจ คือ เกิดฉันทะในการกระทำกิจหน้าที่ โดยเฉพาะฉันทะในการเรียน ฉะนั้น ผู้บริหาร คณาจารย์ ผู้ที่เกี่ยวข้องและนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุธาราม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร จึงควรส่งเสริมให้ นิสิตมีลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียนในระดับมากหรือมากยิ่งขึ้น

1.3 ลักษณะทางกายภาพภายในมหาวิทยาลัยสามารถพยากรณ์ฉันทะในการเรียน ของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุธาราม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ได้เป็นอันดับที่สาม ผู้บริหาร คณาจารย์ นิสิต และผู้ที่เกี่ยวข้อง กับคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ควรจัดลักษณะทางกายภาพ

ภายในมหาวิทยาลัยให้ร่มรื่น สวยงาม มีงบประมาณสำหรับการจัดซื้ออุปกรณ์การเรียนให้เพียงพอ กับจำนวนนิสิต จัดให้มีอาคารเรียนที่เหมาะสม คือ มีทำเลที่ตั้งปลอดภัยจากมลพิษ มีขนาดห้องไม่คับแคบ มีอากาศถ่ายเท ไม่ร้อนหรือหนาวจนเกินไป เมื่อมีการจัดลักษณะทางกายภาพภายในมหาวิทยาลัยดี ก็หวังได้ว่าฉันทะในการเรียนจะเกิดขึ้น ฉะนั้น ผู้บริหาร คณาจารย์ ผู้ที่เกี่ยวข้องและ นิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร จึงควรจัดให้มีลักษณะทางกายภาพภายในมหาวิทยาลัยให้ดีขึ้นหรือดียิ่งขึ้น

1.4 สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อนสามารถพยากรณ์ฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ได้เป็นอันดับที่สี่ ผู้บริหาร คณาจารย์ นิสิต และผู้ที่เกี่ยวข้องกับ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ควรส่งเสริมสัมพันธภาพระหว่าง นิสิตกับเพื่อน โดยจัดโครงการส่งเสริมสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน ให้นิสิตได้มีโอกาสทำ กิจกรรมร่วมกัน ให้รู้จักแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันและกัน ช่วยเหลือกัน เป็นที่ปรึกษาปัญหาการเรียนและปัญหาส่วนตัว เมื่อเพื่อนทำงานผิดพลาดเพื่อนช่วยปลอบใจและให้กำลังใจ หรือเมื่อเห็นเพื่อนเจอใจออกจากการเรียน ก็ชวนกันขึ้นมาตั้งต้นใหม่ ให้กลับมาสนใจการเรียน เมื่อมีสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อนดีเช่นนี้แล้ว ก็พยากรณ์ได้ว่าฉันทะในการเรียนจะเกิดขึ้นด้วย ฉะนั้น ผู้บริหาร คณาจารย์ ผู้ที่เกี่ยวข้องและนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร จึงควรส่งเสริมสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อนให้ดีขึ้น

1.5 ภาระงานที่นิสิตรับผิดชอบในวัดสามารถพยากรณ์ฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ได้เป็นอันดับที่ห้า และเป็นปัจจัยที่ส่งผลทางลบ หมายความว่า ภาระงานที่นิสิตรับผิดชอบภายในวัดมากทำให้มีฉันทะในการเรียนน้อย เพื่อเพิ่มพูนหรือเสริมให้นิสิตมีฉันทะมากขึ้น ผู้บริหาร คณาจารย์ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จึงควรส่งเสริมให้นิสิตรู้จักแบ่งเวลาให้กับภาระงานที่นิสิตรับผิดชอบ ในวัดและการเรียนให้เหมาะสม มีการจัดกิจกรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานและพัฒนา ศักยภาพการเรียนรู้ เพื่อให้งานนั้นสำเร็จแล้วจะมีเวลาเหลือให้กับการเรียน โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ หรือผู้เชี่ยวชาญเป็นวิทยากรฝึกอบรมเสริมสร้างทักษะการทำงานและการเรียนให้แก่ นิสิต เมื่อภาระงานมีน้อยลงหรือทำงานเสร็จเร็วขึ้น ก็มีเวลา แรงงาน และความสนใจให้กับการเรียน ฉะนั้น ผู้บริหาร คณาจารย์ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับนิสิต ระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร จึงควรส่งเสริมให้นิสิตรู้จักวางแผนการจัดการกับภาระงานที่นิสิตรับผิดชอบภายในวัดเพื่อจะได้มีเวลา แรงงานและความสนใจให้กับการเรียนมากขึ้น

1.6 นิสัยทางการเรียนสามารถพยากรณ์ฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุธาราม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ได้เป็นอันดับที่หก ผู้บริหาร คณาจารย์ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ควรส่งเสริมให้นิสิตมีนิสัยทางการเรียนที่ดี กล่าวคือ ส่งเสริมให้นิสิตอ่านหนังสือเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการสอบ ให้ความสำคัญกับการอ่านหนังสือ จัดตารางกำหนดการเรียน แบ่งเวลาให้กับการอ่านหนังสือ จัดเตรียมตำราและอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับวิชาที่จะเรียนให้พร้อมก่อนเข้าชั้นเรียน อ่านหนังสือเกี่ยวกับเรื่องที่จะเรียนมาก่อนเข้าชั้นเรียน ทบทวนบทเรียน ทำรายงานที่ได้รับมอบหมายและส่งตรงเวลาตามกำหนด เข้าชั้นเรียนอย่างสม่ำเสมอและตรงเวลา จดบันทึกคำบรรยาย เป็นต้น เมื่อส่งเสริมให้นิสิตมีนิสัยทางการเรียนดีแล้ว ก็พยากรณ์ได้ว่าฉันทะในการเรียนจะเกิดขึ้น ฉะนั้น ผู้บริหาร คณาจารย์ และผู้ที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้นิสิตมีนิสัยทางการเรียนที่ดีหรือดียิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เนื่องจากฉันทะเป็นธรรมที่เข้าสู่กับธรรมอื่นๆ อย่างเป็นระบบในหมวดธรรมที่เรียกว่า อธิธัมม 4 (คุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จแห่งผลที่มุ่งหมาย) และ บุญนิมิตแห่งมรรค (รุ่งอรุณของการศึกษา) เป็นต้น ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อธรรมอื่นๆ เช่น อธิธัมม 4 และ บุญนิมิตแห่งมรรค เป็นต้น

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อฉันทะในการเรียนของกลุ่มตัวอย่างในระดับอื่น เช่น นักเรียนชั้นพื้นฐาน ได้แก่ นักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 1, 2, 3 และ 4 และนิสิต/นักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา เป็นต้น

2.3 ควรนำปัจจัยที่ส่งผลต่อฉันทะในการเรียน เช่น สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ ลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน ลักษณะทางกายภาพภายในมหาวิทยาลัย สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน และนิสัยทางการเรียน ไปพัฒนาเป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยใช้เทคนิคทางจิตวิทยา เช่น กลุ่มสัมพันธ์ บทบาทสมมติ เทคนิคแม่แบบ กรณีตัวอย่าง เป็นต้น เพื่อพัฒนาฉันทะในการเรียน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนิษฐา ตัณฑพันธ์. (2541). ลักษณะจิตสังคมและลักษณะทางพุทธที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมให้การพยาบาลตามบทบาทเชิงวิชาชีพ. ปรินญาณิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์. (2528). จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กมลลักษณ์ ทองสมศรี. (2541). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความท้าทายในการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ฝ่ายสำคัญทางธุรกิจธนาคาร สำนักงานใหญ่ กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กฤตินี ตรงสิทธิรักษ์. (2546). การศึกษาปัญหาการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กนต์กนิษฐ์ เกษมพงษ์ทองดี. (2546). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนนทบุรี. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กาญจนา คำสุวรรณ. (2524). จิตวิทยาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: ทวีการพิมพ์.
- กาญจน์ โชติชัยวิวงศ์กุล. (2547). ปัจจัยบางประการที่เกี่ยวข้องกับความเครียดของนักศึกษาแพทย์ ชั้นปีที่ 1 คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กึ่งกาญจน์ ปานทอง. (2545). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษา ตามโครงการจัดการศึกษาสำหรับบุคลากรประจำการ (กศ.ปป.) คณะวิทยาการจัดการ โปรแกรมวิชานิเทศศาสตร์ สถาบันราชภัฏพระนคร กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- แคมฟร็อกกับปัญหาสังคม ปรากฏการณ์ใหม่ในโลกปัจจุบัน. (2550, 31 มกราคม). สืบค้นเมื่อ 25 มิถุนายน 2550, จาก <http://www.bloggang.com>
- จรรยา สุวรรณทัต. (2531). ประมวลบทความวิชาการระหว่างปี พุทธศักราช 2526-2531 ฉบับอนันันทนาการครบรอบ 33 ปี สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์: เยาวชนไทยกับการมุ่งอนาคต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- จรรยา เกษศรีสังข์. (2537). *วิธีการเผชิญปัญหาของนักเรียนนายร้อยตำรวจ*. ปรินูณานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จักรินทร์ พริ้งทองฟู. (2546). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อปัญหาการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา หลักสูตร การศึกษานอกโรงเรียน สายสามัญ เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร 1 สังกัดกรมการ การศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ*. ปรินูณานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จันทนา นนทิก. (2533). *การทดลองใช้ชุดฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะการทำงานโดย วางเป้าหมายสำหรับเยาวชน*. ปรินูณานิพนธ์ กศ.ด. (พัฒนศึกษาศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จันทิมา จันทรศักดิ์. (2547). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษาสถาบัน เทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตบพิตรพิมุข มหาเมฆ กรุงเทพมหานคร*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จิตติมา สังคพัฒน์. (2546). *การศึกษานุคลิกภาพแบบแสดงตัว-แบบเก็บตัวกับความฉลาดทาง อารมณ์ของนักศึกษาแผนกวิชาเลขานุการ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการให้คำปรึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- จินดารัตน์ ปิรมณี. (2545). *การพัฒนาฉันท์ในการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี*. ปรินูณานิพนธ์ วท.ด. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จุฑามาศ ชื่นจิตร. (2550). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชา นันทนาการ คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จิราภา เต็งไตรรัตน์, รศ.; และคนอื่นๆ. (2543). *จิตวิทยาทั่วไป*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ฉลอง ภิรมย์รัตน์. (2521). *จิตวิทยาสังคม*. กรุงเทพฯ: ประจักษ์การพิมพ์.
- ฉัตรมงคล วศินอมร, รต.อ. (2546). *ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเครียดในการปฏิบัติงานของ เจ้าหน้าที่ตำรวจ กองกำกับการ 2 กองบังคับการตำรวจท่องเที่ยว*. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.

- ชนิกา จิ่งเจริญพานิชย์. (2546). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏพระนคร กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.*
- ชุติมา ศรีแก้ว. (2546). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการเรียนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ปริญญาโท กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.*
- ชูชีพ อ่อนโคกสูง. (2522). *จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.*
- ชูศักดิ์ ศิริรุ่งพันธ์. (2550). *การวิเคราะห์ตัวแปรที่ส่งผลต่อการสอบได้-ตก ในวิชาที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับสถิติของนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. ปริญญาโท กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.*
- จิตนาฏ เหลืองอ่อน. (2547). *ผลของการให้คำปรึกษากลุ่มทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรมและการฝึกสมาธิแบบอานาปานสติ เพื่อพัฒนานั้้นะในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (จิตวิทยาการให้คำปรึกษา). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.*
- จิตติกร ชินสุวรรณพานิช. (2546). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับปัญหาของนักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ โรงเรียนฝีมือช่างปัญจวิทยา เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.*
- ณรงค์ เสียงประชา. (2538). *มนุษย์กับสังคม. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.*
- ณกุล ยิ้มศิริ. (2546). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียนภาษาญี่ปุ่น ในสถาบันการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร. ปริญญาโท กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.*
- ดรุณี ขอเจริญ. (2546). *ปัจจัยที่ส่งผลต่ออัตมโนทัศน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.*
- ดวงเดือน พันธมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจฉินิก. (2520). *จริยธรรมของเยาวชนไทย. รายงานการวิจัย ฉบับที่ 21. กรุงเทพฯ: กรมการศาสนา.*
- ตั้งเป้าอ่านหนังสือวันละ 12 บรรทัด. (2550, 14 มิถุนายน). *กรุงเทพธุรกิจ. สืบค้นเมื่อ 19 มิถุนายน 2550, จาก http://www.aksorn.com/news/news_detail.asp?id=5483*

- เตือนใจ สินอำไพสิทธิ์. (2542). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยของ
นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก
กระทรวงสาธารณสุข. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทองเรียน อมรัชกุล. (2525). การบริหารกิจการนิสิต: ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: จงเจริญ
การพิมพ์.
- ทัศนวรรณ ปานศิริอาษา. (2547). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความวิตกกังวลในการสอบใบประกอบ
โรคศิลป์ของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยคริสเตียน จังหวัดนครปฐม. สารนิพนธ์
กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- ทัศน บุญทอง. (2533). “บุคลิกภาพกับการปฏิบัติวิชาชีพการพยาบาล.” เอกสารการสอนชุดวิชา
ประสบการณ์วิชาชีพพยาบาล หน่วยที่ 1-8. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ทัศนีย์ จิตต์ชื่นมีชัย. (2548). องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อวินัยในตนเองด้านการเรียนของนักศึกษา
ระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. สารนิพนธ์ กศ.ม.
(จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- ธเนศ ขำเกิด. (2533, พฤษภาคม). การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีในโรงเรียน, วารสาร
มิตรครู. 9(30): 4.
- ธวัชรรัตน์ พลเจริญ. (2546). ทักษะของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน สาขาศิลปศึกษา
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม.
(การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. (2527). “นักบริหาร: ผู้สร้างบรรยากาศการเรียนรู้”. ก้าวเข้าสู่ผู้บริหาร.
กรุงเทพฯ: อนงค์ศิลป์การพิมพ์.
- นวลละอ อสุภาผล. (2527). ทฤษฎีบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นันทวิทย์ เฝ้ามหานคร. (2548). ปัจจัยที่ส่งผลต่อเจตคติต่อการประกอบวิชาชีพคหกรรมศาสตร์
ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร วิทยาเขตโชติเวช เขตดุสิต
กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นาคยา ปิณฑนานนท์. (2526). อนาคตศาสตร์. กรุงเทพฯ: พีระพัทธนา.
- นิภา นิธยาน, รศ. (2530). การปรับตัวและบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

- บงกช หิรัญสัจจาเลิศ. (2546). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการฝึกปฏิบัติวิชาการพยาบาล
อนามัยชุมชนของนักศึกษาพยาบาล สถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่สังกัดองค์กรในศาสนา
คริสต์ กรุงเทพมหานคร. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บุญรับ ศักดิ์มณี. (2532). การเสริมสร้างจิตลักษณะเพื่อพัฒนาพฤติกรรมทำราชการ. ปรินญานิพนธ์
กศ.ด. (พัฒนศึกษาศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- ประดินันท์ อุปรมัย. (2527). จิตวิทยาการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: วิคตอรี เพาเวอร์พอยท์.
- ปราณี พรรณวิเชียร. (2544). การดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบัน
เทคโนโลยีราชมงคล. ฉบับพิเศษ: พิธีพระราชทานปริญญาบัตร ครั้งที่ 15.
- ปริญญา ณ วันจันทร์. (2536). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพในการทำงานของครูประถมศึกษา
ในจังหวัดเชียงราย. ปรินญานิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ปัญญา สมบูรณ์ศิลป์. (2523). หลักการจัดโครงการสุขภาพในโรงเรียนฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพฯ:
อักษรเจริญทัศน์.
- ปิยะดา จุลวรรณ. (2549). องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อทักษะการฟังภาษาอังกฤษ ของนักเรียน
ช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนวิมุตยารามพิทยากร เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์
กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2530). สุขภาพจิตเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: บัณฑิตการพิมพ์.
- (2538). เอกสารประกอบการสอนวิชาการทดสอบทางจิตวิทยา. กรุงเทพฯ: ภาควิชา
การแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พนัส หันนาคินทร์. (2524). แบบทดสอบพฤติกรรมเรื่องตัวเรา. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- พรชูลี อาชวบำรุง. (2525). นิสิตนักศึกษา: หลักการ แนวปฏิบัติและปัญหา. กรุงเทพฯ: พีระพัฒนา.
- พรรณิ ชูชัย เจนจิต. (2532). ความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรม จิตวิทยาพื้นฐานเพื่อการแนะแนว.
กรุงเทพฯ: สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย.
- พรรณิ ชูชัย. (2522). จิตวิทยาการสอน. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พรสิริ มั่นคง. (2549). องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนระดับ
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 โรงเรียนเทคโนโลยีกรุงเทพ เขตพระโขนง
กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พระเทพเวที ประยุทธ์ ปยุตโต. (2536). สถานการณ์พุทธศาสนา พลิกหายหน้าเป็นพัฒนา. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระธรรมปิฎก ป.อ.ปยุตฺโต. (2540). การสร้างสรรค์ปัญญาเพื่ออนาคตของมนุษยชาติ. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: มูลนิธิพุทธธรรม.
- (2541ก). การศึกษากับการวิจัยเพื่ออนาคตของประเทศไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2 (ปรับปรุง). กรุงเทพฯ: กองทุนคุณธรรม.
- (2541ข). การศึกษา เครื่องมือพัฒนาที่ยังต้องพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มูลนิธิพุทธธรรม.
- (2542). เพื่อชุมชนแห่งการศึกษาและบรรยากาศแห่งวิชาการ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: มูลนิธิพุทธธรรม.
- (2543ก). กระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคนสู่ประชาธิปไตย. ฉบับปรับปรุง พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- (2543ข). ถึงเวลา มารื้อปรับระบบพัฒนาคนกันใหม่. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ.
- (2543ค). พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- (2545ก). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: สือตะวัน.
- (2545ข). พุทธศาสนกับการแนะแนว. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ กรมวิชาการ.
- (2545ค). แสงทองส่องฟ้า ทิวหาล้ำสาดใส แสงธรรมส่องจิต ชีวิตอำไพ. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.
- (2546). ซีดีรอม. จากวาเลนไทน์สู่วาเรนทร์ธรรม. นครปฐม: วัดญาณเวศกวัน.
- (2546ก). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: เอส. อาร์. พรินติ้ง แมส โปรดักส์.
- (2546ข). รุ่งอรุณของการศึกษาเบิกฟ้าแห่งการพัฒนาที่ยั่งยืน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: พิมพ์สวย.
- (2547ก). ธรรมะกับการทำงาน. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: สหธรรมิก.
- (2547ข). ปฏิบัติธรรมให้ถูกทาง. พิมพ์ครั้งที่ 68. กรุงเทพฯ: พิมพ์สวย.
- (2547ค). เพิ่มพลังแห่งชีวิต. กรุงเทพฯ: อักษรสยามการพิมพ์.
- (2547ง). สอนนาถ-สอนจิต ชีวิตพระ ชีวิตชาวพุทธ. กรุงเทพฯ: มูลนิธิพุทธธรรม.
- พระพรหมคุณาภรณ์ ป.อ.ปยุตฺโต, (2548). โลกขึ้นสหัสวรรษใหม่ คนต้องเปลี่ยนแนวคิด. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สหธรรมิก.
- (2550). เจาะหาความจริงเรื่องศาสนาประจำชาติ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สมาองค์กรพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย.

- พระมหาพิชัย บุญเสริม. (2548). องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อจิตตะด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร. ปรินุณยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พระมหาปราโมทย์ วงศ์ราพันธ์ โพธิ์โส. (2548). สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนคณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ส่วนกลาง ในทัศนะของพระนิสิต. ปรินุณยานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พระมหาประยูร สุขะใจ. (2548). องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อปัญหาการเรียนภาษาอังกฤษของนิสิตคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดมหาธาตุ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พระมหาพะเจ็ด ชุ่มเพ็งพันธ์. (2548). องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพุทธจริตด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสตรีวัดอัปสรสวรรค์ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร. ปรินุณยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พระมหาภักดี เกตุเรน. (2547). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดช้างให้อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี. ปรินุณยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พระมหามนตรี สามารถไทย. (2548). การปรับตัวของพระนิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในส่วนกลาง. ปรินุณยานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พระมหาแมนชัย คำสี. (2547). แรงจูงใจของนักศึกษาในการเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษานอกระบบ). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- พระมหาวรเชษฐ รมจันทร์อินทร์. (2546). ปัญหาการเรียนของนิสิตสาขาวิชาภาษาอังกฤษคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. สารนิพนธ์ กศ.ม. (ธุรกิจศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พระมหาวัฒนา พึ่งชื่น. (2545). การศึกษาเชิงวิเคราะห์เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจอิทัปปัจจัยตาและเจตคติแบบฉันทะในพุทธจริยศาสตร์สิ่งแวดล้อม. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (จริยศาสตร์ศึกษา). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.

- พระมหาสมควร ขุนภิบาล. (2550). องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความรับผิดชอบในการทำงานกลุ่มของนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ โรงเรียนพนิชยการสยาม เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พระมหาสมคิด โครธา. (2547). การใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พระมหาสุชาติ ไหมอ่อน. (2550). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนของพระนิสิตคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พระมหาสุพล แสนพงษ์. (2544). ปัญหาเรื่องแรงจูงใจในพุทธปรัชญาเถรวาท. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ปรัชญา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- พระมหาสุวัฒน์ ปรี้อปริง. (2548). ทศนะของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่มีต่อการจัดดำเนินงานกิจกรรมนิสิต. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พระราชวรมนี ประยุทธ์ ปยุตโต. (2529). การศึกษาของคณะสงฆ์ : ปัญหาที่รอทางออก. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโกมลคีมทอง.
- (2530). ปรัชญาการศึกษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระโสภณคณาภรณ์ ระเบียบ จิตตภาโณ. (2527). ธรรมปริทรรศน์. กรุงเทพฯ: สภาการศึกษา มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พัชรพร วีรสัท. (2546). ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบห้าประการของบุคลิกภาพและความสามารถในการเผชิญปัญหาและอุปสรรคตามหลักอิทธิบาท 4 ของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานอยู่ในสำนักงานประกันสังคม. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (จิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.
- พิชญา สมทรง. (2550). องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการทะเลาะวิวาทของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนชนอมพิทยา อำเภอชนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พุทธศาสตร์บัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย รุ่นที่ 50. (2547). ปรินิพนธ์พุทธศาสตร์บัณฑิต (พธ.บ.) รุ่นที่ 50. กรุงเทพฯ: วี อินเตอร์พรีนท์.

- เพ็ญแข ประจวบปัจฉิม. (2527). *ลักษณะนิสัยมุ่งอนาคต. เอกสารการสอนวิชาพัฒนาการวัยรุ่นและการอบรม หน่วยที่ 9-15. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.*
- ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2524). *การพัฒนาการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ: ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- ไพโรจน์ โตเทศ. (2531, มีนาคม). *อนาคตกลุ่มประสบการณ์ที่ควรมีในหลักสูตรประถมศึกษา. วารสารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร. 11(6): 18-21.*
- ภทรพร ยุทธาภรณ์พินิจ. (2547). *รูปแบบการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของ ป.อ.ปยุตโต. วิทยานิพนธ์ ค.ด. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.*
- ภัทรวรรณ บุญโยประการ. (2548). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเข้าเรียนแพทย์ โดยวิธีสอบตรงของนักศึกษาแพทย์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.*
- ภูมิสิทธิ์ มิ่งชะนิด. (2548). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเลือกศึกษาต่อสายอาชีพของนักศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 1 ในจังหวัดสกลนคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การวิจัยการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.*
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2542). *พระราชบัญญัติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2540. กรุงเทพฯ: สุตรไฟศาล.*
- มุกดา ศรียงค์, รศ. ; และคนอื่นๆ. (2544). *จิตวิทยาทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.*
- โยธิน อ่ำพัก. (2545). *การศึกษาระดับบุคลิกภาพนิสิตปริญญาตรีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.*
- รังสรรค์ เพ็งหนู. (2531). *อนาคตศาสตร์และการแนะแนวเชิงอนาคต. ราชบุรี: โรงเรียนหนองโพนวิทยา.*
- รัชนี้ สังข์สุวรรณ. (2547). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบในการทำงานของข้าราชการสำนักบริหารงานส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.*

- รัชนิกร หิรัญโต. (2546). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเองของครูโรงเรียนกรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วรกานต์ สุขสวัสดิ์ ณ อยุธยา. (2548). องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วรนุช ปัญจะวัตร. (2548). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนตัว ปัจจัยสภาพแวดล้อมกับ พฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.
- วศิน อินทสระ. (2536). การเผยแผ่ศาสนา. กรุงเทพฯ: กิตติวรรณ.
- วันชัย ช่องดารากุล. (2538). สถานภาพและความคาดหวังในการดำเนินงานของฝ่ายบริการ การศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคใต้. รายงานการวิจัย. สงขลา: สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคใต้.
- วัลนิกา ฉลากบาง. (2535). จิตวิทยาและการแนะแนวเด็กประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2528). “เรื่องการสร้างหน่วยการเรียนรู้ ตัวอย่างเรื่องการสร้างบรรยากาศในห้องเรียน”. เอกสารตัวอย่าง. กรุงเทพฯ: ศูนย์พัฒนาศึกษาแห่งชาติของประเทศไทย.
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2538, กุมภาพันธ์-มีนาคม). ค่าเฉลี่ยการแปลความหมาย: เรื่องง่ายๆ ที่บางครั้งก็พลาดได้. ข่าวสาร การวิจัยศึกษา. 18 (3): 8-11.
- วิเชียร พากเพียร. (2531). การสร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรมด้านอิทธิบาท 4 สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิทยากร เชียงกุล. (2544). ทางรอดของประเทศไทย: ปฏิวัติกรอบวิธีคิดและระบบการเรียนรู้ใหม่. กรุงเทพฯ: เรือนปัญญา.
- วีณา ถาวรโลหะ. (2546). ความฉลาดทางอารมณ์ ความเชื่อมั่นในตนเอง บุคลิกภาพ และการสนับสนุนทางสังคมของนิสิต มหาวิทยาลัยบูรพา. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศรีนทิพย์ พงษ์ศาควัต. (2546). ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษาโดยวิธี สอดตรงของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- ศรีธรรม ธนภูมิ. (2535). *พัฒนาการทางอารมณ์และบุคลิกภาพ*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ศรีระพร จันทโนทก. (2538). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2539). *ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: หมอชาวบ้าน.
- ศุภลักษณ์ เงินบำรุง. (2546). *ปัจจัยบางประการที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศุภาวดี บุญวงศ์. (2539). *รายงานการวิจัยเรื่องการแก้ปัญหาการปรับตัวของนิสิตในหอพักด้วยการให้คำปรึกษากลุ่ม*. ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้.
- สถิต วงศ์สุวรรณ. รศ. (2540). *การพัฒนาบุคลิกภาพ*. กรุงเทพฯ: อักษรพิทยา.
- สมจิต อภิชนาพงศ์. (2523). *ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแสดงตัว-เก็บตัวกับความสนใจในอาชีพของนักศึกษา ม.ศ.5 ปีการศึกษา 2523 จังหวัดชุมพร*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมนึก ดีหะสิงห์. (2546). *ปัญหาการเรียนการสอนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาวิชาเอกธุรกิจศึกษา ในโครงการความร่วมมือทางวิชาการมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒกับโรงเรียนพณิชยการ เพชรบุรีบริหารธุรกิจ*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (ธุรกิจศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมบัติ วัจนะสาริกกุล. (2524). *สภาพแวดล้อมของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตามทัศนะของนักศึกษา อาจารย์ และผู้บริหาร*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สารานุกรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน เล่ม 10. (2524). กรุงเทพฯ: รุ่งศิลป์การพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. สืบค้นเมื่อ 26 มิถุนายน 2550, จาก http://www.obec.go.th/index_48.html
- สำนักงานคณบดี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2550). *บัญชีลงเวลานิสิตคณะมนุษยศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 4 ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2550*.
- สิริชัย ประทีปฉาย. (2533). *การพัฒนาบุคลิกภาพและการปรับตัว*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยราไพพรรณี.
- สิริอร วิชชาวุธ, รศ. (2543). *จิตวิทยาทั่วไป*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- สุจิตรา ฐานสุวรรณศรี. (2542). *ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกศึกษาต่อในสถาบันราชภัฏ เขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (บริหารการศึกษา). นนทบุรี: สำนักบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. ถ่ายเอกสาร.*
- สุชา จันทน์เอม. (2536). *จิตวิทยาเด็ก. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.*
- (2541). *จิตวิทยาทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.*
- สุชิน เพ็ชรรักษ์. (2518). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสันโดษและอิทธิบาทสี่ เพื่อเป็นแนวทางในการค้นหามุคลิกภาพธรรมชาติไปโดย. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาสังคม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.*
- สุชีพ ปุญญานุภาพ. (2539). *พจนานุกรมศัพท์พระพุทธศาสนา. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.*
- สุเชาว์ พลอยชุม. (2539). *สารานุกรมพระพุทธศาสนา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.*
- สุดใจ ผาแก้วมณี. (2542). *การศึกษาเกณฑ์ปกติของบุคลิกภาพของนักเรียนพยาบาลสี่เหล่าทัพ กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.*
- สุธาสินี ใจเย็น. (2545). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาในโรงเรียนที่เปิดสอนระบบการศึกษาทางไกลในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.*
- สุนันท์ พรหมประกอบ. (2546). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมของนักศึกษาอาชีวศึกษา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การพัฒนาคอร์ปครีวและสังคม). นนทบุรี: สำนักบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. ถ่ายเอกสาร.*
- สุรศักดิ์ หลาบมาลา. (2527, ตุลาคม.). *เขาสอนเด็กให้มองอนาคต, สารพัฒนาหลักสูตร. 31: 14-15.*
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2533). *จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- โสภา ชูพิชัยกุล. (2529). *ความรู้เบื้องต้นทางจิตวิทยา. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ศ.ส.*
- อมรรัตน์ หอมชื่น. (2548). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง โรงเรียนไทยบริหารธุรกิจและพาณิชย์การ เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.*
- อาคม ระดมสุข. (2547). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่กู้ยืมเงินกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพ กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.*

- อารี พันธุ์ณี. (2544). *จิตวิทยาการเรียนรู้การสอน*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: ตันอ้อ.
- อำไพ หอมสกุล. (2546). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจต่อบริการพยาบาล ของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตบพิตรพิมุข มหาเมฆ กรุงเทพมหานคร*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อุบลรัตน์ เฟื่องสฤติย์, รศ. (2533). *จิตวิทยาการเรียนรู้*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Allen, Bem N. (1997). *Personality Theories* 2nd ed. Singapore: Allyn & Bacon.
- Anderson, S.A. and W.M. Fleming. (1970, Winter). Lates Adolescents Identify Formation: Individuation from the Family of Origin. *Adolescence*. 31(7): 4327.
- Bernard, Chester I. (1970). *The Function of Executive*. Cambridge: Harward University Press.
- Bloom, Benjamin S. (1976). *Human Characteristic and School Learning*. New York: McGraw-Hill Book Company.
- Coon, Dennis St. (1992). *Introduction to psychology : exploration and application*. Paul : West Pub. Co.
- Cogan, Morris L. (1975, April). Studies of Teacher Behavior. *The Journal of Experimental Education*. p.135-139.
- Deci, E.L. (1975). *Intrinsic Motivation*. New York: Plenum Press.
- David, Arthur Decoster. (1971, May). Some Effects of Different Classroom Conditions upon Interpersonal Relationship Personal Adjustment and Achievement for College Freshman. *Dissertation Abstracts International*. 31(3): 5789 A.
- Elliott, Stephen N. (2000). *Educational psychology : effective teaching, effective learning*. Boston : McGraw-Hill.
- Eysenck, H.J., Aronld, W.; & Meili, R. (1972). *Encyclopedia of Psychology*. London: Search Press.
- Gleitman, Henry. (1992). *Basic psychology*. New York : Norton.
- Guy R. Belmont. (1997). *Psychology for teaching*. Calif. : Wadsworth.
- Hall, Calvin S and Lindzey Garner. (1975). *Theories of Personality*. New York: John Wikly and Sons, Inc.
- Hurd, Donal Eugene. (1971, May). The Relationship of Effective Variables to College Achievement. *Dissertation International*. 11: 3795-A.
- Jones, Harold E. (1970). *Personality Development in Children*. Austin: University of Texas.

- Kaplan, Louis. *Mental Health and Human Relation in Education*. New York: Harper and Brothers Publishers.
- Kalat, James W. (2002). *Introduction to psychology*. Pacific Grove : Wadsworth/Thomson Learning.
- Lindgram, Henry C. (1976). *Educational Psychology in the Classroom*. New York: John Wilney and Sons, Inc.
- Layman, Barbara Jean. (1975, May). Perception of College Environment at Akalahama State University by Incoming Freshman Studies. *Dissertation Abstracts International*. 36 (11): 721 0-A.
- Marjoribanks, Kevin. (1972). *The foundations of Students 's Learning*. Oxford: Pergamon Press.
- Marshall, Iven A. (1974, May). Creating an Environment for Learning. *Nursing Outlook*. 22:12.
- McClelland, David C. (1987). *Human motivation*. Cambridge : Cambridge University Press.
- McConnell, J.V. (1974). *Understanding Human Behavior*. New York: Holt Rinchart and Winston.
- Mead, Oobert D. (1971). Future Time Perspective of College Students in America and India. *Journal of Social Psychology*. 83: 175-182.
- Mischel, W. (1974). "Processes in Delay of Gratification". In L.Berkowitz (ed) *Advances in Experimental Social Psychology*. Vol.7 p.249-293. New York: Academic press.
- Mischel, Water. (1976). *Introduction Personality*, 2nd. ed. New York: Holt Rinchart and Winston.
- Raynor. (1982). *Motivation, Career Striving and Aging*. Washington: Hemisphere Publishing Corporation.
- Ryckman, Richard M. (1978). *Theories of personality*. New York : D. Van Nostrand.
- Voorm, Randall Jay. (1990, December). Environment Fit: The Relationship Between Small liberal Arts Colleges and Their Environment (College Environment). *Dissertation Abstracts International*. 52 (6): 125.
- Woolfolk, Anita E. Boston : Allyn and Bacon. (2001). *Educational psychology*. United States of America: Allyn and Bacon A Pearson Education.
- Wright.D. (1975). *The Psychology of Moral Behavior*. Middlessex, England: Penquin Boods Ltd.
- Yee. Albert H. (1971). *Social International Settings*. Newjersey: Englewood Cliff, Prentice Hall, Inc.

อ้างอิง

พระไตรปิฎก อรรถกถา และฎีกาปกรณ์พิเศษ

การอ้างอิงแทรกเนื้อหาและบรรณานุกรมพระไตรปิฎก อรรถกถา และฎีกาปกรณ์พิเศษ ซึ่งอ้างถึงในงานวิจัยนี้ ไม่ถือตามการอ้างอิงแทรกเนื้อหาและบรรณานุกรมแบบทั่วไป แต่ถือตามการอ้างอิงที่นิยมในวงการศึกษพระไตรปิฎก ซึ่งมีระบบการอ้างอิงพิเศษเฉพาะและถือค่อนข้างลงเป็นอันเดียวกัน

การทำบรรณานุกรมพระไตรปิฎก ไม่เรียงรายชื่อตามลำดับอักษร ไม่ขึ้นต้นด้วยนามผู้นิพนธ์หรือรจนา เป็นต้น แต่เรียงตามลำดับคัมภีร์และชื่อจำแนกของคัมภีร์ ส่วนการอ้างอิงแทรกเนื้อหาอ้างอิงโดยใช้อักษรย่อคัมภีร์และกำกับด้วยหมายเลขที่ เล่ม/ข้อ/หน้า เช่น (ขุ.ม.29/186/326) หมายความว่า การอ้างอิงแทรกเนื้อหานั้นระบุถึงคัมภีร์ ขุทฺตกนิกาย มหานิทฺเทส พระไตรปิฎก เล่มที่ 29 ข้อที่ 186 หน้าที่ 326 พระไตรปิฎกที่อ้างถึงในงานวิจัยนี้หมายถึงพระไตรปิฎกบาลีอักษรไทย ฉบับสยามรัฐ 45 เล่ม (สยามมกุฎราชวิทยาลัย, 2523. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย)

การอ้างอิงคัมภีร์อรรถกถา และฎีกาปกรณ์พิเศษ ยังคงอ้างอิงเช่นเดียวกับพระไตรปิฎก แปรต่างกันแต่ระบุลำดับเล่มที่/หน้าที่ เช่น (นิท.อ.1/20) หมายความว่า การอ้างอิงนั้นระบุถึงคัมภีร์ ขุทฺตกนิกายฎีกกถา นิทฺเทสวณฺณนา (สทฺธมฺมปฺปชฺโชติกา) เล่มที่ 1 หน้าที่ 20 ต่อไปนี้ผู้วิจัยจะได้แสดงอักษรย่อคัมภีร์และชื่อคัมภีร์พระไตรปิฎก อรรถกถาและฎีกาปกรณ์พิเศษ และบรรณานุกรม ซึ่งอ้างถึงในงานวิจัยนี้

1. อักษรย่อ

ก. พระไตรปิฎก

(อักษรย่อคัมภีร์ เล่ม/ ข้อ/ หน้า)

อักษรย่อคัมภีร์

คัมภีร์

1. วินยปิฎก

วินย. 4

วินยปิฎก มหาวิคฺค (ปจฺมภาค)

วินย. 7

วินยปิฎก มหาจุลฺลวคฺค (ทุติยภาค)

2. สุตตฺตปิฎก

ที.ม.

ทีฆนิกาย มหาวิคฺค

ที.ปา.

ทีฆนิกาย ปาฏิภวคฺค

สั.ม.

สัญฺจตฺตนิกาย มหาวารวคฺค

องฺ.ติก.

องฺคฺคตฺตรนิกาย ติกนินฺปาต

องฺ.จตุกก.

องฺคฺคตฺตรนิกาย จตุกกนินฺปาต

องฺ.ปญจก.

องฺคฺคตฺตรนิกาย ปญจกนินฺปาต

องฺ.ทสก.

องฺคฺคตฺตรนิกาย ทสกนินฺปาต

ขุ.ข.	ขุททกนิกาย ขุททกปาจ
3. อภิธมมปิฎก	
อภิ.วิ.	อภิธมมปิฎก วิภังค

ข. อรรถกถา

(อักษรย่อคัมภีร์ เล่ม/ หน้า)

อักษรย่อคัมภีร์	คัมภีร์
นิท.อ.	ขุททกนิกายภูจกถา นิทเทสวณฺณนา (สทฺธมมปฺปชฺโชติกา)
ปฏิส.อ.	ขุททกนิกายภูจกถา ปฏิสมฺภิทามคฺควณฺณนา (สทฺธมมปฺปกาสินี)
สงฺคณฺ.อ.	อภิธมมภูจกถา ธมฺมสงฺคณฺีวณฺณนา (อฏฺฐสาลินี)

ค. ฎีกาปกรณ์พิเศษ

(อักษรย่อคัมภีร์ เล่ม/ หน้า)

อักษรย่อคัมภีร์	คัมภีร์
วิสุทฺธิ. ฎีกา	วิสุทฺธิมคฺคสํวณฺณนา มหาฎีกา (ปรมตฺถมณฺชฺสา)

2. บรรณานุกรม

ก. พระไตรปิฎก

พระไตรปิฎกบาลีอักษรไทย ฉบับสยามรัฐ 45 เล่ม (สยามรัฐฯ เติบปี 2523). กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย.

ข. อรรถกถา

สทฺธมมปฺปชฺโชติกา นิทเทสวณฺณนา, ขุททกนิกายภูจกถา (พระอุปเสนเถระ แห่งลังกาทวีป).

2 ภาค. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย. 2464.

สทฺธมมปฺปกาสินี ปฏิสมฺภิทามคฺควณฺณนา, ขุททกนิกายภูจกถา (พระมหานามเถระ แห่งลังกาทวีป).

ภาค 1. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย. 2465.

อฏฺฐสาลินี ธมฺมสงฺคณฺีวณฺณนา, อภิธมมภูจกถา (พระพุทฺธโฆษาจารย์) กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย. 2462. (ครั้งที่ 1)

ค. ฎีกาปกรณ์พิเศษ

ปรมตฺถมณฺชฺสา วิสุทฺธิมคฺคสํวณฺณนา มหาฎีกา (พระธรรมบาล แห่งชมพูทวีปตอนใต้). กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย. 2505.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก:
แบบสอบถาม

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

ปัจจัยที่ส่งผลต่อฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้มี 10 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 แบบสอบถามบุคลิกภาพ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามนิสัยทางการเรียน

ตอนที่ 4 แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน

ตอนที่ 5 แบบสอบถามภาระงานที่นิสิตรับผิดชอบในวัด

ตอนที่ 6 แบบสอบถามการสนับสนุนการเรียนของผู้ปกครอง

ตอนที่ 7 แบบสอบถามลักษณะทางกายภาพภายในมหาวิทยาลัย

ตอนที่ 8 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์

ตอนที่ 9 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน

ตอนที่ 10 แบบสอบถามฉันทะในการเรียน

แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร นิสิตสามารถแสดงความรู้สึกหรือความคิดเห็นได้อย่างอิสระ คำตอบของนิสิตไม่มีข้อใดถูกหรือผิด และไม่มีผลกระทบต่อการเรียนแต่อย่างใด ในการตอบแบบสอบถามนิสิตไม่ต้องลงชื่อของนิสิตไว้ในแบบสอบถาม

จึงขอให้นิสิตตอบแบบสอบถามให้ตรงกับความรู้สึกและความคิดเห็นของนิสิตให้มากที่สุด โปรดตอบให้ครบทุกข้อ

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

พระมหานพพร อริยาโณ (สีเนย์)

นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของนิสิต เมื่ออ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความและเติมข้อความในช่องว่าง.....ให้ตรงกับความเป็นจริงของนิสิต

1. สถานภาพ

- () พระภิกษุ
() สามเณร

2. อายุ.....ปี

3. ชั้นปีที่ศึกษา

- () ชั้นปีที่ 1
() ชั้นปีที่ 2
() ชั้นปีที่ 3
() ชั้นปีที่ 4

ตอนที่ 2 แบบสอบถามบุคลิกลักษณะ

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะและความรู้สึกนึกคิดทั่วไปของนิสิต ขอให้นิสิตอ่านข้อความในแบบสอบถามอย่างละเอียด แล้วตอบคำถามโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตมากที่สุดเพียงข้อละหนึ่งเครื่องหมายเท่านั้น โดยมีหลักเกณฑ์การเลือก ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตบ้างไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
1	ข้าพเจ้าเป็นคนเจียบขรีม					
2	ข้าพเจ้าเป็นคนร่าเริง					
3	ข้าพเจ้าชอบอยู่คนเดียวมากกว่าสนทนากับเพื่อน					
4	ข้าพเจ้าไม่กล้าพูดต่อหน้ากลุ่มชน					
5	ข้าพเจ้าเป็นคนมีอารมณ์ขัน					
6	ข้าพเจ้าชอบอยู่ในกลุ่มคนที่พูดคุยสนุกสนาน					
7	ข้าพเจ้าชอบแสดงความคิดเห็นเมื่อมีการถกเถียงกัน					
8	ข้าพเจ้าไม่ชอบทำอะไรที่เสี่ยงอันตรายเพื่อให้เกิดความตื่นเต้น					
9	ข้าพเจ้าเป็นคนเปิดเผยตรงไปตรงมา					
10	ข้าพเจ้ามักมีความรู้สึกประหม่า เมื่อพูดหน้าชั้น					
11	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณค่าตนเองเจ้าระเบียบ					
12	เมื่อต้องแสดงความรู้สึกหรือความคิดเห็น ข้าพเจ้าชอบแสดงออกโดยการเขียนมากกว่าพูด					
13	ข้าพเจ้าพร้อมที่จะทำงานร่วมกับคนอื่น					
14	ข้าพเจ้าเข้ากับคนอื่นได้ง่าย					
15	ข้าพเจ้าชอบเก็บความรู้สึกของตนเองไว้					
16	ข้าพเจ้ากล้าตอบคำถามอาจารย์ แม้ว่าอาจตอบผิดก็ตาม					
17	ข้าพเจ้ามักจะเข้าไปทักทายผู้คนที่เมื่อพบกัน					
18	ข้าพเจ้าชอบอ่านหนังสือมากกว่าเข้าสังคม					
19	ข้าพเจ้าไม่กล้าถามอาจารย์และเพื่อนเมื่อมีข้อสงสัย					
20	ข้าพเจ้ารู้สึกวิตกกังวลในการพูดกับเพื่อนใหม่					
21	ข้าพเจ้าชอบการผจญภัยที่น่าตื่นเต้น					

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
22	ข้าพเจ้าชอบทำกิจกรรมที่ท้าทายความสามารถ					
23	ข้าพเจ้ามองว่าความคิดของแต่ละคนมีประโยชน์ ทั้งนั้น					
24	ข้าพเจ้ามักแยกตัวจากกลุ่มเพื่อนเพราะคิดว่า เพื่อนไม่ชอบข้าพเจ้า					
25	ข้าพเจ้าคิดว่าโลกนี้น่าอยู่					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามนิสัยทางการเรียน

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามนิสัยทางการเรียน ขอให้นิสิตอ่านข้อความในแบบสอบถามนี้อย่างละเอียด แล้วตอบคำถามโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตมากที่สุดเพียงข้อละหนึ่งเครื่องหมายเท่านั้น โดยมีหลักเกณฑ์การเลือกดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตบ้างไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
1	ข้าพเจ้าจัดตารางกำหนดการเรียน					
2	ข้าพเจ้าอ่านหนังสือเพื่อเตรียมความพร้อม สำหรับการสอบ					
3	ข้าพเจ้าแบ่งเวลาสำหรับการอ่านหนังสือ					
4	ข้าพเจ้าแบ่งเวลาในแต่ละวันสำหรับการทำ รายงาน					
5	ข้าพเจ้าเตรียมหนังสือและอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องให้ พร้อมก่อนเข้าเรียน					

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
6	ในแต่ละวันหลังเลิกเรียน ข้าพเจ้าทบทวนวิชาที่ได้เรียนไปแล้ว					
7	ข้าพเจ้าจดบันทึกย่อเนื้อหาแต่ละวิชาเพื่อช่วยในการทบทวนบทเรียน					
8	ข้าพเจ้าทำเครื่องหมายเพื่อสะดวกในการจดจำและทบทวนบทเรียน					
9	ข้าพเจ้าส่งงานที่ได้รับมอบหมายตามกำหนด					
10	ข้าพเจ้ามาเรียนสม่ำเสมอ					
11	ข้าพเจ้าเข้าเรียนตรงเวลา					
12	ข้าพเจ้าจดบันทึกคำบรรยายในแต่ละวิชา					
13	ข้าพเจ้าเข้าเรียนสายเป็นประจำ					

ตอนที่ 4 แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน ขอให้นิสิตอ่านข้อความในแบบสอบถามอย่างละเอียด แล้วตอบคำถามโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตมากที่สุดเพียงข้อละหนึ่งเครื่องหมายเท่านั้น โดยมีหลักเกณฑ์การเลือก ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตบ้างไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
1	ข้าพเจ้าศึกษาเล่าเรียนเพื่อนำความรู้ไปเป็น พื้นฐานในการประกอบอาชีพ					
2	ข้าพเจ้าตั้งใจเรียนในปัจจุบัน เพื่อความสำเร็จใน อนาคต					
3	การตั้งใจเรียนในปัจจุบัน จะช่วยให้ข้าพเจ้าได้รับ สิ่งที่ดีในอนาคต					
4	ข้าพเจ้าไม่ชอบการวางแผนการทำงานไว้ ล่วงหน้าเพราะมักไม่เป็นไปตามแผน					
5	ข้าพเจ้าพยายามสอบให้ได้คะแนนดีเพื่อจะได้ งานทำที่ดีในอนาคต					
6	ในอนาคตคนที่ไม่มีการศึกษามีโอกาสในการ ทำงานสูงคนมีการศึกษาไม่ได้					
7	ถ้าข้าพเจ้าต้องทำงานชิ้นหนึ่ง ข้าพเจ้าวางแผน ทุกอย่างไว้ล่วงหน้าว่าต้องทำอะไรบ้าง					
8	ข้าพเจ้าอดทนต่อการเรียนไม่ว่ายากลำบาก เพียงใด เพื่อความสำเร็จในอนาคต					
9	ข้าพเจ้าวางแผนจะเรียนต่อในอนาคต					
10	ข้าพเจ้าเรียนโดยไม่ได้อะไรไว้ล่วงหน้า					
11	ข้าพเจ้าอ่านหนังสือเพื่อนำความรู้ไปใช้ในอนาคต					
12	ข้าพเจ้าไม่สนใจเลยว่า ในอนาคตชีวิตของ ข้าพเจ้าจะเป็นอย่างไร					

ตอนที่ 5 แบบสอบถามภาระงานที่นิสิตรับผิดชอบในวัด

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามภาระงานที่นิสิตรับผิดชอบในวัด ขอให้นิสิตอ่านข้อความในแบบสอบถามอย่างละเอียด แล้วตอบคำถามโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตมากที่สุดเพียงข้อละหนึ่งเครื่องหมายเท่านั้น โดยมีหลักเกณฑ์การเลือก ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตบ้างไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
1	ข้าพเจ้ามีภาระต้องเรียนบาลีที่วัด					
2	ข้าพเจ้าทำหน้าที่สอนบาลีที่วัด					
3	ข้าพเจ้ามีภาระต้องเรียนนักธรรม					
4	ข้าพเจ้าต้องรับภาระสอนนักธรรม					
5	ข้าพเจ้ารับผิดชอบการบรรยายธรรมภายในวัด					
6	ข้าพเจ้าดูแลระบบไฟฟ้าภายในวัด					
7	ข้าพเจ้าทำงานเลขานุการภายในวัด					
8	ข้าพเจ้ารับผิดชอบงานสารบรรณภายในวัด					
9	ข้าพเจ้าทำหน้าที่สนองงานพระผู้ใหญ่					
10	ข้าพเจ้าทำงานด้านการปกครองภายในวัด					
11	ข้าพเจ้าเข้าร่วมสังฆกรรมเป็นประจำ					
12	ข้าพเจ้ารับผิดชอบงานด้านโยธา ซ่อม สร้าง เสนาสนะภายในวัด					
13	ข้าพเจ้ารับผิดชอบงานด้านการต้อนรับภายในวัด					
14	ข้าพเจ้ารับผิดชอบงานด้านประชาสัมพันธ์ที่วัด					
15	ข้าพเจ้ามีหน้าที่จัดเตรียมอาคารสถานที่ เพื่อ รองรับสาธุชนที่เข้ามาภายในวัด					

ตอนที่ 6 แบบสอบถามการสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้ปกครอง

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามการสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้ปกครอง ขอให้ท่าน
อ่านข้อความในแบบสอบถามอย่างละเอียด แล้วตอบคำถามโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง ช่อง
ใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตมากที่สุดเพียงข้อละหนึ่งเครื่องหมายเท่านั้น โดยมี
หลักเกณฑ์การเลือก ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตบ้างไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
1	ผู้ปกครองซักถามเกี่ยวกับการเรียนของข้าพเจ้า อยู่เสมอ					
2	เมื่อใกล้สอบผู้ปกครองเตือนให้ข้าพเจ้าอ่าน หนังสือ					
3	เมื่อใกล้สอบผู้ปกครองให้เวลาข้าพเจ้าอ่าน หนังสือ					
4	ผู้ปกครองให้รางวัลเมื่อข้าพเจ้าทำคะแนนสอบได้ ดี					
5	ผู้ปกครองสนับสนุนความสามารถพิเศษของ ข้าพเจ้า โดยให้ฝึกฝนและเรียนเพิ่มเติม					
6	ผู้ปกครองให้ความรักความเมตตาข้าพเจ้าทั้ง คำพูดและการกระทำ					
7	ผู้ปกครองให้คำปรึกษาเมื่อข้าพเจ้ามีปัญหา การเรียน					
8	ผู้ปกครองถวายทุนการศึกษาแก่ข้าพเจ้า					
9	ผู้ปกครองจ่ายค่ายานพาหนะหรือจัดหา ยานพาหนะให้ข้าพเจ้าสำหรับเดินทางไป มหาวิทยาลัย					

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
10	ผู้ปกครองอนุญาตให้ข้าพเจ้าเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียน					
11	ผู้ปกครองให้กำลังใจเมื่อข้าพเจ้าท้อแท้เกี่ยวกับการเรียน					
12	ผู้ปกครองชมเชยเมื่อข้าพเจ้าเรียนได้คะแนนดี					
13	ผู้ปกครองไม่เคยถวายทุนการศึกษาแก่ข้าพเจ้าเลย					
14	ผู้ปกครองจัดหาอุปกรณ์การเรียนถวายข้าพเจ้า					
15	ผู้ปกครองไม่เคยซักถามเกี่ยวกับการเรียนของข้าพเจ้าเลย					

ตอนที่ 7 แบบสอบถามลักษณะทางกายภาพภายในมหาวิทยาลัย

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามลักษณะทางกายภาพภายในมหาวิทยาลัย ขอให้
 นิสิตอ่านข้อความในแบบสอบถามอย่างละเอียด แล้วตอบคำถามโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง
 ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตมากที่สุดเพียงข้อละหนึ่งเครื่องหมายเท่านั้น โดยมี
 หลักเกณฑ์การเลือก ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตบ้างไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
สถานที่เรียน						
1	สภาพห้องเรียนมีขนาดเหมาะสม					
2	ห้องเรียนไม่มีเสียงรบกวน					
3	ห้องเรียนสะอาด เรียบร้อย					
4	ห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพอ					
5	ห้องเรียนมีอากาศถ่ายเทได้ดี					
6	ห้องเรียนมีการตกแต่งภายในอย่างเหมาะสม					
สื่อและอุปกรณ์						
7	โต๊ะ เก้าอี้เพียงพอกับจำนวนนิสิต					
8	อุปกรณ์การเรียนการสอนมีคุณภาพ					
9	อุปกรณ์การเรียนการสอนมีความพร้อมใช้งานได้ทันที					
10	อุปกรณ์การเรียนการสอนมีความทันสมัย					
11	อุปกรณ์การเรียนการสอนเพียงพอต่อการใช้งาน					
12	ในการฝึกปฏิบัติมีอุปกรณ์การเรียนที่เพียงพอกับจำนวนนิสิต					

ตอนที่ 8 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ ขอให้นิสิตอ่านข้อความในแบบสอบถามอย่างละเอียด แล้วตอบคำถามโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตมากที่สุดเพียงข้อละหนึ่งเครื่องหมายเท่านั้น โดยมีหลักเกณฑ์การเลือก ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตบ้างไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
การปฏิบัติตนของนิสิตต่ออาจารย์						
1	นิสิตแสดงความเคารพอาจารย์อยู่เสมอ					
2	นิสิตเข้าพบอาจารย์เพื่อรับใช้หรือสนองงาน					
3	นิสิตมอบของขวัญหรือเครื่องสักการะแก่อาจารย์ ในโอกาสที่เหมาะสม					
4	นิสิตปรึกษาอาจารย์เมื่อมีปัญหาการเรียน					
5	นิสิตปรึกษาอาจารย์เมื่อมีปัญหาส่วนตัว					
6	นิสิตยินดีรับฟังคำสอนจากอาจารย์ทั้งในและนอก ห้องเรียน					
7	นิสิตไม่สนใจสิ่งที่อาจารย์สอน					
8	นิสิตตั้งใจเรียนขณะอาจารย์สอน					
การปฏิบัติตนของอาจารย์ต่อนิสิต						
9	อาจารย์ไม่เป็นกันเองกับนิสิต					
10	อาจารย์รับฟังความคิดเห็นของนิสิต					
11	อาจารย์แนะนำแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์ให้กับนิสิต					
12	อาจารย์ถามไถ่ถึงความเป็นอยู่ของนิสิตอยู่เสมอ					
13	อาจารย์สอนนิสิตให้เข้าใจได้แจ่มแจ้ง ไม่มีข้อ สงสัย					
14	อาจารย์ยกย่องนิสิตที่มีความประพฤติดีอยู่เสมอ					
15	อาจารย์เป็นที่ปรึกษาให้กับนิสิตที่มีปัญหา การเรียน					
16	อาจารย์เป็นที่ปรึกษาให้กับนิสิตที่มีปัญหาส่วนตัว					

ตอนที่ 9 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน ขอให้นิสิตอ่านข้อความในแบบสอบถามอย่างละเอียด แล้วตอบคำถามโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตมากที่สุดเพียงข้อละหนึ่งเครื่องหมายเท่านั้น โดยมีหลักเกณฑ์การเลือก ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตบ้างไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
1	ข้าพเจ้าหักทลายเพื่อนเมื่อพบกัน					
2	ข้าพเจ้าทำความเคารพเพื่อนตามลำดับอาวุโส					
3	ข้าพเจ้าสงเคราะห์ปัจจัยแก่เพื่อนเสมอ เช่น จ่ายค่าโดยสาร ค่าถ่ายเอกสาร					
4	ข้าพเจ้าตักเตือนเพื่อนเมื่อทำงานผิดพลาด					
5	ข้าพเจ้าให้กำลังใจเมื่อเพื่อนมีปัญหาการเรียน					
6	ข้าพเจ้าให้คำปรึกษาเมื่อเพื่อนมีปัญหาการเรียน					
7	ข้าพเจ้าปรึกษาปัญหาส่วนตัวกับเพื่อนได้					
8	ข้าพเจ้าแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อน					
9	ข้าพเจ้าสามารถทำงานร่วมกับเพื่อนในห้องได้					
10	ข้าพเจ้าให้ความช่วยเหลือเพื่อนที่เรียนอ่อน					
11	เพื่อนยอมรับฟังความคิดเห็นของข้าพเจ้า					
12	เพื่อนมักชวนข้าพเจ้าเข้าร่วมกิจกรรมด้วยเสมอ					
13	เมื่อข้าพเจ้าทำงานผิดพลาด เพื่อนช่วยปลอบใจและให้กำลังใจ					

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
14	เพื่อนไม่สนใจเลยว่า ข้าพเจ้าจะเป็นอยู่อย่างไร					
15	เพื่อนไม่ยอมให้ข้าพเจ้าเป็นสมาชิกกลุ่มในการทำงาน					

ตอนที่ 10 แบบสอบถามฉันทะในการเรียน

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษาของท่าน กรุณาอ่านข้อความในแบบสอบถามอย่างละเอียดแล้วตอบคำถามโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตมากที่สุดเพียงข้อละหนึ่งเครื่องหมายเท่านั้น โดยมีหลักเกณฑ์การเลือก ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตบ้างไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนิสิตน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
ด้านความพอใจ						
1	ข้าพเจ้าภาคภูมิใจกับงานที่ทำส่งอาจารย์					
2	ข้าพเจ้าอ่านหนังสือด้วยความเพลิดเพลิน					
3	ข้าพเจ้าเห็นคุณค่าของการอ่านหนังสือเรียน					
4	งานที่ข้าพเจ้าทำมีคุณค่าเสมอ แม้จะเป็นงานชิ้นเล็กก็ตาม					
5	ข้าพเจ้าพึงพอใจผลการเรียนที่ได้มาจากความสามารถของตนเอง					

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
6	ข้าพเจ้าไม่เห็นคุณค่าของการเรียนหนังสือ					
7	ข้าพเจ้ารู้สึกเพลิดเพลินและมีความสุขกับการเรียน					
8	ข้าพเจ้ารักที่จะศึกษาเพื่อให้ตนเองมีความรู้มากขึ้น					
9	ขณะที่เรียนข้าพเจ้าตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการเรียนนั้น					
10	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าการเรียนเป็นงานสำคัญที่สุดของข้าพเจ้า					
ด้านความใฝ่รู้						
11	ข้าพเจ้าชอบค้นคว้าหาความรู้เพื่อนำมาพัฒนาตนเอง					
12	ในโลกนี้มีสิ่งที่ข้าพเจ้ายังต้องเรียนรู้อีกมาก					
13	ข้าพเจ้าสนใจข้อมูลที่เป็นประโยชน์เสมอ					
14	ข้าพเจ้าซักถามเมื่อมีข้อสงสัย					
15	ข้าพเจ้าชอบอ่านหนังสือเพื่อหาความรู้					
16	เมื่อพบเห็นหนังสือเรียนหรือตำรา ข้าพเจ้าสนใจรีบอ่าน					
17	ข้าพเจ้ามักหาความรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องที่ตนสงสัยจนเข้าใจแจ่มแจ้ง					
18	ข้าพเจ้าเป็นคนกระตือรือร้นหาความรู้อยู่เสมอ					
19	ในการเขียนรายงานแต่ละครั้ง ข้าพเจ้าต้องศึกษาข้อมูลจากหลายแหล่ง					
20	ข้าพเจ้ามักเข้าห้องสมุดเพื่อค้นคว้าหาความรู้					
21	ข้าพเจ้าไม่ชอบการศึกษาหาความรู้					

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
ด้านความไม่สร้างสรรค์						
22	ถ้าพบคำที่พิมพ์ผิดในเอกสาร ข้าพเจ้ารีบปรับแก้ให้ถูกต้อง					
23	ข้าพเจ้าเรียนเพื่อให้ได้ความรู้มากที่สุด					
24	ข้าพเจ้าอยากทำงานให้ดีและสมบูรณ์ที่สุด					
25	ข้าพเจ้ามักทำรายงานให้ดีที่สุดเต็มความสามารถ					
26	ข้าพเจ้าเรียนเพื่อให้ได้ผลดีที่สุด					
27	ทุกอย่างทุกกรณีที่เข้าไปเกี่ยวข้อง ข้าพเจ้าต้องทำให้ดีที่สุด					
28	ข้าพเจ้าทำงานทุกอย่างให้มีคุณภาพ					
29	ข้าพเจ้าไม่สบายใจ ถ้าทำงานไม่เรียบร้อย					
30	เมื่อทำงานผิดพลาด ข้าพเจ้ามักแก้ไขให้ถูกต้อง					
ด้านความมุ่งมั่นสู่เป้าหมาย						
31	ข้าพเจ้ารู้สึกท้อแท้สิ้นหวังกับการเรียน					
32	ข้าพเจ้ามีความตั้งใจอย่างแน่วแน่ที่จะทำงานให้บรรลุเป้าหมาย					
33	ข้าพเจ้าคิดว่าความสำเร็จเป็นผลมาจากการทำงานที่มุ่งมั่นจริงจัง					
34	ข้าพเจ้าทุ่มเทเพื่อให้กิจกรรมที่ทำบรรลุเป้าหมาย					
35	เมื่อข้าพเจ้าสนใจอะไร จะต้องเรียนรู้สิ่งนั้นให้ได้					
36	แม้รู้สึกท้อแท้เมื่อไม่ได้ผลอย่างที่หวัง แต่ข้าพเจ้าก็พยายามต่อไป					
37	ข้าพเจ้าพยายามเรียนให้สำเร็จตามที่มุ่งหวัง					
38	ถ้าข้าพเจ้าทำงานได้ไม่ดีตามที่ตั้งใจไว้ ข้าพเจ้าจะพยายามต่อไปอย่างเต็มที่					

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
39	ข้าพเจ้าจะฝ่าฟันปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้สิ่งที่ทำบรรลุเป้าหมาย					
40	แม้ว่าจะพบอุปสรรคในการเรียนขนาดไหน ข้าพเจ้าจะไม่ย่อท้อ					
41	เมื่อข้าพเจ้าตั้งใจทำกิจกรรมใดแล้วจะไม่วกแวกไปกับสิ่งรอบข้าง					
42	ข้าพเจ้ามีความตั้งใจอย่างแน่วแน่ที่จะทำงานให้สำเร็จ					
43	เมื่อข้าพเจ้าตั้งเป้าหมายใดไว้แล้วจะต้องทำให้สำเร็จ					
44	ข้าพเจ้าพยายามทำงานให้บรรลุผลสำเร็จ ด้วยวิธีสุจริต					

ภาคผนวก ข:
คุณภาพเครื่องมือ

ตาราง 8 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามบุคลิกภาพ

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
1	7.268
2	7.885
3	8.768
4	5.433
5	8.657
6	7.385
7	7.466
8	5.571
9	9.074
10	3.785
11	5.473
12	6.212
13	7.760
14	8.397
15	7.704
16	8.324
17	3.825
18	4.566
19	7.833
20	7.452
21	4.974
22	4.758
23	6.421
24	10.156
25	6.946

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9334

ตาราง 9 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามนิสัยทางการเรียน

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
1	11.979
2	13.736
3	13.260
4	11.979
5	10.158
6	6.175
7	13.736
8	11.745
9	11.979
10	13.260
11	13.736
12	3.647
13	4.897

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9358

ตาราง 10 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
1	8.380
2	10.989
3	9.846
4	4.406
5	7.273
6	6.166
7	7.724
8	12.168
9	7.049
10	6.250
11	6.983
12	8.387

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8878

ตาราง 11 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามภาระงานที่นิสิตรับผิดชอบในวัด

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
1	7.301
2	7.664
3	6.126
4	13.414
5	14.644
6	14.670
7	17.764
8	12.822
9	10.618
10	13.013
11	2.414
12	12.244
13	9.774
14	18.658
15	10.286

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9250

ตาราง 12 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามการสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้ปกครอง

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
1	15.101
2	13.051
3	9.764
4	20.682
5	20.024
6	14.816
7	20.682
8	21.285
9	15.101
10	13.051
11	20.682
12	9.764
13	2.792
14	3.568
15	4.698

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9299

ตาราง 13 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามลักษณะทางกายภาพภายในมหาวิทยาลัย

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
1	9.075
2	8.972
3	10.906
4	8.806
5	8.011
6	7.178
7	8.824
8	4.808
9	9.537
10	8.751
11	7.464
12	8.021

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9210

ตาราง 14 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
1	9.219
2	8.715
3	8.039
4	9.428
5	9.221
6	7.253
7	5.696
8	6.991
9	2.547
10	9.378
11	9.045
12	7.656
13	8.367
14	7.643
15	9.486
16	7.344

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9320

ตาราง 15 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
1	7.966
2	7.966
3	9.441
4	10.532
5	8.421
6	10.740
7	9.325
8	11.973
9	10.925
10	10.331
11	11.875
12	10.669
13	12.932
14	4.509
15	9.441

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9532

ตาราง 16 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามนันทะในการเรียน

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
1	12.888
2	13.145
3	10.522
4	11.805
5	14.174
6	9.077
7	7.915
8	11.967
9	13.370
10	19.000
11	13.977
12	12.888
13	13.145
14	10.522
15	11.844
16	9.249
17	11.195
18	9.002
19	9.119
20	7.567
21	2.569
22	4.778
23	9.077
24	7.915
25	8.805
26	8.835
27	8.162
28	8.903

ตาราง 16 (ต่อ) แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามนันทะในการเรียน

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
29	5.707
30	5.868
31	2.941
32	5.609
33	6.722
34	6.996
35	6.049
36	6.366
37	6.976
38	7.189
39	6.923
40	8.445
41	6.270
42	8.451
43	6.040
44	7.512

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9791

ภาคผนวก ค:
หนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

ที่ ศธ 0519.12/ 7500

(สำเนา)

บัณฑิตวิทยาลัย

ครุฑ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

13 ธันวาคม 2550

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

นมัสการ คณบดีคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เนื่องด้วย พระมหานพพร อริยาโณ (สีเนย์) นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร” โดยมี รองศาสตราจารย์เวชณี กริทอง และ อาจารย์พาสนา จุลรัตน์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในกรณีนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์สิริวัฒน์ ศรีเครือดง เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้พระมหานพพร อริยาโณ (สีเนย์) และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอนมัสการมาด้วยความเคารพ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2644-1000 ต่อ 5730

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 087-023-6256

(สำเนา)

บันทึกข้อความ

ครุฑ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โทร. 5730

ที่ ศธ 0519.12/ 7501

วันที่ 13 ธันวาคม 2550

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

เนื่องด้วย พระมหานพพร อริยาโณ (สีเนย์) นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร” โดยมี รองศาสตราจารย์เวณี กรีทอง และอาจารย์พาสณา จุฬรัตน์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรหมธิดา แสนคำเครือ และ อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้พระมหานพพร อริยาโณ (สีเนย์) และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญศิริ จีระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ศธ 0519.12/ 7502

(สำเนา)

บัณฑิตวิทยาลัย

ครุฑ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

13 ธันวาคม 2550

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย

นมัสการ คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เนื่องด้วย พระมหานพพร อริยาโณ (สีเนย์) นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร” โดยมี รองศาสตราจารย์เวณิ กรีทอง และอาจารย์พาสณา จุลรัตน์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย โดยขอให้นิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1-4 ภาคปกติ จำนวน 100 รูป เป็นกลุ่มตัวอย่าง ตอบแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ในระหว่างเดือน ธันวาคม 2550 – กุมภาพันธ์ 2551

จึงเรียนมาเพื่อขอบความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ พระมหานพพร อริยาโณ (สีเนย์) ได้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอนมัสการมาด้วยความเคารพ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญศิริ จิระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2644-1000 ต่อ 5730

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 087-023-6256

ที่ ศธ 0519.12/ 7503

(สำเนา)

บัณฑิตวิทยาลัย

ครุฑ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

13 ธันวาคม 2550

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

นมัสการ คณบดีคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เนื่องด้วย พระมหานพพร อริยาโณ (สีเนย์) นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อฉันทะในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร” โดยมี รองศาสตราจารย์เวชณี กริทอง และ อาจารย์พาสนา จุลรัตน์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้นิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1-4 ภาคปกติ จำนวน 352 รูปตอบแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อฉันทะในการเรียนของนิสิต ระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดศรีสุदारาม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ในระหว่างเดือน ธันวาคม 2550 – กุมภาพันธ์ 2551

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ พระมหานพพร อริยาโณ (สีเนย์) ได้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอนมัสการมาด้วยความเคารพ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญศิริ จีระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2644-1000 ต่อ 5730

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อนิสิต โทรศัพท์ 087-023-6256

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	พระมหานพพร อริยาโน (สีเนย์)
วันเดือนปีเกิด	30 สิงหาคม 2524
สถานที่เกิด	อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	คณะ 7 วัดอรุณราชวราราม แขวงวัดอรุณ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร 10600 โทร. 087-023-6256
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2537	ประถมศึกษา จากโรงเรียนบ้านขามป้อม จังหวัดขอนแก่น
พ.ศ. 2539	มัธยมศึกษาชั้นเอก จากวัดโนนสำราญ สำนักเรียนคณะจังหวัดมหาสารคาม
พ.ศ. 2540	มัธยมศึกษาตอนต้น จากโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา วัดหัวหนองสังฆประชาสรรค์ จังหวัดมหาสารคาม
พ.ศ. 2543	มัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา วัดจันทร์ประสิทธิ์ จังหวัดขอนแก่น
พ.ศ. 2548	พุทธศาสตรบัณฑิต (พุทธจิตวิทยา) (เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง) จากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2548	ศึกษาศาสตรบัณฑิต (ประถมศึกษา) จากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช จังหวัดนนทบุรี
พ.ศ. 2550	ปริญญาธรรม สี่ ประโยค จากสำนักเรียนวัดอรุณราชวราราม กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2551	การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาการศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร